

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Quæstio V. In Tit. V. De Præbendis, Et Dignitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

retinendum, injustè acceptum, sine dubio pro foro poli non erit expectanda Judicis sententia. Si autem officium per alium, absentis loco, peractum foret; & absens etiam per Ecclesiam legitime citatus, contumaciter nihilominus abesset, fructusque reciperet, restitutio quidem pariter facienda esset ex Ecclesiae constitutione, ut patet ex textu, nec opus foret sententiâ Judicis, condemnatoria ad poenam; cum jam lege definita sit, *pro rata temporis*, secus declaratoriâ criminis, ut diximus l. 1. tit. 2. de *constitut.*

140 Et quoniam hoc Decretum de poenis privationis fructuum loquitur non tantum de Parochis, sed etiam aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sequitur 1. sub eo comprehendi etiam Ecclesiam Parochialem, quantumvis tenuem. 2. Rectorem Ecclesiae, qui habet Vicarium ad nutum amovibilem; sic enim cura residet in deputante illum; 3. etiam illum, qui habet Vicarium perpetuum, in quem non transfuit totam curam; secus est, si

obtinuit, ut in sua Ecclesia Vicarius perpetuus legitime sit institutus; 4. eum, qui obtinet Ecclesiam purè baptismalem. 5. Etiam Capellanum, Coadjutorem Rectoris Parochialis, auctoritate Apostolicâ institutum. 6. Coadjutorem perpetuum. 7. Eum, qui habet beneficium habens curam jurisdictionalem. 8. Commendatarium curatum. 9. Habentem duas Ecclesias Parochiales, unitas invicem perpetuo, aequè principaliter, & pares: 10. Etiam eum, qui habet Ecclesiam Parochialem cum Canonatu; debet enim in Ecclesia Parochiali residere, licet ei maneat fructus ex Canonicali praebenda, & solum amittat distributiones; quod etiam verum est de habente Canonatum, cui sit unita Parochialis ad vitam obtinentis tantum saltem residendo per alium, ex n. 109. Ex dictis tandem colliges contra contumaciter absentes ex praescripto *Trid. Sess. 24. c. 12.* Sic agendum, ut primo anno priventur dimidiâ parte fructuum; secundo omnibus, & tandem crescente contumaciâ, agendum juxta Canones, ut dictum est supra.

QUAESTIO. V. IN TIT. V. DE PRÆBENDIS, ET DIGNITATIBUS.

CUM magna pars hujus libri tertii agat de praebendis, & dignitatibus Ecclesiasticis, ac jure percipiendi reditus in convenientem officio, ac dignitati Clericali vivendi rationem, praestandasque exinde functiones sacri ministerii, congruè praemittitur hic titulus tractandis in sequentibus, ut in Ecclesia DEI decorè omnia, sancteque, ac ordinatè peragantur; quibus positus.

ARTICULUS. I.

De Rubrica hujus tituli.

141 CUM is, qui servit altari, vivere debeat de altari, c. 14. h. 2. & c. 16. eod. Dignus est enim Operarius mercede sua; factum est, ut Clericis altari, seu Ecclesiae servientibus, de bonis Ecclesia-

Tom. III.

sticis, propter officium, quod praestant, assignati sint certi fructus, seu proventus, cum jure illos exigendi. Quoniam autem in re omnes hi tituli exigendi praedictos reditus ex bonis Ecclesiae fundantur in praebenda, vel beneficio, cui quis vicissim praestare debet officium, & ministerium; haec autem non omnino eadem sint, ut constabit ex seqq. de praebendis, & dignitatibus in genere, priusquam descendamus ad alia, dicendum erit. Hinc.

Quaestio est. i. quid veniat nomine *praebendae*? Percyra in Elucidario n. 273. dicit inter *Canoniam*, & *praebendam* esse discrimen, quod Canoniam, seu Canoniam sit jus ipsum spirituale, exercendi Ecclesiasticum, & divinum officium, Canonice incumbens; *Praebenda* verò jus ab hoc officio dependens ad percipiendos Ecclesiasticos reditus. Verum sic defini-

E tur

tur *præbenda* solum spiritualis; unde loquendo de illa *generaliter*, rectè dicitur, jus percipiendi redditus annuos ex bonis Ecclesiæ propter officium, & ministerium, quod vicissim ei præstatur; unde si officium sit spirituale, *præbenda* dicitur *spiritualis*; si *temporale* (puta æditui, organistæ &c.) *Laicalis*, seu temporalis; ex hoc sequitur, canoniæ, & præbendam non esse idem; quia Canonica, seu Canonicatus est jus habendi stallum, seu sedem in choro ad cantandum, & legendum, cum voce, seu suffragio in Capitulo, quod stat sine præbenda; hinc potest aliquis esse Canonicus sine præbenda; & præbendarius sine Canonicatu, ut pluribus ostendit Barbosa in Rubric. hujus tit.

143 Quamvis autem quandoque contingat, quòd quis habeant canoniæ sine præbenda (& ideo Canonici sine præbenda dicuntur *honorarii*, seu Canonici *in herbis*, quia licet careant præbenda, sunt tamen in spe, & expectatione proximè vacaturæ, sicut Canonici præbendati dicuntur Canonici *in floribus*, sic Desselius *h. t. q. 2.*) recepto tamen in Canonicum, non assignatâ, sed solum promissâ præbendâ canonicali, cum primum vacaverit, conferenda est, ex *c. Relatum. q. h. t.* ibi: quoniam igitur dignum est, ut postquam Magister J. in Ecclesia tua Canonicus est institutus, & à te habuit in promissis de conferenda sibi prima præbenda, cum Ecclesia ipsa vacaret, ut debeat præbendæ integritate gaudere: mandamus, quatenus *si idem J. in Ecclesia tua est canonicè institutus, & in choro, & Capitulo, & aliis, quorum usus est communis, potestatem sicut Canonicus habet, ei præbendam, si qua nunc vacat, vel cum ibi primò vacaverit, secundum promissionem tuam concedas liberaliter, & assignes: quia non est congruum, ut præbenda careat, qui in Canonicum noscitur esse receptus.* Sic Alexander III. loc. cit.

144 De eodem agitur in *c. dilectus filius* 19. eod. ubi dicitur quendam T. Canonicum Liconiensem proposuisse, quòd Capitulum ejusdem Ecclesiæ ipsum recipere contemnebat ad præbendam, quam ipsi Episcopus in dicta Ecclesia assignaverat, & inter Episcopum illum, ac dictum Capitulum talis compositio intercesserit,

quòd ipso ab eis recepto in Canonicum, & concessò sibi stallo in choro, & participatione qualibet divinorum, idem *fructus præbenda percipere non deberes, nisi loco proximo vacatura*: Cum autem super hoc apud Alexandrum III. querela facta esset, respondit Pontifex: Cum die tum T. in Canonicum recipi, canonicis non obviet institutis, & vacaturam expectare præbendam, Lateranensi Concilio non sit dubium obviare, nos factò ejusdem Legati illicito reprobo, quod est licitum approbantes: quia *videtur indignum, ut receptus in Canonicum præbenda beneficio defraudetur*: mandamus, quatenus dictos Episcopum, & Canonicos, *ut ei præbendam (cum se facultas obtulerit) non differant assignare*, appellatione postposita compellatis. Facientes eidem porciones quotidianas, quæ sunt in Ecclesia memorata, sine diminutione qualibet assignari. Ex quo deducitur, quòd possit aliquis esse Canonicus sine præbenda; & præbendarius sine Canonicatu, ut pluribus ostendit Barbosa in Rubric. hujus tit.

Questio altera est, quid hic veniat nomine *dignitatis*? *R. dignitatem* posse dupliciter intelligi; 1. In genere, & sic significat gradum honoris, seu præminentiam, præcindendo à jurisdictione, vel officio. 2. In specie, & sic significat præminentiam in choro & Capitulo, cum jurisdictione fori externi; sic Barbosa *cit. n. 13. ex Gloss. in Extravag. Execrabilis* sub Joanne XXII. V. *Dignitas*, & in hac significatione accipitur dignitas in *rubric. hujus tit.* Sub nomine *dignitatis* sic acceptæ (ut sumitur ex *c. Quamvis, de Verbor. signific.*) jure communi venit Abbas, Præpositus, Prior (intellige *Conventualis*, non *claustralis*) Decanus Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiata; Archidiaconus, Primicerius, Archipresbyter, Sacrista, Custos, Scholasticus & Capellanus Magnus, ut exponit Pyrrhus Corradus, *dispensat. Apostolic. l. 2. c. 6. n. 7.* Pereyra autem in *Elucid. n. 293.* ait, *dignitatis* in Ecclesia Cathedrali appellatione venire tantum Archidiaconatum & Archipresbyteratum: hæ enim in jure communi habent dignitatem ex solo nomine: alii autem personatus, & officia non sonant in nomine dignitatis, nisi consuetudo sit in contrarium, & de præposito, thesaurario, Decano, Præceptore & Sacri-

Sacrista, ex variis citatis refert Barbosa *Ap-
pell.* 72. à n. 3. Canonicatus non venit pro-
priè dignitatis appellatione, sed largè, ut
tenet Aloysius Riccius in praxi rerum fori
Eccles. resol. 90. n. 1.

146 *Not.* autem inter ipsas dignitates esse
inæqualitatem. Nam aliqua sunt *minores*,
aliqua *maiores* post dignitatem pontifica-
lem, quales sunt illa, quæ in Ecclesiis
Cathedralibus post Episcopalem sunt ma-
jores, ut notat Barbosa *cit.* n. 2. volens
hanc majoritatem 4. modis cognosci. 1.
Ratione temporis; 2. Ratione prærogati-
væ ordinis. 3. Ratione prærogativæ ordi-
nantis, seu constituentis: 4. Ratione ma-
joris officii. Sed Corradus *cit.* n. 14. re-
ctius docet, eam præcipuè considerari ex
ordine & administratione, quamvis quan-
doque etiam attendatur consuetudo Pro-
vinciarum & Ecclesiarum. Nam vi hujus
prima dignitas aliquando post Episcopa-
lem est Archidiaconatus; aliquando Archi-
presbyteratus; quamvis jure communi
ille isto sit *dignitas major*. Cæterum Perey-
ra in *Elucidar.* n. 293. sic loquitur: Major
dignitas ea intelligitur, quæ in Ecclesia Ca-
thedrali post Pontificalem est major cæ-
teris. *Principalis* ea dicitur, quæ est in Eccle-
sia Collegiali dignitas omnium maxima.
Dignitatis appellatione in commissionibus
causarum venit Vicarius Generalis Episcopi,
item Collector & Subcollector, deinde
Commendatarius perpetuus, tandem Càn-
cellarius Academiae Pontificis autoritate
approbatæ. ut cum multis docet Barbosa
Tract. de Appellativis, Appell. 72. n. 2. & alii.

Ex hoc colligitur, in hac voce *digni-
tas*, quoad ejus acceptionem sæpe variare
consuetudinem locorum, & statuta. Hinc
rectè notat Abbas *c. de multa*, de præben-
dis, illum propriè habere *dignitatem*, qui
vocatur aliquo nomine, quod *in jure* di-
gnitatem significat, esto jurisdictione careat;
quo sensu etiam habentes officium,
seu administrationem & Personatum (hoc
est præminentiam sine administratione, &
jurisdictione fori externi) dignitatem habere
dicuntur, sed sic dignitas non sumitur
strictè.

147 Advertendum præterea, nomine *di-
gnitatis* non venire *Episcopatum* in odiosis,
secus in favorabilibus, ut notat Gloss. in
c. 2. h. t. in 6. V. Dignitatum, & Barbos.
in *Appellativis, V. Dignitas.* n. 1. Hinc
Tem. III.

illegitimus dispensatus ad omnes, & *quas-
cunque* dignitates, etiam *maiores*, non
censetur dispensatus ad *Episcopatum*. Say-
rus de *Censur.* l. 6. c. 11. n. 28. quia dispen-
satio, cum vulneret jus commune, ab
eoque recedat, est odiosa, & consequen-
ter strictæ interpretationis, ut rectè docet
Corradus *cit.* l. 1. c. 5. n. 1. ex c. 1. de filiis
Presbyt. & c. *non potest*, de præbend. in 6.
Excipe nisi dispensatio fiat *motu proprio*,
propter utilitatem publicam, favorem
religionis, vel animarum; Felinus in c.
Postulasti, de Rescript. Corradus l. 1. c. 5.
n. 31. Deinde, nisi dispensatio super
principali aliàs non fortiretur effectum, in
annexis inseparabiliter. Similiter dignita-
tis appellatione non venit Abbatia in odio-
sis, ut docet Ascanius Samburinus *tom. I.
D. 1. q. 2. n. 7.* nam Abbatia æquiparantur
Episcopatibus juxta Menoch. *conf.* 59. n.
133. secus in favorabilibus, ut cum multis
tradit Valenzuela *conf.* 74. n. 63. Dignita-
tis appellatione in dispensationibus nec ve-
niunt majores, nec principales. Ita Zor
p. 2. l. 6. c. 3. q. 8. ubi asserit, si Papa dispen-
set cum spurio, ut ad dignitates Ecclesia-
sticas admitti queat, non censeri dispensa-
tum ad majores, & principales.

Ex his dignitas Ecclesiastica pressè 148
sumpta (de qua sæpe fit mentio) potest
describi? quòd sit præminentia habens
administrationem rerum Ecclesiasticarum
cum jurisdictione ordinaria in foro exter-
no. Unde ut sic hæc tria *Dignitas, Per-
sonatus & Officium* differunt: nam *Dignitas*
est administratio rerum Ecclesiasticarum
cum jurisdictione: *Personatus* habet sine
jurisdictione prærogativam v. g. in choro,
& confessu locum honorabiliorem: *Offi-
cium* est administratio rerum Ecclesiastica-
rum sine jurisdictione. Dicitur etiam quis
habere dignitatem nomine, & non re, si
pro consuetudine patriæ, & Ecclesiæ cen-
scatur dignitate præditus, quamvis omni
administratione & jurisdictione careat.
Hæc ex Sylveiro V. *Dignitas*, Molina
tom. 3. D. 620. & Azorio *tom. 2. l. 3. c. 13.
à q. 3.*

Cum autem Religiosi Societatis JE. 149
SU, post solemnem professionem emit-
tant inter alia, duo vota simplicia, alte-
rum sub hac forma: Promitto nunquam
me acturum, vel prætensurum, nec in-
directè quidem *ut in aliquam prælationem,*
vel

vel dignitatem in Societate eligar, vel promotear. Alterum sic: Promitto nunquam me procuraturum, prætersurumve extra Societatem, prælationem aliquam, vel dignitatem: quæri potest, an illi duo termini prælatio, & dignitas, idem vel diversum significant? R. quod Sanchez l. 6. Decal. c. 18. n. 25. non distinguit in priori voto prælationem à dignitate, sed asserat ea duo nomina posita fuisse claritatis gratia: asserit deinde ex mente Generalis Claudii, nomine dignitatis ibi intelligi officia, quibus annexa est jurisdictio ordinaria, vel delegata, qualem habent Generalis, Provincialis, Præpositus, Rector, Visitator, Vice-Generalis, Vice-Provincialis, vice-Præpositus, vice-Rector. Quare non franget votum, si quis procurer fieri Assistent coram Generali, Magister novitiorum, vel Theologiae, Minister, Consultor, Admonitor, Concionator; secus est in posteriori voto, ubi distinguit Prælationem à Dignitate, & asserit nomine Prælationis extra Societatem intelligi Episcopatum, Abbatiam, quæ habeat jurisdictionem quasi Episcopalem, Vicariatum Generalem Episcopi, & quodcumque munus habens jurisdictionem in foro externo in sibi subditos: nomine dignitatis venire Cardinalatum, & quancumque aliam dignitatem in Ecclesia, & si prælatione careat. Officium parochi nec prælatio, nec dignitas est.

ARTICULUS. II.

Quid sit beneficium Ecclesiasticum?

150 **B**eneficium apud Latinos est munus in aliquem collatum, cum de altero quis bene meretur: ac proinde est id, quod in alterius salutem, & utilitatem collocamus. Apud Legistas sumitur pro privilegio, L. util. ff. de constit. sine. idem pro officio serviendi, quod homo homini tribuit ex liberalitate, in usibus feud. de milite Vas. c. Ubertus Beneficium juris est id, quod à jure conceditur, & indulgetur. Beneficium epistola divi Adriani, de quo fit mentio §. Si plures, instit. de fidejuss. est, si unus è multis fidejussoribus de toto debito conveniatur, rectè excipiet, pro rata parte duntaxat solvenda. Apud Canonistas, & Theologos, sumitur pro annuo proventu Sacerdotis, vel Clerici,

quem percipit ex Ecclesiæ bonis, nimirum agris, prædiis, primitiis, decimis, & aliis rebus. In hac acceptione dicitur Beneficium Ecclesiasticum, & juxta Azor tom. 2. l. 3. c. 1. q. 1. & Lessium l. 2. c. 34. n. 1. ex variis sic definitur; est jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiasticis, propter aliquod officium spirituale, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Unde constat, tria posse in beneficio distingui. Primum est officium, seu obligatio, qua quis tenetur functionem spiritualem obire, ut facere sacrum, recitare horas Canonicas, administrare Sacramenta; Secundum est jus perpetuum percipiendi certos redditus ex bonis Ecclesiasticis: quod est propriè beneficium, & censetur spirituale, quia oritur ex officio spirituali, in quo fundatur: Tertium sunt ipsi fructus temporeles, qui debent percipi ex bonis Ecclesiasticis, nempe DEO dicatis.

Certum Beneficium Ecclesiasticum, tanquam species continetur sub nomine Præbendæ, tanquam genere. Duplicem habet acceptionem. 1. generaliter, & sic supponit pro præbenda spirituali, præscindendo, an ea præbenda concessa sit in perpetuum, hoc est, ad dies vitæ illam habentis; sive solum ad tempus, etiam auferibiliter ad nutum ejus, qui concessit. 2. Specialiter, prout explicat præbendam concessam in titulum, seu in perpetuum; & in hac acceptione recipit definitionem præcedente numero allatam. Hoc jus secundum se, & formaliter non est aliquid spirituale, sed temporale, cum sit ad percipienda temporalia; dicitur tamen spirituale, quia fundatur in aliquo spirituali, nimirum in obligatione præstandi ministerium spirituale, v. g. celebrandi, ministrandi sacramenta, prædicandi verbum DEI, dicendi horas Canonicas.

Illam porro perpetuitatem juris, per quod definitur beneficium specialiter, & propriè acceptum, volunt aliqui consistere in eo, quod ex se, & fundatione sua non vacet, ac desinat morte possessoris, licet illud habuerit revocabiliter ad nutum concedentis; sic Azor p. 2. Instit. moral. l. 3. c. 1. q. 2. Layman l. 4. Summa, c. 1. Hoc quidem verum est requiri ad beneficium propriè dictum; Sed non sufficere ad beneficium prout communiter accipitur in jure; ac proinde insuper requiri, quod

ri, quod sit perpetuum *tum in se*, ut dictum est; *tum in beneficiato*; nimirum, ut ei sit conferibile vi suæ institutionis in perpetuum, per se loquendo retinendum, ac eo mortuo, vel legitime amoto vacet; ratio hujus sumitur ex duplici capite. 1. ex c. 2. dist. 30. ubi dicitur, beneficium Ecclesiasticum non dari ad tempus, sed in titulum perpetuum. Nam in qua Ecclesia quilibet vinculus est, in ea perpetuo (hoc est, *dum vivit*, ut exponit *Gloss. ibid.*) perseveret; deinde quia beneficia solum revocabiliter, & ad tempus concessa, in odiosis (ubi scilicet nomen *beneficii* propriè ac strictè sumendum est) non veniunt sub nomine *beneficii*; simpliciter prolati; ita Zoësius *b. r. n. 2.* Pirhing. *eod. n. 3.*

153 Et ideo, quando in regulis Cancellariæ Apostolicæ agitur de *Reservatione Beneficiorum*, non intelliguntur reservata beneficia *manualia*, seu ad nutum revocabilia; quia reservatio est stricti juris, cum sit odiosa; Sic Castropalag. *p. 2. tr. 2.* de benefic. *D. 1. p. 1. à n. 6.* Similiter, licet pro titulo mensæ ad suscipiendos sacros ordines juxta Trid. sufficiat *beneficium*, non sufficit tamen beneficium *manuale*; quia requiritur titulus, dans jus alimentorum *ad dies vite*. Quod ex eadem ratione procedit de Vicario Episcopi, vel Parochi; cum hoc officium det jus solum revocabile; non autem perpetuum recipiendi redditus ex bonis Ecclesiæ propter ipsorum spirituale ministerium.

154 Præter hoc ad beneficium Ecclesiasticum propriè dictum requiritur, quod illud sit *authoritate Ecclesiæ constitutum*. Nam solius Prælati Ecclesiastici est, officia in Ecclesiis constituere, & proventus ex bonis DEO dicatis ejusmodi officiis annectere. Nam beneficium Ecclesiasticum licitè obtineri non potest sine Canonica institutione, ut dicitur *Reg. 1. de reg. jur. in 6.* Hinc legatum, relictum etiam in perpetuum pro celebrandis missis, sine autoritate, vel interventu Episcopi, est quidem pia devotio, aut legatum; sed non beneficium Ecclesiasticum; Less. *l. 2. Inst. c. 34. n. 4.*

155 Ex præmissis sequitur 1. nullum beneficium Ecclesiasticum erigi posse sine autoritate Episcopi, ex n. 153. nec obtineri sine Canonica institutione, hoc est,

facta secundum præscriptum sacrorum Canonum, *Reg. 1. de Reg. jur. in 6.* adeoque nullum jus percipiendi redditus aliquos temporales propter officium spirituale *v. g.* celebrandi missas, esse beneficium strictè *Ecclesiasticum*, nisi constitutum alieni sit, & erectum cum autoritate Episcopi, & sit perpetuum etiam in Beneficiato, ex n. 152. adeoque *Capellanus* (ut vocant) in domibus, vel arcebus Dominorum, sine interventu Episcopi erectas, licet perpetuæ sint, non esse beneficia *Ecclesiastica*; quod etiam procedit de obligationibus celebrandi, alligatis certæ capellæ, loco, altari. &c. fundatis sine Episcopi consensu. Sequitur. 2. Beneficium Ecclesiasticum esse quid *spirituale*, non formaliter, sed causaliter, seu antecedenter, cum, licet habeat annexum aliquid temporale, nimirum redditus, seu proventus, quos beneficiatus percipit, detur solum propter *officium spirituale*. Sic Felinus in *c. Consulere*, de Simonia. Nam omne jus ad aliquid temporale, est jus spirituale non formaliter, sed causaliter, quando causa illud habendi, est aliquid spirituale, *v. g.* officium, seu ministerium præstandi spiritualia; hinc nullum beneficium Ecclesiasticum potest conferri Laico, cum detur propter officium spirituale præstandum à persona clericali.

Ad extremum nota, in odiosis, qualis est materia dispensationum nomine beneficii, non venire *dignitates*; cum tali casu interpretatio fieri debeat, quanto minori damno juris communis fieri potest acceptio *beneficii*, quod sit ejus significationem restringendo ad beneficia simplicia, non autem duplicia, & qualificata, *c. ad aures*, 8. de *Rescript.* ubi Lucius III. ait, ad se pervenisse, quod plerumque Decani, Archidiaconi, Præcentores, vel alii Ecclesiasticis præditi dignitatibus, *super minoribus beneficiis literas impetrantes, nomen supprimunt dignitatis suæ, & simplici nomine se appellant*, tanquam non habeant aliquem personatum; & ita statuit: *cum non sit intentionis nostra, ut persona pluribus redditibus abundantes, per literas nostras pauperes Clericos super minoribus beneficiis inquietent: literas, in quibus actor sua nomen dignitatis supprimit, vires nolumus obtinere.* Et *c. fin. h. t.* ubi, cum

Pontifex mandasset alicui provideri in Ecclesia civitatis, vel diocesis Lucan. & Prior S. Mariæ eidem providere vellet, ut esset Rector Ecclesie S. Petri de Vico, contranitentibus Clericis ejusdem Ecclesie, qui Rectorem eligere consueverunt: litem decidurus Pontifex rescripsit: cum mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad rectoriam, vel dignitatem, nostram feratur intentio, cum pro simplici beneficio iussio nostra maneat: Mandamus quatenus tam institutionem hujusmodi, quam excommunicationis sententiam propter hoc latam, denuncies non tenere.

157 Ex hoc textu colliges 1. *litteras*, & *mandata* super beneficiis obtinendis impetrata, esse *ambitiosa*; & hæc eo ipso, quod talia sint, esse restringenda. 2. mandatum alicui providendi *usque ad certam summam v. g. 50. aureorum*, non intelligi de provisione *in pensione* (ex quo colligitur nomine *beneficii* in odiosis *pensionem* non intelligi) sed *in beneficiis*; 3. sub nomine *Ecclesiarum civitatis, vel diocesis* in ejusmodi mandatis non comprehendi *Ecclesiam Cathedralis*; Bene tamen si fit de providendo alicui in aliqua Ecclesiarum provincia. Dixi *in ejusmodi mandatis*, nimirum, impetratis super obtinendis beneficiis; quia hæc sunt odiosa, utpote ambitiosa; secus in favorabilibus; sic Gloss. ibid. V. *quamvis*. 4. quando mandatum est de alicui providendo *in aliqua Ecclesiarum Provincia*, Pontificem significare, quod hoc casu, & mandato uberiorem impetrandi gratiam facere intendat, quam alio carente illa clausula.

ARTICULUS III.

Quotuplex sit beneficium Ecclesiasticum.

158 **P**rima divisio est in *Regulare*, ac *Seculare*, utrumque rursus subdividitur in *simplex*, & *qualificatum*, seu duplex, ex duplicibus alia sunt *majora*, alia *minora*. Et quoniam his, præter qualitates juris, etiam aliæ frequenter accedunt, ut sunt reservatio, affectio, litis intentio, consignatio in custodiam, alia sunt *reservata*; alia *affecta*; alia *litigiosa*; alia *commendata*. Similiter ex aliis capitibus beneficia quædam dicuntur *manualia*, in-

compatibilia, *collativa*, *electiva*, *patronata*, *monacharia*, *Ecclesia non numerata*, *consistorialia*, *sacerdotalia*, *de mensa*. Quæ sub suis nominibus expressa sæpe habent speciales juris effectus, quibus præmissis.

§. 1.

De Beneficiis Secularibus, & Regularibus.

159 **B**eneficium *Regulare* dicitur, quod vi suæ institutionis, seu foundationis regi debet per *Regulares*, ut colligitur ex c. 2. *de Capellis Monach.* *Seculare* autem, quod vi suæ institutionis de consensu Ordinarii administrari debet per Clericos seculares, hoc est, non *Regulares*, nullam scilicet regulam Professos; nisi mutaverit statum, vel qualitatem; quod propterea superadditur, quia beneficium tam seculare, quam regulare quandoque mutat hanc qualitatem, ut de seculari fiat regulare, ac vicissim; id quod colligitur ex c. *Cum de beneficio*, 5. h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. ait: cum de beneficio Ecclesiastico consuetudo Clericis secularibus assignari, provideri mandatur, de illo debet intelligi, quod tanto tempore ab uno vel pluribus secularibus Clericis institutis in eo Rectoribus exstitit continuè, ac pacificè gubernatum, ut præscriptio legitima sit completa, etiam si ante vel post religiosi quandoque ministraverint in eodem. Quando verò scribitur, ut provideatur de aliquo Prioratu alicui Clerico seculari, provideri non potest de Prioratu, qui per religiosos (juxta modum præmissum) est solitus gubernari. Nisi hoc in literis caveatur expressè.

160 Ex hoc colliges, quod beneficium Ecclesiasticum præscriptionem recipiat; secundo, quod possessione continuâ per 40. annos mutetur status, seu qualitas beneficii, ut de seculari fiat Regulare, & e contra; sic Barboza n. 5. Tertio, quod ex aliquorum sententia, ex beneficio Regulari fiat seculare 10. annorum præscriptione, excipiunt, nisi præscriptione 40. annorum de seculari factum sit regulare; tunc enim, ut rursus seculare fiat, præscriptio 40. annorum requiritur, ut docet Vivianus cit. l. i. c. 1. n. 86. Quarto, quod beneficia secularia non possint conferri

ferri Regularibus, quod de beneficio seculari simplici certum est ex *c. cum de beneficio, de præb. in 6. & c. Quod DEI timorem*, de statu Monachorum, ubi in favorem animarum excipitur solum beneficium curatum seculare, quod regularibus conferri possit. Neque in hoc Episcopi dispensare possunt, ut docet Castropal. de Benefic. *D. 1. p. 3. §. 1. n. 5.* Sed & illud jure novo sublaturum esse, testatur Castropal. *cit. n. 10.* extra casum necessitatis; de hoc dicenda à *n. 181.*

161 Circa hoc postremum notandum, quamvis Clerici seculares jure antiquo fuerint incapaces beneficii Regularis adeo, ut nec Episcopus hac in parte dispensare potuerit, ut constat ex *c. cum de beneficio*, cit. jure tamen novo *Trid. Sess. 14. c. 10.* de reform. secularibus Clericis conferri posse beneficium acceptando assumant habitum illius Religionis, & se obligent de professione emittenda. Ex quo fit, beneficium Regulare, administrationem non habens, dari posse his, qui habitum nondum suscipere, modò illum suscipere, & professionem emittere teneatur; sic Barbof. *in cit. locum Trid. n. 10.* Secundò idem dicendum de Novitiis, qui actu ferunt Religionis habitum. Sic Pellizarius in *Manual. Tom. 1. tr. 2. c. 8. n. 9.* quibus positis.

162 Quæres 1. quæ sit præcipua conditio, seu qualitas beneficii Regularis? *ry.* esse hanc, quòd vi suæ institutionis concedatur solis Regularibus, ut colligitur ex *c. cum de beneficio*, de præb. in 6. quòd autem beneficium aliquod sit Regulare, seu conferri debeat solis Regularibus, non sufficit, quòd ejus collatio, vel præsentatio ad Religiosos spectet (vel quòd alicui Religioso Conveniri sit unitum; sed requiritur quòd vel à Fundatore de consensu Episcopi fundatione constitutum sit, ut per solos Regulares administraretur; vel quòd continuò per annos 40. per Regulares sit administratum; sic enim qualitas beneficii regularis præscriptione obtinetur, licet prius fuerit seculare, uti decisum est *cit. c. cum de beneficio.*

163 Quæres 2. quid præsumi debeat in dubio, an beneficium sit regulare, vel seculare? *ry.* quòd sit seculare. Nam hoc est Ecclesiæ favorabilius, cum in ejus administratione liberius procedat, & imi-

tetur Pontificatum, seu Cathedram, quæ est radix beneficiorum, sic Castropal. *p. 2. operis moral. tr. 13. D. 1. p. 2. n. 2.* excipe, nisi sint capellæ fundatæ in Monasterio, quia illæ præsumuntur regulares, nisi per seculares teneri sint solitæ, Rebuffus in *praxi beneficiorum, in procem. n. 6.* vel alteri faveat possessio, cæteris partibus.

Quæres 3. unde judicanda sit possessio, quando dubium est, an ea sit penes regulares vel seculares? *ry.* quòd ex ultimo statu, in quo beneficium vacavit; si enim vacavit ultimò per obitum regularis, regulare censendum est, & possessio Regularibus adjudicanda; si per obitum secularis? secularibus. Nam per statum præcedentem beneficium est in possessione constitutum, adeoque sine clara ratione dimoveri ab illa non debet. Ratio hujus est, quòd hoc Ecclesiæ sit favorabile, cum tali casu in ejus administratione liberius procedat, & imiteretur Pontificatum, seu Cathedram, quæ est radix beneficiorum, sic Castropal. *p. 2. tr. 13. D. 1. p. 2. n. 2.*

Hæc tamen præsumptio non habet locum. 1. Si Capella sit fundata in Monasterio, quod ejusmodi missarum vel obligationum onera per suos Regulares præstanda recipere potest; quia tunc beneficium præsumitur Regulare, nisi pro illo seculares teneantur: sic Rebuffus in *Praxi beneficiorum n. 6. procmii.* 2. Si stante tali dubio beneficium vacet per obitum Regularis. Nam in his inspicitur ultimus status rei; quo casu Regulares sine clara ratione in contrarium à sua possessione in dubio dimoveri non debent; cum tunc sit melior conditio possidentis.

Præter hoc not. quòd quamvis in casu dubio beneficium non præsumatur duplex, seu qualificatum, sed simplex, quando illi qualitas est extrinseca, ut contingit in præfenti casu; secùs tamen esse, quando ea est beneficio propria, qualis est beneficium esse perpetuum, ut notat Card. Tusch. *lit. B. n. 63.* vel quando præsumptio in dubio est in favorem Ecclesiæ.

Præter ea, quæ præmissimus, quæres 164 4. an beneficium regulare unius religionis conferri possit Religioso alterius Religionis? *ry.* quòd non ex *Trid. cit. ibi: Religiosis tantum illius ordinis conferantur*; sic Rebuff. *in praxi benefic. de dispens. cum Regularib. à n. 2.* & Frater Emanuel *qq. Regul. tom.*

tom. 1. q. 34. a. 8. Sanchez cit. c. 29. n. 23. hoc enim graviter interdicitur c. cum singula, de prebend. in 6. ibi: prohibemus insuper, ne Prioratus, vel Ecclesia, aut administrationes, seu officia unius monasterii, consulta per eisdem Monachos gubernari, committantur deinceps, absque Sedis Apostolica autoritate, alterius Monasterii Monachis si unum ab altero non dependet; & ideo Pontifex non est solitus concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Ordinis, nisi transferendo illum ad Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequitur; ita Sanchez cit. n. 30. nec duobus Religiosis diversorum Ordinum esse integrum beneficia sua regularia permutare, etiam de licentia suorum Prælatorum, quia neuter est beneficii alterius capax; ita Sanchez cit. n. 31.

166 Quæres 5. an beneficium regulare, habens administrationem, dari possit solum his, qui professi sunt? affirmativam sequitur Barbosa in cit. locum Trid. n. 11. Et hoc ita verum esse vult Fagnanus in c. cum causam, de elect. n. 23. ut nec consuetudine contrarium induci possit, eo quod talis consuetudo sit irrationabilis, & contra bonos mores, c. nemo, & c. Presbyteros, 16. q. 1. & hæc inhabilitas nec potest præscribi, cum sit contra legem divinam, & naturalem, ut docet Fagnanus cit. & Ancharanus.

Ex hoc deducitur juxta horum resolutionem, non professum assumi non posse ad Abbatiam, Prioratum, vel administrationem Ecclesiæ Regularis, idque sive per viam electionis, sive collationis; Sic Fagnan. c. cum causam de elect. n. 11. probans variis Decretis Canonum ibi videntis; & n. 13. addens, requiri expressam professionem, nec sufficere tacitam, c. nullus, de Regularibus, ubi sermo est de Abbate; & Clement. ne in agro, §. Sanè de statu Monach. ubi idem dicitur de Prioratu, & administr. Excipit tamen Episcopos seculares, qui licet professi non sint, præfici possunt Regimini Ecclesiæ Regularis. Sic Fagnan. cit. n. 17. idque propter excellentiam, & utilitatem dignitatis Episcopalis.

In subsidium verò (ut si deficiant Regulares, aut necessitas urgeat, puta, quia idonei non reperiuntur) beneficia regularia secularibus, & contra conferti pos-

se, probatur per c. inter quatuor, de Religios. domib. sic Reginald in praxi fori panit. l. 30. tr. 3. n. 158. Tunc autem dicuntur dari in subsidium, si in uno Monasterio non sit persona habilis, vel capax, petatur ex alio ejusdem Ordinis; si nec hoc fieri queat, supponatur Regularis diversi Ordinis; & denique, si nec hoc fieri possit, secularis. Sic Abbas, quem refert & sequitur Azor p. 2. l. 3. c. 26. q. 5. & colligitur ex c. Relatum, ne Clerici, vel Monachi

Circa præmissam opinionem notandum, textum Concilii Trident. Sess. 14. de Reform. c. 10. sic habere: regularia beneficia, in titulum Regularibus professis provideri consueverunt, cum per obitum, aut resignationem, vel aliàs illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosi tantum illius Ordinis, vel is, qui habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur, & non aliis, ne vestem lino, lanæque contextam induant, conferantur. Ex quo colliges, quæ dicta sunt n. 166. intelligenda de beneficiis regularibus in titulum professi provideri solitis. Nam de his expressè loquitur Tridentinum.

Not. 2. cum in c. Nemo, 16. q. 1. dicitur: Nemo potest & Ecclesiasticis obsequiis deservire, & in monastica regula ordinariè persistere: ut ipse monasterii distractionem teneat, qui quotidie in monasterio Ecclesiastico cogitur permanere! & in c. Presbyteros, 38. ead. c. & q. Presbyteros, Diaconos, ceterosque, cujuslibet ordinis, Clericos, qui Ecclesiis quoquo modo militant, Abbates per monasteria esse non permittas: sed aut admittas Clericatus militiam, monasticis non provehantur ordinibus; aut, si in Abbatis loco permanere decreverint, Clericatus nullatenus permittantur habere militiam, datà ibidem ratione, quia congruum est, si, cum unum ex his, præ sui magnitudine, diligenter quis non possit explere, ad utrumque judicetur idoneus: in neutro tamen, exprimi, contrarium esse contra legem divinam, & naturalem; & ideo rectè præscriptioni in contrarium subjecta esse.

Not. 3. non tantum Religiosum unius Religionis, esse incapacem beneficii regularis alterius religionis; sed nec beneficiorum regularium alterius Monasterii, etiam ejusdem ordinis; ita Sanchez l. 7. moral. c. 29. n. 29. Castropalaus tom. 2. tr. 13. D. unica, p. 3. §. 1. n. 4. & alii. Prima pars

Pars constat ex Trid. relato *supr. n. 167.* Secunda verò, ex *c. cum singula, §. prohibemus*, de præbendis in 6. ibi. *Prohibemus insuper, ne Prioratus, vel Ecclesia, aut administrationes, seu officia unius monasterii, consuetæ, per eosdem Monachos gubernari, committantur deinceps, absque auctoritate Sedis ejusdem, alterius monasterii Monachis gubernanda; nec hæcenus commissa, dimittantur eisdem:* Sed per eos, ad quos pertinent, liberè ordinentur. *Cum illis non liceat habere locum in diversis monasteriis, quorum unum ab alio non dependet; nec aliorum monasteriorum (nisi Canonice transferantur ad ipsa) Prioratus, Ecclesias, administrationes vel officia gubernare.* Qui verò contra prohibitionem præsentem prædicta de cætero alienis Monachis commiserint, vel dimiserint jam commissa: *eà vice, ordinandi de ipsis, sint potestate privati: & de eis per diocesanos (si exempta non fuerint) alioquin, per Sedem Apostolicam, ordinentur. Illi autem, qui ea suscipere, vel suscepta præsumserint detinere, reddantur ineligibiles, ipso jure.*

170 Ex hoc textu sequitur 1. si beneficium regulare sit solitum administrari per Religiosos alicujus Conventus, non posse Religiosis, *tametsi ejusdem Ordinis sint*, conferri, si unus Conventus non sit dependens ab altero; sic etiam Castropalaus cit. ubi rationem dat, quia Religiosi illius Conventus, non possunt *jure habito ad beneficium* privari: ac sic, stante solum hac ratione, à Regularibus illius Conventus possent liberè eligi; quod videtur contra textum in dicto *§. prohibemus*, ubi *cum illis non liceat habere locum in diversis monasteriis, quorum unum ab alio non dependet*, 2. Religiosum unius monasterii, non posse, etiam *ejusdem Ordinis*, sed *diversis* monasterii Prioratum, Ecclesiam, Administrationem, vel Officium gubernare, nisi Canonice ad illud translatus sit, constat ex claro textu in *§. prohibemus, supr. n. 169.* Tertio, Religiosum, qui (contra prohibitionem in eo *§. contractam*) ejusmodi gubernationem suscipere, aut susceptam reunere, præsumserit, *ipso jure ineligibilem reddi*; eos verò, qui ei comittunt, vel commissum non revocant, *eà vice* jure ordinandi de ipsis, esse privatos, & ordinandi potestatem devolvi ad Superiorem. Et ideo *neq. Moniali*
Tom. III.

unius monasterii, sine dispensatione Pontificia, committi potest, *officium vel administratio*, alterius monasterii, etiam ejusdem Ordinis, sub pœnis ante relatis, sed de his plura in seqq. à *n. 182.*

Not. 4. Beneficium *seculare*, manere 171
re *seculare*, licet ejus collatio, vel præsentatio spectet ad Regulares; tum quia hæc non est præcipua qualitas, unde beneficium verè sit *regulare*, vel *seculare*, ex dict. *n. 162.* tum quia utrumque jus à Regularibus præscribi potest contra beneficia secularia, ut rectè notat Sanchez *l. 7. moral. c. 20. n. 13.* Quare nec ex eo, quòd aliquod beneficium *unitum* sit alteri beneficio regulari, rectè arguitur, illud esse *regulare*, ut dicemus infra; qualiter contingeret; si utriusque unio foret æque principalis; de quo infra; sic Zerola in *praxi Episcop. p. 2. V. Beneficium, dub. 12.* & alii.

Not. 5. ex dictis hæcenus concludi, 172
beneficium dici *regulare* duplici titulo; nimirum vel institutione, vel legitimâ præscriptione, ut notavimus *supr. n. 159.* Constat enim ex *c. cum de beneficio. 5. h. t. in 6. relato supr. n. eod.* Ubi notandum, quando ibid. dicitur, *non ob stare illi præscriptioni*, quâ legitime finitâ, beneficium mutat qualitatem (*de regulari trans eundo in seculare, vel econtra*) quòd in *cit. c. 5.* dicatur: *Etiamsi Religiosi antè, vel post, quandoque ministraverint*; debere intelligi, *ante inchoatam præscriptionem*; nam, si post inceptam præscriptionem contra beneficium regulare, quandoque rursum in eod. ministrant Religiosi, præscriptio interrumpitur, & non erit legitima; quia textus dicti. c. petit tempus *continuum*, ut ibid. notat Glossa V. *Continuè*; 2. quia continuam ministrationem *pacifecè*; quod non verificatur, postquam in eod. beneficio regulari, contra quod seculares Clerici præscriptionem inceperunt, denuò ministrarunt Regulares.

Si opponas, quòd textus dicat, *neq. 173*
præscriptioni obesse, etiamsi post illam quandoq; in illis beneficiis ministraverint; ergo non interrumpitur præscriptio, per ministrationem Regularium in beneficio regulari, subsecutam, post inceptam à Secularibus præscriptionem. R. illa verba *etiamsi post quandoque ministraverint*, intelligi, *post præscriptionem completam*, si
F non

non denuò ministrarunt per tot annos, qui ad novam præscriptionem, contra priorem, requiruntur. Dum enim dixit textus, *vel post* intelligitur, dum tamen administratio illa post completam proscritionem non duravit alio quadragenario tempore; administratio quippe præcedentis temporis extinguitur præscriptione illâ quadragenariâ sequenti: administratio autem prædictam præscriptionem subsequens, non aufert jus ex ea præscriptione acquisitum, nisi tanti temporis sit, quantum satis est ad novam aliam præscriptionem inducendam; Sic Gloss. *ibid.* V. *post.* & *ibi* Francus n. 6. Felin. *c. in nostra* Coroll. 40. n. 41. Paulò post princ. de rescriptis.

174 Ex hoc *Not.* 6. ut beneficium, naturam mutet præscriptione, ac fiat de seculari regulare, vel econtra, plures conditiones de jure exiguntur; primò, ut beneficium illud, *per tempus jure præscriptum*, fuerit administratum à Regularibus, si fuitulare; vel econtra de quo V. n. 159. & 175. Deinde, ut illi Administratores beneficii fuerint in eo instituti, de quo n. 178. & quidem tanquam Rectores; & non meri Vicarii, de quo V. *ibid.* Tertio, ut administratio fiat à Regulari, tanquam *beneficii regularis*, de quo V. n. 179. Quarto, ut conferens beneficium, procedat ex intentione beneficio imprimendi statum illum, quem exprimit ut dicemus in seq. Quintò ut Possessor procedat bonâ fide, hoc est, ut Regularis, Ecclesiam, in qua ministrat, nesciat esse secularem; vel seculares, esse regularem, quia possessor malæ fidei nullo tempore præscribit, *c. Vigilanti*, de præscript. *c. Possessor*, de reg. *juris in 6.* ita Sanchez *cit.* l. 7. c. 29. à n. 16. quibus positis:

175 Quæres I. quantum tempus jure præscriptum sit, ut præscriptione beneficium mutet statum? hoc est, ut de regulari transeat in seculare, vel econtra? *scilicet* ut beneficium de seculari fiat regulare, propterea, quòd administratum sit per Regulares, sufficere tempus 40. annorum, ita communis. Nam præscriptio; etiam contra Ecclesiam, censetur legitima, quantum est ratione temporis, si sit quadragenaria, constat ex *c. de quarta 4. de præscript.* *ibi: Clericus, ab impetitione Episcopi, quadragenaria præscriptione temporis, se tueri pos-*

se videtur; & c. ad aures 6. eod. ubi Alexander III. postquam dixisset: *jure divino, & humano, meliorem esse conditionem possidentis*, litem contra Ecclesiam, ab alia contentam in causa decimarum, pro Possessore resolvit, causam reddens: *quia quadragenaria præscriptio omnem prorsus actionem excludit.* Et ideo etiam, Ecclesia, licet aliàs curata, sufficienter probatur non curata, si spatio quadragenario, tanquam non curata, collata fuit; sic Glossa in *c. cum de beneficio, de præbend. in 6. V. juxta modum*, & Azor p. 2. *instit. moral. l. 3. c. 26. q. 3.* Gonzalez ad 8. *reg. Cancellar. Glossa 7. n. 8.*

Dixi, ut beneficium seculare, transeat 176 in regulare, requiri possessionem administrationis quadragenaria, quæstio est, an idem tempus necessarium sit, ut beneficium regulare transeat in seculare? sufficere in hoc casu decennium, est aliquorum sententia, ut retulimus *supr. num. 160.* cum annexa inibi exceptione, & sic etiam resolutum esse à majori parte Auditorum Rotæ (prout habetur in decisionibus ejus, tit. de præbendis, in antiquis, *decis. 31. n. 1.* & in novis, *decis. 2. n. 1.*) refert Sanchez *cit. n. 17.* Sed magis fundata videtur sententia, quæ, ut regulare beneficium fiat seculare, requirit idem tempus, quòd jure exigitur, ut seculare transeat in regulare; ratio mihi esse ex eo, quia textus in *c. cum de beneficio* (relato superius 159.) loquitur eodem prorsus modo de præscriptione in utroque eventu, petens præscriptionem legitimam; imò prius locutus est de beneficio seculari, dicens exiguntur, ut seculare sit, fuisse administratum per seculares tempore sufficienti ad legitime præscribendum, & postea descendens ad explicandum quando sit regulare, sic ait: Prioratus, qui per Religiosos juxta modum præmissum est solitus gubernari; ergo si in priori parte intellexit textus de præscriptione decennali, in posteriori quoque de eadem intellexit, vel in utraque de quadragenaria. Quippe id sonant ea verba, *juxta modum præmissum*, ita tenent Gloss. in *c. cum de beneficio, V. Legitima*, Gonzalez *cit. gloss. 7. n. 36.* Azor *cit.* Felin. & complures alii.

Not. autem, dum dicitur, præscribi 177 beneficium, non esse intelligendum de beneficii titulo (nam iste non acquiritur præscriptione ut *supr.* dictum est; sed solum
Canon-

Canonicâ institutione) sed de statu, nimirum, ut de seculari evadat regulare, vel econtra; sic Felinus c. in nostra, de Rescript. n. 44. Not. 2. in quaestione, an, ut præscribatur status beneficii, requiratur in præscribente titulus? responderi cum distinctione, videlicet, non exigi titulum, cum præscribitur, seu inducitur beneficii status secularis; quia hæc præscriptio conformatur juri communi, quo attento quodlibet beneficium præsumitur *seculare*, ut diximus n. 163. secus, si præscribitur status *regularis*, & agatur de præjudicio diocœciani; ita Dominicus in c. cum de beneficio, n. 10. Francus, n. 9. & alii.

178 Dixi, n. 174. ad hoc, ut præscriptioni status beneficii locus sit, requiri, quod ejus possessor in illo sit institutus; nam hoc exigi in casu dictæ præscriptionis, apertè colligitur ex cit. c. cum de beneficio, ibi: quod tanto tempore, ab uno, vel pluribus secularibus Clericis, institutis in eo Rectoribus, extitit continuè, ac pacificè gubernatum, ut præscriptio legitima sit completa; sic Gloss. ibid. V. institutis, & plures alii, ubi nota institutionem hic accipi largè, prout etiam convenit collationi, vel alteri modo Ecclesiæ providendi, ut notat, Rebuffus in Concordat. rit. de Collationib. §. volumus. V. regularia. Hinc nullum beneficium regulare transit in seculare, licet secularis Clericus in eo ministraverit, etiam per 40. & plures annos, si hoc fecit solum, ut Vicarius, vel Clericus conductitius; quia sic non verificatur, quod in tanto tempore ministraverit, in eo institutus Rector, quod tamen exigitur, ut constat ex allato textu, ex quo patet etiam ad 2. conditionem à nobis ad effectum dictæ præscriptionis requisitum in n. 174.

179 Quæres 2. qualiter ad hujusmodi præscriptionem requiratur, quod beneficium v. g. *seculare*, contra quod præscribendus est status *regularis*, sit administratum à Regularibus, ut regulare? vel tanquam à Regularibus? R. ad hoc opus esse, quod, si beneficium prætenditur *regulare factum præscriptione*, possessor ejus fuerit institutus in illo beneficio tanquam *regulari*, si prætenditur *seculare*, quod possessor ejus fuerit institutus in illo tanquam *seculari*; ita Sanchez cit. n. 22. & Castropalaus som.

Tom. III.

2. tr. 13. D. 1. p. 3. §. 4. n. 5. ratio videtur esse ex eo, quod aliàs possessor non procederet bonâ fide, si sciens beneficium, esse *regulare*, in illo, tanquam *seculari*, vellet institui; aut econtra: & ideo prædicti Authores exigunt etiam, quod instituens, tanquam *regulare conferat*, ut, quod seculare fuit, transeat in regulare; & econtra; si enim non fieret intentione mutandi statum beneficii per alterius institutionem in illo; jure tituli, sed nudæ administrationis, Vicariæ, vel Commendæ, non mutaret naturam; sic Rebuffus cit. §. quartò requiritur, Azor p. 2. l. 3. c. 16. q. 3. & alii. Ex hoc fit, quod beneficium seculare non evadat regulare, si administretur à Regularibus tanquam seculare, & instar secularium Clericorum, qualiter fieret, si beneficio seculari præficeretur Regularis, non jure tituli, sed, ut dixi, Vicariæ, vel Commendæ; vel ex dispensatione, aut in subsidium, de quo superius. Et ideo in conferente requiritur animus, mutandi statum talis beneficii, ut rectè notat Sanchez cit. n. 25. quibus præmissis.

Quæres 3. an procedat universaliter, 180 quod secularibus non possint conferri beneficia Regularia? R. quod non, nam. 1. spectato jure Novo CC. Trid. Secularibus conferri possunt beneficia regularia, quæ administrationem non habent; sed cum hac limitatione, ut simul assumant illius religionis habitum, ac se obligent ad emitendam professionem; de quo jam diximus n. 161. dixi simul, nimirum, dum acceptant beneficium, nam sub hac obligatione Trit. Sess. 14. de Reform. c. 10. beneficium regulare secularibus concedit, ut notat Sanchez cit. l. 7. c. 4. n. 24. Unde ulterius sequitur, etiam Novitio, jure novo, conferri posse beneficium regulare, carens administratione. Nam juxta Tridentinum Sess. 14. de Reformat. cap. 10. potest dari beneficium regulare nondum professis, imò his, qui habitum nondum suscepere, modò habitum suscipere, & professionem emittere teneantur; Sic dicitur ibi: *regularia beneficia, in titulum, regularibus professis, provideri consueverunt, eam per obitum, aut resignationem, vel aliàs, illa in titulum obtinentes, vacare contigerit, religiosi tantum illius Ordinis, vel is, qui habitum omnino suscipere, profes-*

F 2

professionem emittere teneantur, & non aliis, ne vestem lino, lanæque contextam induant, conferantur, & ita Congregatio Cardinalium declaravit, Clericis secularibus posse conferri dicta beneficia regularia per ordinarios Collatores, *inconsulto Papa*, dummodo habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur: quam declarationem refert Gonzalez in regulam 8. Cancell. gloss. 8. n. 78.

181 *Not.* tamen: quando dicitur, etiam in Clerico seculari, cui beneficium regulare, administratione carens, confertur, exigi assumptionem habitus, & obligationem, exactâ probatione, faciendi professionem, posse dubitari, an sufficeret obligatio aliunde contracta, v.g. ex voto, quod talis emiserat, ingrediendi Religionem, ac eam provitendi? vel orienda ex nova conventionem cum conferente illi beneficium? R. cum Sanchez cit. non intelligi de obligatione, qua quis ratione solius voti teneatur Religione ingredi, aut in ea perseverare (nam hæc obligatio voti, solum Deum respicit) sed de obligatione, quæ respiciat etiam forum externum ex facta conventionem; qualiter beneficia curata non Sacerdoti concessa important obligationem, intra annum accipiendi Sacerdotium, per c. Licet Canon, de Elect. in 6.

182 *Quæres* 4. an Regularibus conferri possint beneficia secularia? de hoc aliquid diximus n. 160. pro cujus expositione *not.* 1. quætionem procedere de beneficiis secularibus; nam, an, & qualiter Religiosus unius ordinis capax sit beneficiorum etiam regularium alterius ordinis; vel ejusdem quidam ordinis, at non ejusdem *Conventus*, sed diversi, diximus à n. 165. & 169. Ubi nota, posse in hoc casu moveri quætionem, an, si contingat fundari novum Monasterium Virorum, vel mulierum, ac ex uno Monasterio transmitti duos vel tres Regulares ad illud novum, unus vel una eorum jure capax sit, ut per electionem habeat, *administrationem, officium, vel Superioritatem illius novi Monasterii, sine dispensatione?* R. posse 1. suppositâ translatione illius canonicè factâ; constat hoc ex dict. n. 169. in §. *prohibemus*, ibi: (nisi canonicè transferantur ad illa) posse. 2. Si novum sit dependens ab altero, constat ex eod. §. ibi: *quorum unum ab alio non dependet.*

Difficultas est, an, si, quis ad novum Monasterium inchoandum cum 2. 3. vel pluribus Sociis venit, ac eidem legitime Præfectus, tandemque defunctus est, unus, vel una ex illis Sociis eligi possit ad illam præfecturam, vel gubernationem dicti Monasterii jam perfectè constituti cum observantia regulari? R. si talis retinet jus prioris Monasterii, à quo novum illud independens est, non esse canonicè eligibilem, & si factam nihilominus electionem recipiat, ac retineat, ipso jure reddi ineligibilem, ac eligentes pro illa vice privari potestate eligendi, sicut & hos, qui talem electionem ordinant. Ratio 1. partis est ex c. *cum singula, de præbend. in 6. §. prohibemus*, relato *supr. n. 169.* ibi: *illis non liceat habere locum in diversis Monasteriis*, quod tamen fieret, si retineret jus prioris Monasterii, & simul haberet jus gubernationis novi à priore independentis, nam retento jure priori hoc ipso deficit ratio translationis canonicæ, cum hæc extinguat jura in priori Ecclesia, vel Monasterio, à quo, antè habita: ratio reliquorum est ex eod. §. *prohibemus*, relato n. 169.

Dices in §. *prohibemus* solum dici, 184 eum esse ineligibilem, cui retento jure veteris Monasterii, seu cui non canonicè translato, commissâ est gubernatio alterius Monasterii ab illo independentis; ergo hæc pœnalis dispositio extendi non debet ad eligentes, & ordinantes electionem, sicut nec ad conferentes, vel confirmantes. R. Cum Sanchez cit. l. 7. c. 29. n. 29. Rebuffo *ibid.* relato, nomine *electionis* in eo textu comprehendi quemcunque modum *collationis* illius beneficii. Quare, quamvis regulariter, nomine *electionis*, non veniat *collatio*: fallit nisi sit eadem ratio, ut contingit in hoc casu, mentio autem *electionis* facta est, quia frequentius fiebant *electiones* in Monasteriis, c. *Monachi in fin. de statu Monachorum*. Nec poterit in hoc Legatus Pontificis dispensare absque speciali commissione, ut bene ait Rebuffus *ibid. n. 2.* quia textus ille dicit, *absque Sedis Apostolicae Licentia*. Deinde textus expressè loquitur non tantum de *electis*, sed etiam, qui talem gubernationem illis committunt vel ordinant; & sic commissâ non revocant; quod sanè pertinet ad eligentes, confirmantes, confe-

ren-

rentes, nec commissâ revocantes; quod propriè est Ordinariorum.

185 Reducendo jam ad Quæstionem propositam Not. 2. Regulares, etiam Novitios, posse assumi ad Episcopatus, constat i. exc. unico 18. q. 1. ibi: *statutum est, & rationabiliter, secundum Sanctos Patres à Synodo confirmatum, ut Monachus, quem canonica electio à jugo regula monastica professionis absolvit, & sacra Ordinatio de Monacho Episcopum facit, item c. si Abbatem. 36. de Elect. in 6. ibi: si Abbatem, Ecclesiæ Romanæ immediatè subjectum, in vestrum Episcopum elegistis, reprehendi exinde nullâ ratione potestis.* Idem habetur in c. quorundam, c. si Religiosus, c. nullus religionis, eod. in 6. & Clem. 1. eod. in fin. Quoniam autem per hæc jura conceditur, quòd Religiosus extra suum Ordinem assumi possit ad dignitatem Episcopalem, & nomine Dignitatis Episcopalis communiter comprehenditur qualibet Prælatura, curam animarum habens, plures volunt, dictam concessionem extendi, ut Regularis etiam ad eas, absque ulla dispensatione, eligi possit, sic Joan. Andr. in c. si Religiosus, Francus, Imola, & alii cum Sanchez cit. l. 7. c. 29. n. 33. qui tamen excipit Regulares Mendicantes, ut hi, absque dispensatione Pontificis, non possint assumi ad Prælaturas curatas extra suum Ordinem, Cathedralibus inferioribus.

186 Contrarium tamen, quoad Prælaturas curatas universaliter docet Castropalaus tom. 2. tr. 3. D. 1. p. 3. §. 1. n. 7. nimirum, nullum Religiosum, absque Pontificis dispensatione, posse admoveri ejusdem Prælaturis Episcopatu inferioribus; rationem dat, quia in Episcopatu est specialis ratio, tum propter ejus dignitatem in gradu perfectionis, ob quam dicitur Episcopus religiosior Monacho, ut tradit Gloss cap. nullus religiosus de elect. in 6. & colligitur ex c. ex multa, de voto; Tum quia Episcopatus à beneficio regulari, & seculari abstrahit, eaque de causa in Clement. 1. de electione dicitur: *per hoc autem non intendimus prohibere, quin Religiosus in Episcopum secularis, vel cujuslibet regularis Ecclesiæ licitè possit eligi: ergo tacite insinuat, respectu Prælatiæ secularis, quæ Episcopatus non sit, prohibitionem integram manere; & ita defendit*

Suarez tom. 4. de Relig. lib. 3. cap. 19. fine n. 27. Et hoc, quoad Mendicantes certum est per Extravag. Dispendiis, de postulatione Prælat.

Not. 3. Regulares, jure antiquo, absque ulla dispensatione, fuisse capaces beneficii curati secularis, ita Sanchez. cit. n. 35. dicens, esse sententiam frequentissimam. Probatur ex c. Quod DEI timorem 5. de statu Monachorum, ibi: licet autem in Lateranensi Concilio de Monachis caveatur, ne singuli per villas, & oppida, per quascunque parociales ponantur Ecclesiæ &c. quia tamen istud de Canonis Regularibus specialiter non cavetur, quia, eis à Monachorum consortio non pudentur seiuncti, regula tamen inserviunt laxiori, & per antiquos Canones etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum paroczialium regimen, in Presbyteros ordinari, & quo debent prædicationis officium (quod privilegiatum est) exercere.

Ex hoc textu sequitur. 1. Canonicos Regulares, jure antiquo, fuisse simpliciter capaces beneficii curati secularis, imò & Monachos, causâ prædicationis 2. Ad hoc non requiri licentiam Episcopi, ut tradit Sanchez cit. n. 35. Probat hoc textus c. in Parochia 61. quæst. 1. ubi Monachus, ad beneficium parochiale præsentatus, admitti mandatur ab Episcopo, nulla factâ dispensationis mentione, & in cap. quod DEI timorem, de statu Monachorum dicitur: *posse Monachos ad Ecclesiarum parochialium regimen in Presbyteros ordinari: si autem dispensatione Episcopi indigerent, nequaquam de illis diceretur posse in Presbyteros ordinari, quia non dicitur fieri posse, quod extraordinario remedio, quale est dispensatio, indiget, ut rectè dixit Innocent. in c. Pastoralis, n. 1. vers. renuntiatum, de causa possess. & propriet.*

Nec obstat, dici à contrariis, quòd jus, prohibens beneficia secularia conferri Regularibus, nihil excipiat, nisi Episcopatum, nam contrarium constat ex c. quod DEI timorem, ibi enim excipiuntur etiam secularia curata, licet omnino procedat in beneficiis secularibus, quæ simplicia sunt, nam hæc nunquam conferri possunt Regulari, ex c. cum de beneficio, de præbend. in 6. nec ulla quoad hæc invenitur exceptio, sicut quoad curata, in c.

quod DEI timorem, ubi, cum solum excipiantur curata, tacite negantur simplicia, ita communis cum Suarez tom. 4. de Relig. l. 3. c. 19. n. 26. Azor. p. 1. l. 12. c. 19. q. 3. & aliis. Nec etiam obstat Bulla Pauli IV. quâ omnes Regulares privavit beneficiis secularibus, per ipsos acquisitis, nam ea ipsa deinde per Pium IV. reducta est ad jus commune antiquum, teste Sanchez cit. n. 35. Quando autem dicimus, *necessariam non esse dispensationem Episcopi*, intellige, *ut vivat extra claustrum, & disponat de fructibus beneficii*, secus est, si collatio, institutio, vel confirmatio ad eum pertineat, tum enim consensus ejus necessarius est, quem importat talis actus.

190 Licet autem in casu, quo Religiosus assumitur ad beneficium seculare curatum, non requiratur licentia Episcopi, prout dictum est, *requiritur tamen licentia proprii Superioris*, per c. *si Religiosus* 27. de election in 6. ibi. *si Religiosus* (cujus arbitrium non ex sua, cum velle, vel nolle non habeat: Sed ex illius, quem vice DEI supra caput suum posuit, & cujus imperiole subjecit, voluntate dependet) electioni de se ad prælationem aliquam extra suum Monasterium, vel suam Ecclesiam celebratâ, *sui Superioris, qui dari ipsam valeat, non petitâ licentiâ, & obtentâ, præsumpsit consentire: consensus sic præstitus non teneat, & in pœnam præsumptionis illius, electio eadem, ipso factô, viribus vacuetur omnino.*

191 Si petas, an ad hoc requiratur licentia Superioris *simul cum Conventu*? R. quod non, ex dict. c. 27. §. *quia verò*, ibi: *quia verò, utrum Religiosus*, consentiendi electionibus de se factis, & ad Prælationes, ad quas electi fuerint, transeundi, *à suis Superioribus, sive fratrum consilio, licentia dari possit?* cum jura super hoc sint varia, *dubitatur interdum.* Nos, ad hujusmodi dubitationem tollendam, & ut Ordinationes Ecclesiarum, ac Monasteriorum, in quibus tales electi extiterint, celerius & facilius valeant expediri: *Decernimus, ut iidem Superiores (suis irrequisitis Conventibus) electis hujusmodi consentiendi, & transeundi, liberam dare valeant facultatem.* Sed circa hoc ipsum plures occurrunt dubitationes. I. An sufficiat licentia *generalis* per Superiorem

data Regulari? ut consentiat suæ electioni, *quandocunque* electus fuerit, 2. An specialis? 3. An cujuscunque Superioris? 4. An dispensatio Episcopi? 5. An Regularis indigeat licentiâ sui Superioris, ut consentiat electioni ad summum Pontificatum de se factâ? 6. An opus habeat novâ licentiâ, ubi jam semel beneficium curatum cum Superioris licentiâ recepit: si novum offeratur? 7. Quid faciendum, si Prælatus nolit petitam licentiam ad acceptandum concedere?

Ad 1. R. negativè ex Clem. ultima, 192 *de Elect.* ibi: cum concessa Religioso à Superiore suo licentia, *ut electioni, vel provisioni (si quam de ipso contigerit fieri) suum dare possit assensum*, ambitionis vitio viam pareret, *nullius eam existere volumus firmitatis, not.* autem verbum *provisio* supponere *pro quocunque provisionis modo*, per electionem, præsentationem, postulationem &c. Sic Gloss. ibid. V. *Provisioni.* Ad 2. respondet negativè Sanchez cit. c. 29. n. 60. quòd etiam hic subesser eadem ambitionis ratio, propter quam in dict. *Clement. ult.* reprobatur licentia *generalis*, hinc probabilius est, requiri licentiam consentiendi *tali electioni, quæ de ipso est facta in tali Ecclesia*, sic Gloss. in cit. *Clement. V. nullius*, quamvis aliqui censeant, sufficere licentiam ad eam dignitatem sub conditione, *si jam esset electus ad illam.*

Ad 3. ex pluribus Doctorum opinio- 193 nibus placet illa, quæ docet, sufficere licentiam Superioris immediati illius Conventus, de quo est Religiosus sic electus, nisi aliud habeant constitutiones proprii Ordinis, nam sic verificaretur sufficienter, quòd non consentiat provisioni de se factæ *sine sui Superioris petita, & obtentâ licentiâ*, prout exigitur in c. *si Religiosus*, de quo n. 190. dixi, *nisi aliud habeant Constitutiones Ordinis*; Sic in Societate Jesu nequit Generalis electioni, de se factæ in Episcopatum, consentire absque licentia Societatis, quam ipsa minimè præstabit, sicut nec Generalis, quando aliquis ex particularibus eligitur, nisi compellat præceptum Pontificis, ut habetur 9. *parte constitut. cap. 4. §. 5. 6. fin.* Quòd tamen intelligendum est, *quantum ad eos Episcopatus, quibus honor, & opes annexantur*: quippe ad acceptandos, his destitutos,

fitutos, & quibus non honor, sed onus, non opes, sed paupertas maxima inest (quales sunt Patriarchatus, & Episcopatus Æthiopiæ, & similes) posset Præpositus Generalis Societatis licentiam concedere, ubi, acceptare, referret multum ad DEI obsequium: De his enim verificatur illud Pauli 1. ad Tim. 3. qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, quem locum explicans D. Greg. 1. parte Pastoralis c. 8. sic ait? *Tunc laudabile fuit. Episcopatum quarere, quando per hunc, dubium non erat, quempiam ad supplicia graviora pervenire; & cum, qui plebibus præerat, primus ad Martyrium ducebatur, quod similiter in prædictis Episcopatibus contingit*, ita in his ipsis terminis Thomas Sanchez l. 7. decal. c. 29. n. 67.

194 Ad 4. R. Distinguendum, an sermo sit de dispensatione Episcopi necessaria, ut Regularis promoveatur ad beneficium, ad quod de constitutionibus proprii Ordinis, aut lege Superioris prohibitus est; vel secus? in 1. casu non requiri, constat ex eo, quia in illis nihil potest Episcopus; in 2. R. non requiri, si tale beneficium subest Superiori talis Religiosi pleno jure, privativè ad Episcopum, secus, si ad eum spectet collatio, institutio, vel alius modus providendi, ex dict. n. 188. Et si sermo sit de beneficiis curatis, quibus annexa non est Dignitas (cum jure antiquo etiam Mendicantes ea potuerint obtinere ut tanquam probabilius tenet Sanchez cit. n. 37. in med. §. Caterum) etiam istis sufficeret licentia Superioris immediati, ut dictum est, quod de Franciscanis specificè affirmat Manuel qq. regul. tom. 2. q. 55. A. 2.

195 Ad 5. R. complures, apud Sanchez cit. n. 58. sequi affirmativam, sed contrarium dicendum est cum Sylvestro V. Rotum 3. q. 4. Rosella, eod. 2. & aliis, quos refert, & sequitur Sanchez ibid. 1. quia electioni Pontificis, à duabus partibus Cardinalium, sola hæresis opponi potest, ut notat Sanchez cit. n. 58. ex c. Licet. 6. de Elect. adeoque nulla exceptio alicujus defectus alterius, cujus oppositum in aliis electionibus jure humano requiritur, ut constet ex illis verbis in textu: *ille absque ulla exceptione ab Universali Ecclesia Romana Pontifex habeatur, qui à duabus partibus Cardinalium* (nam hi sunt electores,

ut ibi dicitur) electus fuerit, & receptus; sed consensus electi datus *dependentè à licentia sui Superioris*, in ejusmodi provisionibus Regularium, est requisitus *jure solùm humano*; ergo talis defectus exceptio, in dato casu, non potest opponi; sed ex dispositione juris pro eo casu, est omnino sublatas.

Ad 6. plures censent, quòd Religio. 196 sus semel legitimè electus, seu effectus Prælatus, aut Parochus, non amplius indigeat licentiâ Superioris Monasterii ad hoc, ut ad aliam Prælaturam, vel Parochiam promoveatur, eò quòd supposito 1. casu, sit ab ejus obedientia absolutus; ita Sanchez cit. n. 64. ubi loquens etiam de licentiâ Episcopi, pro hoc casu, ait: *nec exigitur licentia Episcopi*, nisi in solis casibus, in quibus ea esset necessaria ad Clerici secularis promotionem; quia, nullo alio speciali subjectionis modo, Episcopo subditur, quam alii seculares beneficiati, sic etiam Imola Clem. 1. de Elect. n. 41. quod tamen videtur accipiendum de Prælaturis, & beneficiis curatis, omnino independentibus à Superiore talis Religiosi, nec aliud exigentibus Ordinis Constitutionibus.

Ad 7. R. Superiorem, qui non justâ 197 causâ dicitur negat subdito regulari licentiam consentiendi, suæ electioni, cogi posse per suum Superiorem ad dandam prædictam licentiam. Arg. c. Nullus, de Jure Patronat. intelligitur autem per illum Superiorem, qui compellere inferiorem possit, *quilibet Superior* talis Superioris, *injustè* licentiam negantis; tum quia Superior illius Prælati, ejus negligentiam supplere potest, tum quia in tali casu dicta negligentia in Superiore inferiori, jurisdictio devolvitur ad ipsum illum Superiorem immediatum per c. *Quamquam*, de Elect. in 6. & c. Romana, de suppl. neglig. Præl. in 6. Si autem quaras, quando censeatur Superior *injustè* negare illam licentiam? Castropalaus cit. tom. 2. tr. 3. D. 1. p. 3. §. 1. n. 20. censet, quòd tunc, si deneger, licet ad hoc concurrat *necessitas, & utilitas Ecclesie*, quin sufficiat sola utilitas; Sanchez autem citatus n. 68. Lessius l. 2. de Just. c. 41. dub. 12. n. 97. & alii, censent, sufficere *solum utilitatem Ecclesie*,

ut Superior *obligetur* licentiam concedere sic, ut, negando, irroget injuriam, consequenter, ut verum sit, quod *injustè* neget.

198 Mihi videtur distinguendum, & dicendum, ut opinio, *negans sufficere solam Ecclesiam utilitatem*, procedat in casu, quo Regularis, per electionem vocatus ad Ecclesiam secularem, etiam *valde utilis* esset suæ Religioni. Nam tali casu Superior ejus, negans illi licentiam consentiendi electioni, de se facta, *non obligaretur*, utilitati Ecclesie secularis providere, *posthabitâ utilitate suæ Religionis*, vel cum ejus jactura; & ideo, requiri tunc etiam *necessitatem*, præter Castropal. cit. tenent etiam Gloss. in c. *Quam sit* 18. q. 4. v. *ad ordinandum*; Ancharanus c. 51. *religiosus*, de Elect. in 6. n. 4. & alii: ubi verò talis electus non esset valde utilis, & sine aliquo suæ Religionis detrimento abesse posset, videtur omnino tunc sufficere solam utilitatem, ut ad licentiam concedendam superior etiam obligetur, quo datâ licentia consulat Ecclesie etiam seculari per licentiam datam suo subdito regulari, in electionem consentiendi sic, ut etiam in casu hujus solius utilitatis, negando illam, *injustè* illam negare diceretur, nec enim justè negat id, quod bono animarum valde utile est, si concedendo ipse nihil, vel modicum pati debeat, & constitutiones propriæ Religionis non obfrent.

199 Dices: ut regularis præficiatur Ecclesie seculari, curatæ, sola necessitas sufficit, ergo in nullo casu sufficit *sola utilitas*, ant. prob. ex c. *Priscis*, dist. 55. ubi Gelasius Papa dicit, de Monasterialibus disciplinis *catenus* ad aliquos esse instituendos, *cum in Ecclesiis cunctis sunt privatae Ministris, vel sufficientibus usque adeo despoliata servitiis, ut plebibus, ad se pertinentibus, divina munera supplere non valeant*, patet etiam consèq. quia hodie nulla talis urget necessitas, cum habeantur sufficienter Clerici seculares, qui talibus Ecclesiis præfici possint. Sed & mihi omnino videri, non esse præficiendos Ecclesiis secularibus Religiosos, *seclusâ necessitate, vel utilitate animarum, & divini cultûs*, præsertim eos, qui vi

suæ professionis vocantur ad vitam solitariam, DEumque laudandum Psalms in Choro, & sanctis gemitibus in Cella, quando per seculares Clericos bene provideri potest talibus Ecclesiis, & curæ animarum sine bono Pastore valde periclitantium, an autem hodie, ubique, id fieri possit, aut etiam fiat? relinquimus aliorum considerationi, certè D. Gregorius *homil. in c. 10. Lucae*, meritò ingemiscens, quòd plures animarum instituti Pastores, magis temporalium cupiditati, quàm animarum bono studeant, eos sic alloquitur: *Pensemus, cujus damnationis sit, sine labore hic percipere mercedem laboris. Ecce ex oblatione fidelium vivimus; sed nunquid pro animabus fidelium laboramus? illa in nostrum stipendium sumimus, quæ, pro redimendis peccatis suis, fideles obtulerunt, nec tamen, contra peccata eadem, vel orationis studio, vel predicationis, ut dignum est, insudamus.*

*Negandum igitur est antecedens in 200 dicta objectione, *quantum est hodie*. Nam licet olim opus esset, cum utilitate concurrere necessitatem, hodie tamen satis est necessitas, aut utilitas, ut constat ex c. *pro utilitate*, 16. q. 1. ut allegat Sanchez c. 29. n. 39. videtur tamen rectius citari c. *cum pro utilitate*, quod est 34. in ea causa, & quæst. ibi: *cum pro utilitate Ecclesie aliquos Monachorum Episcopus probaverit in Clericali officio promovendos, cum Abbatis voluntate debent ordinari*: illa verò, quæ in jure Monasterii de facultatibus offeruntur, *nullâ diocesana lege ab Episcopis contingantur*. Ad prob. consèq. responderet Sanchez cit. dato, quòd tales reperiantur (nimirum Clerici non Regulares qui serviant Ecclesiarum *necessitati*) sufficere tamen nunc, *si Ecclesie utile sit, Regulares ei præfici*, quod verum esse vult n. 40. si talis Regularis ad alia Parochorum ministeria aptus sit, quamvis *ad prædicandum* ineptus, nil obfret, quo minus licitè possit ei Ecclesie curatæ præfici ob rationem dictam. Nec obfret c. *quod DEI timorem*, quia intelligitur id esse *Privilegium Predicationis*, id est, animarum curæ, & doctrinæ, cui Parochi incumbunt, etsi non concionentur. Et ita in propriis terminis tenet Lambertinus de Jure Patronatus, lib.

lib. 2. p. 1. quæst. 7. art. 19. n. 22. quod etiam apertè sentiunt Abbas *cap. non est*, n. 9. de voto, Angles in Summa, V. *Dispensatio*, n. 3. Ubi disjunctivè dicunt, si non est aptus *Officio prædicandi*, vel *cura*, ita Sanchez *loc. cit. l. 7. c. 29. n. 40.*

201 Ex hæcenus dictis colligitur, *spectato jure antiquo*, Religiosos, etiam *Monachos*, protulisse præfui Parochiis, ab animarum curæ, si hoc Ecclesiæ necessitas, vel utilitas exigebat, ut constat ex dict. annum: postea verò ab Innocentio III. fuisse immutatum *quoad Monachos*, non autem *quoad Canonicos Regulares*, ut habetur in *c. quod DEI timorem*. 5. de statu Monachorum, hodierno autem jure, nec Monachos, nec Canonicos Regulares, nec ullos alios Religiosos, vel in perpetuum, vel ad tempus, sine dispensatione Pontificis, posse assumi ad Parochias, vel Ecclesias curatas *seculares* (nisi Monasteriis sint unitæ) & hoc ex Decreto Gregorii XIII. super quo emanavit Declaratio à Congr. Tridentini, quam refert Sanchez *cit. c. 29. n. 71.* & Castropalaus *cit. p. 3. §. 1. n. 10.* Cum aliis, hujus Declarationis hæc sunt verba: *Sanctissimus Dominus noster Gregorius XIII. noluit licere Canonicis regularibus, etiam de licentia sui Generalis, absque permisso Summi Pontificis, assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus*; viderur tamen limitandum, ut notat Castropalaus *cit. n. 11.* ut non procedat in casu *necessitatis*, quando scilicet non inveniuntur Clerici seculares idonei, tunc enim præfici potest regularis: sicut econtrà, cum non inveniuntur regulares idonei pro beneficio regulari, præfici possunt seculares; quia *necessitas* caret lege, *cap. Si quis forte de furzis*. Convenientibus enim est beneficium gubernari per Clericos alienæ professionis, quam omni gubernatione destitui, vel iniquè gubernari, intellige *tantum ad tempus*, durante scilicet tali defectu aliorum quamvis aliàs ut notat Mandosius in *Praxi signature gratia, tit. de obtinendis dispensat. Monachorum pro beneficiis* affirmet, hodie non dispensari cum Monacho ad beneficium curatum (seculare) obrinendum.

Tom. III.

§. 2.

De beneficiis simplicibus, & duplicibus.

201 **A**ltera divisio beneficii Ecclesiastici est simplex, & non simplex, seu duplex. *Simplex* dicitur, quod non est aliquà juris qualitate affectum; *non simplex*, quod, præter rationem beneficii, habet aliquam specialem, & solemnem juris qualitatem. Inter has juris qualitates numeratur. 1. *dignitas*, accepta specialiter, prout distinguitur ab Officio, & Personatu; sic enim sumi solet pro beneficio Ecclesiastico, habente jurisdictionem in foro externo, ut colligitur ex *c. de Multa*, de Præbend. & c. 1. de Consuetud. in 6. Deinde *Officium*, quod sumitur pro administratione rerum Ecclesiasticarum sine jurisdictione; 3. *Personatus*, seu eminentiam quædam, quâ quis, sine jurisdictione fori externi, præcedit alios in loco, in choro, in processionibus, in dandis suffragiis, in subscriptione, &c. 4. *Cura animarum*, de qua dicemus in seqq. Hinc beneficium Ecclesiasticum, solum institutum ad preces DEO fundendas, aliasque divinas functiones obeundas (ut sunt Canonatus, præstimoniam &c.) carens Dignitate, Officio, Personatu, vel animarum curâ, *simplex* dicitur, ut notat Pereyra in Elucidario n. 1284. v. n. hic n. 148. advertendum autem, ut monuimus n. 145. hoc verbum *dignitas*, quandoq; sumi latè, in quantum supponit pro gradu honoris, seu præminentia, præscindendo à jurisdictione, vel administratione annexa, adque adeo *dignitatem*, in hac acceptione, dici etiam de Officio, & Personatu, secus, si accipiatur presè, prout hic exposuimus, & diximus n. 145.

Notandum præterea, cum benefici- 201 um Ecclesiasticum, propriè dictum, & prout in jure Ecclesiastico de illo communiter sermo est, debeat non tantum institutione sua, sed etiam in subiecto, cujus confertur, esse *perpetuum*, ex n. 152. & importet jus percipiendi redditus annuos ex bonis Ecclesiæ, propter officium spirituale, ex n. 151. dignitatem, Officium, vel Personatum, quæ his conditionibus carent, non esse beneficia Ecclesiastica propriè, seu strictè sumpta, ut rectè notat Castropalaus *tom. 2. tr. 13.*

G

D. I.

D. 1. p. 4. n. 3. qui n. seq. docet, Rectoratum, & Præposituras Regularium, non esse *beneficia*, tamen jurisdictionem habeant. Nam Generalis, inquit, Provincialis, Prior, Rector, Guardianus dignitatem habent, quæ est *officium*, sed non quæ *beneficium* sit; cum non sit jus perpetuum percipiendi fructus, sed solum sit jus, & regulariter temporale, gubernandi, & regendi collegas, & res Ecclesiasticas administrandi.

204 Ex hoc infer, dictos Superiores posse eligi in Judices Conservatores Apostolicos, juxta textum in cap. 1. 2. & vet. de officio Judicis delegati, in 6. Item posse illis delegari causas à Pontifice Romano juxta textum in cap. *statutum*, de Rescript. in 6. & notavit Azor 2. p. instit. moral. lib. 3. c. 13. q. 7. Qui verò, non proprio nomine, & officio domum gubernant, sed alieno, ut sunt Sub-Priores, Vicarii, Vice-Rectores, Vice-Ministri, vel Vice-Præpositi, dignitatem non habent, cui hæc munera, & officia committi possint. Sic Azor supra.

205 Not. præterea 2. etsi non censetur, proprie loquendo, *beneficiatus*, cui beneficium non confertur in titulum, hoc est, ad dies vitæ suæ; nec sic habens jus percipiendi redditus, seu fructus, ut diximus n. præced. sufficere tamen, jus in *herba*, seu Spe. Nam, cum contingat, quòd quis habeat Canoniam, etiam in titulum, hoc est, ad dies vitæ, consequenter perpetuam, sine præbenda in *fore*, seu jure fructum de præsentibus, ut notavimus n. 143. habet tamen in Spe, seu expectatione præbendæ proximè vacaturæ; quia non est congruum, ut præbendæ careat, qui in *Canonicum* noscitur esse receptus; c. *Relatum*. 9. h. 1.

206 Not. 3. inter ipsas dignitates esse quandam inæqualitatem, cum aliquæ sint *minores*; alia, *maiores* post dignitatem Pontificalem in tali Ecclesia, de quibus egimus à n. 146. Et quoniam nomen *dignitas*, quandoque præse, quandoque laxè, accipitur, & inter ipsas dignitates, etiam stricte sumptas, est quædam inæqualitas, sæpe dubitari potest, an, cum in dispositione juris canonici mentio fit *dignitatis* simpliciter, ac indefinite, intelligenda veniat, ut procedat de qualibet dignitate sub eo nomine com-

prehensa? sive dispositio sit favorabilis, sive odiosa? jam ad hoc responsum à nobis est à n. 147.

Not. 4. esse distinguendum inter dignitatem *muneris*, & dignitatem *beneficii*, nam Episcopus habet dignitatem *beneficii*, ejus Vicarius, seu Officialis; item Rector, Prior Conventualis, Guardianus &c. Habet dignitatem *muneris*, non *beneficii*, ut diximus à n. 203. Ratio autem de dicto Vicario est; nam ejusmodi Vicarius vi sui Vicariatus, seu Officialatus habet jurisdictionem; cum Clericis jus dicat, & res Ecclesiasticas cum jurisdictione administret, ut diximus lib. 1. tit. 28. de Offic. Vicar. ergo habet *dignitatem muneris*; quia tamen hoc munus in eo perpetuum non est, cum extingui possit ab Episcopo, ac eo amoto vel mortuo non vacet, Episcopo valente illud munus vel alteri conferre, vel nulli; ejus dignitas, non est dignitas *beneficii*, ut constat ex n. 203.

Not. 5. propriam qualitatem *beneficii curati*, substantialem, seu essentialem esse; quòd quis habeat potestatem ministrandi Sacramenta proprio nomine, ac ex institutione, & obligatione *beneficii accepti*; ut colligitur ex c. *Extirpanda* 30. h. 1. §. qui verò, ibi: qui verò parocchiam habet Ecclesiam, non per Vicarium, sed per seipsum illi deserviat in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit, nisi forte dignitatus, vel præbendæ parocchialis Ecclesie sit annexa, & ita tradit Azor p. 2. instit. moral. l. 3. c. 12. q. 3. Gonzalez ad 8. Reg. Cancell. Gloss. 6. à n. 34. & alii. Ex quo deducit Castropalaus cit. n. 6. Gonzalez n. 65. aliisque ex eo, quòd Episcopus alicui committat Sacramentorum administrationem in aliqua Ecclesia, non in titulum, & ad dies vitæ, sed provisorio tantum modo, vel in Commendam, non rectè deduci talem esse Parochum, seu Rectorem illius Ecclesie *curatum*, quia non est institutus, ut nomine, seu jure suo, administret Sacramenta.

Not. 6. Ut quis beneficium *simplex collativum*, seu liberum recipiat collatione legitima, in recipiente sufficere idoneitatem Collatori notam, sic Gloss. in c. *Monasterium* 16. q. ult. c. *quoniam*, de Jure Patron. V. qui majoribus. Quare non requiritur examen prævium per Concursum,

sum, vel Examinatores Synodales, id- que non tantum jure antiquo, sed etiam novo Trid. ut docet Gonzalez ad 8. Reg. Cancellaria Gloss. 6. à n. 242. Hinc examinatus & legitime approbatus ad Sacros Ordines, examinari non debet, ut ei *simplex beneficium* (intellige liberum) conferatur c. *accepimus, de stat. & qualit.* ibi: *ad beneficium debes idoneos reputare, quos ad Ordines suscepisti*, excipe, nisi nova causa superveniat, v.g. longa absentia, propter quam illius idoneitas Collatori ignota foret; excipe 2. beneficia *qualificata*, in quibus ratione alicujus qualita- tis annexa (ut si exigeretur specialis industria personæ, consilii, &c.) majori notitiâ opus foret, excipe 3. Canonicatus Doctorales & Magistrales. Hi enim, esto sint beneficia simplicia, non confe- runtur sine prævio rigoroso examine, ut constat ex Bulla Sixti IV. & motu proprio Leonis X. de quibus V. Castropalaus *cit. tr. 13. D. 3. p. 3. n. 1.* nec sine Concurfu. Idem die, ubi hoc requirunt speciales Constitutiones aliquarum Ecclesiarum.

210 Dices in *Trident. Sess. 7. de Reform. c. 23.* dicitur, nullum esse admittendum ad Ecclesiastica beneficia, *nisi prius fuerit à locorum Ordinariis examinatus, & idoneus repertus.* Idem habetur *Sess. 25. de Reform. c. 9.* ergo etiam ad simplicis beneficii collationem præviè necessarium est examen. R. Decretum in *dict. Sess. 7. c. 23.* non loqui de beneficii *collatione*, sed *Patronatus*; nos autem in num. præced. solum agere de beneficiis *collatione*, de quibus V. dicenda in *seqq.* Eadem responsio adhibenda est Decreto Sessionis 25. c. 9. ibi: *si ad inferiores institutio pertineat, presentati à Patronis, ab Episcopo juxta alia statuta ab hac sancta Synodo, examinentur*, alioquin institutio, ab inferioribus facta, irrita sit, & inanis, ubi nota in hoc casu præsentationem, Episcopo faciendam, exigi, *quod effectum examinis duntaxat*, an scilicet præsentatus, in ætate, literis, ac aliis ad ejusmodi beneficium requisitis habeat sufficientiam idoneitatis, licet alterius diocesis esset, sic Barbof. in *dict. c. 9. CC. Trid. n. 75.*

211 Not. 7. Quando in *Trid. Sess. 7. de Reform. c. 13.* dicitur: *In beneficiis simplicibus* de Jure Patronatus, præviè necessarium esse examen instituendorum, Concilium loqui de beneficiis, quæ sunt

Tom. III.

Juris Patronatus Ecclesiastici, & cum Sess. ibid. *Sess. 25. c. 9. generaliter loquitur de beneficiis*, atque presentatos à Patronis, si idonei non sint, repellendos, *non precipere*, ut repellantur, sed solum dicere, *liceat* repellere; & quamvis in beneficiis, ubi præsentatio, nominatio, vel electio spectat ad personas Ecclesiasticas, presentatus, electus, vel nominatus, esto sit *notoriè idoneus*, examinari *debeat* ab Episcopo, quando præsentatio, electio vel nominatio pertinet ad Inferiores Episcopo, ut vult Barbof. in Declarationibus *Concil. Trid. ad cit. c. 13.* quia de his solum beneficiis agit textus *Trident. cit. Sess. 7. c. 13. & Sess. 25. c. 9.* videtur tamen alii *debet* temperandum, ut procedat de debito *convenientia*, non *necessitatis*, examen enim illud unice ordinatur, ut instituens habeat debitam notitiam de idoneitate *instituendi*, quod sufficienter habetur, si, etiam prætermisso examine sit *notoriè idoneus*, & illi hæc notorietas *constet*.

Not. 8. præter constitutionem ido- 212 neitatis in instituendo, in omnibus beneficiis, quæ sunt juris Patronatus sive Laici, sive Ecclesiastici, requiri etiam citationem, & vocationem omnium Patronorum, ut ex illarum præsentatione, & nominatione institutio fiet. c. *quoniam*, de elect. in 6. & quamvis textus solum loquatur de *electione*; tamen ob eandem rationem, ob quam in electione fieri debet vocatio Patronorum, *ut ex ipsorum voluntate institutio fiat*, constitutionem etiam extendi ad nominationem, & præsentationem; tradunt DD. communiter & Garcia p. 9. de benefic. c. 4. n. 1. Sufficient autem Patronos citari, & vocari *generaliter* per Edictum; Sic Castropalaus *tr. 3. D. 3. p. 4. n. 8.* dicens, id constare ex praxi, & communi usu. Si autem dicas, in c. *fin.* de elect. in 6. dici, citationem esse *nominatim* faciendam, ubi apparet coelectus, vel oppositor. R. illud non loqui de citatione *Patronorum*, sed ejus; qui competit cum electo, præsentato, vel nominato, adeoque intelligi solum de citatione *electorum*, vel *presentatorum*; non autem eligentium, vel presentantium.

Not. 9. durante termino, Patronis 213 concessio ad præsentandum, non esse facien-

ciendam institutionem in beneficiis, quæ sunt de jure Patronatus, etiam simplicibus. 1. Quia durante illo termino potest forte alius Patronus comparere, cujus juri non est derogandum; 2. Quia Patroni Laici, durante illo termino, possunt variare. Similiter, durante termino ad appellandum, vel pendente appellatione contra collationem simplicis beneficii factam in iudicio contradictorio, non posse procedi validè ad ejus possessionem, nec fieri collationem, institutionem, vel confirmationem. Nam appellatio est præcipua defensio, litigantibus à jure concessa, adeoque impediri non potest c. à *Collatione*, junct. c. *non solum*, de appell. in 6. c. 2. ut lite pendente, in 6. Sed hoc intellige de appellatione judiciali, seu quæ conceditur à jure. Hinc si in collatione vel institutione non fuit processum judicialiter, locus non est appellationi, quia appellatio extrajudicialis non suspendit executionem, nec excusat attentata. c. *cum in-ter*, de electione c. *constitutis* de appellat. sic Lancellotus de attentat. p. 2. c. 12. *lim.* 3.

214 Not. 10. Beneficium, carens qualitatibus juris, de quibus n. 202. censeri debere *simplex*, licet exigit residendam personalem, fidetur in titulum; sic Pyrrhus Corradus in praxi dispens. Apostol. l. 2. c. 5. n. 32. nam obligatio, etiam personaliter residendi, non reddit beneficium *duplex* excit. n. 202. in dubio autem, an beneficium fit *simplex*, vel *qualificatum*? præsumi *simplex*; & eum, qui dicit esse *curatum*, teneri ad hoc probandum; quia qualitas, quæ non est rei propria, non præsumitur, sic Vivianus l. 1. c. 1. n. 73.

215 Not. 11. Beneficia simplicia (idem est de curatis) quædam dici, conferri in *titulum*; quædam in *commendam*, in titulum conferri dicuntur, quæ alicui dantur in perpetuum, hoc est, ad dies vitæ beneficiati, ut tradit Vivianus cit. n. 140. & constat ex c. *Sanctorum* 2. dist. 70. quod desumptum est ex CC. sub Urbano II. habito Placentiæ, ibi: *Sanctorum Canonum statutis consona sanctione decernimus, ut sine titulo facta ordinatio irrita habeatur, & in qua Ecclesia quilibet titulatus est, in ea perpetuò perseveret.* Omnino autem in *duabus* aliquem titula-

ri non liceat, sed unusquisque, in qua *titulatus* est, in ea *tantum* Canonicus habeatur: in *commendam* beneficium alicui dupliciter potest obvenire, nimirum vel *ad tempus*, vel *in perpetuum*; *Commenda* temporalis regulariter fit in utilitatem Ecclesiæ commendata, dum illi de Rectore provideatur: *perpetuò* vero, in utilitatem *Commendatarii*. Coeterum beneficium alicui *commendare*, est illud *quasi deponere apud eum, ut hoc vel ad tempus, vel in perpetuum regat, gubernet, ac custodiat, sic Castropalaus cit. tr. 13. D. 1. p. 8. n. 1.* quibus positus.

Quæres 1. an ad hoc, ut quis ob- 216 tineat beneficium simplex, debeat esse constitutus in 14. anno *completo*. R. à Congregatione Episcoporum, & Regularium, ut refert Barbosa in Collectaneis Bullarii, V. *beneficium*, 3. decisum esse, quòd sufficiat annus decimus *quartus inceptus*. Sed de hoc V. lib. 1. tit. 14. de ætate, qualitate, & ordine, præficiendorum Ecclesiis.

Quæres, 2. an obtinens in aliqua dioecesi beneficium simplex, possit ab Episcopo loci ordinari? Congr. Concil. Trid. apud Barbosa cit. respondit affirmativè; sed intellige, si habeat in titulum; coeterum de titulo beneficii, sufficiente ad recipiendos ordines, V. dicta l. 1. tit. 11. à n. 2153.

Quæres, 3. an beneficia simplicia 217 converti possint ab Ordinario in Curata? R. negativè ex eadem Congregatione Concil. apud Garciam de benefic. p. 11. c. 5. n. 3. qui p. 12. c. 2. n. 87. ex eadem Congregatione notat, beneficia simplicia, sive Oratoria, Ecclesiis parochialibus unita, non posse ab Ordinario separari, licet illis separatis Parochiales non egeant.

Quæres, 4. an habenti unum bene- 218 ficium simplex, sed non sufficiens ad ejus sustentationem, Ordinarius conferre possit aliud, absque dispensatione Papæ? R. posse; non tamen plura similia usque ad sufficientem sustentationem; Sic Congr. Concil. teste Garcia p. 11. de benefic. c. 5. n. 310. Quare habenti duo beneficia simplicia, licet non sufficientia ad sustentationem, non licet retinere tertium beneficium simplex absque provisione Sedis Apostolicæ; Sic sacra Congregatio

gregatio Conc. in causa Agnanina 13. apr. 1628. apud Barbof. cit. qui hoc extendit, licet illud tertium sit de jure Patronatus & confirmari potest ex dict. c. Sauctorum. 2. dist. 70. ibi. *Licet enim, Episcopi dispositione, unus diversis præesse possit Ecclesiis, Canonicus tamen præbendarius, nisi unius Ecclesia, in qua conscriptus est, esse non debet.*

219 Quæres 5. an Episcopus, habenti beneficium simplex (idem est de curato) præbens beneficiario congruam sustentationem, dare insuper possit aliud? R. negativè; & si dederit, vacare primum, quod prius habebat; Si fuit titolare, licet difforme, secundo recepto, si autem beneficiatus ambo retinere tentaverit, accepta pacificâ possessione, vacare utrumque; ita resolvit sacra Congregatio Concil. recte Garica de benefic. cit. c. 5. n. 30. Sed de hoc V. in seqq.

220 Coeterum, esto quis habeat sufficientem sustentationem in pensionibus Ecclesiasticis, beneficium tamen illi conferre potest Ordinarius; sic Armendarius tit. 7. de beneficiis incompatibilibus n. 37. Similiter secundum beneficium conferre potest Ordinarius obtinenti jam aliud sufficiens, juxta suum valorem, ad honestam possidentis sustentationem, si eo tempore, quo secundum confertur, non sufficiat, v. g. propter onus pensionis tali beneficio impositum, dummodo provilus, post collationem sibi factam, non consenserit pensioni: Armendar. cit. n. 37. dub. 3. Denique, primum beneficium simplex, ob assentionem secundi sufficientis ipso jure vacat, secundum verò ita demum vacat, si sciens utrumque retinere præsumpserit; ita S. Congregatio in causa Salmantina 31. Maji 1607. apud Barbof. cit. in fine. Sed de his infra.

221 Quæres 6. an beneficiatus habens beneficium duntaxat simplex, obligetur ad horas Canonicas? R. affirmativam esse commune inter Doctores in c. 1. de Celibr. Missarum, ibi: *Presbyter manè matutinali Officio expleto, pentum servitutis suæ, videlicet primam, tertiam, sextam, nonam, vesperamque perfolvat, ita tamen, ut horis competentibus, juxta possibilitatem, aut à se, aut à Scholaribus publicè compleantur; sed intellige, si habeat aliquos ex eo fructus; secus est, si*

nullos inde fructus perciperet; sic Garica de beneficiis p. 3. c. 1. n. 41. si autem beneficium initio, & tempore foundationis ferebat redditus, sed temporum calamitate, ac injuriis perierunt? respondet Garica n. 44. idem tunc dicendum, quod de habente beneficium non ferente ullos fructus. Ratio horum est, quia, cum beneficium seu jus temporalium reddituum detur propter officium, tanquam justam sustentationem; ubi hoc jus cessat, nequit exigi officium.

222 Quæres 7. an ad horas Canonicas teneatur, qui beneficium quidem accipit in titulum, sed nondum habet ejus possessionem? Respondet negativè Corradus cit. l. 4. c. 2. n. 51. quia in jure non censetur quis habere beneficium, nisi perfectè habeat, quod non stat sine pacifica ejus possessione, vel saltem, si per eum non stat, possessionem non obtinuisse. arg. c. Licet Episcopis, de præbend. in 6. Si autem possidet beneficium cum titulo, absque fructibus, cum certa tamen spe illos percipiendi, tenetur ad horas Canonicas. Sic enim habet beneficium completum, non frustrando, suâ mercede pro labore.

223 Quæres 8. an qualibet dignitas sit beneficium? Antè resolutionem nota, ut supra diximus, nomen dignitatis esse latissimum, eoque comprehendi non raro etiam Personatum, & Officium, ut colligitur ex c. cum accessissent, de Constitutionibus. Coeterum, esto etiam sumatur specialiter pro quadam proeminentia cum jurisdictione fori externi, non eo ipso est beneficium, cum possit esse dignitas solius muneris, ex n. 702. non beneficii 2. esto dignitas specialiter accepta sit annexa beneficio, si tamen habenti non detur in titulum, non erit strictè, ac propriè beneficium Ecclesiasticum; sic Castropalaus tom. 2. tr. 13. D. 1. p. 4. n. 4. quia sic caret perpetuitate beneficio propriâ ex n. 49. Secus, si de se sit perpetuum, & in titulum beneficiato sit collatum, quo casu veniet nomine beneficii, non simplicis; sed duplicis, seu qualificati.

224 Hinc etiam notandum, Cancellariatum Academiae, Authoritate Pontificis approbatæ, esse dignitatem officii, seu muneris, cui causæ Pontificiæ delegari

gari possint; non esse tamen dignitatem beneficii, 1. quia saepe solum est manualis, & temporaneus, 2. quia non est jus spirituale percipiendi redditus ex institutione canonica, sic Azor *p. 1. l. 3. c. 13. q. 9.* De reliquis dignitatibus & beneficiis duplicibus, seu qualificatis, cum sint speciales tituli de illis, *libro I. Decretal. ibid.* actum est, etsi etiam hic in seqq. complura dicenda sint.

§. 3.

De beneficiis manualibus & non manualibus, seu perpetuis.

225 **I**N hac divisione beneficii, hoc nomen *beneficium* late sumitur, nam si accipitur proprie, ut diximus superius, beneficium supponit solum pro eo, quod est in se, ac in habente perpetuum. Coeterum, beneficium *Manuale* vocatur, quod pro voluntate conferentis tolli potest, etiam ex aliis causis, quam jure permissis; & ideo etiam dicitur *ad nutum amovibile*, quod autem, semel collatum, tolli non potest, nisi ex causis jure permissis, est *non manuale*, & haec est praecipua qualitas beneficii non manualis, his praemissis.

226 **Q**uestio est 1. An beneficium manuale sic sit ad nutum concedentis revocabile, ut revocatio, etiam sine ulla causa, praeter nudum revocantis arbitrium, facta, non modo sit valida, sed etiam licita? Ad 1. *h.* talem revocationem esse validam, licet facta sit absque ulla alia causa legitima, quam solius arbitrii conferentis, si beneficium pleno jure subsit revocanti: ratio est 1. quia talis beneficiatus possidere nequit illud beneficium, nisi pro tempore, pro quo illi concessum est, est autem concessum solum ad tempus, quo non revocatur, adeoque pro tempore limitato, dum scilicet concedens revocet. Dixi si *pleno jure* subsit revocanti, quia potest contingere, quod beneficium *manuale* sit, & aliquis ei praeficiatur *in titulum* a Praelato regulari, quin Conventui pleno jure subsit, sed potius Episcopo quoad approbationem & confirmationem electionis circa ipsum facta. Tali enim casu solum ex consensu Episcopi removeri posset; sic Azor *rom. 5. l. 12. c. 22. q. 10.* Sanchez *l. 7. in decal. c. 29. n. 118.* Suarez *cit. l. 3. c. 19.*

n. 23. quos cit. & sequitur Castropalatus *rom. 2. tr. 13. D. 1. p. 5. n. 6.* quia licet Regulares, etiam ab Episcopis, de consensu suorum Praelatorum praeficiantur Ecclesiis curatis, & maneat adhuc Obedientiarum, secus tamen est quoad revocationem, si eis *ut curatis cum intitulatione* praefecti sint.

Ad 2. *h.* revocationem, sine ulla 227 alia legitima causa, quam pura libertatis in revocante, factam, esse illicitam, primo quia mutatio Rectorum est Ecclesiis damnosa, ergo illicita est sine rationabili causa, 2. quia sic operans non haberet suae actionis finem honestum. Causa porro rationabilis, teste Suarez *cit.* qua sufficienter honestetur revocatio, est non tantum culpa beneficiati, sed quaecunque utilitas, vel commoditas Ecclesiae, vel Religionis, si beneficiatus sit Regularis, cum ea revocatio non sit actus iustitiae, sed solum prudentis regiminis, & ideo, quamdiu non constat, revocationem esse malitiose factam, non debet revocatio a revocantis Superiore cassari, sed potius sustineri. Suarez *cit. n. 20.* Si autem quaeras, unde possit constare, quod revocatio *malitiose* facta sit? *h.* ex his & similibus, 1. Si pendente accusatione, vel inquisitione contra beneficiatum fieret remotio; 2. Si fieret contra consuetudinem receptam, ne intra tale tempus beneficiatus absque culpa removeatur. 3. Si ad instantiam beneficiati fieret inquisitio contra Praelatum, si enim praesumeretur vindictae animo facere remotionem.

Dices contra primam responsionem 228 in 226. quando in *c. ad Monasterium*, de statu Monach. Abbati datur facultas removendi Religiosum a beneficio, dicitur id esse faciendum, *cum oportuerit*, sed remove absque causa *non oportet*; ergo 2. qui remove absque causa, remove malitiose, consequenter absque favore juris, adeoque invalide, 3. quia sic spoliatus potest implorare officium Judicis Superioris, qui Decretum remotionis potest irritare. Verum alius est usus *validus* revocationis, alius *licitus*, ille non pendet ex causa, sed ex voluntate revocantis; secus, usus licitus. Quare ad 1. dico solum sequi, quod illicite revocet, cum revocat sine causa, seu *cum non oportet*.

et. Ad 2. R. quod quidem agat malitiose malitiâ prohibita; sed non, annullata per jus. Ad 3. R. aliud esse, quod spoliatus possit implorare Officium Judicis, vel Superioris, ut revocationem malitiosè factam casset; aliud, quod possit adversus spoliantem agere actione spoli, primum conceditur, secundum negatur; quia actio spoli, adversus spoliantem, solum datur, quando injustitia, & injuria committitur in spolio, qui autem alicui aufert rem illi datam, quamdiu danti placuerit, ex placito illam revocando, nullam ei facit injuriam, vel injuriam, ergo.

229 Quæstio est 2. an, si Prælati, cui pleno jure subest beneficium manuale, promisit beneficiato, se non revocaturum, & tamen contra promissum revocat, validè revocet? R. quod sic, quia sicut promissio non revocandi testamentum; sic non revocandi beneficium naturâ suâ revocabile est contra naturam testamenti, & talis beneficii, adeoque nulla, ita Sanchez l. 7. in decal. c. 29. n. 125. Sed hoc intellege, de promissione non revocandi, *etsi esset justa, & legitima causa*; non autem de promissione non revocandi, *nisi ex legitima causa*. Hæc enim promissio tenet; secus, illa, quia natura talis beneficii est, esse revocabilem ex justa causa. Si petas, an feltem agat illicitè in dato casu? R. juxta observationem datam, quod agendo contra primam promissionem non peccaret, quia illa promissio est nulla, secus, agendo contra secundam, quia illa est valida, & licita. Idem dicendum est, si datam promissionem juramento firmasti. Nam illâ non obstante revocatio esset valida; quia juramentum non mutat naturam beneficii manualis.

230 Instari tamen adhuc potest querendo, quid dicendum sit in casu, quod talis beneficii collatio confirmata esset à Pontifice? R. si confirmata est simpliciter, & in forma communi, conferentem adhuc posse validè revocare; quia talis confirmatio est solum quædam approbatio collationis factæ, quin sit alteratio beneficii quoad suam naturam; aut tribuat plus juris, quàm collatione datum sit: Secus est, si confirmata est *ex certa scientia in titulum perpetuum*, quia sic intendit Pontifex beneficium non tam, ut qui-

dam volunt; quàm manu alitatem suspendere, quamvis hoc aliàs in dubio non præsumatur, imò tales literæ de falso suspectæ sint, si confirmatio etiam ex certe scientia Regulari tribuat jus pro tali beneficio, ut illud habeat nomine suo, nisi certum sit Pontificem scienter id fecisse, cum autem contingere possit, quod Pontifex alicui provideat de beneficio manuali, vel ex jure proprio, vel ex jure devoluto, propter negligentiam conferentis, in hoc secundo casu Pontifex non aliter confert, quàm debuisset, à quo devolutum est, consequenter validè revocatur etiam sine causâ ab eo, qui aliàs conferre potuisset.

Denique Pontifex confert jure, & 231 nomine proprio, tanquam omnium beneficiorum Distributor, dubium est, an, suppositâ illius collatione alicui factâ per Pontificem, Ordinarius conferens possit revocare? negant aliqui, sed probabilius affirmatur cum Sanchez l. 7. c. 29. n. 135. nisi Pontifex in collatione *exprimat*, se conferre *in titulum perpetuum* ex certa scientia, ut dictum est n. priori, in tali autem casu, quo Pontifex alicui confert beneficium manuale ex certa scientia in titulum perpetuum, non mutat naturam beneficii absolute sed solum ad dies vitæ beneficiati suspendit revocationem. Et ideo beneficium tale, ut primum vacaverit, manuale redditur, ut prius; teste Rebuffo in *Praxi benefic. de pacifica possessione*.

232 Not. Præterea, beneficium manuale non censi revocatum per mortem concedentis, nisi additum fuisset: *ad beneplacitum concedentis*, ratio est, quia mors non revocat voluntatem præexistentem. c. *si delegatus de offic. deleg. in 6.* & Abb. in c. *fin. de precariis n. 6. beneplacitum* autem finitur morte. Unde, in hoc casu, beneficium non vacat revocatione, sed temporis impletione, pro quo concessum fuit. c. *si gratiosè, de rescript. in 6.* cum autem ferè omnia beneficia secularia, perpetua sint, in dubio præsumuntur perpetua regularia verò, temporalia, seu manualia, quia ferè omnia naturam habent manualium; hinc fit, quod, si alicui conferatur beneficium seculare, vel secundum naturam suam, vel *ut Curato* videatur hoc ipso

iplo concedi *in titulum* consequenter ex dictis, ad dies vitæ, dixi, *ferè omnia*. Nihil enim obstat, posse nihilominus & beneficia secularia, esse manualia, & regularia, perpetua, nimirum ex fundatione, privilegio Papæ, vel præscriptione, ita Vivianus in *Praxi Juris Patron. l. 1. c. 1. qui n. 130.* docet, quòd omnia beneficia mandì, sint Papæ obedientialia & manualia, & in beneficiis manualibus non sit locus reservationi, & de beneficio manuali faciendam esse mentionem in impetratione, secundi beneficii.

²³³ *Notandum* 2. beneficia Parochialia secularia, vel rarò, vel nunquam esse beneficia manualia, quia Parochorum mutatio solet esse noxia Ecclesiis. Hinc *Trid. Sess. 24. de Reform. Decret. 18.* ait: *Semel Rector deputatus, non poterit ad nutum removeri à Patronis, etiam quòd allegarent, esse in possessione ita faciendi, sed perpetuò illius Ecclesia remanebit.* Et ideo etiam Rota, ut testatur Gonzalez *cit. Gl. 5. §. 6. n. 61. ad quæst.* an Laicus, fundans Ecclesiam, constituere possit Parochum *ad nutum amovibilem?* respondit negativè. Hinc Ecclesia Parochialis, unita Monasterio, ut per Clericum secularem regatur, tamen Clericus à Monasterio presentetur, non est beneficium manuale, sed Vicaria perpetua. Nam illa Vicaria est beneficium seculare; adeoque naturam ejus tenere debet, ita Gonzalez ad *reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 6. n. 52.* Hæc tamen videntur intelligenda, si non sit unita *accessoriè*, sed æque principaliter, cujus ratio constabit infra, ubi de beneficiorum unione.

²³⁴ Quæstio est 3. an consuetudine, vel præscriptione beneficium *manuale* transire possit in perpetuum vel econtrà? Negant Abbas, Decius, Rebuff. & Sanchez apud Castropalaum *tom. 2. tr. 13. D. 1. p. 5. n. 21.* Sed ipse cum aliis affirmat sub conditione, & ait; negativam esse veram, quoties consuetudo non est contraria manualitati, si autem sit contraria, veram esse affirmativam. Esset autem contraria, si conferens, revocare tentans, à revocatione impediretur, adde, si nec jure contra impedientem ageret. *Notandum* autem ad *manualitatem* beneficii non pertinere ca-

rentiam revocationis, cum hæc, potenti revocare, sit libera; sed *potestatem revocandi*, quâ stante in conferente, beneficium semper manet manuale; hinc ex eo præcisè, quòd concedens non revocaverit, non inducitur consuetudo destruens manualitatem, & inducens perpetuitatem beneficii, secus est, si revocare volens impediretur, nihil contradicens; ex hoc enim omnino nasci posset consuetudo manualitati contraria.

Quæstio est 4. an beneficia *manuale* possit resignari in favorem alterius, vel permutari? *R.* posse, dummodo manualitas exprimitur, ne aliàs resignatio, vel permutatio sit subreptitia; ita Vivianus in *Praxi Juris Patronat. l. 13. c. 10. n. 32.* ratio hujus desumi potest ex *lib. 1. tit. 9. de Renuntiatis. à n. 2071.*

Quæstio est 5. an beneficium *manuale* præstet legitimum titulum, qui exigitur pro ordinandis in sacris? *R.* remissivè ex *lib. 1. tit. 11. de temporib. ordinat. à n. 2151.* Titulus enim, qui exigitur, debet ab ordinando ad illum, præstare perpetuam vitæ sustentationem, prout non tantum dicitur jure antiquo, de quo loco cit. sed etiam novo Concilii Tridentini *Sess. 21. de Reform. c. 1.* sed hoc non præstat beneficium manuale, seu ad nutum revocabile, ergò.

Cum hæc scripsissem, quæsitum ²³⁷ fuit à non nemine, qui pro Sacris Ordinibus afferebat titulum alimentorum perpetuum, sibi constitutum à quodam Principe Laico, sed non acceptatum ab Ordinario, an possit ordinari ad titulum, quem sciebat acceptandum, sed non obtinendum, nisi pacto inito cum eum daturò, *quòd nunquam ab illo quicquam exigeret*, & in casu necessitatis velit uti primo, non rejecto propterea, quòd insufficientis esset; sed quòd copia Sacerdotum exinde non accommodabilium augetur, valde multis ab eo Principe jam tali titulo provisus. Videbatur dicendum, ipsum non posse ad illum licitè ordinari.

Ratio sumitur ex *c. per tuas 36. de 238* Simonia, ibi: *per tuas nobis literas intimasti, quòd, cum Delator presentiam veller in Subdiaconum ordinari, & certum titulum non haberet, quendam Presbyterum*

rum exoravit, ut ipsum ad Ecclesia sue titulum presentaret: quod, cum ille facere recusaret, ipse illi firmiter repromisit, quod nunquam, si presentaret eundem, in Ecclesia sua aliquam peteret portionem: Et sic ad presentationem ipsius extitit ordinatus, nec, ut asserit, in hoc te egisse illicitum aliquid, intellexit. Unde, cum postmodum vellet in Diaconum promoveri, Episcopo commonente, ne quis, interveniente promissione aliquâ ordinatus, accederet idem recordatus promissionis istius, à susceptione Ordinis Diaconatus cessavit, hoc ordinanti humiliter confitens, & postulans edoceri, *urum ex compromissione hujusmodi Reus esset? Et an liceret eidem in suscepto Subdiaconatus ordine ministrare & ad Ordines ascendere ulteriores?* unde fraternitas tua dixit inquit Pontifex, Apostolica Sedis Oraculum requirendum. Nos igitur, inquisitioni tuæ, taliter respondemus: *quod nisi cum eo fuerit misericorditer dispensatum, nec ad Ordines superiores ascendere, nec in suscepto debet Ordine secundum rigorem canonicum ministrare.*

239 Nam ex hoc textu clarè sequi videtur, taliter ordinatum irregularem effici, ibi (*nec ad ordines majores ascendere*) nec in suscepto Ordine debere ministrare, quod suspensus sit propter simoniacam Ordinationem, non quia absque titulo, seu cum titulo falso ordinatus sit (nam ex eo suspensionem non incurrebat, ut tradit Gonzalez ad dict. c. *per tuas* n. 2.) sed propter pactum initum cum ipso Presbytero, *non petendi portionem aliquam fructuum in ipsa Ecclesia*, ut similiter in c. *fin. h. t.* eadem suspensio incurritur ab eo, qui pacto convento promissit, se non petiturum necessaria ab Episcopo ordinante, qui illi de necessariis providere cogebatur. Nam, cum iste remisit quid temporale, videlicet partem fructuum, seu sustentationem sibi debitam, ut spirituale, id est Sacrum Ordinem, assequeretur, ideo Simoniam commisit, nam *remittere*, idem est ac *dare*: probant in terminis textus in c. *alia* 8. q. 3. c. *veniens*, & 2. de testibus. Faciunt textus in L. *si mulier* 10. ff. de condict. caus. dat. L. *quin etiam*, ff. de calumn. Docent Ugolinus de Simonia *tabul.* 4. n. 3. Quaranta in Summa Bull. Verbo Tom. 111.

Ordo, Gibalinus de Simon. c. 16. consecr. 5.

Ex eodem c. *per tuas*, deducunt Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. de Simon. c. 38. n. 5. Azor lib. 12. instit. moral. 3. part. cap. 15. q. 1. hanc suspensionem etiam incurere eum, qui extraneo, sibi constituenti patrimonium ad suscipiendos sacros Ordines, promittit, *se nihil unquam petiturum*: Sed contrarium, imò in hoc pacto restituendi patrimonium, aut non petendi ab eo, qui illud ad Ordines suscipiendos constituerat, nullam committi Simoniam, nec per consequens suspensionem incurere, docuerunt Navarrus ad titulum de temporibus ordin. consil. 17. Toletus lib. 1. summa, c. 48. n. 6. Castropalaus tract. 17. oper. moral. D. 3. n. 2. Garcia 2. part. de benefic. c. 5. n. 165. Diana part. 2. tract. 2. resol. 5. Barb. de potest. Episcopi alleg. 20. n. 29. quia ista constitutio patrimonii non est aliquid spirituale, nec vera presentatio ad Sacros Ordines, ut quæ in hoc textu præcessit; unde non potuit committi Simonia, & per consequens nec incurri suspensio, de qua in hoc textu.

Videtur tamen probabilius, quod, licet pactum non esset simoniacum, nihilominus illicita foret ad ejusmodi titulum receptio Ordinum, & induceret illam suspensionem, de qua c. *per tuas*. Certum enim est, quod ordinatus in casu hujus capituli incurrerit suspensionem, ut liquet ex textu in n. 238. non ex eo, quod ad Presentationem Parochi assignato titulo in sua Ecclesia ordinatus sit, nam juxta morem antiquum Parochus poterat Coadiutorem presentare, parte sui beneficii assignatâ, ut tradit Gonzalez in c. *Extirpanda*, de præbend. ergo ex eo, quod præcesserit pactum, nihil exigendi ab eo, qui talem illi titulum constituit; Sed hoc ipsum etiam contingit in altero casu. Et ratio est, quia licet & constitutio patrimonii, seu tituli alimentorum, & eorum cessio sint quid merè temporale, ambo tamen assumuntur, ut medium ad consequendam Ordinationem in Sacris, quæ est utique aliquid spirituale; nam ordinandus ad hunc finem, & titulum recipit, ac ejs' cessionem facit, ergo.

Quæstio est 6. an beneficium in se perpetuum, sed alicui concessum revocabiliter ad nutum, in tali beneficiato

conferatur *beneficium* communiter acceptum (juxta n. 152.) dicendum sit *manuale*, vel non manuale? *¶* cum in communiore, ac propria acceptione *beneficii*, hujus appellatione veniat solum intelligendum, quod & *in se* perpetuum est, & *in beneficiato* perpetuatur, ut dictum est n. 152. & tradit Sanchez l. 7. Decolog. c. 29. n. 106. & habetur in c. *Sanctorum*, dist. 70. c. *si gratiose* de Rescript, in 6. & ob id, quæ hoc non habent, non cadant sub regulam Cancellariæ de reservatione, sed nec sufficient pro titulo mensæ ad Ordines recipiendos, ut diximus, hinc fit, nec pensionem Ecclesiasticam (quia cum Pensionario extinguitur) nec Vicariam Episcopi, vel Parochi (quia nec de se perpetua est, nec confertur institutione) nec illud demum beneficium Ecclesiasticum communiter acceptum; qui in beneficiato tali non perpetuatur.

§. 4.

De beneficiis collativis, electivis, & patronatis.

243 **B**eneficium *collativum* est, quod absolute, & liberâ voluntate Superioris confertur, & ideo etiam vocari solet beneficium *liberum*, circa quod notandum. 1. Si qui sic eligerent, ut illorum electio simul esset *collatio*, tale beneficium potius dici *collativum* juxta Garciam p. 1. de *benefic. c. 6. n. 14.* & in dubio nunquam præsumi electivum, vel mixtum quia illud est qualitas beneficii non propria, sed extrinseca, & provisioni Episcoporum liberæ derogat.

244 *Not. 2.* Per collationem beneficii, nondum acceptatam, Collatario dari jus *ad beneficium*, seu jus ad rem, ex c. *si tibi absenti* 17. de *præbend. in 6.* Nam factâ semel collatione, Collator de jure retrocedere non potest, sed expectare debet acceptationem Collatarii infra terminum ad consentiendum præfixum; sic enim cit. c. loquitur Bonifacius VIII. *Si tibi absenti, per tuum Episcopum conferratur beneficium, licet per collationem hujusmodi (donec eam ratam habueris) jus*

in ipso beneficio (ut tuum dici valeat) non acquiras: Ipse tamen Episcopus vel quicumque alius, de ipso beneficio (nisi consentire recuset) in personam alterius ordinare nequibit. Quod, si fecerit, ejus ordinatio facta de beneficio non libero, viribus non subsistet. Sed si Episcopus (notificata tibi collatione) ad consentiendum terminum competentem assignet, nisi consenseris, poterit eo lapsò beneficium liberè (cui viderit expedire) conferre. Antequam tamen ipsum contulerit, tuum poteris (non obstante, quod lapsus sit terminus) præstare consensum, & ex tunc ipso non poterit aliter ordinari.

Ex hoc textu sequitur præterea, per 245 collationem absolute factam, & acceptatam, in beneficio acquiri jus *in re*, seu reale, sic, ut Collatarius illud *suum esse*, dicere jure possit, etiam ante adeptam possessionem, cum textus id neget solum, *antequam Collatarius collationem ratam habeat*; sic Rebuffus in *Regul. de non tollendo jure quæsto, gloss. 6. n. 38.* Sequitur in Spiritualibus, ex solo titulo (ut collatione beneficii acceptatâ) etiam ante traditionem, dominium transferri, sic Barbof. in *cit. c. 17. n. 38.* & quoniam Collatarius, post collationem beneficii acceptatam, habet jus *in re*, cum titulo beneficii, propriâ auctoritate poterit vacantem ejus possessionem apprehendere, sine alio Superioris, vel Judicis Decreto, quia, non tam suâ, quam conferentis auctoritate, hoc facit; *nisi investitura ad alium, sive ex consuetudine, vel secundum Canones spectet.*

Dices: Collatio beneficii censetur 246 donatio, c. *Consultationibus. 4.* De donationibus, ibi: *donationes vero, vel Concessionis Ecclesiarum &c.* Sed donatio, absenti facta, ante acceptationem, non sortitur effectum, & revocari potest, ex L. *absenti. §. si quis ff. de donationibus*, & L. *Qui absenti, ff. de acquirend. possessione*; ergo etiam collatio beneficii. *¶* cum distinctione: Collatio beneficii est donatio *ex parte donatarii*, seu Collatarii, C. est *simpliciter* donatio, tam ex parte Collatarii, quàm Conferentis, N. *ma. dist. min.* Sed donatio *simpliciter*, ante

ram, cujuscunque status ille sit, quod verum puto, si electus in Episcopum adhuc maneat substantialiter Religiosus, nono, hanc praxim eligendi Religiosos Mendicantes servandam esse, cum eliguntur ad Prælaturas *extra propriam religionem*, pat. exc. *quorundam*, ibi: *ad aliquam: extra administrationem sui Ordinis Prælaturam*, quæ clausula non habetur, quando in textu sermo est de electione *non Mendicantium*, sed solum dicitur: *ad prælaturas quaslibet de se factis*, & ideo forma eligendi præscripta in c. *quorundam* pro electione *non Mendicantium*, servanda est, sive ad Prælaturas *extra*, sive *intra* suum ordinem facienda sit; cum hæ plus dignitatis, & communiter opes mundanas annexas habeant, quibus carent Prælaturæ *Mendicantium*, ita Sanchez *cit. n. 29*, probabile tamen est, posse, ac debere intelligi de electione ad Prælaturas solum *extra Ordinem*. Nam licet dicatur: *ad Prælaturas quaslibet de factis*, intelligitur tamen de his, de quibus sermo est in proœmio dictæ constitutionis: at ibi sermo est de illis Prælaturis, quarum acquisitione contingeret, illos immemores suæ professionis, prætereundere honores, divitias, & delicias, quæ per religionis ingressum spreverunt. Deinde textus loquitur de Prælaturis, exigentibus in electo, ante consensum licentiam sui Superioris regularis, hæc autem ad Prælaturas proprii Ordinis non requiritur; Sic Castropalaus *cit. n. 7*. Nec obstat, quod in c. *quorundam*, quando agitur de electione non Mendicantium, dicatur: *vocationibus à minori parte numeris*; ex quo aliqui arguunt, ergo sufficit eos vocari à parte dimidia, seu mediocritate electorum; ergo non requiritur major eorum pars. Nam & cum Castropal. *cit. n. 2*. illius verbis hoc ipso tacite insinuari, quod fieri debeat à *majori parte*, juxta c. *quia propter*, quod non esset electio *Canonica*: Caterum advertendum, dictum Capitulum non extendi ad electionem beneficium curatorum, jurisdictione carentium; Sanchez *cit. n. 56*. quia solum loquitur de *Prælaturis*; Parochi autem non sunt Prælati, cum inter hos, & Parochos distinguat ipsum jus in Clem. *dudum V. ab olim*, de sepultur: *decimo* cum c. *quorundam* solum

agat de electione *Mendicantium*, videri à contrario sensu, Mendicantes posse eligi, sive postulari ad aliquam dignitatem *extra suum Ordinem*, si electio, postulatio, provisio fiat in concordia; sed hodie etiam hoc prohibitum est per Extray. Joan. 22. quæ incipit, *Calumniis*, (quam tamen in corpore Juris Canonici non reperio) testatur Francus *n. 2*. *Undecimo*, electionem tunc censerit factam *in discordia*, juxta *Gloss. in dict. c. quorundam*, sive duæ, sive plures celebratæ sint electiones, sive una tantum, *quando facta est aliis contradicentibus*. Præter hæc observandum, in beneficiis *electivis tantum*, necessariam esse confirmationem electo, faciendam à superiore, qui, si electus idoneus est, eum sine injuriâ electi, & eligentium rejicere non potest, sed confirmare tenetur, quamvis in quibusdam locis (ut notat Suarez *tom. 4. de Relig. l. 2. c. 5.*) usu receptum sit, ut Prælati Ecclesiastici, & Regulares, à Capitulo electi, quamprimum electionem acceptant, omne jus consequantur, nullâ Superioris expectatâ confirmatione. Coeterum, quando Ecclesia pluribus subjecta est, ad proximum Superiorem confirmatio spectat; Abbates igitur, & Præpositi, non exempti, ab Episcopo confirmandi sunt, electus intra tres Menses, quorum initium sit à die acceptationis, seu consensus, confirmationem petere debet, aliàs electio irrita censebitur. Sed de his *V. l. 1. tit. 6.*

Beneficium *Patronatum* dicitur, 254 quod est de Jure Patronatus, hoc est, quod à Superiore legitimo confertur, non ex libitu, sed nominante, præsentante, vel designante Patrono. Sicut autem electus, *confirmari*, sic præsentatus, *institui* debet, ut ille in beneficio *electivo*, iste, *in patronato*, jus obtineat. Aliqui beneficium patronatum, vocant *mixtum*; quod conferatur Patrono *præsentante*, vel nominante, & fiat Superioris *institutione*, seu, quod ab Ordinario provideatur non liberè, sed ad præsentationem Patroni, vel alterius existentis in quasi possessione juris præsentandi. Beneficium patronatum aliud est de Jure Patronatus *Ecclesiastici*, aliud de Jure Patronatus *Laici*, aliud de Jure Patronatus *mixti*. Jus Patronatus Ecclesiasticum est, quod competit alicui Collegio Eccle-

Ecclesiastico, Capitulo, vel Clerico, ratione Ecclesiæ, aut quia beneficium tale fundatum, vel dotatum est de bonis Ecclesiæ, aut quia illi Ecclesiæ à Laico donatur; ita Vivianus de *Jure Patron.* l. 1. c. 1. n. 144. Jus Patronatus laicale est, quod competit Laico, ex fundatione, constructione, seu dotatione Ecclesiæ cum consensu dioecesani: Jus Patronatus mixtum est, quod ex Patronis Ecclesiasticis & Laicis coalescit; sic Castropalaus *iv. 13. D. 2. p. 2. n. 2.* ex quo colliges, ad dijudicandum, *qualesit Jus Patronatus?* non esse considerandum, *quis possideat?* sed, *quoritulo?* sed de his ex professo agimus infra *tit 38. de Jure Patronatus.*

§. 5.

De Præstimonis, Præceptoris, Assis, seu Mansionariis & Portionariis.

255 **Q**uamvis *Præstimonium*, absolute loquendo, sit portio ex beneficiorum proventibus detracta in perpetuum (quo distinguitur à pensionibus; nam hæ sunt vitalitiæ, seu concessæ ad tempus) ex fine tamen, in quem ordinatur, distinctionem subit. Nam *Præstimonium* aliud institutum est tanquam merces, & procerium, ut conferatur studentibus, aut militantibus pro defensione Ecclesiæ, absque alio spirituali onere: aliud, ut detur Clericis, cum onere recitandi officium divinum; sic Pereyra in *Elucidario n. 1288.* Si *Præstimonium* sumatur pro subsidio vitæ, dari solito de proventibus Ecclesiæ Clericis, aut Canonicis in Ecclesiis Cathedralibus, habentibus dignitatem, nisi detur in titulum, beneficium non est, secus, si detur in titulum. Nam sic inter beneficia numeratur teste Azor *p. 2. l. 3. c. 14. cit. q. 1. §. verumtamen in c. quoniam de concess. præbendæ in 6.* ubi addit, habentes *Præstimonium*, seu tale subsidium vitæ, eo titulo teneri ad horas, & sic *Præstimonium* numeratur inter beneficia simplicia, cum de se nullam habeat, qualitatem juris, de qua n. 259. & habentes ejusmodi *præstimonia*, quæ verè sint beneficia, ab onere & obligatione residendi, sunt immunes, ac liberi 1. quia sic usu & consuetudine est re-

ceptum, ut docet Abbas apud Azor *cit. q. 3.* Deinde, quia verum non est, omni beneficio, jure communi, esse impositum onus residendi. Nam *c. fin. de Clericis non residentibus*, & alibi passim, dici solet, beneficia *quædam* esse, quæ residentiam exigant; *quædam, quæ non*, deinde esto, foret de jure communi, consuetudo tamen est contraria, sic Azor *c. 9. q. 2.*

Cum autem Concilium Tridentinum *Sess. 23. de reform. c. 17.* universaliter decreverit, ne duo beneficia, etiam simplicia uni Clerico conferantur, quando unum eorum ad vitam sufficit commodè sustentandam, sequitur. 1. quantum est vi Tridentini, duo, aut plura beneficia *præstimonialia*, aut unum cum alio dissimili simul obtineri, etiam Episcopi autoritate, & indulgentiâ non posse in eadem Ecclesiâ. 2. nec in diversis Ecclesiis, si unum sufficiat ad vitam honestè sustentandam. Coeterum ad titulum *præstimonii*, quod dari solet in *ritulum* Clericis, posse quem ad Sacros Ordines promoveri, docet cum aliis Barbof. in *Trid. Sess. 22. c. 2. n. 13.* & *Sess. 23. de reform. c. 8. n. 26.* sic enim illi provisum est de sustentatione ad dies vitæ.

Præceptoris est Officium Præceptoris 256 in Ordine religioso, pro quo notandum, in quibusdam Religiosorum Ordinibus (præsertim ad militandum, vel excipiendos hospitio peregrinos, vel curandos ægros, aut sustentandos egenos institutis) *administratores* domorum, prædiorum, annuorum reddituum, vel quorumlibet bonorum, ad ipsum religiosum Ordinem pertinentium, *Præceptores* vocari, qui sunt votis obstricti, & regulam sui Ordinis professi, & istorum administrationem seu Officium, *Præceptoriam* dici, de qua, si quæras, an ejusmodi *præceptoris* sit beneficium Ecclesiasticum? affirmat Azor *cit. p. 2. l. 3. c. 26. q. 9.* cum redditus jure suæ institutionis Canonice, propter suum officium, percipiant, de quibus arbitrato suo in honestos usus disponere possint, imò certam pensionem fructuum, juxta præscriptum regulæ, impendant: & quidem, si talis *præceptoris* conferatur in titulum, erit beneficium, non *manuale*; si solum ad tempus,

ante acceptationem non sortitur effectum & revocari potest, C. donatio tantum ex parte Donatarii, seu Collatarii, *N. min. & conseq.* Ratio communiter assignatur; quia magnum est discrimen inter Collationem, sive *Donationem beneficii*, & inter alias donationes. Collatio enim beneficii, etsi cedat in lucrum, & commodum beneficiarii, *ejusque respectu* sit donatio; non est tamen *ex parte Conferentis* propriè talis; quia Episcopus confert beneficia vacantia ex necessitate, & officio, cum illa sibi retinere non possit, & conferendo functus sit officio suo. *Arg. c. 18. de Jure Patr.* Secus est in donatione propriè dictâ, quæ procedit ex verâ & liberâ voluntate donantis, qui posset sibi retinere, quod donat; ideoque merito ante acceptationem revocare potest, imò & post ex causâ ingratitudinis, juxta *c. ult. de donat.* & ideo Pontifex etiam beneficium, quod aliàs est liberæ Collationis, vocat *non liberum* ut patet ex textu in *n. 244.* non quòd non sit ei liberum libertate excludente dependentiam ab electione, vel præsentatione; sed quòd non sit ei liberum, alicui conferre, vel non conferre, sed sibi retinere.

247 Sequitur 3. quòd Collatarius intra terminum præfixum, debeat consensum dare; aliàs collatori eo ipso, post lapsum termini, liberum manere, alteri conferre beneficium, sic tamen, ut, etiam post elapsum terminum, consensum præstare valeat, si Collator nondum alteri contulit, ut Collator alteri conferre non possit; quia, etiam tali tunc consensu præfinito, Collatarius acquisivit jus *in beneficio*, seu *in re*, ut dicere, *suum esse*, possit, per *c. si tibi*, de præbend. in 6. relato *n. 244.* potest autem hæc acceptatio fieri per Procuratorem, modò is speciale mandatum habeat ad acceptandum beneficium, saltem in genere, & indeterminatè, ut, *cum aliquid vacaverit*; si autem habeat mandatum generale, & acceptet, acceptatio pariter valebit, modò tu intra tempus præfixum ejus acceptationem ratam habeas; quia etiam in his, quæ speciale mandatum exigunt, rati habitio locum habet *c. fin. de jure jurand. in 6. §. idem fiet*, ibi: *idem fiet, si (re expresse man-*
Tom. III.

dante, vel etiam ex post facto sciente, ac ratum habende, (seu non revocante) positiones, aut responsiones hujusmodi contrarias tuo nomine tuus fecerit Procurator.

Præter hæc not. quòd is, qui scienter præbendam, quam conferre non poterat, contulit ignoranti, & bonam fidem habenti, tali præbendam evictâ teneatque ei providere, cum primum potest, de alio beneficio vacante, & quidem sic, ut si illud alteri, & non ipsi conferat, collatio sit nulla; prob. *ex c. inter cætera 17. h. t. nam, cum H. & G. desiderarent permutationem Præbendarum suarum, & illas in manus Papæ, ut apparet, resignassent, isque jussisset præbendam Laudunensem dicto H. Assignari; interveniens verò Episcopus Laudunensis de eadem præbenda investivisset M. P. mandat Pontifex, ne, donec idem M. P. præbendale beneficium in illa fuerit Ecclesia affectus, ulli alij præbendam ibi assignet; ut quia præbendam ei, quam jure non potuit, assignavit, eam quam de jure potest, assignet, ne prius præbendam fraudulenter ei videatur assignasse.*

Idem habetur. 7. q. 1. c. *Præsentium* 249 3. ubi, cum quidam Episcopus Presbyterum, qui propter ægritudinis causam, per duorum mensium spatium suæ Ecclesiæ defuit, alium in eadem Ecclesia ordinassent, Gregorius ad Maximianum, Episcopum Syracusanum ita scribit: hortamur Fraternitatem tuam, ut causam ejus sollicitè perquiras, districtèque discutias, & si manifestæ ægritudinis, sicut dicitur, causâ, Ecclesiæ suæ eum defuisse repereris, *nullum ei ex ordinatione alterius Presbyteri permittas præjudicium generari: sed in locum suum sine aliqua eum fac dubietate restitui.* Illud autem Charitatem tuam specialiter admonemus, ut si vera fuerit hujus suggestio, atque in suum fuerit ordinem restitutus, *de Presbytero, qui in loco ejus ordinatus est, subtiliter, districtèque debeas esse sollicitus;* & si quidem *sine datione aliqua* ad eundem ordinem pervenerit, ut in simoniacam hæresin non potuisset incidere *in alia quacunque vacante Ecclesia eum volumus ordinari.* Sin autem in eo quippiam (quod averrat Dominus) fuerit tale re-
pertum;

Pertum, ipso etiam Presbyteratus privetur ordine, quem non causa replenda necessitatis Ecclesiae, sed sola comprobatur ambitione suscepisse.

250 Beneficium *electivum* est, quod datur per electionem eorum qui habent jus eligendi ad Ecclesiam vacantem, à legitimo Superiore confirmatam; de beneficiis electivis ex professo egimus *lib. 1. Decret. tit. 6. de Electione, & electi potestate*. Illud hic notandum, quòd, cum non tantum in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, sed etiam in Monasteriis, & Collegiis Regularium, vacante profecturà, vel Superioratu, illis *per electionem* provideri debet, non possit ad ejusmodi praefecturam, vel Superioratum, aut Officium seu administrationem promoveri *per electionem* Religiosus alterius Ordinis, ut diximus, *n. 165.* nec etiam Religiosus ejusdem Ordinis, sed in alio professus, nisi illud ab isto sit dependens, vel ad hoc sit Canonicè translatus, ut dictum est *n. 165.* ne scilicet locum habeat in diversis locis, à se invicem non dependentibus, possit tamen *postulari*; cum impedimentum, obstandans ejus *eligibilitati*, sit juris humani, ut *loc. cit.* ostendimus.

251 Observandum autem ex *c. Quorundam*, de Elect. in 6. à Bonifacio VIII. constitutum esse, quòd nulli Religioso, quorumlibet mendicantium ordinum, ex electione, postulatione, provisione, si-ve vocatione ad aliquam, extra administrationem sui Ordinis, Praelaturam, in discordia de se facta, jus acquiratur, nec eorum aliquis tali provisioni, quoquo modo, valeat consentire, etsi Superioris suis accesserit licentia; Religiosi quoque alii, cujuscunque conditionis, neque ipsi provisionibus, aut vocationibus, à parte minori Capituli, vel Collegii, ad praelationes quaslibet, de se factis (quae utpote adversantes *c. Quia propter* nullam tribuunt vim) audeant consentire, etsi licentia suorum intervenerit Praelatorum.

252 Circa hoc. *c. Not. 1.* in illo sermonem esse de electione *passiva*, non activa, ut pat. ibi: *electioni de se facta*, & infra, *electionibus de se factis*. Deinde, textum loqui non solum de electione, sed etiam de praesentatione. Haec enim

sub nomine *vocationis*, aut *provisionis* comprehenditur, cum aequè ad vitandas lites, & ambitionem prohibitionis militet in illa, *tertio*, electionem in discordia factam, non convalescere, esto postea (tractu temporis) accedat eligentium concordia (excipe electionem Pontificis *c. licet de Elect. in 6.* ac electionem Monialis, *c. indemnitate eod.*) quia, quòd in principio nulliter gestum est, tractu temporis non convalescit, nisi in casibus jure exceptis, *quarto*, textum non loqui de beneficio *simplici*, cum expresse loquatur de administratione, & Praelatura; Sanchez *cit. l. 7. c. 29. n. 51. quinto*, si Mendicans transeat ad ordinem non Mendicantium, & *tunc* eligitur, eum non indigere omnium, sed tantum majoris partis eligentium consensu, quia sic non eligitur, nisi *non Mendicans*; Contrarium dicendum foret, si non Mendicans transeat ad ordinem Mendicantium; *Sexto*, electionem à pluribus dupliciter fieri posse. 1. jure *Collegii*, *Communitatis*, vel jure *singulari*: si jure Collegii eligitur, electio facienda est à majori parte Collegii, si autem fiat, jure singulari, etiam 4. faciunt majorem partem, ut si ex decem, quatuor eligunt *Petrum, tres Paulum, tres Jacobum*; sic *Castropalaus cit. §. 2. n. 2. Septimo*, quando dictum est, requiri consensum *omnium eligentium*, intelligi etiam de consensu eligentium excommunicatorum, & jure inhabilium ad eligendum, modò sint capaces *defacto*, licet non *de jure*; sic decisum est in Clement. *quod circa* de Elect. non intelligitur tamen de his, qui sunt incapaces ex eo, quòd non sint in sacris, vel professi, aut careant aetate requisita, nec etiam de absentibus non vocandis, vel vocatis, & nolentibus, aut suffragio renuntiantibus: quia hi, non jurisdictione, sed facto sunt inhabiles ad eligendum.

Not. 8. esto probabile sit, Religio- 253
sum, semel legitime electum, non indigere amplius ea forma (quae praescribitur in *c. Quorundam*) ad hoc ut in aliam Praelaturam eligatur, in praxi tamen secundam electionem faciendam esse, uti facta est prima, ita Sanchez *l. 7. c. 29. n. 48.* quia illa forma praescribitur servandam in electione *Religiosi ad Praelatu-*

tempus, *manuale*, sed *regulare*, quia solis Regularibus ea administratio convenit, de quibus aliquid insinuat *c. cum Deputati* 1. de iudiciis, ubi Innocentius III. ad Magistrum, & Fratres militiæ Templi, in Italia constitutos, rescribens, ait: Accipimus, quod quidam, tam seculares, quam Ecclesiastici Iudices, illos, quos habetis in domibus vestris *Præceptores*, in causis ad prosequendam suam iustitiam non admittunt, tanquam licitum non sit eis super litigiosis negotiis curam gerere, qui pacifici decreverunt studiis inhærerere, illud allegantes in repulsione eorum, *quod eorum ipsis generatio non est nota*; qui undecunque venerint gratia divina vocati, dum laudabiliter exequantur officium sui Ordinis ex superabundanti requiritur suæ notio nationis, quibus positus, respondit: *ne quis igitur, in prosecutione causarum, Præceptores eosdem, ab agendo, vel respondendo, occasione huius repellat, auctoritate presentium inhibemus*. Ex quo colligitur, Regulares de consensu sui Superioris in causis civilibus suorum Monasteriorum, vel Collegiorum, habere legitimam personam standi in iudicio, *nomine communi*, de quo ex professo egimus *l. 2. tit. 1. de iudiciis*, ubi etiam ostendimus, id posse, *etiam nomine suo*, in rebus suis, Scholasticos nostræ Societatis.

258 *Affisi*, seu *Mansionarii*, ut notat Azor *cit. c. 9. q. 1.* vocari solebant quidam beneficiarii, qui in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis non quidem erant Canonici, servire tamen debebant in choro & precibus horariis, vel etiam Altaris Ministerio, aut Sacris celebrandis, ob id obtinentes portiones integras, aut dimidias. In Hispaniis etiam *Portionarii* vocari solent; alibi *Canonici de Mensa*, aut *Canonici instituti*. Ejusmodi *Affisi* dicuntur habere beneficium in tali Ecclesia, ut not. Azor *cit.* & tenentur ad residentiam. Nam esto consuetudine inductum sit, ut simplices Beneficarii, qui non sunt Canonici, aut *Portionarii*, possint ab Ecclesia abesse, modò per alios Ecclesiæ deserviant; ut notavimus *n. 262.* & docet Azor *cit.* quia tamen hi sunt *Portionarii*, istis consuetudo non faveret, & pat. ex *c. ad hoc* *cit.* ubi Greg. 9. mandat, Archiocheno Patriarchæ, ut re

vocet ad residendum Canonicos, & *Affisos*.

Præter hæc not. esse quædam beneficia, quæ *portiones* vocantur (& illa obtinentes, *Portionarii*) carum nomine intelligendo; illos proventus Ecclesiasticos, qui ad vitam sustentandam in Ecclesiis, Cathedralibus, vel Collegiatis dantur certis Clericis, qui non sunt ejus Ecclesiæ Canonici, nec cum illis admittuntur ad communes tractatus; cum Canonicis tamen in Choro divinas laudes cantare, ratione sui muneris, & Officii, debent: ejusmodi *portiones* sunt beneficia simplicia: sunt *beneficia Ecclesiastica*, quia sunt jus percipiendi redditus Ecclesiasticos propter spirituale Officium ex institutione Canonica; sunt *simplicia*, quia ex institutione sua carent cura animarum, jurisdictione externa, præminencia, & administratione, quibus positus.

Quæres 1. an Clerici, habentes ejusmodi portiones, in suis Ecclesiis commorari, aut residere de jure cogantur? Respondet Azor *cit. c. 10. q. 3.* ante Tridentinum usu receptum fuisse, ut, licet abessent, per alios deservirent: Cœterum hodie in Trid. *Sess. 24. de reform. c. 12.* statutum est, ut in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, *habentes portiones*, vigore nullius statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses, per annum, à suis Ecclesiis abesse possint, salvis tamen Ecclesiarum constitutionibus, quæ minorem absentiam concedunt, & paulo post subjungit: *omnes divina per se, & non per substitutos compellantur obire officia*.

Quæres 2. an quis possit habere simul duas, aut plures portiones? R. in Trid. *Sess. 24. de reform. c. 17.* decerni, quòd Episcopus possit Clerico unum beneficium habendi, quod ad ejus vitam honestè sustentandam non sufficiat, aliud simplex conferre, *dummodo utrumque non requirat residentiam personalem*. Ex hoc sequitur 1. quòd Episcopus nec in eadem, nec in diversis Ecclesiis, possit alicui *duas portiones* conferre, *portio* enim, ut dictum est, requirit residentiam personalem, sequitur 2. habenti portionem insufficientem honestæ sustentationi posse conferri aliud dissimile beneficium simplex, quod jure, consuetudine, vel privilegio

vilegio non exigit residentiam personalem. Limitat tamen Azor *cit. q. 4. dummodo utrumque non habeat in eadem Ecclesia.*

262 Præter hæc *Not. 1.* Clericos *Portionarios*, olim, dictos esse *Congiaros*, à congiario, seu congio, quod erat munus Imperatoris, dari solitum populo ad victum. Hinc etiam certa victus ratio in Ecclesiis dari solita Clericis, *congiarium* vocabatur, & accipientes *Congiarii*.

Not. 2. *portionem*, de qua in præsens agimus, aliam esse *integram*, aliam *dimidiam*. Portio integra est dimidius proventus annui proventus, qui singulis Canonicis obvenit, dimidia verò est quarta pars annui, proventus Canonico dari soliti, sic Azor *p. 2. Inst. moral. l. 3. c. 1. q. 5. sine.*

§. 6.

De Patrimonio.

263 **A** Gimushic de *patrimonio*, quia quandoque (nimirum ad effectum recipiendi Ordines iusto titulo) supplere potest *titulum beneficii*. *Patrimonium*, in rigore latini sermonis (teste Percyra in *Elucidario n. 743.*) dicitur, quod nobis à parentibus relictum est, vel à majoribus obvenit. Tullius *pro domo sua*, ibi: *Liberis autem nostris, satis amplum patrimonium paterni nominis, ac nostra memoria relinquemus.* Frequenter tamen pro quibuscunque facultatibus, & bonis accipitur, & pro quocunque lucro, ad quod potest quis honestis rationibus anhelare. *L. Jura §. 1. ff. de muner. & bon.* Unde in *bonis esse*, ac, *esse in patrimonio*, idem valet *L. 1. ff. de Usuf. earum rer.* In jure, *patrimonium sacrum* accipitur pro eo, quod est Ecclesiæ, vel Imperatoris *L. 1. C. de indiction. lib. 10. juxta Gloss.* Coeterum *Patrimonii appellatione*, strictè, venit res Patris, seu hæreditas, quæ à Patre obvenit Filio. *L. cogi ff. ad Trebell. generaliter* verò continentur omnes res, & bona, quæ obvenerunt alicui undecunque, sic Rebuffus ad *L. Rei appellatio, pag. 45.* ex quibus patet, *bona patrimonialia*, idem esse, ac *Patrimonium*.

264 Sed *Not.* quando dicitur, *Patrimonium* sufficere pro titulo ad recipiendos Ordines, *patrimonium accipi generaliter.*

Nam habens tantum de bonis, unde vivat, & honestè sustentetur, licet habeat ex mera donatione, habet sufficientem titulum, ut ad sacros Ordines promoveri possit. *C. Tuis de præbend. c. Episcopus, eod.* ubi tamen advertit, in *Trid. Sess. 21. de Reform. c. 2.* dici, talem ordinari non posse *ad patrimonium*, nisi Episcopus judicaverit, cum esse assumendum pro necessitate, vel utilitate suarum Ecclesiarum, id, quod etiam declaravit S. Congregatio Cardinal. pro dubiis Trident. apud Azor *cit. c. 4. q. 1.* quibus positus.

Quæstio est 1. an *patrimonium*, ratione cujus aliquis est ad sacros Ordines electus, sit beneficium Ecclesiasticum? *re. negativè*, quia non *vacat* obitu talis Clerici, sed transit ad hæredes; nec ab Episcopi autoritate in beneficium transivit; & si quod habuit, retinet onus pendendi decimas. Abb. in *c. Tuis de præbend. in 6.* Advertendum autem, *patrimonium*, cujus titulo quis est in Sacris ordinatus, non posse alienari absque consensu Episcopi (idem est de aliis bonis, quorum causa quis ordinatus est) *donec* beneficium Ecclesiasticum habeat, & aliunde obtineat, unde commodè vivere possit; sic communiter DD. in *cit. Tuis, & constat ex Trid. Sess. 21. c. 2.* Si autem nactus sit beneficium, tutà conscientia potest *patrimonium* alienare, sic Azor *cit. c. 4. q. 3.* si dicas: ergo etiam is, qui v. g. habet titulum mensæ ab aliquo, & ad illum ordinatus, obtinuit beneficium in titulum, licitè potest sine consensu Episcopi, illi titulo mensæ renuntiare. *re. posse*, quia decreti Tridentini, alienationem prohibens, solum loquitur: *donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens obtineat*, vel aliunde habeat sufficientem sustentationem.

Quæstio est 2. an sit necessarium ex-266 primere, *haberi patrimonium sufficiens*, si quis Papa supplicet pro conferendo beneficio? *re. debere exprimi*, si velit impetrare per rescriptum *justitia*, non, *gratia*. Sic Azor *cit. q. 4.* Rescriptum, seu *littera justitia* vocantur, quibus conceditur Clerico beneficium *intuitu indigentia*, & ideo dicuntur dari in forma communi: quando autem Pontifex dat *liberaliter*, & non intuitu paupertatis, seu indigentia dicuntur *littera gratia*, & dantur in forma

ma speciali; Abb. c. *postulati*, de refcrip-
tis.

Quæstio est 3. an Clericus habens
sufficiens patrimonium ad vitam honestè
sustentandam, possit nihilominus bene-
ficiū petere, & accipere licitè? R. pos-
se, quia nemo est fraudandus mercede
suâ. Beneficiū autem est laboris & of-
ficii spiritualis merces; sic Innoc. Host.
& Abb. in cit. c. *postulati*.

267 Præter hæc not. 1. quando diximus
ad titulum pro sacris Ordinibus sufficere
patrimonium, intelligi de illo, quod quis
habet cum *jure in re*, non autem, *jure*
solum ad rem, sic Azor cit. q. 6. Hinc
electus ad beneficiū sed nondum con-
firmatus, ad ejus titulum ordinari non
potest. Nec obstat L. *qui actionem*, ff. de
reg. juris, ubi dicitur: *qui actionem ha-*
bet ad rem recuperandam, ipsam rem ha-
bere videtur; quia lex illa loquitur de re-
cuperatione, per *rei vindicationem*, seu
actionem realem, quæ supponit jus
in re.

268 Not. 2. per *patrimonium* hic non in-
telligi *bona mobilia*, nisi talia sint, quæ
statim converti possint instabiles, & suf-
ficientes redditus annuos. Hinc ordinatus
in sacris, quia dixit se habere sufficiens
patrimonium, cum tamen non haberet,
nisi mobilia, non excusatur à pœnis ju-
ris, nisi talia sint, quæ saltem conver-
tat in redditus annuos, ut dictum est, sic
Azor cit. q. 7. quando autem movetur
quæstio, an *patrimonium*, ad quod ordi-
nari desiderat, sit sufficiens, nimirum ad
vitam ordinandi? id esse decidendum ar-
bitrio Judicis, qui vel est Episcopus, vel
Judex apud quem jurati testes dant de suf-
ficientia testimonium, notarii fide sub-
scriptum. Sed de hoc, vide novam con-
stitutionem Innocentii XI. de qua latè
actum est lib. 1. tit. 11.

Not. 3. Patrimonium esse sufficien-
tem titulum ad Sacros Ordines, modò
sufficiat ad ordinandi honestam susten-
tationem, licet adhuc non sit divisum à
cummuni massa hæreditaria ipsi commu-
ni cum aliis fratribus, sic Azor cit. q. 9.

Not. 4. per statuta, quæ fiunt de Be-
nificiatis, non comprehendunt Clericos,
habentes solum titulum patrimonii, vel
quid simile, quod beneficiū non est,
intellige saltem *in odiosis*, ut eruditè ob-

Tom. III.

servat Azor loc. cit. demum, ad multas
anxietates cavendas, evitandas, Bene-
ficiatos non esse cogendos ad sustinenda
onera, quæ in fundatione, vel institu-
tione, aut statutis non reperiuntur, vel
ad quæ ex antiquissima consuetudine non
tenentur, sic Barbosa in *Sess. 7. c. 5. Trid.*
de reform. n. 8.

§. 7.

De Commendis.

Quid sit beneficiū *in commendam* 269
alicui dari, vel conferri? diximus
n. 274. ubi etiam præmisimus, *commen-*
dam, aliam esse *perpetuam*, aliam, *tem-*
poralem, & hanc non esse beneficiū
Ecclesiasticum ex *n. cit.* illamque fieri, in
utilitatem Commendatarii, istam regu-
lariter, in commodum Ecclesiæ com-
mendatæ, quibus positus.

Quæres 1. quo jure, ac potestate
gaudeat *Commendatarius perpetuus*? R.
quòd jure gaudeat iisdem, quibus
gauderet proprius Beneficiatus, sic Gar-
cia p. 4. de beneficiis c. 4. n. 48. Unde
fructus beneficii commendati, seu, (ut
notat Rebuff. cit. de Commendis n. 1.)
in custodiam dati, facit suos, & liberè de
illis disponere potest libertate, quam ju-
re habent alii beneficiati. Garcia cit. n. 20.
Similiter sicut, quilibet alius Beneficiatus
sic talis Commendatarius, potest locare
fructus, & possessiones Ecclesiæ com-
mendatæ, ut notat Rebuff. cit. n. 40. ex
modis acquirendi beneficiū, etiam
unum esse, cum *Ecclesia commendatur ali-*
cui, ut eam non *tituli*, sed *commendatio-*
nis jure administret, ut notat Azor p. 2.
l. 6. c. 31.

Quæres 2. An Ecclesia Parochialis 270
ab Episcopo commendari possit? R. pos-
se, id exigente necessitate, vel evidenti
utilitate Ecclesiæ, sed tantum ad 6. Men-
ses, per c. *Nemo 15. de Elect. in 6.* ubi Gre-
gorius X. *nemo*, inquit, *deinceps parochia-*
lem Ecclesiam, alicui, non constituto in etate
legitima, & Sacerdotio, commendare
presumat: nec tali etiam, nisi unam: &
evidenti necessitate, vel utilitate ipsius Ec-
clesiæ suadente. Hujusmodi autem com-
mendam (ut præmittitur) ritè factam,
declaramus, *ultra semestris temporis spa-*
rium non durare. Statuentes, *quicquid*

secus de commendis Ecclesiarum parochialium actum fuerit, esse irritum ipso jure; hoc tamen limitandum videtur, ut id, quod dictum est, non possit Episcopus, nisi talem Ecclesiam commendet, eo quod ipse Rector ejus Ecclesie sit; vel Rector illius sit mente captus, aut absens non relicto Vicario; quia tunc commendari potest, quamdiu durat carentia, vel absentia, etiam finito semestri, idem die de Coll. Canonorum, sede vacante, si post semestrem nondum creatus sit Antistes. Extra hos casus, ut notat Azor g. 3. non potest finito semestri ulterius commendari. c. Commissa 35. de Elect. in 6. quod tamen videtur intelligendum, nisi duret eadem necessitas, vel utilitas; nam eo casu posse illud ad aliud semestrem commendari, tradit Azor p. 2. l. 5. c. 29. g. 7. Barbof. in dict. c. Nemo n. 9.

271 Exallato textu deducitur, Parochialem Ecclesiam non posse auctoritate Episcopi commendari Clerico, nisi habenti legitimam aetatem, scilicet agenti annum 25. *Gl. in c. Nemo de Elect. in 6.* nec nisi ad Sacerdotium promotus *Gl. in loc. cit.* nec nisi uni, unam Ecclesiam Parochialem, nec, nisi cogatur illius evidenti necessitate vel utilitate, ut dicitur in *cit. c. Nemo*. Quamvis autem Ecclesia commendata dicatur quasi deposita apud alterum, non sequitur tamen omni ex parte naturam, & conditionem depositi. Nam *Commendatarius* & Ecclesie commendatae rebus potest impensas facere &c. ut diximus n. 269. non autem *Depositarius*, ex re deposita.

272 Præter hæc *Not. 1.* Si quis cupit impetrare Ecclesiam commendatam, tanquam vacantem, debere in Supplicatione mentionem facere *commendationis*, aliàs concessio erit subreptitia, & nulla, ita Francus in *cit. c. Nemo*: postquam autem Episcopus alicui commendavit Ecclesiam ad 6. Menses, sine Clausula: *Donec ipse voluero*, non potest eam, *nutu suo*, ante semestrem tempus revocare, ut volunt aliqui, quia jure statuti sunt 6. Menses *c. dudum de elect. in 6.* Rebuff. in Praxi p. 1. tit. de *Commend. n. 58.* secus, si addidit præfatam clausulam; quamvis aliqui probabilius teste Azor g. 6. putent, quod possit revocare simpliciter, esto clausulam illam non addiderit, quia tempus

ibi oppositum est, *ne ultra*, non verò, ut revocatio fieri non possit *prius*: *Commendatarium* autem perpetuum nec ipse Papa, sine justa causa revocat. Hoc ipso autem, quod Pontifex aliquam Ecclesiam commendaverit, *etiam ad tempus*, censetur *affecta*, hoc est, ipsius juri, & potestate subiecta, ut eam nullus inferior, etiam elapso illo tempore, conferre possit, Azor *cit. g. 7.*

Not. 2. *Commendatarium* perpetuum, coram Pontifice, non autem Ordinario, posse Ecclesiam commendatam deponere *in favorem alterius*, sic Joannes Monachus in *c. Nemo*, de elect. in 6. quia quasi jus, & titulum habet in ea, secus, temporalis. Is enim potest coram Ordinario quidem *Abolute, & simpliciter* cedere, sed *non in favorem tertii*, quia in ea jus non habet, nec titulum. *Not. 3.* habentem Ecclesiam jure tituli, auctoritate Papæ, non autem Ordinarii, posse eam habere jure *Commendationis*; sic Azor g. 10. *Not. 4.* habentem jus conferendi beneficium, *jure communi*, habere etiam auctoritatem illud temporaliter commendandi, secus, si jure *speciali* puta privilegio, consuetudine, præscriptione. *Not. 5.* si Papa alicui commendet Ecclesiam *simpliciter*, quin scilicet exprimat tempus certum, vel perpetuum, videri commendasse in perpetuum, nam si secus, debuisset exprimi certum tempus.

Not. 6. Eum, qui habet Ecclesiam 274 sibi ad sex Menses commendatam ab Episcopo, ante lapsum termini posse à Papa impetrare ejusdem prorogationem etiam in perpetuum, si exprimat, *esse commendatam solum ad tempus*; sic Rebuff. *cit. n. 31.* *Not. 7.* Ecclesias Parochiales, & curatas, commendari quidem posse ab Episcopo ad 6. Menses, beneficia tamen simplicia non solere commendari, & Abbatias, Prioratus, ac Præposituras, sicut & beneficia regularia, commendari à solo Papa; sic Azor *cit.* quamvis Castropalaus *tr. 13. de benefic. D. 1. p. 8. n. 5.* doceat, beneficia simplicia, etiam ultra semestrem, posse commendari ab Episcopo, exigente utilitate Ecclesie, si de proprio Beneficiato non providetur. *Not. 8.* quod habens Ecclesiam Parochialem *jure tituli*, spectato *jure communi* possit *aliam* obtinere

neri, *jure commendationis*. Nam jure communi duæ Ecclesiæ possunt simul obtineri, una, *collata*, altera, *commendata*, c. *qui plures* 21. q. 1. ibi: *qui plures Ecclesias retinet, unam quidem titulatam, aliam verò, sub commendationes retinere debet*; sic ibid. Leo VI.

275 Dixi, *spectato jure communi*. Nam jure novo CC. Trident. Sess. 7. c. 2. & 4. non potest Castropalaus tr. 13. de benefic. D. 1. p. 8. n. 6. hoc tamen intellige, de commenda perpetua. Nam commenda temporalis non obstat Tridentinum ut notat Castropalaus cit. n. 7. Porro, dictum c. 2. sic loquitur: *Nemo, quâcunque etiam dignitate, gradu, aut præminentia, præfulgens, plures Metropolitanas, seu Cathedralis Ecclesias, in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra Sacrorum Canonum instituta, recipere, & simul retinere præsumat: cum valde felix sit ille censendus, cui unam Ecclesiam bene, ac fructuosè, & cum animarum sibi commissarum salute, regere contigerit. Qui autem plures Ecclesias contra præsentis Decreti tenorem nunc detinent, unâ, quam maluerint, retentâ; reliquas infra sex Menses, (si ad liberam Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, aliâs infra annum) dimittere teneantur: alioquin Ecclesiæ ipsæ, ultimò obtentâ duntaxat exceptâ, eo ipso vacare censeantur; & deinde c. 4. quicumque de cætero plura curata, aut aliâs incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sive perviam unionis ad vitam, seu commenda perpetua, aut alio quocunque nomine, & titulo, contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentii III. (quæ incipit, *De multa*) recipere, ac simul retinere præsumperit, beneficiis ipsis, juxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso jure, etiam præsentis Canonis vigore, privatus existat.*

276 Not. 9. Olim Ecclesias cœpisse commendari *ad tempus*, donec idoneus ejus Rector crearetur; deinde autem, ex variis causis, Pontifices cœpisse beneficia etiam regulatia, quandoque etiam in *perpetuum* commendare, de quibus Azor cit. q. 20. in quæstione autem, *quid circa fructus Ecclesiæ commendatæ possit Commendatarius temporalis?* R. quod de illis nihil disponere possit, nisi ex parte, quæ in sui

Tom. III.

suorumque sustentationem designatur, ut ait Gl. in c. *Nemo de elect. in 6.*

Quæres 3. cum dixerimus, Episcopus 277 pum beneficia Parochialia commendare posse *ad semestre*, à quo die computari debeat hoc semestre? R. posse computari, non à die *vacantis*, sed ab ultimo die *semestris* Episcopo concessi ad providendum; quia *commendare* est quidam quasi modus providendi, & cujusdam quasi tituli Collatio. Si autem quæras, an si Pontifex alicui *seculari* Clerico commendet beneficium regulare, *commendatus* teneatur religionem profiteri? sicut ex dict. debet *titularis*? R. negativè, sic Garcia cit. c. 5. n. 28. quia de hoc casu, quando commendatio fit à Summo Pontifice, nihil constitutum est in eo jure, quod agit de casu priori.

Quæres 4. An etiam hodie, ac post 278 Tridentinum, commenda temporales sint in usu? R. ex Trident. Sess. 24. de Reform. c. 18. beneficia curata, & Parochialia non amplius *ad tempus* commendari, sed in illis, dum de Rectore provideatur, Vicarios constitui, sic Garcia de benefic. p. 4. c. 5. n. 15. Verba Tridentini sunt: cum Ecclesiæ Parochialis Ecclesiæ *vocatio* per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter; *quomodocunque contigerit*, etiam si ipsa Parochialis Ecclesia *reservata*, vel *affecta* fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu privilegii in favorem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, *debeat Episcopus statim, habitâ notitiâ vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, ejus arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere*, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, *donec ei de Rectore provideatur*. Unde nunc solum commenda *perpetua* in usu sunt, quas facit *solus* Pontifex; non autem Legatus de latere, vel ullus alius, sic Castropalaus cit. n. 9. In quæstione autem, an beneficium perpetuo commendatum *vacet* obitu *Commendatarii?* sunt plures, qui affirmant, sed negativam probabiliorem judicat Castropalaus cit. n. 11. volens illud non morte *Commendatarii* vacare, cum illi commissum sit solum, ut custodiat, sicut erat ante, sed vacare *à tempore obitus ejus, qui habuit in titulum.*

§. 8.

De Beneficiis Ecclesiæ Collegiata, numerata, Sacerdotalibus, & non Sacerdotalibus.

279 **B**eneficium Ecclesiæ Collegiata dicitur, quod est de Ecclesiâ, in qua tres, vel plures Clerici sic ordinantur auctoritate Superioris, ut efficiant unum Corpus, seu Collegium cum Sigillo, & Camerario, seu Syndico; sic enim definitur Ecclesiâ Collegiata per Tholosanum l. i. juris Canonici tit. 27. n. 5. Quando autem non faciunt unum Collegium, seu Corpus, sed beneficia sunt omnino distincta, & separata quoad redditus, servitia, & Rectores, Ecclesiâ est non Collegiata, & beneficia dicuntur Ecclesiâ non Collegiata.

280 Beneficium Ecclesiæ numerata vocatur, beneficium illius Ecclesiæ, in qua est certus, ac determinatus numerus Canoniorum; Ubi verò non est certus numerus, sed augetur, vel decrescit juxta accrescentiam, vel decrescentiam fructuum, Ecclesiâ dicitur non numerata, de talibus beneficiis agit in c. Ex parte 10. de Concessione Præbendæ, ubi dicitur: in Ecclesiis non numeratis vacationem præbendarum, seu Canonicatum, possibilem non esse; nec ibi devolutionem ad Superiorem ex negligentia semestri in non providendo Ecclesiæ de Ministris. Et ideo etiam Vivianus, in Praxi juris Patron. l. i. c. 1. n. 118. docet, tanquam probabilius, quod beneficia Ecclesiæ non numerata nunquam vacent; sed statim, ac Titularis exspirat, cessent, ac esse desinat, ex c. Dilecto 25. de Præb. ibi licet in Ecclesiâ, in qua certus non est numerus præbendarum, nulla etiam vacante, in Canonicum quis possit assumi, &c. posse tamen permutari, vel resignari in favorem alterius, sed factâ mentione, quod sint in Ecclesiâ non numerata.

Ex hoc colliges beneficium Ecclesiæ non numerata propter negligentiam eorum, qui ei intra 6. menses providere debeant, non devolvi ad Superiorem ipso jure; quia tale beneficium nunquam vacare censetur. c. ex parte, de Concess. Præbend. neque tali casudari locum supplendæ negligentia Canoniorum gl. ibid.

Beneficium Sacerdotale describitur, 281 in cujus fundatione dicitur, quòd conferri debeat Sacerdoti, qui per se ipsum celebret v. g. tot Missas per hebdomadam, vel quòd ad illud præfentetur, qui sit actualiter Sacerdos; vel denique, quando in ipsa fundatione vocatur Sacerdotale, hoc est, requirens Sacerdotium in Beneficiato, sic Vivianus cit. n. 98. Ex quo sequitur, ejusmodi beneficia non posse conferri Clerico non Sacerdoti, quæ autem in Clerico non prærequirunt Ordinem Sacerdotalem, vocantur non Sacerdotalia.

Hujus generis sunt beneficia, quæ non habent illam Sacerdotii expressionem, vel in quorum fundatione solum dicitur, quòd conferri debeant Capellano, qui per Septimanam celebret tot Missas. Nam hæc verba non respiciunt ipsum Sacerdotium, vel actum celebrationis, sed tantum onus, & obligationem ut celebratio fiat. Quare beneficia non Sacerdotalia conferri possunt Clerico non Sacerdoti, modò per Substitutum celebret, quia sic satisfacit oneri imposito. Per onus enim celebrandi Missas, non intelligitur electa industria personæ, nisi sit Capellania, vel præbenda Ecclesiæ Cathedralis, cujus redditus constituent in distributionibus quotidianis. Barbof. in c. Significatum II. de Præbend. n. 4. V. Azor p. 2. l. 6. c. 8. quibus positus.

Prima dubitatio est, an, quando in fundatione beneficii constitutum est, ut conferatur Capellano Sacerdoti, vel simpliciter Sacerdoti, quin addatur, Sacerdoti actu, vel, qui per se ipsum celebret, in tali tamen Beneficiato requiratur, quòd sit actu Sacerdos? R. quòd Gonzalez, Quaranta, & alii apud Castropalaum cit. p. 6. n. 11. dicant sufficere, quòd Capellanus instituendus in beneficio, pro quo Fundator exigit Capellanum Sacerdotem, qui Missas celebret, sit tempore institutionis Sacerdos habitu (nimirum in dispositione proxima, ut fieri possit Sacerdos) qualiter hoc sufficit ad beneficium Parochiale, licet habeat annexum Sacerdotium, sed contrarium dicendum videtur; quia sic tempore institutionis non habet, quòd Fundator exigit, cum in dato casu Sacerdotium sit qualitas ad institutionem præsupposita, & annexa antecedenter; in beneficio autem Parochiali, solum consequenter, sic Castropalaus cit.

n. 12.

n. 12. Barbosa. p. 2. de potestate Episcopi, allegat. 24. à n. 37. & in c. Significatum, de præbend. n. 5. ubi ait cum pluribus aliis, quando in fundatione præbende dicitur, ut assignetur Sacerdoti, in actu provisionis debet esse Sacerdos, & ratio est, quia Sacerdos in habitu, est, qui habet proximam aptitudinem, ut fiat Sacerdos, at talis non est Sacerdos, sed tantum proxime potest esse Sacerdos, ergo. Et hoc etiam probabilius procedit in provisionibus Apostolicis, quando beneficium requirit Beneficiatum Sacerdotem ex dispositione Fundatoris. Huic enim non præsumitur derogare Pontifex, nisi exprimat; secus est, si ex statuto Ecclesiarum, vel Cathedr. vel Collegiarum, ut recte notat not. Castropalaus n. 14.

283 Et quamvis hoc postremum aliqui limitent, ut non procedat, in provisionibus Apostolicis, habentibus clausulam: non obstantibus statutis, volentes, eo casu institui posse in beneficio Sacerdotali Clericum, qui sola aptitudine Sacerdos sit; ita Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gl. 5. n. 106. tamen, ut hæc limitatio vera sit, intelligi debet de Capellaniis, ex statuto Ecclesiarum requirentibus in providendo Sacerdotium actu; non autem ex statuto seu ordinatione Laicorum. Nam nomine statuti non intelligitur dispositio facta à fundatore; & testatorum voluntati non præsumitur Papa derogare velle, nisi exprimat; & hoc verum est si sit Laicus, si ve Ecclesiasticus Fundator; sic Castropalaus cit. n. 14. qui citat, & sequitur in hoc Felinum in c. nonnulli, de præscript. n. 23. & seq.

284 Altera dubitatio est, quid dicendum, quando Fundator alicujus Capellaniæ sic Constituit: instituat in ea Capellanus, qui Missas celebret. Varia variorum est opinio: aliqui volunt, non valere institutionem, nisi instituendus sit actu Sacerdos; alii volunt sufficere, quod sit Sacerdos aptitudine: Alii dicunt primam opinionem esse veram, si Capellania sit fundata à Laico; & secundam, si ab Ecclesiastico. Harum opinionum Authores videri possunt apud Castropalaum cit. à n. 15. Cæterum ex his opinionibus probabilior videtur ea, quæ docet, eo casu Capellaniam, vi fundationis, non esse Sacerdotalem actu, vel habitu, seu

aptitudine proximam, sed conferri posse cuilibet constituto in ætate 14. annorum; sic Barbosa, Gonzalez, Garcia, & alii, quos cit. & sequitur Castropalaus, cit. n. 18. Nam, vi data fundationis, aliud non habetur, quam Capellanum esse obligatum ad celebrandum, ergo sufficit, si sit aptus, ut huic obligationi satisfaciat; sed ad hoc potest apus esse, quin ipse sit Sacerdos actu, vel aptitudine proxima; cum ad hoc sufficiat, quod per alium celebrari curet; quia qui per alium facit, per se ipsum facere censetur, ubi non requiritur industria personæ, sed tantum opus, ut dicitur regula: qui per alium, de reg. jur. in 6. Confirmatur ex eo, quia contra eum, qui legem dicere potuit & non expressit, apertius, est interpretatio facienda, sed Fundator, si vellet, ut Capellanus per se ipsum, & non per substitutum oneribus Capellaniæ satisfaceret, id explicare posset, ergo, dum non explicuit, contra illum interpretatio facienda est, sic Azor tom. 2. l. 2. c. 8. q. 5.

Not. tamen hanc opinionem limitari 1. ab aliquibus, ut non procedat in casu, ubi consuetudine, legitime præscripta, contrarium habetur; Sed hoc intellige de consuetudine inducta animo obligandi; non autem, per usum merè liberum: limitari 2. à Barbosa p. 2. de potestate Episcopi. Allegat. 24. n. 44. ut non procedat in Capellaniis Ecclesiarum Cathedralium, quarum redditus consistunt in distributionibus quotidianis, & solis interessentibus conceduntur. Nam hæc requirunt residentiam, & earum obligationi satisfieri non potest per Substitutum. Unde si habeant annexum onus Missarum, sunt Capellaniæ Sacerdotales, quæ Sacerdotem, saltem aptitudine requirunt.

Tertia dubitatio est, an supposito, quod aliquod beneficium, seu Capellania sit Sacerdotalis actu, vel habitu; possit Episcopus de consensu Patroni, hæredis vel Successoris Fundatoris, supra dictam qualitatē alterare, conferendo illam dispensativè habenti annos 14. consequenter Clerico, qui nec actu, nec aptitudine proximam sit Sacerdos? R. posse, si Fundator vivat, & consentiat, modo adsit causa Ecclesiæ utilis, idque non tantum

tantum semel, sed etiam in perpetuum; sic Garcia, & alii apud Castropalaam *cit. p. 6. n. 20.* si petas, quid dicendum, quando non vivit amplius Fundator? potestne de consensu eorum, qui ei successerunt? affirmativam sequitur (apud Castropalaam *cit. n. 21.*) Abbas, Imola, Felin. Navarrus, Rebuffus & alii, quorum ratio est, quia voluntas Fundatoris præsumi debet subiecta dispositioni Ordinarii ex Successorum consensu; cum id exigat recta gubernatio. Sed, si voluntas Fundatoris commodè impleri potest, Episcopum nec semel, aut pro unâ solùm vice, posse dispensare, aut ejus qualitatem mutare; ita Decius in *c. cum accessissent de constitut. n. 54.* Garcia *p. 7. c. 1. à n. 107.* id comprobans pluribus decisionibus Rotæ Romanæ, ratio est, quia in *Trid. Sess. 25. de Reform. c. 5.* expressè prohibetur, ne qualitates, seu onera, in beneficiorum foundationibus requisita, seu imposita, *in eorum collatione, vel quacunq; alia dispositione, mutantur, vel derogentur.* Deinde hæc potestas esset in certum Ecclesiarum detrimentum. Nam fideles ex eo potissimum, incitantur ad ejusmodi pias foundationes, quòd sciant, suas dispositiones integrè, & inviolabiliter observari, unde multum arcerentur, si furent oppositum. Et hæc utilitas præponderat, cuilibet alteri speciali in casu particulari.

287 Quarta dubitatio est, an, & quando Sacerdos, vi sui beneficii, vel Capellaniæ obligatus quotidie celebrare teneatur per alium supplere? quando propter infirmitatem ipse celebrare non potest. Ad hoc responderet Barbosa in *c. Significatum II. de præbend. n. 8.* non teneri, quando infirmitas est tantum aliquot dierum, v. g. octo, vel decem; hoc ad dies quindecim extendit Diana apud eund. *p. 2. tr. de celebr. missar. resol. 27.* imò ad unum, vel duos menses, Petrus Navarra *l. 2. de restitut. c. 2. n. 21.* Naldus in summa. *V. Missa, n. II.* Sed hæc extensio videtur nimis magni præjudicii; nisi aliter deductum sit in pactum; quia prudenter præsumi non potest, in obligationibus justitiæ (qualis est in ejusmodi Capellaniis) Conductores, velle nihilominus præstare

mercedem laboris, tanto tempore, etiam sine Conducti culpa prætermisisti, unde privetur intento fructu Spirituali animæ suæ, vel aliorum, quorum bonum in ea foundatione intendit.

Et quamvis, Capellanum condu- 288
ctum, ut *quotidie* celebret, non teneri celebrare *quovis die*, sed satisfacere, quanto frequentius potest salva honestate, doceat Barbosa in *c. Significatum II. de præbendis n. 9.* & apud eum Diana *cit. resol. 28.* probabilius tamen est contrarium nempe teneri *quotidie*, nisi excuset rationabilis causa; deducitur ex *c. Significatum II. h. t.* Cum enim Præpositus, & Capitulum Insulanum Alexandro III. significassent, quòd cuidam Sacerdoti præbendam unam in Ecclesia ipsorum, communi voluntate, dederint, ita quòd *Missam de Sancta Maria* nisi corporis infirmitate gravatus sit) debeat *quotidie* celebrare, & Ecclesiam ipsorum non nisi communi tam Præpositi, quàm Capituli assensu possit dimittere, vel cuiquam præbendæ illius anniversarium delegare, & hanc institutionem ab eodem confirmari petissent; respondit Pontifex: *hanc institutionem eatenus confirmamus, ut prædictus Sacerdos, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, assidue debeat obsequium suum impendere Ecclesie memorata, & quando (rectius, quòd) frequentius potest (salva honestate suâ, & debita devotione) Missarum solemnia celebrare: nec sibi liceat hoc illi subtrahere sive causâ voluptatis, sive ad aliam Ecclesiam transferendo.*

Ex hoc enim textu deducitur. 1. 289
quòd Prælatus, & Capitulum possint Præbendæ vacanti, onus, aliàs licitum, & honestum, imponere, ad quod Præbendarius teneatur, puta, ut ille, dum infirmus non fuerit, *quotidie* celebret Missam de sancta Maria, salva honestate sua, & debita devotione: ubi nota dubitari, qualiter præbenda dari possit in eum finem, ut *quotidie celebret*, ut valida sit? quidam enim censebant, in hoc casu non vendi Sacramentum, sed *operam & laborem* impendendum in administratione, ut per Gloss. in præfenti, cui simi-

similis in cap. ult. 24. q. 2. & in cap. *Suam de Simon.* ubi Panormitanus, idem probat Joannes Major in 4. dist. 25. q. 1. Col. 3. alii, ex quorum numero sunt Cajetanus 2. 2. q. 100. a. 3. & Sotus intelligunt dari hic præbendam *pro obligatione*, sacra faciendi quotidie, aliud enim est *actio*, aliud, *obligatio* ad actionem; sed rectius dicitur, dari præbendam *in stipendium* sustentationis, juxta doctrinam D. Pauli 1. ad Cor. c. 9. quò etiam facit c. *Clerici* 1. q. 2.

Deducitur 2. posse tali Clerico imponi onus, seu obligationem (in ejusmodi beneficio, vel præbenda, *de novo creata*,) ne possit illam dimittere, *sine consensu Episcopi, & Capituli*, sive causâ voluptatis, sive ad aliam Ecclesiam se transferendo; ut patet ex postremis dicti c. 11. verbis, *ibi sive causâ voluptatis &c.*

290 Deducitur 3. etsi in textu dicatur, ejusmodi præbendarium (ut *quotidie* celebret in tali Ecclesia missam de Sancta Maria) constitutum, nisi corporis infirmitate gravatus sit, *ex pacto* constituentium *taliter esse constitutum*; hanc tamen institutionem non esse *quoad omnia* à Pontifice confirmatam, ut patet ex verbis: *eatenus confirmamus*, ut prædictus Sacerdos, nisi corporis infirmitate fuerit impeditus, *assidue debeat obsequium suum impendere Ecclesie suæ*; & *quanto frequentius* potest (*salvâ honestate suâ, & debitâ devotione*) Missarum solemniam celebrare, ubi nota rectius legi, ut habent alia exemplaria non *quando*, sed *quantò frequentius*. Ex quibus verbis.

291 Deducitur 4. inter instituentes, & institutum præcessisse pactum, de celebratione *quotidianâ*; & hoc esse confirmatum à Pontifice non in terminis, sed ut (ii *quotidie celebrare*) accipiatur pro *assidue impendere obsequium illud Ecclesie*, hoc est, *frequentius*, non utcumque, sed *quantò frequentius* potest, nisi obstat *infirmitas, honestas, aut propria devotio*, quibus verbis Pontifex non improbat illud pactum, nec infirmitat; sed, potius explicat, qualiter nimirum intelligi debeat, ii *quotidie celebrare*, quando alicui præbenda confertur, sub tali onere; nimirum intelligendum esse, ut

celebret, *quò sapius potest*, quovis nimirum die, quo licet, & potest die, non impediente infirmitate, honestate, vel propriâ devotione; hoc enim denotant verba, *quantò frequentius potest*; ii *frequentius* non sumendo comparative ad plures dies *celebrationis* cum paucioribus *non celebrationis*; sed comparative ad impedimenta, ut scilicet celebratio non omittatur ullo die, nisi dato uno ex dictis impedimentis.

Pro hoc *not. 1.* casum *infirmitatis* in 292 hac conventionem *expressè deductum esse in pactum*, ut non obstante obligatione quotidie celebrandi, non intelligatur pro casu infirmitatis; ex quo non rectè arguitur à simili, ut etiam procedat in casu, quo id non est deductum in pactum, hinc licet in priori casu ejusmodi Capellanus non teneatur suis sumptibus providere de alio, qui, dum ipse decumbit, celebret; secus tamen est in posteriori, saltem, ubi morbus esset diuturnus propter dicta. n. 287.

Not. 2. quando Pontifex confir- 293 mavit institutionem illius Præpositi & Capituli Insulani, cum onere *quotidie* celebrandi Missam de Sancta Maria, nisi etiam impediatur *honestas, vel propria devotio*, hanc exceptionem posse intelligi, dupliciter; Primò, ut *honestas, vel propria devotio* (quando casus occurrit) talem Capellanum eximat *ab ipso actu celebrandi*, vel tantum ab actu dicendi *tallem Missam*, & probabilius videri, procedere solum de secundo, quando per infirmitatem non impeditur à celebratione; licet *honestè*, ac decenter tunc non possit dicere Missam de Sancta Maria, vel quia Rubricæ id pro tali die non permittunt; vel quando aliqua solemnitas, aut causa rationabilis aliud exigit. Nam per ea verba (*salvâ honestate*) id ipsum Pontifex videtur voluisse indicare.

Quando autem excipit etiam *propri-* 294 *am Capellani devotionem*, non eximit eum propterea ab actu *quotidie celebrandi*, cum expressè petat, *ut assidue deserviat Ecclesie suæ, quantò frequentius potest* (nec enim *propria devotio* suadere posse videtur, ut omitatur Sacrificium à Sacerdote, ubi ex pacto tenetur, nisi fortè contingat, ali-
quo

quo die prohiberi per conscientiam peccato gravatam, ubi concessarii copia non est: Sed tantum, ab actu quotidie celebrandi Missam de Sancta Maria, de qua conventum est. Contingere enim potest, quod ejusmodi Capellanus quandoque, causâ *suae devotionis*, quam habet erga certum aliquem Sanctum, vel erga animas fidelium defunctorum, præsertim in ara privilegiata, celebrare cuperet Missam de Requiem, vel de tali Sancto, cujus festiva Solemnitas in alia Ecclesia peragitur; in dicto igitur casu devotionis propriæ, videtur insinuare Pontifex, satisfieri obligationi ex pacto celebrandi quotidie de Sancta Maria, esto tunc dicat Sacrum de festo, vel Requiem.

295 *Not. 3.* cum quandoque beneficia habeant annexum non tantum onus celebrandi *quotidie*; sed etiam onus *quotidie applicandi Missam ad certam intentionem Fundatorum*, dubitari, an ejusmodi Capellanus, hac obligatione gravatus, intelligatur sic obstrictus, ut ne semel, per totum annum, Missam applicare possit pro alio fine? v. g. sibi pro felici morte, vel satisfactione suorum peccatorum; aut pro animabus defunctorum Parentum; &c. *æ.* negativè, quia nec Fundatores præsumi prudenter possunt, talem obligationem expressam infundatione, sic restringere, nec suscipientes illam in eandem consentire, ut nunquam fructu sui Sacrificii gaudere possint, pro solatio, ac salute animæ suæ. Hinc tales Capellani, ex vi talis obligationis, non videtur obstringi, ut illam intentionem observent etiam in festo fidelium defunctorum, aut in casu, quo parens, mater, frater, aut ejusmodi propinquus obiisset; nam similes casus non censentur, in obligatione beneficii, quotidie *dicendi Missam, ad intentionem expressam* in fundatione, comprehendi.

§. 9.

De Beneficiis Magistralibus, Monocularibus, Consistorialibus, de Mensa & Patrimonialibus.

296 **B**eneficium *Magistrale*, seu *Doctore* est, quod per *Concursum* conferri

debet uni Magistro vel Doctore, aut saltem Licentiato in Theologia vel in Jure Can. aut Civili, de quo Gonzalez *ad 8. Reg. Cancellaria Gl. 9. §. 2.* per totum. De talibus beneficiis, seu præbendis pro tenendis Magistris, qui *Sacram Theologiam* Personis Ecclesiasticis, præsertim in Ecclesiis Cathedralibus, tradant, plura saluberrimè constituta sunt in *CC. Trid. Sess. 5. de Reform. c. 1. ne* videlicet, ut loquitur Concilium, *caelestis ille thesaurus, quem Spiritus Sanctus summâ liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat, summè tamen necessarius iis, qui Ecclesias regunt, & solvendis non modo causis Ecclesiasticis, sed etiam conscientia casibus, ut Judices, vel animarum Pastores præsumt.* Quid enim rectè resolveret in foro Ecclesiæ, vel interno, vel externo, aut nihil, aut parum gnarus Theologiæ Sacræ? Nam, etsi sciat praxim fori? quid statuet in applicandis legibus, aut Sacrorum Canonum institutis, qui nec fundamenta legum, nec Sacrorum Canonum novit, vix rectè noscibilia à *non Theologo.* Quæ porro circa præbendas ejusmodi Magistrales statuta sint, videri possunt citato loco Tridentini, & Barbof. *ibid.*

Beneficium *Monoculare* dicitur, quod 297 vel est unicum in aliqua Ecclesia, vel cum is, qui ei præest, non habet, quod ad plura præsentet: quando autem in una Ecclesia sunt plura beneficia, vel quando quis habet collationem plurium, aut collationem unius, aut vel concolationem alterius, aut præsentationem ad aliud, tum ea beneficia, & singula eorum dicuntur *non Monocularia*, sic Vivianus *cit. l. 1. c. 1. n. 120.* Beneficia porro Monocularia venire sub reservatione 8. regulæ Cancellariæ, docet Gonzalez ad eandem, *Gloss. 9. §. 4. n. 1. & 14.* Sed Azor *p. 2. l. 6. c. 32. q. 2.* probabilius censet beneficia *monocula*, nisi hoc exprimatur, non venire sub clausula generali reservativa; quia non creditur voluisse Papa spoliare omnino Ordinarium jure conferendi, ne cum unico veluti lumine, quo gaudet, orbare videatur; Sic Pareyra in *Elucidario. n. 1287.*

Cum

298 Cùm autem quædam beneficia non expediuntur per supplicationem; sed, quæ per Schedulam à Papa in suo Consistorio coram Cardinalibus proponit, de iisque ibid. intervenientibus Cardinalibus providet, ea vocantur beneficia *Consistorialia*. Tali sunt certi Episcopatus, Abbatia, aliaque dignitates tam seculares, quàm Regulares: sic Gomez in regula, *de infirm. resignant. q. 14. & in reg. de Annali. à q. 18.* unde beneficia *Consistorialia* omnia sunt reservata Papæ; Gonzalez *cit. gloss. 9. §. 1. à n. 38.* Quæ verò expediuntur extra Consistorium Papæ, per stylum communem, vocantur *non Consistorialia*.

299 Beneficia *de Mensa* dicuntur, quæ perpetuò incorporata sunt Mensæ Episcopali, Capitulari, vel Abbatiali; per incorporationem factam *Mense*, intelligendo, factam *in eorum sustentationem*. Hæc beneficia *de Mensa* nunquam vacant, utpote constituta in sustentationem Prælaturæ, quæ nunquam moritur; sed Possessore defuncto, translato, vel amoto, juris dispositione Successori reservari debent; hinc Prælato mortuo consolidantur. *In Mensa*, hoc est, manent penes *Mensam*, juxta Gonzalez *cit. gloss. 5. §. 6. à n. 63.* & ideo in illis non datur negligentia in provisione; cùm beneficia, *nunquam vacantia*, provideri non soleant, *gloss. in Clem. 1. de suppl.* negligentia Prælatorum *V. de Mensa*; qua de causa beneficia *de Mensa* impetrari non possunt, utpote nunquam vacantia.

300 Demum *Patrimoniale* beneficium est, quod vi foundationis, de consensu Ordinarii, conferri debet natis, incolis, vel originariis ex tali familia, patria, civitate, Parochia, &c. Idem est, si hoc fieri debeat, vel vi statuti, vel constitutionis Synodalis, à Papa, vel Ordinario confirmatæ, vel etiam vi consuetudinis immemorialis. Tale beneficium, seu Ecclesia *Patrimonialis*, idem est, ac *Receptiva*, non habens certum numerum Beneficiatorum; *Irid. sess. 24. de reform. c. 18.* Et pro tali beneficio Episcopus solum examinat Provisum, ante immissionem in possessionem; sic Vivianus *cit. l. 1. c. 1. à num. 103.*

§. 10.

De beneficiis litigiosis, uniformibus, nominatis, & sub eodem testæ.

Beneficium *litigiosum*, seu *non pacificum* dicitur, super quo pendet lis, ut eâ pendente Ordinarius circa illud nihil disponere possit. *Clem. 1. §. si autem* Ut lite pendente. Hæc autem litis pendentia suspendit Ordinarii potestatem solum usque ad declarationem super litis eventus; sic Barbosa *ibidem n. 5.* Fit autem litigiosum. 1. per citationem partis legitime intimatam illi, cum tali expressione, quod ex ea potuerit instrui, super quo conveniatur. *Clem. 2. eodem. 2.* si per partem steterit, quò minus citatio ad ipsum perveniret. *cit. Clem. 2. & Barbosa ibidem n. 7; 3.* per citationem à competente Judice decretam, si per citandum stat, quòd ei citatio non intimetur. Not. autem, ut per citationem inducatur litis pendentia, requiri, quòd ea citatio emanaverit à Judice competente; nec istam pendentiam induci per citationem *nullam, & invalidam*, nisi tamen pars citata comparuerit, vel ad eam causam Procuratorem constituerit; Barbosa *incit. Clem. 2. n. 6.* nec induci per litem injustam, & calumniosam; ne detur occasio calumniandi; sic Vivianus *cit. n. 161.* nec, si unus litigantium cedat, vel decedat; nec posse ab Ordinario alium subrogari, ne lites multiplicentur, & superstiti fiat injuria; quo casu Papa hunc subrogat in locum defuncti juxta 18. regulam Cancellariæ, de subrogandis colligantibus; & ideo Papa liberè provide re potest de beneficio juris patronatus, etiam Laicorum, quando beneficium est litigiosum, juxta Gonzalez *cit. gloss. 6. à n. 142.* Ex hoc colliges beneficium *non litigiosum*, seu *pacificum* esse, de vel super quo nulla lis pendet. Quando beneficium est litigiosum, potest Beneficiatus, qui in eo habet jus quæsitum, alteri colliganti, pro bono pacis aliquid temporale dare, ut liti cedat. sic Barbosa in *c. Nisi essent. 21. de præbend. n. 7.*

Beneficia *uniformia* sunt, quæ habent idem nomen, & instituta sunt ad eundem finem, officium, & munus, eodem prorsus tempore explendum; sic Piafecius in *Praxi Episcop. p. 2. c. 5. à 3. num. 73.* v.g. duo

K

Cano

Canonicatus, duæ Parochiæ : quæ verò diversum (ut Canonicatus, & Parochia) *difformia*. Quæ ultra nomen beneficii, *speciale nomen* habent (v.g. *Decanatus, Parochiæ &c.*) dicuntur *nominata*; quæ secus innominata denique *sub eodem recto* dicuntur non solum illa, quæ sunt in eadem Ecclesia principali, sed etiam in Capella, Cæmiterio, vel ambitu contiguo Ecclesiæ; non item ea, quæ sunt ita in Capella, vel Cæmiterio contiguo Ecclesiæ principali, sed extra septa illius; sic Garcia de beneficiis p. 1. c. 5. n. 259. Horum terminorum explicationem propterea hic referre, ac apponere volui, quia sæpius in dicendis occurret illorum mentio, ut legendis constet eorum significatio.

§. 11.

De beneficiis incompatibilibus.

303 **B**eneficium *Compatibile* dicitur, quod simul cum alio beneficio retineri libere, ac licite potest; hinc illud, quod de jure cum alio licite retineri non potest, *incompatibile* vocatur. Et ideo (ut not. Vivianus cit. à n. 164.) *incompatibilitas* beneficiorum, *est concursus, (seu pluralitas) beneficiorum in una persona, à jure reprobatus*. Ex his quedam sunt simpliciter incompatibilia, quorum scilicet natura est, ut ipso jure primum, seu quod prius habetur, vacet, adepto secundo; quando autem, adepto secundo, primum non vacat ipso jure, sed tantum illicitè retinetur absque dispensatione, & ideo unum eorum à Superiore tolli potest, dicuntur *incompatibilia secundum quid*.

304 Not. autem. 1. ex duplici capite nasci *incompatibilitatem* beneficiorum; primo, quando ex jure communi consuetudine, statuto, vel fundatione, requirunt personalem residentiam continuam, & administrationem in distinctis locis; secundo, quando unum eorum sufficit ad congruam, & decentem sustentationem Beneficiarii. Ratio porro prohibendi pluralitatem beneficiorum in eadem persona sine dispensatione, sumitur ex c. *Quia in tantum*. 6. h. t. ubi Alexander III. ita loquitur: quia in tantum quorundam processit *ambitio*, ut non duas, vel tres; sed plures Ecclesias perhibeantur habere, cum *nec duabus possint debitam provisionem impendere*: per Fratres, & Coe-

piscopos nostros hoc emendari precipimus, & *de multitudine præbendarum, Canonibus inimica*, quæ *dissolutionis materiam*, & *evagationis* inducit, *certumque* continet *periculum animarum*, eorum, qui Ecclesiis deservire valeant, indigentiam volumus sublevari. Similiter in jure veteri cautum erat, ut constat ex c. *Sanctorum dist.* 70. & causa 21. q. 1. per totum. Causas porro hujus prohibitionis, *ex dict. c. 5.* enumerat Panormitanus *ibid. n. 2.* ex quibus. 1. est, propter delictum ambitionis; 2. propter impotentiam, aut difficultatem pluribus serviendi; 3. quia inducit materiam dissolutionis tam in moribus, quam in vestibus; 4. quia causa vagandi licentiam, si Ecclesiæ sint in dissitis locis. 5. quia continet periculum animarum, nisi adsit legitima causa; qua deficiente nec dispensatio quidem relevat.

Deinde in c. *ad hæc*, 13. h. t. expressè 305 dicitur, *omni rationi contrarium, ut unus Clericus, in una, vel diversis Ecclesiis, plures dignitates, vel personatus obtineat*; cum singula officia in Ecclesiis assiduitatem exigant personarum. Secundo, in c. *Præterea*, 14. eodem, de G. qui in tua, & Tolosana Ecclesia est Archidiaconus constitutus, & *in utraque Ecclesia regulariter professus*: Mandamus, inquit Pontifex, *quatenus eundem, altero, quem maluerit, Archidiaconatu, facias esse contentum*. Tertio, in c. *cum non*. 15. eodem, ibi: *cum non ignores, quoddam Ecclesia unius debeat esse Sacerdotis*; nos attendentes, non esse convenientes, *ut idem Presbyter locum habeat in duabus Ecclesiis*: mandamus, quatenus ipsum *beneficio, quod habet, facias manere contentum*; quod, si forte Archipresbyter, & Clerici alterius Ecclesiæ, in eum consenserint, eis nunc dissentientibus, cum ipsorum scandalo non debet locum in ipsa Ecclesia quærere, vel habere.

Quarto, in c. *de multa*, 28. eodem sta- 306 tuitur. 1. quod habens *personatum*, vel *beneficium curatum*, si secundo tale recipit, vacet primum; si retinere contenderit, etiam secundo privabitur. Deinde, quod is, ad quem spectat beneficii curati collatio, licite conferat *statim*, cum institutus aliud recepit: & si intra sex menses non conferat, devolvatur ad

ad alium collatio, & aliter puniatur. Tertiò, quòd in *sublimibus*, & *litteratis* personis, circa pluralitatem beneficiorum incomparabilium, solus Papa dispensat.

307 Præter allegata jura, in c. *Super eo*, 6. h. t. in 6. dicitur: *habere Personatum cum cura, & præbendam, cui annexa est paræcialis Ecclesiæ, non esse contra Concilium generale*. In c. *fitibi* 26. eod. tit. & libro: *per adeptionem secundi beneficii curati (cujus fructus alter ex causa percipit) non vacare primum*. In c. *Eum, qui*, 18. eod. tit. & libro statuitur, *eum, qui beneficium curatum, cui animarum cura imminet, vi occupat, seu se scienter injustè intrudit in eo ipso jure fore privatum beneficio, quod cum cura simili primitus obtinebat*. In c. *Licet*, 28. eodem secundo beneficio curato effectualiter adeptus, primum consimile (ejus possessore irrequisito) conferri posse; non autem ejus possessionem dari. In c. *cum singula*, 32. eod. *Religioso habente Prioratum, vel Ecclesiam curatam (si recipit secundum, sine licentia Papæ) ipso jure vacare primum; quod si statim non dimiserit, effici ineligibilem, & privari utroque*. Eadem est poena in iis, qui habebant ante hanc constitutionem, nisi intra mensem alterum elegerint, & alterum dimiserint.

308 In Clementinis constitutum est. 1. quòd, si rescribat Pontifex, & dignitatem habenti, de alia provideri mandet, dispensando, ut simul utramque retineat; *de animarum curâ autem, quæ illis vel alteri earum imminet, non faciat mentionem*: gratiam ejusmodi esse subreptitiam, & nullius momenti, etsi literis sit insertum quòd cura animarum nullatenus negligatur. Si porò mandet alicui provideri de dignitate, ad cujuscunque, vel quorumcunque dispositionem, in certa Ecclesia pertinentem, quam infra mensem duxerit acceptandam: inhibendo simul, ne interim ad collationem, vel electionem procedatur: de dignitate electivâ non posse impetranti providere, cum in concessione gratiæ (ad quam non augendam, sed exequendam inhibito sequens refertur) nulla electionis facta sit mentio; sic habetur in Clement. *si dignitatem*, 1. h. t. Secundo, quòd, si dignitates plures

Tom. III.

obtinens, *aliam similem*, vel *beneficium curatum*, sine legitima dispensatione accipiat, post habitam possessionem pacificam posterioris, sive *vetini* beneficii, dignitates priores ipso jure vacent: sicut, *si dignitatem unicam obtinenti*, alia *similis* conferretur, ejus pacificâ possessione habitâ, *prima de jure vacaret*; sic habetur Clement. *si plures* 3. eod. Tertiò, quòd, si quis juxta formam mandati Apostolici Canonis, & Præbendam adeptus, in eadem Ecclesia dignitatem, quàm duxerit acceptandam, expectet: Archidiaconatum inibi post vacantem, etsi certa sit ei præbenda annexa, poterit acceptare: Sed prior præbenda eo ipso vacabit, quòd servendam cum Archidiaconatu pacificè sit affectus; ita Clement. *si juxta*, 6. eod.

Circa eandem pluralitatem beneficiorum plura statuit Joannes XXII. ut habetur 309 in ejus Extravag. *Execrabilis h. t.* ubi circa illos, qui tempore illius constitutionis editæ, plures Dignitates, aut beneficia, etiam ex dispensatione obtinebant, statuit seqq. 1. quòd obtinentes *tunc ex dispensatione legitima* plures Dignitates, Personatus, Officia, Prioratus, aut beneficia, quæ sine dispensatione obtinere non poterant; *unum tantum ex his*, quibus cura imminet animarum, cum Dignitate, Personatu, Officio, vel beneficio curato, prætextu dispensationis possint obtinere. 2. quòd unum aliquod teneantur *intra mensem* eligere, à tempore notæ hujus constitutionis; 3. quòd cætera beneficia, sive cum cura, sive sine cura, quæ ex dispensatione obtinebant, ex tunc vacent, & coram Ordinario sub testimonio publico, intra idem tempus dimittenda sint.

Quartò, quòd prædicti, alioquin tam 310 his, quàm aliis beneficiis, quæ virtute hujus moderationis retinere poterant, simul ipso jure sint privati, & prorsus inhabiles ad alia beneficia obtinenda; 5. quòd per hoc illis, qui plura beneficia ex dispensatione, juxta hanc moderationem, obtinent, vel aliqua expectant, & cum vacaverint, recipere, ac tum obtentis, retinere possunt, non velit derogatum: quin, si vacabunt, ea intra mensem eligant, & dimissis aliis, in formâ præscriptâ recipiant, atque retineant,

neant, poenas similes incurfuri, si contra faciant 6. quod qui plura talia beneficia simul, sine dispensatione retinent, omnia sic detenta, illo duntaxat retento, quod receperunt postremo (dummodo collatio fuerit Canonica) intra mensem itidem coram Ordinario, sub testimonio publico dimittant, alioqui etiam illo ipso beneficio, ipso jure privati, & inhabiles ad quaecunque alia futuri sint.

311 Post hæc, quoad eandem beneficiorum pluralitatem statuit, quid deinceps tenendum, ut habetur in dict. Extravag. §. *Qui vero deinceps*, circa quem casum constituit seqq. 1. ut, qui deinceps receperint dignitatem, vel Personatum, sive Officium, aut aliud beneficium curatum, si ante simile obtinebant illud (quo ipso jure, si possessionem secundi habuerint, vel per ipsos fecerit, quod minus habeant, privati sunt) coram Ordinario dimittere debeant, pari modo sub iisdem poenis: 2. Quod omnia, & singula beneficia ejusmodi vacatura, ut pramittitur, vel dimissa, Pontifex sibi, & Sedis Apostolicæ dispositioni reservet.

312 Sub hæc, declarat. 1. per *Ordinarios*, in his casibus, intelligi *Episcopos*, in quorum Diocesisibus sunt beneficia sic dimittenda, aut ipsi dimittentes, & Capitula Ecclesiarum Cathedralium Sede vacante: qui de beneficiis tam dimissis, quam perditis, Papam certificare studeant, quam primum commode poterunt; 2. declarat illa duntaxat beneficia Ecclesiastica, *qualitercunque nuncupata, animarum curam habere, quæ Parochias habent, in quibus animarum cura, non per Vicarios perpetuos, sed per beneficiorum Rectores, aut Ministros ipsos, vel illorum temporales Vicarios exercetur; item, quorum Ministris, ratione beneficiorum hujusmodi, competit visitare, inquirere, censuras ferre, & ab his absolvere.*

313 Ex juribus hæcenus allatis facile colligitur, quantum Ecclesia, & summi Pontifices cupiant, ac præcipiant, ne beneficiorum pluralitas in eadem persona, sine dispensatione, ullo modo sustineatur tum propter causas, quæ in quolibet c. ex allatis assignantur; tum etiam eas, quas retulimus n. 304. Quia tamen experientia constat, hodie à pluribus, & suscipi, & retineri plura ex his, quæ in citatis juribus interdicta videntur, tuentes se vel consuetudine

& praxiam receptâ, vel in sufficientiâ fructuum ad decentem sustentationem, nascentium ex uno duntaxat beneficio: ideo notandum universaliter *ub habente unum beneficium Ecclesiasticum, non posse licite, imò quandoque nec valide recipi alterum, nisi cum eo in pluralitate beneficiorum dispensetur.* Hinc, ex quo cum aliquo dispensatum est legitime in beneficiorum pluralitate, per consequens censetur dispensatus in omnibus accessoriis, & necessario connexis; *Gloss. c. Quia in tantum, V. plures.* Quare dispensatus ad plura beneficia, quæ residentiam exigunt, eo ipso censetur dispensatus in linea *non residendi in utroque*; sed tantum in altero; ita communis cum Sanchez l. 8. *Matr. D. 1. n. 19.*

Priusquam autem descendamus ad particulares in hac materia quæstiones, *not. 1. c. ad hæc*, de quo n. 305. non extendi ad casum, quo quis in eadem Ecclesia haberet dignitatem simul cum Canonicatu; cum loquatur solum de *pluribus dignitatibus, vel Personatibus*; Sed nec in Concil. Trident. *sess. 24. c. 17.* prohiberi hoc, quod diximus; cum ibi solum dicatur, *ne quis in duabus Ecclesiis conscribatur*, contra aliquos Canones; deinde ut *singulis singula conferantur beneficia; & quod, si non sufficit, liceat addere aliud simplex sufficiens*, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat. Ex qua conditione hoc ipsum intelligitur de diversis Ecclesiis, in quibus simul residere nemo potest; in eadem autem Ecclesia potest quis satisfacere pluribus beneficiis per eandem residentiam, modo non sint ex alio capite incompatibilia.

Not. 2. quando in c. *Præterea*, de quo n. 305. Guilielmo, qui in diversis Ecclesiis duas dignitates, seu Archidiaconatus obtinebat, contra id (quod jure communi permillum est, ut constat ex dictis juribus à n. 305.) Pontifex indulsit, ut ex illis, *quem mallet*, unum retineret, altero dimisso; id factum ex speciali gratia Papæ; jure enim communi, hæc optio non permittitur. Nam habenti dignitatem, vel Personatum non licet recipere simile, ex *num. 305.*

Not. 3. beneficium *Curatum* illud dicitur *communiter*, cui singulariter, & principaliter præficiuntur Clerici ad curam fori poenitent-

nientialis, necessario exercendam per se; vel per temporalem Vicarium juxta Rebuff. de nominat. q. 16. a n. 7. Flamin. de resign. l. 2. q. 1. a n. 107. & videtur insinuari Extravag. Execrabilis, de qua n. 312.

317 Not. 4. beneficium, quod habet curam jurisdictionalem etiam fori exterioris (ut Vicariatus, Officialatus, Decanatus) etiam curam habeat, ideoque *curatum* dici possit, communiter tamen nomine *beneficii curati* non intelligi, nec sufficere ad inducendam incompatibilitatem beneficiorum, de qua in presenti, ut tenent Stephan. Gratian. *discept. for. c. 133. a n. 29.* juxta dicenda *infr. ad c. Super eo. 6. h. t. in 6.* nec etiam illud, quod non est *acta curatum*, sed tantum *habitu*; ut, si populus peste, fame, bello sit sublatum, & esse desierit, & si Ecclesia remanserit, ad quam si quis promotus fuerit, non tenetur intra annum Sacerdotium suscipere, nisi populus redierit, aut redeat, ut tradit Azor p. 2. l. 6. c. 8. q. 9.

318 Not. 5. illi, quod c. *de multa*, relato n. 306. dicitur (quando quis habens beneficium *curatum*, recipit aliud *tale*, in poenam esse ipso jure illo privatum,) opponi primo c. *Quia nonnulli* 3. de Cleric. non resident. ubi talis non privatur primo; sed, secundo, deinde c. *Præterea*, ubi permittitur optio eligendi unum ex duobus: Sed *xx.* capitulum *præterea* procedere de gratia *speciali*, ut notavimus n. 315. & capitulum *de multa*, de jure communi; & per hoc tanquam posteriori, aliis contrariis derogatum esse.

319 Sed quares, an juxta decretum Tridentini *sess. 7. c. 4.* receptio secundi beneficii inducat *ipso jure* vacationem primi non solum in beneficiis *curatis*, sed etiam *aliis incompatibilibus*? ut sunt ea, quæ requirunt residentiam personalem in eorum quolibet? affirmativam sequitur Garcia, & alii apud Barbof. in *Trid. cit. n. 2.* Ratio videtur posse desumi ex Tridentino *sess. 7. c. 4.* ubi dicitur: quicumque *de cætero* plura curata, aut *aliis incompatibilia beneficia Ecclesiastica*, sive per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine, & titulo, contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentii III. quæ incipit, *De multa*, recipere, ac simul retinere *presumpserit*, beneficiis ipsis, juxta

ipsius constitutionis Innocentianæ dispositionem, *ipso jure, etiam presentis Canonis vigore, privatus existat*; de quo Barbofa ibidem n. 2. incompatibilitatis hoc decretum, inquit, procedit in illis, qui *post Tridentinum* recipiunt duos *Canonicatus*. Nam, quod de incompatibilibus beneficiis dicitur in hoc decreto, intelligendum est *de omnibus beneficiis*, residentiam requirentibus, quæ aliquis post publicationem Concilii receperit, veluti *duos Canonicatus, vel Canonicatum cum Parochiali*.

xx. affirmativam mihi videri probabiliorē negante, quam sequitur Navarrus, Sayrus cum P. Wagnereck in c. *de multa* §. *Nota* 3. quia, licet eam non inducat, in quantum innovat, & se refert ad c. *de multa* (hoc enim expressè loquitur solum de beneficiis *curatis*) inducit tamen, vi eorum verborum (quicumque de cætero *plura curata, aut aliis incompatibilia*) contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentianæ recipere, ac retinere præsumperit, *beneficiis ipsis* ipso jure privetur.

Ex his enim verbis constat, Tridentinum, etiam *presentis Canonis vigore* loqui etiam de beneficiis *non modo curatis, sed etiam non curatis*, & quidem indefinite, quin decretum restringat ad beneficia solum *qualificata*, etiam non curata. Et quamvis aliqui negent, particulam *præsertim* esse implicativam, seu inclusivam, de quibus antè loquebatur textus; si quis tamen rectè consideret ipsum decretum, particula *præsertim*, solum denotat, easdem poenas privationis ipso jure inductas intelligi *non tantum, de beneficiis, aliis incompatibilibus* juxta Sacros Canones; *sed præsertim*, seu præcipuè, *etiam de illis*, de quibus agit Innocentius in c. *de multa*, non modò quoad *substantiam*, sed etiam *modum*, nimirum, ut secundo recepto, ipso jure vacet *primum*; & si nihilominus utrumque retinere præsumperint, ipso jure careat, *utroque*.

Not. 6. quando dicitur, beneficium *320 primum* vacare, ubi quis recipit aliud, *receptionem* debere accipi. 1. si habito primo, *ex quo percipit fructus*, recipiat *secundum*; ratio sumitur ex c. *Super eo*, de quo n. 307. Deinde accipiendum,

de receptione non solum, in quantum importat beneficii collationem & acceptationem; sed etiam, possessionem pacificam, eamque non sterilem, sed frugiferam, seu cum perceptione fructuum, saltem ex majori parte. Cum enim versemur in dispositione poenali, receptio sumenda est strictè, nimirum cum effectu; ita Flaminius de Resign. benefic. l. 3. q. 1. à n. 129. quod etiam constat ex c. licet 28. h. t. in 6.

321 Not. 7. si quis habens beneficium curatum, recipiat itidem secundum, etiam curatum, eum, qui huic primum contulit, statim posse illud alteri conferre, per c. de Multa, ibi: *is quoque, ad quem prioris spectat donatio* (seu collatio) *illud post receptionem alterius liberè conferat, cui merito viderit conferendum*; cum facta receptione secundi, primum ipso jure vacet. ex n. 318.

Not. 8. si ejusmodi Collator, dictum beneficium ultra sex menses conferre distulerit, collationem ejus devolvi ad Superiorem; & ductum Collatorem puniri, sic, ut tantum in utilitatem Ecclesie, cujus est illud beneficium, de suo teneatur persolvere, quantum à tempore vacationis dicti beneficii constiterit, esse perceptum; ita Clarus textus c. de Multa.

322 Not. 9. quæ diximus ex c. de multa quoad receptionem secundi beneficii curati, etiam procedere de receptione secunde Dignitatis, vel Personatus, licet non habeat annexam curam animarum; constat ex textu, ibi: *hoc idem de Personatibus esse decernimus observandum*, attendentes, ut nullus in eadem Ecclesia plures Dignitates, aut Personatus habere presumat, etiam si, &c.

Not. 10. cum Pontifici supplicatur pro dispensatione in pluralitate beneficiorum, ceteroquin incompatibilium, qualitatem Nobilitatis recipi à Pontifice, tanquam sufficientem causam concedendi dispensandi; quod à fortiori procedit si conjuncta sit cum doctrina; quamvis etiam sola doctrina sufficiat, sine Nobilitate; const. ex c. de multa, ibi: *circa sublimes tamen, & literatas personas*, quæ majoribus sunt beneficiis honorandæ, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari, ut notavimus n. 306.

323 Not. 11. quod, si quis habens benefi-

cium curatum sine dispensatione recipiat secundum (idem est de Dignitatibus, & Personatibus, ex dict.) & utrumque retinere contenderit, non tantum ipso jure omitat primum, ut alteri conferri possit; sed etiam spoliandus sit secundo, non tantum vi c. de multa, ibi: *etiam alio spoliatur*; sed etiam vi Tridentini, licet secundum non sit beneficium qualificatum, incompatible tamen cum primo; constat hæc secunda pars de Tridentino, ex n. 319.

Not. 12. per c. de multa, providentiæ, seu constitutioni factæ in CC. Lateranensi, ut nullus diversas dignitates Ecclesiasticas, vel plures Ecclesias Parochiales reciperet contra Sacrorum Canonum instituta sub poena acceptum omittendi, non esse derogatum, nisi in hoc, quod nunc ipso jure omittatur primum, seu prius habitum; adeoque poenam à Lateranensi decretam in eum, qui habenti dignitatem, vel Ecclesiam Parochialem confert alteram, qua largiens (scilicet) secundam, largiendi potestate privetur, adhuc perstare.

Not. 13. quando in c. Super eo (de quo 324 n. 307.) dicitur, non esse contra Concilium generale (de quo priori numero) habere Personatum cum cura; vel præbendam cum Parochia, intelligendum, quando illi cura, vel Parochialis Ecclesia annexa est; sic Rebuffus in praxi beneficiorum, tit. Forma, & declaratio novæ provision. V. cum annexis; nam habens dignitatem, vel etiam Canonicatum, cui annexa est Parochia, in hac non tenetur; & in illo, potest residere per c. Extirpanda. §. qui verò. h. t. Ex quo vides, constitutioni de multa, hic non esse locum; per gloss. in c. Super eo, quo fit, quod ratione unionis ab uno possint obtineri plura beneficia, ceteroquin incompatibilia; sic Flamin. cit. l. 3. q. 1. n. 119. Gonzalez ad 8. regul. Cancell. gloss. 5. §. 2. n. 21. V. tamen decretum Tridentini, de quo à n. 319.

Not. 14. quando in c. si tibi. 26. h. t. in 6. dicitur, primum beneficium curatum non vacare ex receptione secundi, quando fructus primi alius ex causa percipit, communiter deduci à Doctoribus, quod beneficium non dicatur obtinere, qui ex eo fructus percipere nequit, quamdiu scilicet percipit alius; quo fit, requiri, quod habeat cum effectu, nimirum fructuum

Etum perceptione, (sic gloss. V. vacare) saltem majoris partis.

325 Not. 15. ut vacatio *primi* beneficii, per *secundi* receptionem inducatur, non sufficere receptionem cum possessione, nisi hæc sit *pacifica* tam *de facto*, quam *de jure*; adeoque absque controversia juris, & facti; tam *judicialis*, quam *extrajudicialis*; sic Mascardus *de probat. conclus.* 183. Flamin. l. 3. q. 1. n. 129. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 9. & alii, quia dispositio hæc, inducens eam vocationem, est poenalis, consequenter interpretationis strictæ.

326 Not. 16. quamvis in casu, quo *primum* beneficium ipso jure vacat per adeptionem *secundi*, illud ab Ordinario possit alteri conferri, etiam non vocato priore Possessore; huic tamen secundo non posse dari corporalem possessionem illius beneficii, non vocato priore curato, ut dicitur in c. *Licet Episcopus* de quo egimus n. 307. quia illi adhuc posset competere jus retinendi, ne privetur possessione inauditus; sic Gonzalez *cit. gloss.* 15. §. 1. n. 39. Sanchez in Dialog. l. 2. c. 26. n. 12. Nullus enim sine citatione, & actu judiciali à sua possessione amovendus est; sic Flaminus. l. 11. q. 10. n. 10. & alii. Si dicas, quod plurimum beneficiorum incompatibilium *retentioni resistit* jus commune, ut constat ex dict. & in tali casu *assistit Episcopo*, ad quem spectat collatio beneficiorum vacantium; ergo non tantum conferri, sed etiam in possessionem tradi poterit alteri, non vocato priore Possessore beneficii vacantis per adeptionem primi. Ant. 1. pars constat *ex dict. c. de multa*; secunda verò ex c. *frequentius* 3. *de Institut.* nam beneficiorum vacantium institutio de jure pertinet ad Episcopum, ac jus Officialium ejus; consequenter & investitura, seu possessionis traditio sine respectu ad eos, qui prius habuerunt. 12. illam *resistentiam*, & *assistentiam* juris, non esse *circa idem*, seu in iisdem terminis. Nam beneficio, habenti unum beneficium resistit quoad *adeptionem*, & *retentionem* primi; Episcopo autem, ut beneficium exinde vacans *libere conferat*, non tamen, *ut cum non vocatum possessione dejiciat*, alteri eandem conferendo.

327 Not. 17. inter constitutionem c. *de multa*, & eam, quam retulimus n. 309.

in Extravag. *Execrabilis*, plura esse, in quibus posterior severus procedit illâ. Nam. 1. vi illius c. solum, non licet recipere secundum beneficium qualificatum simile priori, v.g. habito uno curato, aliud simile curatum; unde vi ejus non erat prohibitum, habitâ *dignitate*, recipere aliud curatum *sine dignitate*, nisi alio titulo foret incompatible: per dict. autem Extravag. neque hoc *tunc* permissum esse, nisi intuitu dispensationis habitæ super pluribus beneficiis retinendis; etsi *deinceps*, & *in futurum*, illud non prohibeat, nec dispensationis mentionem faciat. Secundo, capitulum *de multa* solum inducit privationem *primi* beneficii post adeptionem *secundi*, similis priori; & si *utrumque* retineat, etiam *secundi*: Extravagans autem ista, illi poenæ superaddit alteram, *ut talis reddatur inhabilis ad quæcumque similia habenda*. Tertio, per istam Extravag. omnia beneficia, per transgressionem dictæ constitutionis vacatura, vel dimissa, *reservantur* Pontifici; de quo nihil dicitur in c. *de multa*; & quamvis, ut volunt aliqui, hæc reservatio jam sit *antiquata*; contrarium tamen habetur ex 1. Regula Cancellariæ (quam singuli Pontifices, de novo creati, innovant) per quam *reservantur* omnia beneficia, quæ per constitutionem, seu Extravag. *Execrabilis*, vacant, aut *vacare* contrigerit.

Ex dict. sequitur. 1. duos Episcopatus, 328 duas Abbantias, duas Parochias, duas Vicarias perpetuas, & reliqua beneficia curata esse simpliciter incompatibilia; eum exigant *residentiam* formalem veram c. *de multa*. 28. h. t. & ubi quis illud secundum cum primo retinere contenderit, etiam secundo spoliandum esse, ut ibidem dicitur in textu, & hæc poena innovata est per Trid. *sess.* 7. *de reform.* c. 4. ubi sermo est *de omnibus beneficiis incompatilibus*, id quod etiam tenet Barbosa in c. *de multa*, n. 7.

Sequitur 2. duas Dignitates, vel duos Personatus in eadem, vel diversis Ecclesiis, esse incompatibiles de jure c. *Ad hæc* 13. h. t. non tamen simpliciter, ut colligitur ex c. *præterea*. 14. *eod.* ubi dicitur, quod habens duas Dignitates, unâ reventâ, alteram dimittere compellatur; non autem, *quod alterâ ipso jure privatus sit*. Sed hoc ibi dicitur secundum primum tempus ante

ante Concilium Lateran. sub Alexandro III. ut not. Barbosa *inc. preterea. 14. h. t.* Nam postea sub Innoc. III. (ut constat ex *c. de multa 28. h. t.*) statutum est, ut si habens beneficium curatum, Personatum, vel dignitatem pacificâ possessione, recipiat secundum simile, ipso jure vacet primum; quare ista sunt simpliciter incompatibilia.

329 Sequitur 3. quæ diximus de incompatibilitate *in beneficiis curatis*, intelligi. 1. de illis, *non solo habitu, sed actu, curatis*. Quare beneficium curatum *solum habitu*, est simpliciter compatibile cum alio Curato in habitu, & actu; vel etiam cum Canonicatu, personalem residentiam exigente; sic Barbosa in *c. demultan. 5.* Secundò, si unum ab altero non dependeat; secùs, si unum alteri sit unitum *c. 54. Dudum*, de Elect. ibi: *nisi una penderet ex altera*; tertio si utrumque sit *in titulum*; nam si habeat unum, *in titulum*; alterum, *in commendam*, volunt hunc casum ibi non comprehendi; sed hanc limitationem, quam etiam tenet Pirhing hic *n. 130.* (spectato decreto Tridentini *sess. 7. de reform. c. 4.*) aliqui non admittunt, esto vera sit de rigore juris, ut videri potest apud Barbosam *in cit. de multan. 6. & 7.*

Sequitur 4. habentem plures dignitates sine dispensatione, esse ineligibilem ad beneficium *c. Cum jam Dudum. 8. h. t.* etsi nihilominus eligatur, *censeri intrusum*, hoc est, ingressum absque jure. Nam *intrusus* ille dicitur, qui sine autoritate ejus, cujus est beneficium, se in illud intromittit, vel absque jure, vel absque Canonico titulo, vel per vim, & propriam auctoritatem; Azor. *p. 2. l. 7. c. ult. q. 10.* & hoc ipsum statuitur in talem, si post intrusionem, ante confirmationem, in eo beneficio ministret, vel post cassatam etiam confirmationem.

330 Sequitur 5. duos Canonicatus, vel beneficia uniformia, sub eodem tecto, esse simpliciter incompatibilia. Cum enim habeant idem officium, & onus; ac ad eundem finem eo tempore instituta sint, non potest unus utriusque satisfacere; Piafecius in praxi Episcoporum *p. 2. c. 5. n. 73.*

Sequitur 6. duo beneficia uniformia, sed non sub eodem tecto, seu in diversis Ecclesiis, si non sint qualificata, esse incompatibilia solum secundum quid. Ratio

est, quia sic unum non impedit simpliciter alterum *c. de multa §. hoc idem*, modo non exigant ambo personalem residentiam.

Sequitur 7. duo beneficia, etiam simplicia, esse simpliciter incompatibilia, quando ambo exigunt personalem residentiam; quia sic non potest utriusque satisfacere. Unde, quamvis de rigore juris possit quis sine dispensatione obtinere duo beneficia etiam curata, unum per se, alterum accessorie. *c. Super eo de præbend. in 6. junctâ gl. fin.* hoc tamen non extenditur ad duos Canonicatus sub eodem tecto, unum *per se*, alterum *accessorie*, propter *Clem. ult. h. t.* contrariâ consuetudine non obstante *c. 1. de Consuetudine in 6.*

Sequitur 8. quòd quis de rigore juris communis sine dispensatione licitè retineat Archidiaconatum, qui simul habet curam animarum, cum alio beneficio Parochiali accessorie unito; sic Pirhing. *h. t. n. 133. dixi de rigore juris communis*, propter dicta *n. 319.* ex Tridentino. Duo autem beneficia ratione residentie compatibile, quorum neutrum seorsim sufficit ad decentem Beneficiati, sustentationem, posse simul obtineri, aperte colligitur ex *Trid. sess. 24. de reform. c. 17.*

Sequitur 9. ubi est consuetudo, licitè retineri duas Capellanias in eadem Ecclesia cum onere Sacrorum diversis temporibus, & in diversis Altaribus celebrandorum, quando neutra seorsim sufficit ad decentem sustentationem; quia sic nullam habent incompatibilitatem, & forent difformia; cum habeant distincta onera: hinc nota, Parochum alicujus Ecclesie, posse, præter suum beneficium curatum, retinere licitè talem Capellaniam in eadem Ecclesia, modò neutrum seorsim sufficiat sustentationi decenti; Navarrus *l. 3. Consil. 16. n. 1.* & quamvis beneficia plura etiam incompatibilia possint ratione unionis obtineri, *c. super eo. 6. de præbend. in 6.* (Unde in his *c. de multa* non habet locum, per Barbosam *ibidem n. 7.*) videtur tamen aliud hodie jure *Trid. de quo n. 319.*

Sequitur 10. beneficia, etiam simplicia, quorum primum sufficit congruæ sustentationi, esse incompatibilia, sed *secundum quid*; sic Abbas in *c. Cum jam dudum. &c. Extirpandæ*, de præbend. item *c. Conquerente. de Cleric. non resident.*

dent. Trid. sess. 24. de reform. c. 17. ibi: *Vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem, si ad vitam ejus, cui conferatur, honestè sustentandam non sufficiat, licet nihilominus aliud beneficium simplex sufficiens, dummodo personalem residentiam non requirat, eidem conferri: & hoc decretum obtinet in omnibus personis, etiam Cardinalibus, & in omnibus beneficiis tam secularibus quàm Regularibus quibuscunque, etiam commendatis, cujuscunque tituli, aut qualitatis, ut constat ex ipsismet verbis decreti; intellige, si requirant personalem residentiam, vel unum sine altero sufficiat: & quamvis aliqui apud Barbosam cit. n. 3. existiment, prædictam dispositionem Concilii non habere locum in beneficiis, quæ sunt de jure Patronatus, contrarium tamen multò probabilius est, ut liquet ex illis CC. verbis: *in quibuscunque beneficiis, cujuscunque tituli, aut qualitatis, excipe, nisi cautum sit in ipsa fundatione, ut simul cum aliis retinere possit.**

334 Sequitur 11. nullà consuetudine, etiam immemoriali, vel juratà induci posse, ut quis sine Papæ dispensatione, licitè obtineat, duo vel plura beneficia simpliciter incompatibilia c. 1. de consuetudine in 6. hoc intellige, quando exigunt jure divino residentiam personalem, si enim tantum jure humano, & neutrum sufficiat ad congruam, ex justa causâ induci potest consuetudo contraria, ut sine dispensatione liceat obtinere duo simplicia V. Azor p. 2. l. 6. c. 11. q. 6.

Textus dicti c. 1. Clarus est; sic enim loquitur Bonifacius VIII. *Consuetudinem, quam in vestra Ecclesia servatam asseritis tanto tempore, quod in contrarium memoria non existit, videlicet, quod ipsius Ecclesie Canonici duos Personatus, aut duas dignitates, vel Præposituras, seu administrationes, aut duo officia, vel eorum alterum cum reliquo simul & præbendam possint in ea licitè, absque dispensatione Sedis Apostolicæ, obtinere, corruptelam (cum sacris sit inimica Canonibus, & de ambitionis radice processerit) merito reputantes: eam Auctoritate Apostolica reprobamus, eosque ad ipsius observantiam, etiam si juramento firmata extiterit (cum juramentum iniquitatis*

Tom. III.

vinculum non existat) decernimus non teneri: Statuentes, ut, cum unum officium vix digne valeat aliquis adimplere) nulli liceat de cætero, nisi unicum Personatum, vel dignitatem, aut Præposituram, seu administrationem, vel officium perpetuum, quocunque nomine censeantur, cum præbenda in simul, absq; dispensatione dictæ Sedis in eadem Ecclesia obtinere: vel jam obtenta tenere; quòd, si à quoquã secus præsumptum fuerit, sit omnino.

Ex hoc colliges, validam esse alicujus Ecclesie consuetudinem, aut statum (sicuti Episcopi dispensationem,) ut unus in Ecclesia eadem, cum canonicali præbenda, dignitatem, Personatum, aut officium obtineat, v. g. ut idem sit Præpositus, & Canonicus; ita Gail hic Ver. *nisi unicum*: & deducitur ex c. *Eam* & 7. de Rescript. ubi Archidiaconus erat etiam Canonicus, & ex hoc c. per sensum contrarium: Cum enim Papa dicat, *duas dignitates, vel officia, à Canonico in eadem Ecclesia obtineri non posse, absque Papali dispensatione*; satis iudicat, unam dignitatem, vel unum officium, cum Canonicali præbenda, absque Papæ dispensatione haberi posse; videlicet vigore consuetudinis, aut statuti, vel dispensationis Episcopalis, prout etiam tradidit. *Gl. in Clem. ult. in fine.* post Innoc. dicens: quòd in duabus Canonici ejusdem Ecclesie non possit Episcopus dispensare, licet dispensare possit in Canonica, Personatu, vel Officio habendo unum eorum simul cum præbenda, juxta dicta.

Colliges 2. quòd in eadem Ecclesia, absque Papali dispensatione, non possit quis esse *triplex* vel etiam *duplex* in beneficiis *uniformibus*, v. g. habere duos Canonatus in eadem Ecclesia, & ne quidem per modum connexionis, uti DD. notant, ex c. *litteras* 9. de præbend. sic gloss. *fin. in dict. c. 1. de consuetudine in 6.* & ideo Sacri Canonones magis abhorrent à duobus beneficiis *uniformibus* in eadem Ecclesia, quàm à duobus curatis in Ecclesiis diversis, uti colligitur ex c. *super eo* 6. de præb. in 6.

Præter dicta, quæres, 1. an liceat obtinere, ac retinere simul duas Capellanas in eadem Ecclesia, sed in diversis Altaribus? Casus esse potest, si in uno Altari constituta sit Capellania cum onere duorum sacrorum per septimanam; in alio altera, cum onere trium sacrorum quod hebdomadis in eadem Ecclesia,

L

distin-

distinctis temporibus. R. probabiliter affirmari cum Pirhing *cit. n. 138.* ubi talis consuetudo recepta est; modò neutra sufficiat ad sustentationem, quia sic nihil est, quod faciat incompatibilitatem, & cum habeant diversa onera, censentur beneficia *difformia*, de quibus à n. 302. Ex hoc deducitur, quòd etiam Rector, seu Parochus alicujus Ecclesiæ, præter suum beneficium Parochiale, seu curatum, simul retinere potest talem Capellaniam in eadem Ecclesia existentem; Sic Navarrus *l. 3. Consil. 16. n. 1. Consil. 22. n. 2.* addens, quòd, *vi consuetudinis immemoralis*, possint quis etiam duas tales Capellanas in eadem Ecclesia retinere, una cum dignitate, vel officio modò dignitas, vel officium insufficientes sit ad honestam sustentationem.

337 Si autem quæras, 2. an liceat retinere simul plura beneficia simplicia, non exigentia residentiam personalem? licet unum eorum sufficiat ad honestam sustentationem? affirmativam sequuntur Innocentius, & Rebuff. apud Pirhing. *n. 139.* sed negativa est verior spectato jure communi. Nam habentes plura beneficia, non necessaria ad vitæ sustentationem, sibi usurpant; & appropriant stipendia plurimum, occupant locum Clericorum pauperum instituendorum in illis beneficiis &c. sic Abbas in *c. cum jam dudum n. 8.* & in *c. extirpandæ, §. qui verò, de præbend.* & probari potest ex *c. conquærente, de Cleric. non resid. ac Trid. sess. 24. de ref. c. 17.*

§. 12.

De vacatione prioris beneficii per adaptionem secundi.

338 Ante resolutionem notandum, quatuor fuisse tempora prius, quàm foret Concilium Tridentinum in quibus de beneficiorum pluralitate, concurrentiam in eadem persona, actum est. Primum tempus erat ante CC. Lateranense sub Alexandro III. Secundum, tempus CC. Lateran. sub eodem Alexandro III. Tertium, tempus CC. Lateran. sub Innocentio III. Quartum tempus Constitutionis Extravag. Joannis 22. incipientis: *Execrabilis.* In primo tempore, *obtinens plura beneficia incompatibilia*, non perdebat ipso jure primum, adaptionem secundi, nec ipso facto privabatur primo, si præsumere retinere secundum, sed in hoc casu dabatur ei optio,

unum retinendi, quod mallet, altero dimisso, ut constat ex *c. referente 7. de præbend. & consentit c. præterea 14. cod.* hæc constitutio, seu dispositio loquitur generaliter de Ecclesiis. Unde Pirhing *de præbend. n. 146.* docet, illam adhuc hodie locum habere posse in Ecclesiis, seu beneficiis non curatis v. g. duobus Canonicatibus, vel uno curato, & altero simplici; residentiam requirente, consequenter, cum utrumque retineri non possit, liberum manere beneficiato, unum, quod maluerit, retinere, dimisso altero, quia quoad hoc illi dispositioni per jura posteriora nihil est derogatum, quod videtur etiam procedere in casu, quo quis *simul*, ut non successivè, provivus est unâ dignitate, & una Parochiâ.

In secundo tempore nullus poterat recipere diversas dignitates Ecclesiasticas, nec plures Ecclesias Parochiales, secus per sententiam, seu officium Judicis privandus erat secundâ dignitate, vel Parochiâ; & conferens, potestate conferendi pro illâ vice privabatur, ex *c. quia nonnulli de Cleric. non resid.* Et nota, quòd hæc constitutio sit posterior illâ, quæ habetur in *c. referente*: in tertio tempore statutum fuit, ut, si obtinens aliquod beneficium Curatum, recipiat alterum etiam Curatum actu, *prius optento*, ipso jure sit privatus, & si hoc secundum cum priore retinere contendat, etiam secundo privetur, ut dicitur *c. de multa 26. de præbend.* intellige, si utrumque retineat usque ad litem contestationem; Ita Pirhing *n. 150. §. not. 3.* Deinde in eodem *c.* additur, quòd de curatis beneficiis dictum est, similiter observandum esse de Personatibus, & dignitatibus, *maximè* in eadem Ecclesia, etiam si curam animarum non haberent, quamvis circa personas sublimes (intellige *illustres*, aut *nobiles*) & *litteratas*, quæ majoribus officiis sunt honorandæ, ex justa causâ per Papam dispensari possit.

Not. autem hic specificè agi de pluribus beneficiis Curatis, Personatibus, & dignitatibus; unde jure communi habens curatum, & recipiens aliud non curatum, non amittit ipso jure primum, licet secundum cum illo foret incompatibile, quia, in *c. de multa*, non est sermo *generalis* de quibuscunque incompatilibus, licet jure

jure novo Trid. *sess. 7. de reform. c. 4.* hæc constitutio extensa sit *generaliter* ad quæcunque beneficia incompatibilia, sic, ut nulla incompatibilia sine dispensatione Papæ simul habeantur, quamvis, *quoad hoc, quod ad electionem secundi vacet ipso jure* primum, dictam constitutionem *c. de multa*, non extenderit generaliter, ut docet Pirhing *de præbend. n. 149.* cum Navarro *l. 3. Consil. 17. eod.* contra Garciam *p. 11. c. 5. n. 83.* Sed in hoc V. dicta. Cæterum ipsi volunt, suæ doctrinæ non obstare decretum Tridentini *sess. 24. de reform. c. 17.* statuens, ut hi, qui in præfenti plures Parochiales Ecclesias, vel unam Cathedralen, & alteram Parochialem obtinent, unâ tantum retentâ teneantur alteram intra sex menses dimittere; quia hoc decretum loquitur solum de pluribus beneficiis incompatibilibus, *obtentis ante Trid.* non autem, obtentis, vel obtinendis post illud, de quibus loquitur decretum *sess. 7. c. 4.*

341 In quarto tempore, vi Constitutionis Extravag. Joann. 22. quæ incipit *Execrabilis. de præbend.* statutum est. 1. ut, qui *tunc* (nimirum eo tempore, quo hæc constitutio publicata est) obtinebant plures dignitates, Personatus, officia, Prioratus, aut beneficia, quæ aliàs sine dispensatione obtineri non poterant, unum tantum ex Ecclesiis, vel beneficiis hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate, Personatu, officio, vel beneficio sine cura, quod habere maluerint, licite possint retinere, sic tamen, ut ex illis unum cum cura, alterum sine cura, teneantur eligere intra mensem, computandum à tempore notitiæ hujus Constitutionis, reliqua verò non electa, quæ obtinebant ex dispensatione, & aliter de jure licite obtineri non poterant, *ex tunc* (lapso scilicet mense) vacare censeantur coram Ordinario, & ipsi in effectu dimittere teneantur, confecto adhuc Authentico instrumento, nec ad ea redire, aut eorum administrationi, sine nova collatione ab eo, qui poterat, faciendâ, se immiscere præsumant, alioquin tam his (scilicet non dimissis) quàm aliis (nimirum uno curato, & altero non curato) ipso jure sint privati, & ad similia beneficia obtinenda *prorsus inhabiles* fiant.

342 Statutum est 2. ut à prædictis excipiantur

Tom. III.

tur Cardinales Ecclesiæ Romanæ, ac Regum Filii, propter *sublimitatem, & Claritatem generis*; 3. ut illi, qui juxta præfentem Constitutionem duo beneficia ex præhabitis sibi reservant, & ad alia similia beneficia, Authoritate Apostolicâ, gratiam expectativam habent, possint, cum vacaverint, intra mensem, ea eligere & dimissis aliis in forma superius præscripta recipere, ac licite retinere, alioquin, si secus egerint, poenas similes incursum, prout habetur *in cit. Extravag. Execrabilis §. per hoc autem*, hic.

Quarto, ut, qui plura hujusmodi beneficia, sine legitimâ dispensatione retinere possunt, eo tantum retento, quod ultimo receperunt, si ex Canonica collatione jus iisdem competat, intra mensem, verbo, & facto, coram Ordinario reliqua dimittant alioquin etiam ultimo acquisito, ipso jure, sint privati, & ad quæcunque beneficia Ecclesiastica obtinenda penitus inhabiles censeantur; Quinto, ut quicumque deinceps, dignitatem, Personatum, officium, vel aliud beneficium, curam animarum annexam habens, receperint, si antea simile obtinebant, illud (quo ipso jure post habitam possessionem secundi pacificam, vel si per eos steterit, quò minus haberent, sunt privati) *sine mora* in manibus Ordinariorum pari modo dimittere teneantur; aliàs & tunc sint etiam secundo, ipso jure, privati; & non tantum ad suscipiendos Sacros Ordines, sed etiam ad obrinendum quodcumque beneficium Ecclesiasticum inhabiles.

Statutum est 6. ut omnia, & singula beneficia vacatura, vel dimissa, Sedis Apostolicæ dispositioni sint reservata, ita, ut si quis quavis Authoritate, vel quocumque modo disponere attentet, id irritum sit; Septimò explicat, per *Ordinarios* hic intelligi *Episcopos* (vel Sede vacante, Capitula) in quorum diocesi sunt beneficia sic dimittenda, vel dimittentes; & statuit, ut de beneficiis tam dimissis, quàm perditis, Papam moneant, ut primum comode poterunt, ut de illis disponat: Octavò denique dicit, per *beneficia curata*, quorum unum retinere potest cum alio sine cura, hic intelligi ea tantum, quæ Parochias habent, in quibus animarum cura, non per *Vicarios perpetuos*, sed per *Rectores*, aut Ministros beneficiorum, vel per *Vicarios illorum*

temporales exercetur; & quorum Ministris ratione huiusmodi beneficiorum jus competit, visitandi, inquirendi, censuras ferendi, & ab illis absolvendi; aliis tamen iuribus, quæ de cura animarum loquuntur, quoad cætera, in suo robore permanentibus. Hactenus Extravagans *Execrabilis*. Ethæc de diversis quatuor temporibus quoad pluralitatem beneficiorum.

345 Not. autem. 1. beneficium *curatum* dupliciter intelligi. 1. pro eo, quod habet curam animarum annexam. 2. largè etiam pro eo, quod habet annexam jurisdictionem fori contentiosi; & utrumque comprehendi in prædictis ex priori numero. Not. 2. hanc constitutionem, in quantum pœnalis est, non habere locum in eo, qui legitime dispensatus obtinet plura beneficia, esto ea non canonicè acceperit; quia loquitur de obtinentibus plura beneficia *sine dispensatione*. Not. 3. prædictam constitutionem, ex recepta jam consuetudine, non observari, quoad illud punctum, ut adeptus secundum beneficium, resignet prius habitum, *verbaliter, sub autentico instrumento* coram Ordinario; sed, sufficere, si realiter, & cum effectu primum, ejusque pensionem dimittat (Zerola in praxi Episcoporum V. *Beneficia*; ad 3.) sed absolute, non in favorem tertii, vel causâ permutationis, aut reservatâ pensione, vel fructibus; quia, cum primum vacet ipso jure, dimissio illa solum spectat ad factum. Not. 4. quando diximus in n. priori, beneficia dimissa, reservari Papæ, hoc non intelligi de prioribus, quæ per ademptionem posteriorum vacant, ut dicitur *c. de multa*; sed solum de posterioribus, quæ propter illicitam retentionem prioris beneficii vacant vi Extravag. *Execrabilis*, ut dicitur *n. cit.* his præmissis.

346 Quæstio est; quæ condiciones requirantur, ut primum beneficium vacet ademptione secundi incompatibilis? R. ut prius beneficium curatum, Dignitas, Personatus, vel etiam Officium (non, nudum ministerium, sed administrationem habens) vacet per ademptionem alterius similis, non sufficere, hoc *ipsi esse collatum, & acceptatum*; sed requiri etiam *pacificam ejus possessionem*, vel saltem per eum stare, quò minus habeat. Ut diximus *n. 325*. ubi etiam exposuimus, quando quis censeatur habere possessionem pacificam.

R. 2. ut inducatur vacatio primi beneficii per ademptionem secundi incompatibilis, requiri 2. quòd utrumque sit collatum *in perpetuum*, sive in titulum, sive in commendam, ut dicitur in Tridentino *sess. 7. c. 4.* ibi: sive per viam unionis *ad vitam*, seu commendæ *perpetue*. Advertendum autem, esse plures casus, quibus primum beneficium curatum, Dignitas, aut Personatus non vacat etiam per pacificam ademptionem alterius similis primò, si facta sit dispensatio, retinendi utrumque, esto fortassis causâ dispensandi non fuerit sufficiens; vel fuerit subreptitia; quia sic esset nulla, consequenter impotens inducere effectum vacationis primi, ademptione secundi. Secundo si quis reciperet beneficium secundum in calore iracundiæ citra debitam deliberationem; Tertio, si reciperet secundum factis prius expensis in primum ex bonis patrimonialibus: tertio si Superior Beneficiari noller ratam habere collationem secundi.

Ex dict. colliges. 1. beneficia promoti ad Episcopatum vacare, ubi confirmatus fuerit consecratus, & obtinuit pacificam possessionem Episcopatus *c. cum in cunctis. §. cum verò, de Elect. junctâ gloss. V. Tempore & V. ad quem spectat*; quod verum est de omnibus, etiam simplicibus, imò & pensionibus; excipe nisi non perciperet fructus Episcopatus; 2. nisi sit merè titularis. 3. nisi sit pauper, vel debitis gravatus. Notandum autem, esto per ademptionem Episcopatus vacent priora beneficia, per ademptionem tamen dignitatis, v. g. Abbatiz, non vacare Episcopatum, sic Abbas in *c. cum in cunctis. cit. n. 4.* quia in odiosis nomine generali *dignitatis*, aut *Personatus* non venit Episcopatus, ut dictum est superius.

Colliges 2. per ademptionem Cardinalatus non vacare priora ejus beneficia, nisi simul fiat Episcopus, sic Abbas in *c. 53. de Elect. n. 3.* & Layman *ibidem*. si petas, an ei de novo conferri possint ejusmodi beneficia? R. posse, si non exigant personalem residentiam, nam secus, eget dispensatione Papæ, ita Layman *cit.*

Colliges 3. beneficium simplex non vacare ademptione secundi similis, esto ambo residentiam exigant personalem, si caret fructibus ejus, in quo non residet, Abbas in *c. fin. de Cleric. non resid. n. 4.* quòd à fortiori

tiori procedit, si ambo sint compatibilia ratione residentia, si autem non sint compatibilia, non vacat quidem ipso jure, sed alterum, quod maluerit, dimittere debet, vi juris antiqui, ex dictis superius.

Colliges. 4. recipientem tertium, vel quartum beneficium *qualificatum*, ipso jure amittere recepta, seclusa dispensatione, per Clement. *si plures, de præbend. juncta gloss. V. obtineas & V. dignitates.* Nec obstat, quod non præstet impedimentum, quod de jure non sortitur effectum juxta regulam juris 52. de Reg. juris in 6. at collatio tertii beneficii incompatibilis de jure non habeat effectum, seu non valeat: Respondetur enim priora non vacare in hoc casu ex valida collatione posterioris, sed ne sit melioris conditionis, qui acceptat *illicitam* collationem tertii, quam qui acceptat *licitam*, arg. c. *Eum qui de præbend. in 6.*

349 Quod atinet pluralitatem beneficiorum Regularium (quorum nomine hic intellige non tantum Abbatiam, Præposituram, Prioratum, &c. sed etiam Canonicatum Regularem, & Monachatum) ex dictis constat, a n. 165. Monachis, & aliis etiam Regularibus interdictum esse, sine Auctoritate Sedis Apostolicæ, præse pluribus Prioratibus c. *cum singula* 32. de præbend. in 6. quod verum est, etiam de non curatis gl. in cit. V. *Prioratibus & Coll. ex Clem. unic. de supplend. negl. Prælat. in fine*, & extenditur hæc constitutio, ut procedat, licet illa beneficia sint in diversis Monasteriis ut dicitur c. *cum singula* §. *prohibemus*. Hinc nulla Superiorissima Monialium duobus Monasteriis præesse potest, & si quæ præesset, intra sex menses, uno tantum retento, cetera resignet: Trid. cit. ubi etiam declarat notanter, id procedere in Monasteriis Canonicorum Regularium, sublatâ etiam immemoriali consuetudine; secus, omnia vacant, jure. Sed de his V. dicta a n. 165.

350 Et ideo, qui Religioso habenti Prioratum, vel Ecclesiam curatam, aut administrationem in uno Monasterio, contulerit, contra dictam prohibitionem, aliud beneficium alterius Monasterii, vel collatum reliquerit, eâ vice potestate ordinandi, seu committendi, in poenam, est privatus, & ea in Monasterio non exempto ad Ordinarium, in exempto, ad Papam (vel Lega-

rum de latere, si sit in provincia) devolvitur, & Monachus aut Monialis contra hanc constitutionem, Prioratus, Ecclesias, Administrationes, vel Officia alieni Monasterii suscipere, aut suscepta retinere præsumens, ipso jure ineligibilis redditur, ita c. *cum singula* §. *prohibemus, de quo n. 165.*

Not. autem prædictam dispositionem de Monachis, extendi etiam ad Clericos, seu Canonicos Regulares, quod neque ipsi possint esse professi, vel habere beneficia, & officia *in diversis beneficiis*, Ecclesiis, vel Monasteriis, etiam ejusdem Ordinis. Rationem dat Navarrus in *Comment. 3. de Regularibus n. 41.* ubi tradit hanc regulam, quod ea, *quæ juri communi statuuntur de Monachis*, quamvis alioquin odiosa sint, vel poenalia, *etiam de Canonicis Regularibus, aliisque Religiosis statuta censantur, si in iisdem eadem ratio locum habeat*, qualiter contingit in præsentem, quia Canonici Regulares æquæ, ac Monachi, professionem edunt *ad stabilem locum*, & in Monasteriis suis jus Collegii, & cujusdam beneficii obtinent.

§. 13.

Quis possit dispensare in pluralitate beneficiorum.

DE summo Pontifice non est dubium, potissima quaestio est, de aliis Papa inferioribus. Quæstio igitur est, quid in hoc possit Episcopus? R. quod Episcopus *speciato jure communi* dispensare possit primò, ut quis simul obtineat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, vel duas Capellanas in diversis Ecclesiis; Fagnanus in c. *cum jam dudum, de præbend. n. 47.* Secundò, duo beneficia simplicia, sed difformia, etiam in eadem Ecclesia, sic Azor p. 2. l. 6. c. 12. q. 6.

Verum, post Tridentinum, mox citandum, non potest dispensare, ut quis habeat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, in diversis Ecclesiis, & ideo dixi *de jure communi*, intellige, si primum sit sufficiens ad decentem sustentationem, secus est, si primum sit insufficientis. Tunc enim Episcopus potest dispensare, ut retento primo, recipiat aliud in diversa Ecclesia ex se sufficiens, modò residentiam non exigat, ita Trid. *sess. 24. de refor. c. 17.*

Si roges quid dicendum, si sint *in eadem Ecclesia, & sub eodem tecto?* R. vel sunt uniformia, & similia, vel difformia? si primum? Episcopus dispensare non potest; si secundum? distinguendum est. Nam vel primum est sufficiens? & similiter Episcopus dispensare non potest, ut dictum est num. prior; vel est insufficiens? & hoc casu dispensare potest Episcopus, modo utrumque personalem residentiam non requirat; nam secus obstaret Trid. cit. & opus foret dispensatione Apostolicâ, sic Fagnanus in c. *litteras, de concess. præbend. n. 39.*

352 In quæstione autem, an Episcopus dispensare possit, ut quis *plura, quam duo beneficia*, simul obtineat, saltem in casu, quo Ambo non sufficiunt ad congruam sustentationem? R. cum hoc potuisse ante Tridentinum, ut docet Abbas in c. *de multa, de præbend. n. 19.* loquendo de *simplicibus*; nunc autem, non posse, juxta declarationem S. Congregationis Concilii, ut not. Pirhing *cit. n. 187.* nec obstat c. *quia in tantum, de præbend.* quia illud loquitur tantum de illis, qui ex *ambitione, vel avaritia*, plura beneficia receperunt. Hinc proximè citatus Author *n. 188.* expressè addit, si unum, vel duo beneficia simplicia dissimilia, vel etiam similia, in diversis Ecclesiis obtenta, verè non sufficiant ad honestam sustentationem, nullâ opus esse dispensatione etiam Episcopi, ut quis illa, vel etiam plura retineat; quia jus, & consuetudo id permittit.

353 Not. præterea. I. quòd Legatus à latere, in provincia sibi demandata, ex iisdem causis, & in iisdem beneficiis, dispensare possit, quoad pluralitatem, *in, & ex quibus* potest Episcopus in Ecclesia sibi subiecta; non autem Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sede vacante; nec Episcopi Vicarius generalis, sine commissione specialis, de quibus *V. l. 1. tit. 28. de Offic. Vicar.* imò nec Reges, & Principes, quibus ex Ecclesiæ concessione interdum permittitur conferre beneficia, duo, vel plura dare possent sine speciali autoritate Papæ; sic Azor *l. 6. c. 12. q. 9.* Unde quando in c. *2. dist. 70.* uni licet, ex Episcopi dispensatione, præesse diversis Ecclesiis, R. jus illud antiquum esse correctum in Concilio Lateranensi, cujus decretum habetur c.

de multa de præbend. & Trid. de quo in præcedentibus.

Quæstio altera est quæ causâ requiratur, & censentur *justæ*, pro dispensatione in pluralitate beneficiorum incompatibilium? R. communiter referri tres *arg. c. Tali. 1. q. 7.* ubi textus, loquens de certis personis Ecclesiasticis Ordinibus non applicandis, subjungit hanc exceptionem: *nisi forte eos aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet; vel evidens meritorum prærogativa commendet.* Ex quo sequitur, ob Ecclesiæ necessitatem (ut, si desint idonei Ministri) posse quandoque uni conferri plura beneficia, etiam supra necessariam vitæ sustentationem; Sequitur 2. propter utilitatem Ecclesiæ, posse etiam uni conferri plura beneficia, v. g. plures Episcopatus; ut si unus putetur magis profuturus Ecclesiæ, quàm alii plures, puta autoritate, potentiâ, prudentiâ, doctrinâ, vel etiam viribus, ad Ecclesiam defendendam. Ex hac causâ filiis Principum conferuntur Episcopatus plures, etiam ante ætatem. Sequitur 3. idem dicendum ob prærogativam meritorum, ut notatur in c. *de multa*, sæpe cit. & Extravag. *Execrabilis.* Unde not. personas *litteratas* in c. *de multa*, æquiparari *sublimibus*, sive *Nobilibus*, nam *scientia nobilitat hominem*, ut ait *gloss. ibid. V. sublimes*; quod maximè procedit, si habeant Doctoratum in Universitate approbatâ, *merito doctrinæ, non pecuniæ.* Nam, *eorum scientiâ totus illuminatur orbis*, ut ait Fridericus Imperator in authentica *habitâ*, C. ne filius pro Patre.

Quæstio 3. est circa rectam intelligentiam rescriptorum, ejusmodi dispensationum, in pluralitate beneficiorum. Nam circa illa plures frequenter dubitationes occurrere possunt quoad valorem, ac executionem ipsorum, etiam ex defectu commissio in supplicationibus Oratorum. Nam, qui in petitione dispensationis ad plura beneficia omittit mentionem facere de illo, quod jam habet, etsi modicum sit, ei dispensatio non prodest c. *non potest 21. de præbend. in 6.* ibi: *non potest dispensatio, super pluralitate beneficiorum concessâ, impetranti prodesse, qui aliquod, quantumcumque modicum beneficium subtrahit in eadem*; quia sic est sub-

subreptitia, idem dicendum, si omittatur *beneficii qualitas*, v. g. quod sit *curatum*; ut pluribus exposui lib. 1. *decretal. in tit. de rescriptis*. Hinc:

356 Dubium primum est, an dispensatio facta, ut quis possit habere *duo* beneficia *curata*, intelligi debet de *duobus*, quæ proximè, post dictum indultum, ipsi canonicè collata fuerint? R. quòd sic; quare, si unum ex obtentis dimiserit, tertium recipere non potest c. *non potest* §. *illud autem de præbend. in 6.* ibi: *illud autem Apostolicæ Sedis indultum, ut quis duo beneficia curam animarum habentia (si aliàs canonicè conferantur eidem) possit recipere, ac simul licitè retinere: intelligitur de duobus primis beneficiis, quæ cum cura, post dictum indultum, obtinere contingit eundem.* Cùm verò tibi c. non obstantè, quòd aliud beneficium obtinere noscaris) à Sede prædicta de aliquo beneficio provideri contingit: *per hoc tecum (ut primum beneficium cum secundo retinere valeas) non intelligitur dispensatum.* Hoc enim solum prædicta operatur expressio, quòd facta tibi gratia nequeat subreptitia iudicari.

357 Dubium secundum est, an, si dispensatio habeat hanc Clausulam: *dummodo in beneficio, in quo non residet, per Vicarium faciat deservire*, dispensatio fiat irrita, si profusus eam non servet? R. quòd non, quia illa adjectio non est *conditio*, sed, *modus*, qui etiam non impletus non suspendit dispositionem, quamvis puniri possit, etiam privatione beneficii, ut dicitur c. *relatum, de Cleric. non resid. junctâ gloss. V. retinere*, de quo V. dicta l. 4. tit. 5. *de condition. opposit.*

358 Dubium tertium est, an, si alicui de beneficio provideatur addictâ Clausulâ: *non obstante, quòd jam antea aliud beneficium habeat*: censetur hoc ipso dispensatus ad pluralitatem beneficiorum? R. tradi communiter, quòd non, sensus enim illius clausulæ est, quòd impetratio secundi beneficii non censetur subreptitia, sed valeat, si provifus petat, & impetret dispensationem pluralitatis beneficiorum, ut statuitur c. *non potest* §. *cùm verò, de præbend. in 6. de quo supra*: *quamvis* Francus in c. *cit. n. 1.* doceat, illam clausulam etiam hoc ope-

rari; quòd provifus, beneficium prius habitum, ad vitandam pluralitatem, sine licentia Ordinarii, sub quo est primum beneficium, possit dimittere primum, & acceptare secundum.

Præter dicta notandum, quando petitur dispensatio pro impetrando beneficio, *habente dignitatem*, in petitione esse explicandam illam qualitatem, *Clem. 1. de sequestrat. possessionum*, & fructuum; ubi Papa loquens de beneficio, expressè subjungit, *etiam dignitates*, id quod confirmatur ex c. *fin. §. cùm igitur, de præbend.* ibi: *cùm igitur mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad Rectoratum, vel dignitatem, nostra feratur intentio, cùm pro simplici beneficio jussio nostra maneat*; ergo mandatum, ut alicui provideatur de beneficio, non intelligitur de beneficio *qualificato*, nisi *qualitas* in supplicatione sit expressa, not. autem, quòd in casu dubio beneficium non præsumatur duplex, sed simplex, quia qualitas beneficio extrinseca non præsumitur, nisi probetur. Card. Tusch. lit. B. *Concl. 63. num. 4.* Econtra verò in casu dubii, beneficium præsumendum est *perpetuum*; non, temporale, quia perpetuitas est qualitas beneficii propria ex n. 151.

Notand. 2. appellatione *beneficii*, non venire dignitatem in odiosis, & dispensationibus; per c. *ad aures*, de Rescript. c. *fin. de præbendis*, & c. *Quamvis*, eod. in 6. id, quòd etiam tradit Pyrrhus Corradus in Praxi dispensat. Apostolic. l. 1. c. 5. n. 1. idem dicendum est, si concedatur, *mandatum ad beneficia curata & quæcumque alia*. Nam in hac Clausula non includitur *dignitas*, esto annexa sit alicui beneficio curato; Innoc. in c. *cùm concessissent, de constitut.* Nam hæc Clausula: *& quæcumque alia*, extenditur solum ad similia, ut pluribus offendi l. 1. *decret. de rescriptis*. Hinc fit, mandato *ad beneficia curata*, non comprehendi *dignitatem curatam*, Clementina, *Ne in agro. §. cæterum*, de statu Monachorum, non quidem ideo, quia non est *beneficium*; sed, quia est beneficium *qualificatum*, & importat plus, quàm *beneficium curatum* præcisè. Sic etiam in Legato lanæ, non venit *lanæ tincta*, L. *si cui lana ff. de legibus*: & dona-

donatione *marmoris*, non venit *marmor qualificatum* v.g. statua, vel figura ex marmore facta *L. quæstum §. illud. ff. de legibus 3.*

361 Not. 3. per dispensationem ad dignitates *maiores*, non intelligi dispensationem factam ad *Episcopatum*, idque propter excellentiam, & præminentiam dignitatis, quæ est culmen dignitatum in tali Ecclesia, & qualitas speciali notâ digna; sic Abbas in *c. dilectus de concess. præbend. num. 24.* quamvis contrarium teneat Henriquez in *Sum. l. 13. c. 57. §. 3.* dicens, dispensatum ad beneficium *curatum*, non egere novâ dispensatione ad *Episcopatum*; hinc vult, homicidam, legitime dispensatum ad *omnes Ordines Sacros*, & *illorum usum*, videri factum habilem ad beneficium curatum, etiam Pontificale, postquam consecrari in Episcopum; & sic respondisse Salmanticensis Theologos, Jurisperitos, & Datarium Papæ super hoc consultum. Verum Pyrrhus Corradus in *praxi dispens. Apostolic. l. 2. c. 6. num. 9.* cum Garcia, hæc omnia pro falsis habet, nec admittit Datarium Papæ id dixisse; volens, in ejusmodi dispensationibus ad *maiores dignitates*, intellige *maiores post Pontificalem*; ita ille ex Rebuffo, & aliis.

362 Not. 4. cum quis dispensatur ad *dignitates, etiam maiores*, censeri etiam dispensatum ad *minores*, absque alia earum expressione. Nam licet simus in materia exorbitanti, & odiosa; quia tamen *major* est comparativum, ex sui natura supponens positivum, nimirum *minores dignitates* (ut dicitur *l. 1. ff. de verb. signific.*) & addatur *etiam maiores*, quo videtur innui, Oratorem dispensari *præter maiores*, etiam ad *alias dignitates*, quas illæ supponunt; rectè concluditur, dispensatum ad dignitates *maiores*, censeri dispensatum etiam ad *minores*.

363 Dices: *argumentum à majori ad minus*, non valere in dispensationibus, & dispositionibus odiosis; cum omnis recessus à jure, qui fit per dispensationem, sit odiosus, & restringendus, *c. 1. de filiis Presbyt. in 6. c. non potest de præb. in 6.* Et ideo, si mandatur, alicui provideri *de majori præbenda*, non potest provideri *de minori*; & dispensatus ad *dignitates*, vel beneficia *curata*, non censetur dispen-

fatus ad beneficia *simplicia*, sic Innoc. in *c. cum dilectus 3. de præbend.* & Felinus in *c. veniens*, de accusationibus: ergo semel dispensatus ad dignitates *maiores*, non censetur dispensatus ad *minores*.

364 certum esse, quod argumentum à majori ad minus frequenter valeat, etiam in jure, ut constat ex *reg. 35. de reg. juris in 6.* ibi: *plus, semper in se continet, quod est minus*, & *reg. 53.* ibi: *cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus*: item *L. in suis ff. de liberis, & posthum. L. nec in ea ff. de adulter.* certum est secundo argumentum à majori ad minus in multis casibus non valere. Constat ex *c. cui non de Sacerdotali de præbend. in 6.* ubi is, cui præbenda majoris valoris provideri mandatur, præbendam minoris valoris non potest accipere, & plurimis aliis.

365 Communis tamen doctrina est, argumentum à majori ad minus regulariter non valere in *dispensationibus & privilegiis*, iisque, quibus à jure communi receditur; sic Barbosa in tract. locorum communium argumentorum juris, *Loco. 67. n. 6.* Nam odiosa, sunt strictæ interpretationis, ut diximus. Unde in dispositionibus odiosis, tantum, & non plus juris tribuitur, quantum exprimitur. Dixi *regulariter*; nam ea doctrina limitari debet. 1. ut non procedat, quando illud minus est aliquo modo, annexum majori tanquam illius pars. Nam licet dispensatio non extendatur ad annexa *se parabiliter*, extenditur tamen *ad necessario consecutiva, & accessoria*, per *gloss.* communiter receptam in *c. quia in tantum V. plures Ecclesias, de præbend.* ne scilicet reddatur inanis, & carens effectu, cum sublato termino connexionis, tollatur consequenter connexio. Hinc sequitur. 1. dispensatum ad duo beneficia incompatibilia, censeri etiam dispensatum super illorum residentia, licet non exprimatur; *gloss. in c. si quis in Clero V. Solemnibus. 7. q. 1.* Hostiensis in *c. cum in cunctis, de Elect.* Et in ejusmodi dispensationibus subintelligitur Clausula, *quod dispensatus deserviat per substitutum, seu Vicarium*, Corradus *loc. cit. l. 1. c. 5. n. 19.* Sequitur 2. quod talis dispensatio comprehendat annexa inseparabiliter, & per necessariam consequentiam, ne reddatur inanis, & nullū operetur effectū; Felinus in *c. postulasti de rescript. n. 10.*

Sequi-

366 Sequitur 3. dispensatum ad Presbyteratum, cenferi etiam dispensatum ad minores ordines. Quamvis enim dispensatio sit stricti juris, extenditur tamen ad species inclusas, & necessariò annexas, vel consequentes, vel antecedentes; sic Abbas in c. cum ex eo, de Elect. in 6. ubi ait, quòd Clericus, non Sacerdos, nec in dispositione proximâ, dispensatus ad Ecclesiam Parochialem, videatur etiam dispensatus, ut non teneatur infra annum promoveri, quia, si infra id tempus non promoveretur, illa vacaret, & sic talis dispensatio nihil prodesset c. licet canon, de Elect. Sequitur 4. quòd in necessariam consequentiam venit, à principali trahi etiam contra suam naturam; sic dispensatus (postquam illi provisum est de beneficio curato, vel Canoniatu, aut dignitate in Ecclesia Cathedrali) ut percipiat fructus in absentia, per necessariam consequentiam videtur dispensatus, ab emittenda professione fidei in manibus Episcopi, vel Vicarii, & Capituli, esto in Trident. sess. 24. c. 2. de reform. exigatur, ut ejusmodi provisi, antequam fructus percipiant, emittant professionem fidei. Nam jus Correctorium, licet exorbitans, si loquatur de casu expresso, trahitur ad casum, qui venit ad necessariam consequentiam c. miramur, de servis non ordinand, sic Garcia de beneficiis. p. 2. c. 3. n. 77.

367 Advertendum autem, quòd dispensatio nunquam trahatur ad consecutiva ejus, super quo dispensatur, quando ipsa dispensatio imprimat effectum validum super actu, in quo dispensatur, absque eo, quòd extenditur ad ejus consecutivum, ut tradit Abbas in c. cum in cunctis. §. cum vero de Elect. ex hoc sequitur dispensatum ad suscipiendos ordines, non eo ipso esse dispensatum ad beneficium simplex, quia effectus dispensationis haberi potest in actu principali, sine dispensatione super beneficio: Ordinis enim susceptio stare potest sine beneficio, Abbas in c. pro illorum de præbend.

368 Limitari debet 2. ut non procedat, in facultate alicui concessa ad dispensandum non expressis nominibus dispensandorum, sed in favorem ejus, cui datur talis facultas, quia hæc non est odiosa, sed favorabilis, adeoque latè interpretanda: Felinus in c. final de Simon: Secus tamen est ubi ex-

pressa sunt nomina dispensandorum, quia ipsa dispensatio naturâ suâ est odiosa, consequenter juxta illam est interpretanda: sic Corradus cit. l. 1. c. 5. n. 27. Hinc sequitur. 1. si cui detur facultas dispensandi cum adulterino, vel incestuoso, non posse dispensari cum eo, qui patitur utrumque defectum, sic Butrius c. at si Clerici §. de adulteriis, de Judic, quia dispensatio in simplici, vel alterutro duorum, non extenditur ad mixtum, seu utrumque conjunctim.

Limitari debet 3. ut non procedat, si dispensatio in majori, non extensa ad minus, careret effectu in actu principali. Semper enim sumenda est interpretatio, ut actus magis valeat, quàm pereat. Felinus in c. 1. de rescript. L. quoties ff. de reb. dub. id, quòd pluribus ostensum est lib. 1. decret. de Constitut. Limitari debet 4. quòd non procedat, si Papa dispense motu proprio, propter utilitatem publicam, favorem Religionis, aut animarum. Felinus c. postulasti, de rescript. sic si Papa, motu proprio dispense, ob utilitatem publicam cum Episcopo, ut non teneatur ordinari intra tempus consecrationi accipiendæ præscriptum, dispensatio extenditur, ut possit retinere priora beneficia; sic Felinus cit. Ex hoc colligitur, quòd dispensatio, quando fundatur super communi utilitate, vel favore Religionis, aut animarum, sit favorabilis, non odiosa; sic Corradus cit. l. 1. c. 5. n. 31. quia bonum commune, quòd tali casu quaeritur, non adversatur juri, sed conformatur.

Limitari debet 5. ut non procedat, quòd dictum est num. 365. quando dispensatio conceditur ad validanda præterita v. g. si quis fecit testamentum de fructibus suorum beneficiorum ante dispensationem, ut de illis validè testari possit, secutâ enim tali dispensatione, vi hujus, testamentum factum validatur; ita Castropalaus L. filia mea §. si sic. ff. de condit. & demonstr. & L. militibus C. de testament. milit. Ex hoc patet solutio ad objectionem in n. 363. esto enim in odiosis regulariter non valeat argumentum à majori ad minus, valet tamen in casibus exceptis, præsertim in connexis, ut dictum est à num. 365. è quorum numero est casus noster, ut patet ex dictis.

§. 14.

De reliquis beneficiorum divisionibus.

371 **C**UM jam in præmissis notaverimus, quando agimus de beneficiorum divisionibus, nomen *beneficii* à nobis sumi latè, ut expositum est *n. 151.* notandū ulterius ad præmissas beneficiorum divisiones, revocari primo etiam beneficia *patrimonialia*, secundo, beneficia *affecteda, reservata, devoluta*; item *Vicarias, beneficia, quæ requirunt residentiam*, aut conferri debent *prævio concursu, &c. &c.* De beneficiis patrimonialibus diximus aliquid *n. 300.* sunt enim, illa, quæ conferenda sunt sive liberè, sive ad præsentationem, vel nominationem Patronorum iis, qui degunt in tali Provincia, vel Patria, Parochia, Civitate, vel Castro; quippe fundata vel à Parentibus, vel Majoribus eorum sub hoc modo, seu onere, vi suæ institutionis. V. dicta à *num. 363.*

372 Beneficium, cui Papa manum suam apponit, hoc est, cui ipse *facto aliquo* providet, *affectedum* dicitur, & de his maximè agitur in Extravag. *Ad Romani. §. Romani. de præbend.* inter communes. Hæc affectio, seu manus appositio fit primò reservatione beneficii; Secundo, quovis actu reali, seu facto Papæ circa aliquod beneficium v. g. quando illud concedit in Commendam etiam temporalem, ut dixi à *n. 269.* vel cum jure præventionis *mandat* alicui provideri de aliquo beneficio.

Finis autem, propter quem Pontifex beneficia afficit, seu manum suam apponit, solum est, ad effectum conferendi tale beneficium, seu ut illa conferat; Garcia *p. 2. de benefic. c. 1. n. 150.* quare, si alio fine manum apponit, non obinde beneficium manet affectum, seu pro tunc Pontifici reservatum; sic Garcia cit. Et ideo, quando illa provisio, ad cuius finem Pontifex beneficium manum apposuit, effectum sortita est, cessat *affectedio* beneficii, sic Azor *p. 2. l. 6. c. 34. g. 5.* hinc, *affectedio* est solum pro tempore limitato, nimirum pro illa subsequenti provisione, Castropalaus *p. 2. D. 2. p. 15. n. 4.* Ex hoc colligitur, beneficium non manere affectum ex eo, quòd Pontifex *mandet* beneficium *resignari* in favorem, vel habeat onus pensionis; nec ex eo, quòd Pontifex illud curet provideri ex falsa relatione v. g. quòd sit ei reservatum, vel libe-

rū cum tamen non sit, sic Castropalaus cit.

Effectus hujus *affectedionis* est, quòd, quando alicui beneficio Papa, juxta dicta, manum suam apponit, nullus Papæ inferior circa talis beneficii provisionem se intrmittere potest; differt autem à *reservatione*, quòd hæc fiat *actu verbali*, illa etiam *reali*, & facilius tollatur reservatio, quàm affectio, ut notat Vivianus *cit. l. 1. c. 1. n. 136.* Ex quo vides, beneficia *affecteda*, non esse propriè *reservata*. Reservatio enim est perpetua affectio, solum ad tempus subsequentis provisionis, qua posita cessat affectio; sic Castropalaus *de benefic. tr. 13. D. 2. p. 15. n. 4.*

Quæstio ulterior est in hac materia, an **373** beneficium *per reservationem* evadat *affectedum*? Affirmativam tenent Authores communiter, volentes, beneficium posse dupliciter *affectedum* reddi: primò, per reservationem Papæ, secundo, per appositionem manus, quæ contingit per signaturam supplicationis, per mandatum *de providendo*, ut dictum est, vel etiam per actuale, & gratiosam alicujus beneficii collationem, imò Garcia *p. 5. de benefic. c. 1. n. 138.* docet, per solum reservationis decretum, sive per solam constitutionem, irritantem secus attempta, etsi Papa ipso actu de beneficio vacante nihil disponat, beneficium manere *affectedum*.

Altera quæstio est, an beneficium *per affectedionem* evadat *reservatum*? *sc. negativè.* 1. quia affectio *factis*, reservatio, *verbis* constituitur. 2. quia, *affectedio* est solum temporanea, *reservatio* perpetua. 3. quia affectio est solum *ad effectum providendi* seu conferendi beneficium, reservatio fit etiam *ob alios fines* v. g. ut beneficium resignetur in favorem tertii.

Reservatio beneficii nihil aliud est, **374** quàm beneficii vacaturi ad se avocatio, hinc, quando Pontifex provisionem beneficii, cum vacaverit, ad se avocet, adimendo Collatoribus aliis facultatem de illo providendi, beneficium dicitur *Papæ reservatum*. Reservatio alia est *generalis*, quæ reservatur provisio plurium beneficiorum sub una ratione communi v. g. beneficia *Ecclesie Cathedralis* beneficia *vacantia apud Sedem*, vel *certis mensibus*: Alia est *specialis*, quæ reservantur certa solum beneficia, vel pro certis tantum personis. Rursus alia est reservatio *in corpore juris*

juris clausa, nimirum in 6. *libris decret.* & Clementis contenta: Alia, quæ habetur *extra corpus juris*, nimirum in aliis constitutionibus Extravag. in decretis & in reg. Cancellariæ; sic Azor *p. 2. l. 6. cap. 34. q. 4.*

375 Quæstio est, quot dentur reservationes in corpore juris? *1.* à nonnullis Doctoribus numerari quinque; *primam* in Extravag. *Ex debito de elect.* & in Extravag. *ad Regimen. de præbend. secundam*, quæ habetur in Extravag. *Execrabilis de præbend. tertiam*, quæ est de beneficiis devolutis ob negligentiam Prælatorum; *quartam*, quæ habetur *c. 1. §. 2.* ut lite pendente, de beneficio litigatoris; *quintam*, quæ est de beneficiis exemptis, & Papæ subjectis *per. 7. q. 1. c. mutationes*; item *per c. licet, c. inter corporalia, de translat.* Episcopi, & *Clem. in plerisque de elect.* his annumerant aliam, quæ est de beneficiis affectis, per Extravag. *Romani, de præbend.* inter communes.

Verùm alii reservationes factas per Extravagantes reputant *extra corpus juris*; sic Azor *p. 2. l. 6. c. 34. q. 4.* Garcia *de benefic. p. 5. v. 1. num. 142.* & alii deinde reservatio in Extravag. *ex debito*, & *ad Regimen*, fuit solum temporaria ad vitam Pontificis, ut not. Castropalaus *tr. 13. D. 2. p. 15. n. 3.* reservatio in Extravag. *Execrabilis*, est potius privatio, quàm reservatio; cum sit in poenam delicti; beneficia verò *devoluta*, non jure reservationis, sed devolutionis providentur; beneficii *litigiosi* provisio, *non reservatur*; sed solum *suspenditur* ad tempus litis; *exempta*, competunt Papæ *jure Ordinatio*, non, *reservationis*; affecta verò non rectè dicuntur reservata *ex n. 373.* hinc Azor, Garcia cit. & alii, colligunt, dari tantum unam reservationem in corpore juris clausam, nimirum illam, quæ habetur *c. 2. §. c. presenti, de præbend. in 6.* Sed de his ex professo dicemus in seqq.

376 Quæstio autem est, an beneficiorum reservatio sit favorabilis, vel odiosa? esse *favorabilem*, docet Gonzalez; sed rectius *odiosam* dicit Castropalaus *cit. p. 2. D. 2. p. 15. num. 5.* Nam illa restrin-

git concessionem favorabilem Ordinariis, ut ipsi conferant beneficia suæ diocesis: Lex enim, cujus materiam, obligatis illam observare, odium & rigorem continet, absolute odiosa est, non favorabilis; sic ille in fine.

Beneficium *devolutum* est, cujus conferendi potestas ab Ordinario Collatore (quod intra tempus à jure præscriptum, nulli contulerit, cum debuisset) ad Superiorem devolvitur. Beneficia enim conferenda sunt ab eo (ad quem spectat provisio, intra sex menses, *c. nulla 2. §. cum autem, de præbend.* Nam *dilatatio est Ecclesis damnosa, & animabus pernitiosa c. quam sit 6. de elect. in 6.* Et hæc constitutio procedit non tantum in collationibus, sed etiam electionibus in beneficiis Regularibus *c. dilectus 12. de præbend.* imò etiam in hospitalibus, conferri solitis in titulum; non autem, in Prælaturis principalibus Ecclesiarum Cathedralium, & Regularium. Nam hæc ultra tres menses vacare non debent, propter majus periculum, *c. ne pro defectu 41. de Elect.* Sed de ejusmodi beneficiis ex professo agemus suo loco inferius.

Vicariatus, seu *Vicaria* est beneficium, in quo alicui invicem alterius, cui substituitur, constitutum est jus percipiendi redditus Ecclesiasticos propter Officium Spirituale, vel in perpetuum, vel ad tempus. *Vicaria* enim alia est perpetua; alia temporalis, & ideo, in utroque jure, exstat titulus *de Officio Vicarii*. Vicarius *perpetuus* dicitur, qui Authoritate Episcopi, & Canonica institutione delectus, alicui sufficitur in Ecclesia parochiali, cum certa ex annexis Ecclesie proventibus portione, tanquam laboris, & operæ mercede, ut dicitur *c. Extirpanda, de præbend. §. qui vero & in c. ad hec, de Offic. Vicar.* Vicarius autem *temporalis*, qui alienius Authoritate in alterius locum sufficitur ad tempus, ac ad nutum ejus, qui ipsum substituit, revocari potest; plura *de his V. in seqq.* tum etiam *lib. 1. tit. 28. de Offic. Vicarii*: de beneficiis porro, quæ *requirunt residentiam* in Beneficiato, diximus *tit. 4. à num. 303.* de his, quæ conferri debent *per concursum*, dicemus infra.

ARTICVLVS IV.

De necessaria sustentatione, Clericis debita, vel competente.

379 **C**UM jure, etiam antiquò, cautum fuerit, ne ullus promoveretur ad Ordines, nisi haberet titulum necessariæ sustentationis vel ex beneficio, vel saltem ex patrimonio (loquendo de secularibus Clericis) ut pluribus exposuimus *l. 1. tit. 11.* quia non decet eos, qui divino ministerio adscripti sunt, cum Ordinis Clericalis dedecore, mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, *c. Diaconi 23. §. Nunc autem, dist. 93.* Abbas hic *n. 1. not. 2.* tum quia justum est, ut qui obligantur ad seruiendum Altari, seu Ecclesiæ, ex proventibus Ecclesiæ alantur, juxta illud Apostoli *1. ad Corinth. 9. qui Altari deserviunt, cum Altari participant*: necessarium omnino est, ut illis, qui destinantur Altaris ministerio, de sustentatione, decente statum Clericalem, provideatur. Hæc provisio in Ecclesia non semper eodem modo facta est. Nam in primitiva Ecclesia fideles, bonorum suorum, quæ diuendebant, pretium ad Apostolos deserebant, ut illud per Diaconos distribueretur singulis Clericorum communitatibus; cum eo tempore necdum Ecclesiæ, vel eorum Ministri, bona immobilia possederint.

Post hoc, cum visum sit expedientius, ipsæ quoque Ecclesiæ bona immobilia coeperunt possidere, non autem ipsi Clerici; his deinde, distributis in certas Communitates, vel Collegia sub certis titulis, seu denominationibus, ex proventibus illorum bonorum dati sunt sumptus, ex quibus alerentur non habentes proprium, sed viventes in communi.

Post tempus aliquod Clericis permisum est, ut viverent extra Communitatem, & haberent bona propria, seu patrimonialia, unde sustentationem acciperent, quin illis ab Ecclesia, esto illi seruirent, præbenda constitueretur; de quo videri possunt in causa *12. q. 1.* plures Canones, præsertim *à 18. & seqq.* Tandem, ut modò cernimus, Clerici non regulares, non modò permisi sunt extra Communitates vivere, ab bona patrimonialia retinere; sed etiam certæ præbendæ, ex bonis Ecclesiarum, quibus deserviunt, assigna-

tæ illis sunt, ut ex fructibus eorum decemtem habeant sustentationem; an autem, & qualiter fiant Domini eorum fructuum, quos in stipendium obligationis præstandi spirituale ministerium accipiunt; an fructus decenti sustentationi redundantes, in usus profanos expendere valeant sine restitutionis onere? latè diximus in Tract. Theolog. de Jure, & Justitia.

Prætermisissis porò quæstionibus, *de 380 titulo sustentationis*, sine quo Clericus secularis, saltem in sacris, ordinari non potest; cum de hoc fusè jam egerimus *lib. 2. tit. 11.* in præsentem dicemus ea solum, qualiter ejusmodi Clericis debeatur præbenda in titulum sustentationis congruæ? dixi, saltem in sacris, nam non desunt Doctores, qui volebant, jure saltem antiquo, *ex c. 1. dist. 70. & c. 2. eadem, junctâ gloss. V. Neminem & V. absolute*, nec in minoribus ordinandum esse non Regularem, sine titulo sustentationis: hodie tamen is exigitur solum, ut quis ordinetur in sacris, ut colligitur ex *c. Episcopus 4. h. t. & c. cum secundum. 16. eodem*, consentiente Trid. *sess. 26. de Reform. c. 21.*

§. 1. An, & qualiter præbenda debeatur Canonicis?

NON est dubium, Clerico, qui tenetur *381* deservire alicui Ecclesiæ, obligatione spontè assumptâ, deberi etiam ex bonis ejus sustentationem vitæ honestam, & congruam, seu decentem; dignus est enim Operarius mercede suâ; & qui Altari servit, ex Altari vivere debet, postulante id æquitate naturali, ut diximus ex Apostolo; nemo enim tenetur Ecclesiæ ministerium præstare omnino gratis. Porò per sustentationem vitæ honestam, congruam, & decentem, intelligitur cum primis, ut habeat eos proventus, unde se, suamque familiam sibi necessariam, decenter alat.

Nomine sustentationis Petrus Navarra *de restitut. lib. 2. cap. 2. n. 15.* intelligit, non solum victum, sed etiam vestitum tam proprium, quam suæ familiæ. Henríquez *lib. 9. sum. cap. 22. n. 1.* extendit ad victum, & vestitum cognatorum; quos alere tenetur Sacerdos. *Alimentorum*; nomine (ut notat Pereyra in *Elucidatio n.*

389.) veniunt (præservitum) lectus & culcitra, ex Menochio *de præf. lib. 4. præf. 157. n. 2. 7.* veniunt calceamenta per Rolan. *conf. 2. 2. n. 5.* Veniunt medicina, Tiraq. *de nobil. cap. 31. n. 395.* veniunt ligna pro coquendis cibis, & calefaciendi gratiâ, Simon de Petris *de interp. ultim. volunt. lib. 4. dub. 11. n. 41.* venit equus, si alimentarii dignitas id postulet; Corduba de Lara in L. *si quis ex liberis §. non tantum n. 26. ff. de lib. agnosce.* Veniunt servitores, & pro ipsis præstanda salaria, si Alimentarius sit talis status id exigentis; Menoch. *de præf. lib. 4. præf. 157. n. 28. & 29.* An veniant expensæ studii, & ad disciplinam spectantes? Vide Rolan. *conf. 2. 2. n. 8. vol. 1.* & Tusch. *præf. concl. rom. 1. lit. a. conf. 282.* appellatione autem *victus* veniunt, quæ cœui, & potui, cultuique corporis sunt necessaria, ut vestimenta: item reliqua omnia, quibus vivendi, curandique corporis gratiâ utimur; ita ex L. 43. *ff. de verb. signific. Rebuff. à pag. 234.* & Menoch. *de præf. lib. 4. præf. 157. num. 15.*

382 Prædictis annumerantur libri necessarii pro officio; ea, quæ ad hospitalitatem exercendam erga consanguineos, & amicos, præsertim pauperes, ac peregrinos necessaria sunt, ut tradit Molina *tr. 3. de Instit. D. 147. n. 9.* imò etiam, quæ ad præstandas donationes remuneratorias beneficiorum, quin interdum etiam liberales, & non prodigas, requiruntur: ac denique ad honestas animi, ac corporis relaxationes, spectatâ personæ, & officii dignitate, & reddituum copiâ ac quantitate, Mol. *c. l. n. 9. & 10.* Layman *l. 4. tr. 2. c. 3. num. 2.*

383 Nomine autem *familie*, veniunt famuli, & ancillæ, parentes, fratres, & sorores egentes pro statu: item filii suscepti ex legitimo matrimonio, ante beneficiû obtentum, si quod Beneficiarius habeat: imò & Spuriî, quia & iis ex æquitate Canonica alimenta debentur; sic Azor *lib. 6. c. 10. g. 8. & 9.* Quoniam verò inter ipsos Clericos est magna sæpe inæqualitas personarû, *ratione dignitatis, status, literaturæ, ac scientiæ, vel nobilitatis, vel ratione qualitatis, & conditionis* ipsorum beneficiorum (v. g. an sit dignitas, Personatus, Officium, vel curatum, aut simplex?) vel *ratione Ecclesiæ* (an Cathedralis, vel Collegiata tantum) vel *ratione proventuum*

ex bonis, quæ pertinent ad tale beneficium: sustentatio, in ordine ad quantitatem fructuum recipiendorum, ex illis mensuranda est, *ut congrua sit, atque decens.* Hinc plus requirit ad sustentationem, suo statui convenientem Præpositus, vel Decanus, Cathedralis, quàm simplex Canonicus; plus item Episcopus, quàm Decanus, vel Præpositus: plus quoque Episcopus, si etiam Cardinalis sit, vel illustri, aut Regio stemmate ortus, vel Princeps Romani Imperii, quàm alius Episcopus; sic Layman cit. Molina, & alii communiter; quibus positus.

In ordine ad quæstionem initio §. propositam, facit 1. c. *Relatum 9. h. t.* ubi habetur: quòd Archiepiscopus Cantuariensis M. Jacobum in sua Ecclesia canonicè in Canonicum instituerit, cum potestate, in Choro, Capitulo, & aliis (sicut est usus communis, & Canonicus habet) eique præbendam promiserit, si quæ nunc vacat, vel ibi primò vacaverit, nec tamen contulisset quo audito: *mandavit Pontifex, ut secundum promissionem ei præbendam concedat liberaliter, & assignet, redditâ ratione: quia non est congruum, ut præbendâ careat; quia in Canonicum est receptus.*

Deinde, in c. *dilectus 19. h. t.* Cum Thomas receptus in Canonicum Liconiensem, auctoritate Apostolicæ Sedis Legati transgisset, se non percepturum fructus præbendæ, nisi proximè vacaturâ: Pontifex re intellectâ *factum Legati* reprobans, mandat, ei præbendam, *cum se facultas obtulerit, & portionem quotidianam* (intellige distributionem) *sine diminutione quâlibet assignari.*

Tertiò, in c. *dilectus 27. eodem*, dicitur, quòd, si Papa mandet Capitulo, ut aliquem in Canonicum recipiant, & præbendam (si quæ vacat) conferat, *si de mandato scientes, alii conferunt*, cogantur primum recipere, & de redditibus Ecclesiæ loco beneficii providere, donec præbendam habeat.

Quartò, in c. *si Clericus II. eodem in 6.* habetur, quòd, si Clericus, cui mandabatur provideri de præbenda primò vacante, negligit petere præbendam sibi debitam: extincta est gratia. Si autem sibi collatus fuerit Canonicatus: tunc habebit præbendam, cum nullus est ibi expectans auctoritate Apostolicâ.

Quinto, in c. *si postquam* 13. *cod. in* 6. dicitur, quod, si gratiam mihi factam à Papa de Canonicatu, & præbenda, Bononienses Canonici hoc ignorantes præbendam conferant post vacantem: non teneat collatio.

Sexto, in c. *Cum in Ecclesia* 25. *cod. in* 6. habetur, quod non debeat expectanti præbenda, quæ per Episcopi præbendarii mortem vacat.

387 Circa textus jam productos not. 1. c. *Relatum*, & c. *cum dilectus*, de quibus n. 385. sibi non adversari. Nam licet c. *Relatum* videatur dicere, in Canonicum recepto deberi præbendam *ex promissione*; alterum autem videatur reprobare *talem promissionem*; decisio tamen in c. *Relatum* non fundatur præcisè in *facta promissione*, sed potius in *collata Canonica*, ut patet ex causali, quam ibidem affert Pontifex, ibi: *quia non est conveniens, ut, qui in Canonicum est receptus, præbenda careat*, in titulum videlicet sustentationis decentis.

388 Deinde, *promissio*, quæ reprobatur in c. *cum dilectus* 19. non est facta in *consequentiam receptionis in Canonicum*; sed potius *principaliter ante ipsam*; fuit enim facta in ipsamet compositione, quam ibi constat intercessisse ante dictam receptionem; & ita facta fuit non à lege (hæc enim eam non facit, nisi intercedente prius receptione, ut constat ex eodemmet *cap. dilectus*, ibi, *ut receptus in Canonicum, &c.*), sed ab homine; unde nil mirum, si *ut talis* obviare censeatur Concil. Lateranensi ut idem textus inquit, quem ita post Imoll. bene intelligit Decius hic n. 4. & 5. at promissio in c. *Relatum* 9. facta est in *consequentiam receptionis in Canonicum*; ergo in hoc non agitur de promissione reprobata in c. 19.

389 Not. 2. posse Canoniam stare sine præbenda, & vicissim, ut diximus n. 142. adeoque præbendam non esse de substantia Canonice, ut colligitur ex c. *cum M. Ferrariensis* 9. *de Constitut.* ibi *dictos quinque Canonicos receperunt, nullis præbendis assignatis eisdem*. Conveniens tamen omnino est, ne Canonicus receptus cum omni onere, quod alii habent, non diu relinquatur sine præbenda, ne cogatur ferre onus sine commodo; & constat ex c. *super eo* 8. *de concess. præbend.* ubi Pontifex rescribens Canonico Tridentino, cum

constet, inquit, te in Canonicum Tridentina Ecclesia fuisse receptum, sententialiter decernimus, ut tibi, *quancitò se facultas obtulerit*, præbendale beneficium in Tridentina Ecclesia conferatur: *cum, ex quo receptus es in Canonicum, non debeas carere præbenda*. Ex hoc enim sequitur, recepto in Canonicum cum omni potestate, quam alii habent, ex vitalis Canonice deberi præbendam, quod tamen accipendum dicenda in seqq.

Not. 3. posse quem absolute recipi in Canonicum, sic, ut receptio valeat, promissionem tamen præbendæ, etsi receptioni superaddatur, non valituram, nec illam, ex hujus adjectione vitari, ratio primæ partis est ex c. *dilectus* 19. *h. t.* ratio secundæ partis est, quia receptio in Canonicum, & promissio præbendæ, sunt actus distincti, & separabiles; adeoque *utile* (nimirum *receptio*, quæ stare potest sine altero, ut dictum est) *per inutile* (videlicet *præbendæ promissionem*) non debet vitari.

Not. 4. dupliciter fieri posse, quod quis 390 recipiatur in Canonicum, primò solum *ut Supernumerarius*, secundò *inter numerum*, si quis receptus sit primo modo in Ecclesia, habente certum numerum præbendarum, jure Canonice illi debetur proximè vacatura, si nimirum Senior ex illo numero decedat; quo fiet, ut extincto Canonice Supernumerario, evadat Canonicus intra numerum talis Ecclesie; hic enim habet locum, quod dicitur in c. *Relatum*, de quo supra n. 384. c. *dilectus filius*, de quo n. 385. & *super eo*, de quo n. 389. quod tamen intellige. 1. *nisi alius pariter expectet, prius receptus*. 2. si in alia Ecclesia non obtineat præbendam; sic Innocentius in c. *fin. de Clericis non resident.* n. 3. tertio, nisi in tali Ecclesia sit certus numerus *præbendarum*, non autem *Canonicorum*, nam eo casu succedet in proximè vacantem, non ultimo receptus, sed antiquior expectans.

Not. 5. quòd, si Papa mandet Capitulo, 391 ut conferat alicui præbendam, quæ vacat, & Canonici alteri scienter conferant illam, collatio teneat, sed teneatur acceptare præsentatum Papæ in Canonicum, & provide de redditibus, donec præbendam assignetur; Constat ex c. *dilectus* 27. *h. t.* de quo n. 385. nisi negligat petere; quia sic gratia extincta est, per c. *si Clericus*, de quo supra n. 386. Ex quo etiam habetur, quòd quis

quis constitui possit Canonicus, sine præbenda, vetra numerum Canonicorum, si certus eorum numerus non sit confirmatus à Papa, sic Azor *p. Insl. mor. l. 3. c. 11. à q. 3.*

Not. 6. jus Stalli, seu Sedis in Choro, & jure suffragii in Capitulo, nasci ex vi Canonice, ad quam quis simpliciter est receptus ultra numerum alioquin determinatum in ea Ecclesia, etiam sine præbenda, secus, si adjiciatur receptioni, quòd solum sit *supernumerarius*, nam hoc secluso, jam per voluntariam receptionem ipsi violarunt certum numerum habentium jus Canonice, intellige tamen, nisi aliud habeat rationabilis consuetudo talis Ecclesie.

§. 2.

De sustentatione assignanda Parochis, aliisque Curatis.

392 De hoc agitur in c. *Extirpanda* 30. *h. t.* ubi Pontifex iustissime conqueritur contra nonnullos, qui Rectoribus Ecclesiarum, de horum proventibus, minimam partem tribuunt, sibi verò, & quandoque sine ulla cura, cæteros reservant. *Extirpanda*, inquit, consuetudinis vitium in quibusdam partibus inolevit, quòd scilicet parocchialium Ecclesiarum Patroni, & alia quædam personæ proventus ipsarum sibi penitus vindicantes, Presbyteris, earum servitiis deputatis, relinquunt adeo exiguam portionem, quòd ex ea nequeant congrue sustentari, nam (ut pro certo didicimus) in quibusdam Regionibus parocchiales Presbyteri, pro sua sustentatione, non obtinent, nisi quartam quartæ, id est, sextam decimam decimarum. *Vnde fit, ut in ejusmodi regionibus* pene nullus invenitur Sacerdos parocchialis, qui ullam vel modicam habeat peritiam literarum. *Cum igitur, os bovis ligari non debeat triturantis, sed qui Altari servit, de Altari vivere debeat.* statuimus, ut (consuetudine qualibet Episcopi, vel Patroni, seu cuiuslibet alterius non obstante) *portio Presbyteris ipsis sufficiens assignetur.*

Hinc etiam Tridentinum *sess. 25. de reform. c. 9.* de Patronis, & administratoribus Ecclesiarum, & beneficiorum, graviter præcipit, ne tales, cujuscunque Ordinis, & dignitatis, etiam si Communitates, Universitates, Collegia quæcunque, Clericorum, vel Laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum, quorumcunque beneficiorum,

etiamsi verè de jure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullàve causa, vel occasione se ingerant, sed illos, liberè Rectori, seu Beneficiario, non obstante etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittant. Et ratio hujus petitur ex ipso fine, ac dispositione fidelium, qui bona sua Ecclesiis donarunt; hi enim non alia ducebantur intentione, ac fine, quàm, ut Ministri Ecclesiastici exinde decenter alerentur, ut per conservationem Ecclesiarum, & Spiritualia ipsorum ministeria Christianus populus doctrinâ fidei, & SS. Sacramentorum usu, ad vitam hominè Christiano dignam inductus, fideliter conservetur, ac in divino cultu promoveantur.

Ea porrò, quæ dicto c. *Extirpanda* 393 constituta sunt de Parochis, in mox sequenti §. *qui verò*, intelligenda etiam veniunt de Vicario perpetuo; sic enim loquitur textus: *qui verò parocchiam habet Ecclesiam, non per Vicarium, sed per se ipsum illi deserviat, in ordine, quem ipsius Ecclesie cura requirit, nisi forte dignitati vel præbendæ parocchialis Ecclesie sit annexa:* in quo casu concedimus, ut qui talem habet præbendam, vel dignitatem (cum oporteat cum in majori Ecclesia deservire) *in ipsa Ecclesia parocchiali idoneum, & perpetuum habeat Vicarium, Canonicè institutum, qui (ut prædictum est) congruentem habeat de ipsius Ecclesie proventibus portionem: aliquam illa se sciat aut horitate hujus decreti privatam, liberè alii conferenda, qui velit, & possit, quod dictum est, adimplere.* Illud autem penitus interdiximus, *ne quis in fraudem de proventibus Ecclesie, quæ curam habere debet proprii Sacerdotis pensionem alii pro beneficio conferre præsumat.*

Ex his juribus deducitur. I. Illos, qui habent Parochias incorporatas, & Parocho, vel Vicario, quem ibidem tenent, pro sua sustentatione adeo exiguam portionem relinquunt, ut non nisi quartam quartæ, seu decimam sextam partem percipiat, in causa esse, quòd in ejusmodi Provinciis, vel Regionibus penè nullus Parochus, vel Vicarius reperitur, qui ullam vel modicam habeat scientiam literarum; quòd quam damnosum sit divino Cultui, ac animarum salutis, nemo non videt. Ex hoc enim fit, quòd Clerici, qui verè literati sunt, justè renu-

renuant in ejusmodi Regione servire, & frequenter assumantur prorsus inidonei, modo stipendio sint modico, ac minus de-
cente contenti. Sequitur 2. consuetudinem, quã tales tam exiguas portiones assignant Parochis, vel Vicariis suis, esse jure reprobata, & subjacere pœnæ canonicæ, de qua dicemus infra.

Hinc Rector Ecclesiæ, non obstante consuetudine Episcopi, vel Patroni, aut aliorum, quibus incorporatæ sunt Parochiæ, debet de redditibus Ecclesiæ, cui præficitur, sufficientem habere portionem; nec Episcopus potest uni conferre beneficium, & sibi, vel nepoti reservare pensionem, quã, Parochus, vel Vicarius gravatus, careret sustentatione sufficienti ac decenti, expositã superius à n. 381. sic Reginaldus in praxi fori pœnitent. l. 30. à n. 247. & colligitur ex §. *qui verò*, in fine.

395 Deducitur 3. quòd habens Ecclesiam Parochialem, non annexam dignitati, vel præbendæ in Ecclesia digniori, debeat illi deservire *per se ipsum, & non per Vicarium*, consequenter, teneatur *personaliter residere, residentia formali*, ut apertè constat, ex §. *qui verò*, in n. 393. si autem sic annexa sit, Canonicatui v.g. in Ecclesia Cathedrali, ipse residere debet in Ecclesia Canonica, & per idoneum Vicarium perpetuum deservire Parochiæ, ita textus in §. *qui verò*, dixi: *residentia formali*, & non merè *materiali*, nimirum, manendo quidem in loco, sed nihil, vel propè nihil functionum suarum *per se*, sed per Supernumerarium Capellanum peragendo, cum textus apertè dicat, *non per Vicarium, sed per seipsum administrare debet*, quo clarè innuitur, non esse locum regulæ, quòd *quis per alium facit, per seipsum facere censetur*, apertè enim dicitur, *non per alium*, qui vices agat (hoc enim sonat, *non per Vicarium, sed per seipsum*).

396 Quæstio ulterior est, an Prælati Regulares, vel Monasteria, possint redditus Ecclesiarum, Capellarum, vel beneficiorum ipsis unitorum dividere, ac minuere, quo Clericis, ipsarum vices agentibus, ex usu recepto, & antiquo assignatæ portiones minuantur? si. negative, si id agant *absque consensu Ordinarii ipsorum*, sumitur ex c. *Avaritiæ*. 10. h. t. nam cum intellexisset Pontifex, quosdam Canonicos, portiones, sive antiquos redditus in suis Ecclesiis minorasse, mandat, quatenus, *si hoc sine consen-*

su Archiepiscopi, facere, vel Parochias dividere præsumpserint, illas ad integritatem pristinam revocent.

Huc etiam facit Clement. unic. §. eodem 397 quoque de supplend. neglig. Prælat. ubi, quod dictum est c. *Avaritiæ*, idem extenditur etiam ad Prælatos Regulares *exemptos*, & statuitur, ut Episcopi non permittant, sed prohibeant (*aut horitate Apostolica, si Prælati sint exempti*) ne dicti Prælati beneficia quæcunque regularia, aut secularia, quorum Collatio ad eos spectat, suis Mensis applicent, aut *novas pensiones* ipsis imponant, aut *veteres augeant*, vel *ita auctas accipiant*. Sed circa hoc advertendum, dupliciter posse Parochias *uniri*, vel *incorporari* alicui alteri Ecclesiæ, Monasterio, vel Collegio. 1. ut Monasteriũ v.g. percipiat omnes earũ redditus, demptã solã portione, quã in congruam sustentationem assignari debet Clerico, vices ejus gerenti in administratione Parochiæ. 2. ut non omnes redditus earum, sed certam solum quotam exinde percipiat Monasterium, reliqui omnes cedant Parochis, vel Vicariis, aut Capellanis, in iisdem ministrantibus, porro in utroque casu procedit, quod in dict. c. *Avaritiæ*, & Clement. *unicã* constitutum est, ut dicemus in seqq.

Quia tamen contingere potest, quòd eveniat justa causa, quòd Prælati Monasteriorum, quibus Ecclesiæ, vel solum quoad temporalia, vel quoad hæc, & Spiritualia simul incorporatæ sunt, portionem Vicariis, ab antiquo assignatã, minuere velint, quo casu non prohibeatur id facere, de consensu Episcopi, *iustã causã subsistente*, id, quod *de non exemptis*, sed subiectis Episcopo, dubitari non potest; hæc enim (*mutare statum Ecclesiæ, unam Parochiam in duas dividere, portiones vel redditus Rectoribus, seu vices eorum gerentibus, ab antiquo debitos, auferre, vel minuere*) spectant ad officium Ordinarii, quando Ecclesiæ non sunt exemptæ, sic Abbas in c. *Avaritiæ*. n. 2.

Quando autem Ecclesiæ sunt *exemptæ*, licet tunc non requiratur consensus Episcopi, *tanquam Ordinarii* (alias non essent *exemptæ*, contra suppositum) requiritur tamen consensus ejus, *tanquam Delegati Papæ* in hoc casu, ex Clement. *unicã*, §. eadem quoq; de supplend. neglig. Prælat. ubi, postquam Clemens V. statuisset, ut Ordinarii, si Prælati beneficia, quæ ad ipsorum dispo-

dispositionem spectant, cum vacant, tempore debito non conferunt, in exemptis *Authoritate Apostolica* eorum negligentiam suppleant, subiungit: *eadem quoque Authoritate Diœcesani suffulti nullo modo permittant, quod iidem Prælati, Prioratus, Ecclesias, Administrationes, aut beneficia huiusmodi, applicent mensis suis: pensionesve novas eis imponant, aut veteres augeant, sive, quod ipsi de novo imposita, sive aucta solvantur.*

400 Quæstio altera est, an quando Monachi, vel alii Regulares, Vicarios in Ecclesiis incorporatis suo Monasterio, vel Collegio, ex obligatione præsentant Episcopo, instituendos Episcopus teneatur eos instituere, si idonei sint? *re. teneri, si præsentatio fiat juxta c. de Monachis. 12. h. t. ubi mandat Pontifex, ne Episcopus, ad præsentationem Monachorum, ullum Vicarium Parochialis Ecclesiæ recipiat, nisi tantum ei de proventus Ecclesiæ fuerit, coram Episcopo, assignatum, unde jura Episcopalia possit persolvere, & congruam sustentationem habere.*

Cum autem quandoq; contingat, ejusmodi Vicariis pro portione sustentationis assignari eos proventus, de quibus merito dubitari possit, an revera sufficientes sint? an minus? quæstio est, cuius in hoc casu sit de sufficientia determinare? id, quod etiam intelligendum, pro casu, quo dubitatur, num primum beneficium ad decentem sustentationem beneficiati sufficiat? an non? quando quaritur, an in supplementum congruæ possit illi secundum, retento licite primo, conferri? *re. pertinere ad Episcopum, colligitur. 1. ex dict. c. de Monachis, ibi: eam providentiam habeas (loquitur ad Ordinarium) quoad præsentationem Monachorum, ut nullum recipias, &c. in n. 400. Colligitur 2. ex Clem. VI. constitutio. Ide Jure Patronat. ibi: diœcesanis sub obtestatione divini judicii districtius inhibentes, ne præsentatum aliquem per quamcunque personam Ecclesiasticam, jus præsentandi, ad Ecclesiam aliquam habentem, admittant, nisi, intra certum terminum, competentem, per Diœcesanos ipsos præsentantibus præfigendum, ipsi præsentato fuerit coram eis (ut præscribitur) congrua de proventus Ecclesiæ portio assignata.*

401 Quæstio 3. est, quis suppleri debeat defectum, quando redditus Parochiales non

sufficiunt ad sustentationem congruam Parochi, vel Vicarii? *re. quod is, qui Parochiales decimas percipit, vel alter, qui eas in feudum accepit. Nam proventus Parochiales non possunt à Prælato Ecclesiastico, sive per unionem, sive per donationem, aut infeudationem aliter transferri, nisi ut Parocho salva maneat sua competens portio, & necessaria sustentatio; cum redditus Parochiales à jure ipso principaliter depurati sint ad Ministrorum sustentationem, sicut & ad fabricæ Ecclesiæ conservationem; sic Gonzalez l. 1. qq. præf. q. 17. n. 12.*

Not. tamen huic defectui, si prædicto modo non posset, posse succurri juxta 3. de Ecclesiis edificandis, uniendo illi aliud beneficium, vel ex ejus redditibus detrahendo portionem aliquam: aut, si nec hoc posset, contributione Parochiorum juxta Trid. sess. 23. c. 13.

402 Quæstio 4. est, an redditus incerti, sint licite computari in portionem sustentationis congruæ, Parochis, aut Vicariis debita, in Ecclesiis, quibus deserviunt? Ante resolutionem not. per redditus incertos intelligi oblationes, quæ sponte fiunt, item ea, quæ dantur nomine Stole, pro Sacramentorum administratione, ac funeralibus. *re. negativè, quia debitum sustentationis non potest pendere ab eventu libero, vel contingente etiam spectatis causis naturalibus (sic enim provisio necessitatis quotidianæ (quam importat vitæ sustentatio) foret planè incerta, nec per se sufficiens; cuius tamen contrarium, tanquam jure debitum, ejusmodi Ministris, jure definitum est, & eorum computatio morali certitudine induceret sub specioso nomine non sufficientis, cœteroque sustentationis congruæ) liberam occasionem avaritiæ, ac cupiditatis extorquendi pecunias à Parochianis, exactionibus sanè non decentibus Pastores animarum, occasione funerum, administrationis Sacramentorum, benedictionum, & similiù functionum, prout locis non paucis, experientiâ omnino indubiâ, nimis certum est, cum magnâ inobservantiâ Stole per suos Antiflites diœcesanos præscriptæ, ipsis ejusmodi hominibus populo statuentibus taxam, certè non laudabilem, minus practicandam ab eo, quem Deus constituit dispensatorem honorum spiritualium. Resolutionem, propositæ quæstioni datam, tenet Rebuffus in tract. de congrua portione, n. 83. & 86. & plures alii,*

alii, quos etiam Rotâ sic decidente, refert, & sequitur Barbosa in dict. c. de Monachis. 12. h. t. a. n. 7. ubi sic loquitur.

Illud in hac materia, de sustentatione congrua, *advertendum duxi, fructus in certos, seu pedem Altaris*, sic enim dicti fructus incerti compellantur *in congruam non computari*, & postquam ibidem pro eadem sententia retulit Rebuffum, Mantacam, duplicem Rotâ decisionem ex Farinacio, Belletium, &c. subiungit: etenim *venier non debet pendere ab incerto, cum non patiatur dilationem, Cassad. decis. unic. n. 1. de mutuis petit: Surdus decis. 323. n. 9.* An autem, & quando congrua Rectori augeri debeat? non erit abs re in presentarium investigare sub distinctione sequenti, aut congrua est *tenuis*, Rector tamen *potest vivere*, & sustentare onera Ecclesie? & tunc debet esse illâ contentus, & imputare sibi, quod *tenuis* beneficium acceptavit, sic *gloss. verb. necessitatem in c. 1. 20. q. 2.* Rebuff. de congrua n. 29. Mantica *cit. decis. 22. n. 1.* aut verò congrua est *ita tenuis*, ut Rector *non possit vivere*, & sustinere onera Ecclesie? & tunc, saltem per viam restitutionis in integrum, succurritur Rectori adversus assignationem congrua; & isto casu Rector acceptando non dicitur sibi præjudicasse, cum non agatur de præjudicio suæ personæ tantum, sed Ordinis Clericalis; Rota *cit. decis. 449. n. 5.* Hæc Barbosa *loc. cit.*

403 Præter hætenus dicta, not. 1. quando diximus, Regulares, etiam exemptos, posse ab Episcopis compelli, ut Clerico, quem ipsi præsentant instituendum in Ecclesiis, suo Monasterio incorporatis, assignent *coram ipso* sustentationem congruam, nec portionem ab antiquo debitam *minuant*, vel *mutent*, sine consensu Episcopi, debere intelligi, si tamen Ecclesia, & populus *subjectus sit Ordinario*, non autem, si *jure plenissimo* spectent ad Regulares, sic Barbosa *in c. 1. h. t. in 6. n. 2.* Deinde, de his, quæ ad sustentationem Ministrorū Ecclesie, vel hujus fabricam, ex præbendis deputata sunt, nihil ab Episcopo converti posse in suos usus per c. Ratio. 3. h. t. ibi: *Ratio nulla permittit, ut, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur, propriis cujusquam usibus applicetur.*

Et quamvis Barbosa n. 3. ex hoc textu V. *pro communi utilitate*, contra sententiâ, quæ resolvit, Clericos beneficiarios teneri

ad restitutionem illorum fructuum, quos voluptuose consumunt, non facientes servitium, vel facientes non debito modo, (quia ista sunt Ecclesiis oblata, ut pro ipsis offerentibus oretur, & inde pauperes alantur) teneat contrarium, dicens, beneficiatum *vanè, ac malè consumentem* fructus beneficii, *non teneri ad restitutionem*, quamvis peccet, & quidem mortaliter, *non contra justitiam*, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excessus esset magnus, videtur tamen distinguendum, inter proventus, quos habet beneficiatus ex suo beneficio, præsertim, si habeat redundantes sustentationi congrua.

Primò enim, si loquamur de fructibus, quos facit suos, implendo debite officium suum, omnino dicendum, eum peccare, si eos *vanè* prodigat, non tamen teneri ad restitutionem, si nihil ex his, qui reduntant in causas profanas expendat, sed tantum ex illis, quos licite potuisset impendere sustentationi suæ debita, nam hæc numeratur in his, quæ spectant communem utilitatem: dixi, quos facit suos implendo *debitum officium*, nam si secus, non videtur admitenda opinio Barbosa; sic enim fructus illos percipit, ut mercedem, *ex contractu oneroso*, qui obligat exstructa justitia, quæ omnino læditur, si *conductus non præstat laborem*, pro quo conductus est, qualiter nec conductus mercedem facit suam, labore non præstito, unde non est dubium, *teneri ad restitutionem.*

Si autem sermo sit de fructibus *reduntantibus* ultra sustentationem congruam, esto probabile sit, quòd etiam eos facit suos; id tamen solum procedit cum onere, ut eos expendat, non vanè, ac in res profanas, sed in causas pias, ut concedunt omnes, si tamen eos expendat *vanè* communi quoq; Doctorum consensione peccat, ut rectè notavit Barbosa; & quamvis sit sub opinione Doctorum, *an tunc peccet contra justitiam, & obligetur ad restitutionem?* multis nunc id negantibus; probabilior tamen est sententia affirmantium, quam ferè omnes antiqui tenent, & ut probabiliorem etiam amplexi sumus in Tract. Theol. de jure & justitia, q. 7. de dominio Clericorum, a n. 339.

ARTICULUS V.

De modis acquirendi beneficium Ecclesiasticum.

L Oquendo generaliter, id contingere 404 potest duobus modis, *legitimè* scilicet ac justè, & *illegitimè*, seu non justè. *Justè* acquiritur institutione canonicâ, sumptâ gene-

generaliter, nimirum pro omni canonica beneficii provisione, ut exposuimus alibi, quæ contingit beneficii liberâ collatione, vel præsentati institutione, vel electi confirmatione; aut postulationis admissione, vel translatione legitimâ, vel etiam renuntiatione in favorem alterius, per Superiorem legitimum receptâ, ex quo sequitur beneficium *illegitimè*, seu non justè acquiri sine canonica institutione, per reg. 1. de reg. jur. in 6.

§. 1.

An beneficia Ecclesiastica jure consanguinitatis acquiri possint?

405 B. Beneficium Ecclesiasticum, vel bona Ecclesiastica, non acquiri legitime, ac justè, jure consanguinitatis, ex testamento, vel ab intestato, prima pars est ex c. ut nullus. 1. h. t. ibi: *ut nullus de Clero, sive populo, Ecclesiastica bona, jure consanguinitatis sibi requirat habenda.* Altera pars est, quia beneficium sine canonica constitutione, seu provisione non potest obtineri per. 1. reg. de reg. jur. in 6. sed acquisitio beneficii ex successione jure sanguinis, ex testamento, vel ab intestato, non est ex canonica institutione, sicut nec acquisitio ejus ex præscriptione, intrusione &c. per dicta in; cit. regula. 1. ergo.

Dices: beneficia *patrimonialia*, cum vacant, acquiruntur jure consanguinitatis, ut dictum est à num. 300. R. beneficia patrimonialia non acquiri *mero jure consanguinitatis*; sed deperdenter ab institutione, seu provisione canonica, si enim sint propriè *collativa*, non obtinentur sine libera collatione, si *electiva*, sine electi, vel postulati confirmatione, vel admissione: si *patronata*, sine institutione præsentati.

406 Quæstio ulterior est, an valeat pactum beneficiati cum altero, *de succedendo* in beneficio post mortem? 2. An vivente beneficiato, & jam in extremis constituto, institui possit tractatus de Successore? 3. an dari Coadjutor cum jure succedendi? 4. an saltem præsentari, vel nominari Successor, Antecessoris desperatâ vitâ? 5. an valeat institutio alicujus in beneficio sub conditione, ut alius succedat, si is, qui de præsentanti habet, moriatur, resignet, vel alio transferatur?

Ad 1. R. quòd non ex dicendis tit. 7. Tom. III.

Pactum enim de succedendo etiam jure civili reprobatur L. ult. C. de pact. ibi: *nobis omnes hujusmodi pactiones odiosæ esse videntur, & plenè tristissimi, & periculosi eventus.* Quare enim quodam vivente & ignorante de rebus ejus quidam paciscentes conveniunt? *Secundùm veteres itaque regulas sancimus, omnimodo hujusmodi pacta, quæ contra bonos mores inita sunt, repelli, & nihil ex his pactiõibus observari.*

Ad. 2. R. constat ex dictis si enim non excludat canonicam institutionem, non obest. Ad 3. constabit à ex tit. 6. de Clericis egrot. ad 4. R. quòd non, ex dicend. in tit. 7. de concess. præbend. nam talis præsentatio æquivaleret promissioni beneficii non vacantis, quæ nulla est.

Ad. 5. R. quòd non, constat ex c. Accipimus. 5. de pactis, ubi Alexander Pontifex ad Archiepiscopum Eboracensem scribens, accipimus, inquit, quòd quædam sint Ecclesie Clericis tali tenore concessæ, quòd, post eorum obitum, alii nominatim succedant; verum, quoniam hoc iniquum est, & Sacris Canonibus inimicum, & ideo non debet aliquatenus tolerari: mandamus, quatenus hujusmodi successiones, tam detestabiles, & iniquas, appellatione cessante, prohibeas, & omnino frivolas & inanes esse decernas.

§. 2.

De jure, quod acquirat provivus in beneficio.

407 Qualiter, & quando provivus in beneficio per viam electionis, vel postulationis, acquirat jus in beneficio, ad quod legitime electus, aut postulatus est? diximus lib. 1. tit. 5. de postulat. Prælat. & 6. de Electione; quæstio superest, de acquirente illud per liberam collationem, seu quando provivus est in beneficio propriè collativo, de quo diximus num. 243. In ordine ad hoc quæstio. 1. est, an Collatarius in beneficio sibi collato, acquirat jus aliquod in eo ex præcisâ collatione, etiam ante acceptationem? 2. suppositâ collatione; 3. si non acceptavit intra terminum pro acceptando præscriptum? 4. si primum acceptet post lapsum termini?

R. istarum quæstionum resolutionem pendere ex c. si tibi absent. 17. h. t. in 6. 408

N 2

ubi

ubi ex definitione Bonifacii VIII. dicitur: si tibi absenti per tuum Episcopum conferatur beneficium: licet per collationem huiusmodi (donec eam ratam habueris) jus in ipso beneficio, ut tuum dici valeat, non acquiras: ipse tamen Episcopus, vel quicumque alius, de ipso beneficio (nisi consentire recuset) in personam alterius ordinare nequibit. Quod, si fecerit, eius ordinatio facta de beneficio non libero, viribus non subsistet. Sed si Episcopus (notificatâ tibi collatione) ad consentiendum terminum competentem assignet, nisi consenseris, poterit eo lapsa beneficium liberè (cui viderit expedire) conferre. Antequam tamen ipsum contulerit: tuum poteris (non obstante, quod lapsus sit terminus) præstare consensum, & ex tunc in ipso non poterit aliter ordinari.

409 Ex hoc enim deducitur. 1. jus in beneficium absenti collatum non acquiri, donec acceptet, constat ex textu ibi: donec eam ratam habueris, & quamvis Barbosa in dict. c. 17. n. 6. cum Gonzalez, & aliis censcat, quod collatio absenti facta det jus non in re, sed ad rem etiam ante acceptationem, fortassis ex eo, quod Collator suppositâ semel collatione, etiam nondum acceptatâ, variare non possit, & nulliter alteri conferat, antequam prior Collatarius dissentiat intra terminum præfixum, videtur tamen ex hoc jus ad rem non probari, ut notavimus lib. 4. decretal. in hoc casu; cum & ipse Barbosa n. 8. dicat, ideo in hoc casu non esse locum pœnitentiæ, quia Episcopus confert ex necessitate, cum sibi retinere non possit, & jam functus est officio suo, secus asserens in donatione, & aliis actibus, qui ex mera voluntate fiunt, ergo non probatur jure aliquo existente in Collatario, ex quo patet ad quæst. 1. & 2.

410 Deducitur 2. per collationem acceptatam acquiri jus in re in beneficio collato, etiam ante adeptam possessionem, per Rebuffum in praxi super reg. de non tollendo jure quasito, gloss. 6. n. 38. Flaminium de resign. benefic. l. 2. q. 16. num. 2. & c. eò quod in spiritualibus ex solo titulo, absque traditione, plenum jus transfertur, ut per Tiraquel. de jure primogen. q. 17. in 11. n. 5. & opin. 12. n. 2. D. Barbosa p. 2. rubr. ff. solut. matrim. n. 83.

Deducitur 3. si Collatarius intra terminum à Collatore præfixum non acceptavit beneficium collatum, cum nullum jus ex præcisa collatione adquisiverit; & dispositio legis, ne Collator alteri intra dictum terminum conferat, cessaverit, liberè illud conferre posse alteri; ex quo patet ad 3. ac demum etiam ad 4. prout notatur in textu ad finem in n. 408. ubi resolvitur affirmativè.

Not. præterea, quod licet in aliis rebus, solus consensus non sufficiat, ad acquirendum dominium eorum, sed insuper requiratur traditio, & apprehensio rei. L. traditionibus, 20. C. de pact. tamen in provisionibus beneficiorum, per solam collationem, & subsequenter acceptationem (quæ etiam inter absentes fieri potest) seu per consensum expressum voluntatis, acquiri jus in re, & quasi dominium beneficii, ante ejus apprehensionem, nam facilius in istis juribus Spiritualibus acquiritur jus in re, quam in rebus corporalibus, ut tradit Anchar. in hoc c. not. 1. Layman l. 3. tr. 1. c. 5. n. 8.

Not. 2. hoc, quod præcedente n. diximus, debere intelligi. 1. si beneficium collatum vacet, sic, ut nullus alius actu possideat; nam nec violentum possessorem, sine sententia Judicis, auctoritate propria licet spoliare possessione suâ, etiam injustâ; 2. si Collator ipse habeat jus mittendi in possessionem, non autem, si alius, cum isti præjudicari non possit.

Not. 3. acceptationem beneficii, ab absenti collati, posse fieri non tantum per ipsum Collatarium, sed etiam ab alio ejus nomine ad hoc habentem mandatum speciale, saltem in genere, ut scio mandantis nomine acceptet beneficium vacans, si quod absenti conferretur. Si quis autem ejus nomine interim acceptasset beneficium absenti, & adhuc ignoranti collatum; & is deinde hoc intra tempus pro acceptatione præfixum ratum habuit, censetur beneficium illi acquisitum ex tempore illius acceptationis, nam in dato casu nihil defuit, nisi consensus Collatarii, hic autem, durante tempore, quo acceptari potest, suppleri valet per ratihabitionem, sic Layman in c. Nonnulli. §. sunt & alii, de Rescript. n. 5.

§. 3.

De modis quibusdam particularibus
acquirendi beneficium.

415 **Q**uestio. 1. est, an beneficium acquiri possit, dato conferenti vicissim aliquo temporali? 2. an collatione extorta à Collatore per metum? 3. an per *rescriptum subreptione impetratum*? 4. an collatione clandestina? 5. an antequam vacet? 6. an admittitur impositione pensionis, vel similis oneris? 7. an solum ad tempus? 8. an ad acquirendum sufficiat collatio *alternativa*? 9. an collatio sine scriptura? 10. an collatione *conditionata*? vel *submodo*?

Ad. 1. R. non posse, interventu alicujus rei temporalis, quod etiam virtualiter habeat rationem compensationis, de quo latè egimus *lib. 5. tit. 3. de Simonia*, præsertim in beneficiis à n. 473. ex quo sequitur, beneficia debere conferri gratis. Ad. 2. R. negativè, si metus sit gravis, ac injustè incusus, sic, qui per metum amittendi patrimonium renuntiauit beneficio, illud reperere potest, ut dicitur c. *Abbas. 2. de his, quæ vi, ex quo habetur beneficia debere conferri*, consequenter *acquiri libere*, libertate excludente injusto metu extortam collationem. Ad. 3. R. negativè, si sermo sit de *rescripto Papali*, vel Legati Pontificii, ut colligitur ex c. *Cum adeo. 17. de Rescript. de quibus V. lib. 1. tit. 3. dixi Papali*: nam collationes beneficiorum, quæ fiunt à *Locorum Ordinariis* præsumuntur fieri ab illis, bene informatis super qualitatibus beneficiorum provisorum, id, quod expressè habetur in *Clement. Et si. 2. de Offic. Ordin. ibi: etsi ab Apostolica Sedis Legato, de beneficio facta collatio, beneficium aliud obtinenti, non valeat, nisi de illo, quod obtinet facta fuerit mentio specialis: in aliis tamen quibuslibet collationem beneficiorum habentibus, hoc volumus observari.*

416 Ex hoc enim deducitur. 1. beneficii collationem, factam ab inferiore Collatore quolibet citra Legatum Apostolicum, valere non factà mentione de beneficio, quod prius habeatis, cui fit, & ideo in provisione facta ab *Ordinario* non est opus impetranti, facere mentionem de obtentis, sic *Azor p. 2. l. 6. c. 10. q. 4.* & constat ex textu, ibi: *in aliis tamen.* Nam Episcopi, & Ordinarii intelliguntur providere Ec-

clesiis motu proprio, cum ad hoc teneantur, sed Papa, & Legati provident personis, & non Ecclesiis, sic *Felin. c. ad aures n. 15. Menoch. de arbitrar. casu 201. à n. 154.*

Ad. 4. R. collationem, & receptionem beneficii, factam clam, & occultè non esse quidem irritam, quandoq; tamen esse sub suspitione, & ut, cum probanda fuerit, hoc ritè fiat, exigi scripturam, vel testes, aliud est de electione clandestina ad Ecclesias Cathedrales, vel Conventuales non publicata, propter c. *Quia propter 42. de Elect. ad 5. R. negativè ex dicend. tit. 8. de concess. præbend.* Ad. 6. R. negativè ex *dict. lib. 5. à n. 473.* Ad. 7. R. quòd non, loquendo de beneficio propriè dicto, cum de illius naturâ sit, *esse perpetuum etiam in Beneficiato ex n. 151.* & ita tradit *Pyrrhus Corradus dispens. Apostol. l. 6. c. 2. n. 21.* Ad. 8. R. negativè, si collatio dicat, *huic, vel illi*, sic enim voluntas conferentis, ex qua vim habet collatio, redditur incerta, *arg. c. de elect. in 6. junct. gloss. V. incerta;* Ad. 9. R. sufficere *ad obtinendum jus in beneficiis*; non autem, ubi opus fuerit *probatione*, nisi adsint testes legitimi; quod tamen accipe de collatione facta ab inferiore, si enim fiat à Papa, vel ejus Legato, ad valorem opus est literis Apostolicis per Extravag. *Injunctæ* de Elect. inter cosuantes.

Ad. 10. distinguendum est inter conditiones appositas. Nam collatio facta sub conditione, quæ tacitè inest, si non exprimitur; vel si exprimitur, sed non aliter, quàm inest, non est suspensiva (ut diximus *l. 4. tit. de condit. apposit.*) consequenter non vitiat consensum Collatoris, quod etiam dicendum de conditione de præsentis, vel præterito, de qua possit notitia haberi; sic enim nec suspendit voluntatem conferentis, nec etiam incertam reddit; quod etiam procedit, si conditio talis sit omnino extrinseca, & impertinens ad beneficii, licet oppositè sentiat *Pirhing h. t. n. 64.* propter voluntatis *incertitudine*, ex tali conditione; at, hoc non sequitur, ubi conditio, etiam suspensiva, facile deprehendi potest.

Loquendo autem de *modali collatione* beneficii, nimirum collationi adjecto modo, seu certo onere vel simili, distinguendum est, & affirmandum *de modo*, qui tacitè inest, v. g. *ut deservias Ecclesie in Officio, quod ei ex institutione sua, vel fundatione incumbit, vel, ut intra annum*

fiat Sacerdos, si beneficium curatum conferatur non Sacerdoti: Secus est de modo repugnante substantiæ collationis, de quo V. dict. l. 4. tit. 5. de condit appos, vel de modo conferenti, præsentanti, aut instituenti pensionem aliquam, aut temporale aliquid in compensationem in beneficio collato constituendi, vel admittendi, ut constituatur, &c. hæc enim verè continent simoniam, secundum dicta lib. 5. tit. 3. de Simonia, de quibus V. etiam dicenda tit. 12. infra.

420 Præter dicta, quæstio est, qualiter procedendum sit in collationibus beneficiorum, quorum provisio pertinet ad Capitulum, prout est in Ecclesiis Cathedralibus Collegiatis, & similibus? Non egimus hic de collatione Prælaturæ, quæ fit electione, vel postulatione, cum de his jam actum sit lib. 1. tit. 5. & 6. sed solum de collatione aliorum beneficiorum, sive curatorum, sive simplicium, &c. & de hoc agitur in c. Cum in Ecclesiis, 33. h. t. in 6. ubi dicitur: cum in Ecclesiis Canonicorum receptio, aut præbendarum, vel beneficiorum collatio imminet facienda, absentes Canonicos (si commodè fieri valeat) esse vocandos, nisi consuetudo habeat, eos ad talia non vocari; alioquin, quod in eorum absentia fieri contigerit, eis instantibus irritari debebit.

Ex quo c. deducitur, quando collatio beneficiorum, vel receptio in Canonicum spectat ad Capitulum, ad ejusmodi actum vocari debere quemlibet Capitularium, si est in loco, unde commodè vocari possit (nisi aliud consuetudo habeat talis Ecclesiæ) secus contemptum agere posse ad rescindendam provisionem, factam se absente, & non vocato, cum debuisset, quod verum est, licet ejusmodi provisio facta esset à majori parte Capitularium præsentium. Nam, esto provisio pendeat à roto Capitulo, qua tali, & non à singulis: pendet tamen à singulis consensus in talem provisionem.

ARTICULUS VI.

De potestate conferendi beneficia.

421 DE hac materia, in quantum concernit potestatem Summi Pontificis, agitur in c. Licet. 2. h. t. in 6. uti dicitur: quod Ecclesiarum, Personatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Roma-

num noscatur Pontificem pertinere, ita, quod non solum ipsa, cum vacant, potest de jure conferre, verum etiam, jus in ipsis tribuere vacaturis: collationem tamen Ecclesiarum, Personatum, dignitatum, & beneficiorum apud Sedem Apostolicam vacantium, specialius cæteris antiqua consuetudo Romanis Pontificibus reservavit, ubi occasione verborum plenaria dispositio, complures apud Barbofam in dict. c. Licet an. 2. tradunt, Papam esse Dominum beneficiorum ita, ut ad libitum de illis disponere possit, atque adeo, posse Pontificem in Beneficiatis, quidquid voluerit, privare, mutare, & extinguere: quamvis ab eod. n. 7. citetur in contrarium D. Thomas 2. 2. q. 100. Art. 1. & q. 63. a. 2. cum aliis, volentibus, Summo Pontifici commissam eorum dispensationem, à Christo, prout expedire judicaverit ad divinum cultum in terris, Ecclesiæ bonum commune, ac salutem animarum; & hoc ob expressam B. Pauli Auctoritatem 1. ad Cor. c. 4. ibi Sic nos existeret homo, &c. & 1. ad Cor. cap. 9. ibi: dispensatio mihi credita est, & 2. ad Cor. cap. 6. & cap. ult. ibi, Secundum potestatem mihi traditam, & facit illud Luca 12. ibi. Quis putas est fidelis Dispensator?

Not. autem, tribus potissimum modis à Summo Pontifice conferre posse, ac solere beneficia Ecclesiastica, ut docet Rebuffus in Praxi tit. de devolut. n. 46. Laymam l. 4. Theolog. moral. tr. 2. c. 10. an. 2. & alii; nimirum jure præventionis, concursus, & devolutionis. Licet enim etiam Ordinarii Locorum, & complures, alii, etiam inferiores, habeant concessam à Papa potestatem conferendi beneficia, per hoc tamen non esse ademptam Pontifici potestatem disponendi circa eadem, sed remanere etiam penes illum, & quidem majorem, ac potioram, ut constabit ex seqq. quibus positus de primis duobus dicemus in seq. de tertio autem tit. 8. de concess. præbendæ.

§. 1.

De jure præventionis.

CUM ex n. 421. constet, in Summo Pontifice amplissimam esse auctoritatem, ac potestatem disponendi de beneficiis Ecclesiasticis, merito ei etiam attribuitur potestas ea conferendi jure præventionis, quod contingit, quando certæ personæ mandat provideri de beneficio vacante, vel

vel proximè vacaturo, præveniendū illum, qui aliàs habet ordinariam potestatem providendi in tali Ecclesia. Unde quæstio est, si contingat, quòd Pontifex alicui mandet provideri de aliquo beneficio in certa Ecclesia, & illud ipsū etiam Ordinarius conferat alteri, quàm Papæ Mandatarius, quæ in his provisionibus alteri præferri debeat?

De hoc agitur in c. *Dudum* 14. h. t. in 6. ubi rescribit Pontifex erit Legato suo alicui ad certas partes concedat facultatem, resignationem, ab obtinentibus beneficia, recipiendi, ea denique Authoritate Apostolicâ personis idoneis conferendi: *remanere tamen penes Papam majorem potestatem, ejusque si eandem potestatem, prius conferendo aliquod beneficium, quàm Legatus, conferat, præoccupet, potiorrem debere esse conditionem*; neque opus esse, ut Papa in literis suis mentionem faciat potestatis Legato concessæ; foret enim absurdum, si amplissima ejus potestas impediretur, & in speciali, in omnibus provisionibus Papalibus intra fines talis legationis faciendâ esset mentio potestatis Legato factæ.

424 Et ibidem subjungit: denique *si decretum Apostolicum pro aliquo emanarit*, antequam Legatus beneficium, sibi resignatum, alteri conferret, *eo ipso manus Legati esse ligatas*, ejusque potestatem, quantum ad præsentem speciem revocati, sive restringi. Quare Pontifex mandat Guilielmum Presbyterum, cui Episcopus Prænæstinus dictæ Sedis Legatus, vigore potestatis sibi concessæ, Canonicatum, & Præbendam in Ecclesia Leronens, contulit, postquam Pontifex eandem præbendam cum Canonicatu, prius Nicolao cuidam, nullâ mensione factâ potestatis Legato concessæ, in præsentem vacantem, aut proximè vacaturâ, Legato nesciente jam ante contulerat, aut conferri mandarât, per censuram Ecclesiasticam compelli, ut Collatione Episcopi, utpote invalidâ, non obstante, dicto Nicolao, præfatum Canonicatum cum præbendâ dimittat, & cum super ea deinceps nullatenus inquietet. Ex qua Pontificia decisione deducitur pro dictis ea fundamentalis ratio, quòd, si in eadem re concurrant duo, quorum unus est majoris, & alter minoris potestatis, potior conferatur, & prævaleat causa, sive potestas

majoris, si præsertim sit absolutè suprema, qualis est Pontificis.

Confirmari possunt dicta ex c. *Si à Sede* 13. h. t. in 6. ubi dicitur, *quòd, si à Papa, vel Legato ipsius, & ab Ordinario, alteri eodem die idem beneficium conferatur, nec appareat, quæ collatio fuerit prior, potior erit conditio possidentis. Si verò neuter possidet, is, cui Papa, vel Legatus contulit, propter conferentis pleniorrem dignitatem erit præferendus*, hoc tamen accipe, si cœtera sint paria & inæqualitas solum ex parte conferentii, nam, si conferens inferior in suis literis apposuit diem, & horam factæ collationis, Superior autem omisit, prævalet collatio Inferioris, cum etiam expressionem horæ tempus determinet; quæ in altero relinquitur in dubio; sic Barbosa in dict. c. *Si à Sede* num. 7.

426 Multa sunt, quæ ex his juribus sequuntur. 1. collationem beneficii, factam à Pontifice, *jure præventionis*, prævalere collationi posteriori factæ ab Ordinario, etiam ignorante præventionem Papæ; per textum c. *Dudum*, junctâ gloss. V. *Canonicatum*. 2. id procedere, quando facultas Ordinarii est generalis; & provisio Papæ est specialis, prout fuit in casu c. *Dudum*; 3. in ejusmodi collatione Papali, non requiri mentionem de generali potestate facta Legato, vel Ordinario; 4. provisionem Papæ de beneficio *proximè vacaturo*, non esse super beneficio *incerto*; est enim certa *de collatione beneficii*, licet incertitudo sit *de vacaturo*. 5. potestatem conferendi beneficia Ordinariis, aliisque Prælati concessam esse *cumulativè*; non autem, *privativè* ad casum, quo prævenit Summus Pontifex: ex dict. c. *Dudum*.

427 Limitari tamen debet ea regula, de qua n. 424. nisi ex parte provisi ab Ordinario, concurreret possessio. Nam tunc ratione possessionis prævalet jus Ordinarii, ut expressè habetur, c. *si à Sede*. 31. *de præbend. in 6.* & tradunt omnes. Quod adeo verum est, ut etiam si provisos ab Ordinario possessionem non acceperit eo die, quo fuit provisos, adhuc præferendus esset provisos Pontificis, quia possessio facit præsumere anteriorem fuisse provisos, & colligitur ex dict. c. *Si à Sede* cum generaliter dicat, *possessorem esse præferendum*, cum de anterioritate provisionis non constar.

Deinde,

Deinde, nisi ex parte provisus ab Ordinario concurreret non solum assignatio *diei*, sed etiam *horæ*, cujus assignationem non haberet provisus à Pontifice. Nam ob illam determinationem præsumitur provisio Ordinariorum anterior; quia est certior probatio illa, quæ hac determinatione caret, ut diximus *n. 425. & tenet Barbosa p. 3. de potest. Episcopi allegat. 57. n. 5.*

§. 2.

De jure Concursum.

428 **C**oncursum fit, si, præter Pontificem, etiam alii, Collatores Papæ inferiores, sub eodem dato conferant idem beneficium v. g. Kalendis Jun. *Papa Cajo; Legatus à latere, Titio; & Episcopus, Sempromio.* In tali casu, cum dubitatur, cui istorum trium collatio prius facta sit? si nullus adhuc possideat, propter majorem consentientis prærogativam præfertur collatio Papæ, reliquis; & collatio Legati, collationi Episcopi, *c. si à Sede, 3 f. de præbend. in 6.* si vero unus eorum prius accepisset possessionem justam, ille præferendus esset *c. in pari, de Reg. juris in 6.* Not. autem, quod hoc jus *concursum* etiam locum habeat in Episcopo respectu sui Vicarii Generalis, qui beneficium vacans ex speciali concessione Episcopi, contulit alteri. *Pirhing de præbend. n. 80. §. notandum 3. Not. 2. eos, qui Autoritate Apostolicâ in Canonicos recepti sunt sub expectatione præbendæ proximè vacaturæ, debere in affectatione illius præferri his, qui Autoritate Legatorum, vel aliorum quorumcunque prius recepti sunt in Canonicos ejusdem Ecclesiæ. c. 12. de præbend. in 6.*

429 Ex hoc sequitur, illam regulam, *54. in 6. qui prior tempore, potior jure.* procedere in his, quorum *par est causa*, sive jus æquale, non autem, si *à dispar*, quia *gratia non estimantur ex tempore, sed ex causis, & personis. gl. in cit. c. V. antea.* Hinc, quando plures concurrunt ex diversis titulis, prærogativa tituli (nimirum collatio vel concessio à digniore persona) præfertur prærogativa temporis, hoc est ei, qui à minore, seu minus digno promotus est. Sed hoc intellige, quando agitur de jure *ad rem*, non de jure *in re*, ut colligitur ex *c. si à Sede, de præbend. in 6. & gloss. magna in c. hi qui. not. 1.* Unde quando diximus, collationem Papæ in concursu præferri et-

iam collationi factæ à Legato à latere, intelligitur, quando hic procedit ex potestate Ordinaria, non autem, quando ex speciali mandato, nam tali mandato provisus, censeri debet provisus Autoritate Apostolicâ, non Legati, si ageret per instrumentum; sed, si de lucro solum non capiendo, de quo *V. Pirhing. h. t. à n. 81.*

Questio fieri potest, qualiter constare possit, quod Ordinarius prævenit in prima collatione? *Gonzalez ad 8. regul. Cancellariæ §. 3. in præm. à n. 147.* censet, necessariò constare debere per instrumentum, seu scripturam, factam coram Notario, & testibus se subscribentibus in eodem instrumento, neque sufficere literas Ordinarii suo sigillo munitas; neque item factas coram Secretario, si Secretarius *Notarius* non esset, neque, si testes essent domestici, quia facile poterat Ordinarius fingere, *ante datam* cum suo Secretario, & testibus domesticis. Ne ergo hæc fraus committatur, requiritur (inquit *Gonzalez*) ut Ordinarii provisio contra Apostolicam provisionem probetur per Notarium, qui est persona publica, & testes omni exceptione majores.

Cœterum, etsi verissimum sit, provisio-
nem Ordinarii, contra provisorem Apo-
stolicum, seu Legatum non probari suffici-
enter literis ab Ordinario sigillatis, ut post
alios tradit *Malcardus conclus. 99. à n. 13.*
Garcia 8. p. de benefic. c. 4. n. 11. esto ad-
esset Secretarii Episcopi subscriptio, si No-
tarius non esset: at credo, si Notarii subscri-
ptio adesset, referens testes præsentis stetit-
se, sufficienter provisionem Ordinarii pro-
bari contra quemlibet impetantem, tam-
etsi testes in instrumento non se subscri-
perint; quia receptissima praxis est, instru-
mentum publicum non expostulare, ad sui
fidem, testium subscriptionem, ut aliis re-
latis comprobatur *Covar. pract. c. 20. n. 4.*
sic *Castropala 2. tr. 13. D. 2. p. 13. n. 6.*

§. 3.

Quid in provisionibus beneficiorum possint alii, Summo Pontifice inferiores?

Ante resolut. not. *Ordinarium bene-*
ficiorum *Collatorem* dici, qui ea
conferat *jure suo proprio*, tametsi alias ca-
reat jurisdictione, ut colligitur ex *c. Ordinariorum. 3. de Offic. Ordinar. in 6.* ibi: *Ordinariorum locorum, subditos suos plures dignitates, vel Ecclesias, quibus animarum cura*

cura imminet, obtinentes, seu Personatum, aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura similis est annexa, districtè compellant dispensationes, quarum vigore hujusmodi Ecclesias, Personatus, seu dignitates, Canonicè tenere se asserunt, intra tempus, pro facti qualitate, ipsorum ordinariorum moderandum arbitrio, exhibere. *c. si soli. 6. de concess. præbend. in 6. ibi. si soli Ordinario pro te beneficiando, &c. & Gloss. V. Ordinarium in Clement. 1. Ut lite pendente.*

433 *Not. 2.* Collatores Ordinarios quædam beneficia conferre posse, potestate fundata *in jure communi*; quædam autem potestate fundata *in consuetudine*, vel *prescriptione*. Hinc quæstio est de Episcopis, an & quæ jure suo proprio, atque adeo tanquam Collatores Ordinarii, conferre possint? de hac quæstione agitur in jure communi pluribus locis. 1. *c. Conquerente 16. de offic. Ordinarii ibi: decrevimus, ut in Ecclesiis, seu Capellis in diœcessis, ad Monasterium ipsum spectantibus, habeas Canonicam obedientiam, subjectionem, & reverentiam, institutionem, & destitutionem, correctionem, & reformationem, ac censuras Ecclesiasticas, jurisdictionem quoque causarum omnium ad forum Ecclesiasticum de jure spectantium, poenitentias & Sacramentorum omnium, quæ ab Episcopo sunt recipienda, collationem, Synodum, & Synodarici, seu Cathedralici nomine duos solidos, quartam decimationem, & mortuorum, visitationem quoque annuam, 2. in c. *Authoritate. 3. de Instit. dicitur ubi institutio nem beneficiorum spectare ad Episcopos, vel eorum officiales, c. cum ex injuncto. 12. de hæret. ubi habetur, si necessitas postularer, ut Sacerdos tanquam inutilis indignus à cura Gregis debeat removeri, agendum est ordinatè apud Episcopum, ad cujus officium tam institutio, quam destitutio Sacerdotum noscitur pertinere.**

434 Ex his communiter deducunt Authores, *spectato jure communi*, institutionem, & collationem dignitatum, Canonictuum, Parochiarum, & aliorum beneficiorum in tota diœcesi ad Episcopum pertinere. Confirmari hoc potest. 1. ex *10. q. 1. c. Regenda. 4. ubi, Leo IV. ad Episcopos Britannia scribens, Regenda, inquit, est unaquaque Parochia sub provi-*

sione, ac tuitione Episcopi per Sacerdotes, vel cæteros Clericos, quos ipse cum DEI timore provideret, cui jure pertinere videtur, & circumire, ut sibi necessarium visum fuerit Ecclesiasticâ utilitate cogente; item *16. q. 17. c. omnes 10. ibi: omnes Basilica, quæ per diversa loca constructæ sunt, vel quotidie construuntur, placuit secundum priorum Canonum regulam, ut in ejus Episcopi potestate consistant, in cujus territorio posita sunt;* ac eadem causâ & quæstione *c. nullus 11. ibi: nullus animarum curam, vel præbendas Ecclesiæ, sine judicio, vel consensu Episcopi alicui tribuat: imò, sicut Sanctis Canonibus constitutum est, animarum cura, & pecuniarum Ecclesiasticarum dispensatio in Episcopi judicio, & potestate permaneat. Si quis verò contra hoc facere, aut potestatem, quæ ad Episcopum pertinet, sibi vindicare præsumperit, ab Ecclesia liminibus arceatur, ita Calixtus Papa. Quilibet igitur Episcopus fundatam in jure habet intentionem super institutione, & destitutione in providendis beneficiis suæ diœcesis, ita, ut si quis id sibi jure speciali competere velit, probare teneatur, nisi aliunde notorium sit.*

435 Quod dictum est de Episcopis in materia potestatis providendi beneficiis suæ diœcesis, etiam intelligendum venit de aliis Prælatibus Ecclesiasticis, sive Regularibus, sive Secularibus, *jurisdictionem quasi Episcopalem obtinentibus*, hoc est plene jure exemptis ab Episcopo, etiam quoad populum, de quibus *V. Azor. p. 2. l. 6. c. 25. Layman l. 4. tr. 2. c. 10. n. 4. & alii.* Nam tota potestas Episcoporum, secundum quod porrigitur, ad providendum beneficiis, fundatur in jurisdictione Episcopali; Ergo idem possunt habentes illi similem jurisdictionem; sic Abbas in *c. Lateranensi 31. h. s. n. 4.*

436 Circa prædicta *not.* etsi diximus collationem beneficiorum suæ diœcesis (nisi constet, vel probetur aliud) pertinere ad Episcopum; hoc tamen non semper accipiendum *privativè*, nimirum exclusis aliis. In multis enim provisionibus Episcopus id facere debet cum *consilio*, quandoque etiam cum *consensu* Capituli, quædam enim sunt, quorum provisio spectat ad Episcopum *privativè*, cum aliis, ad Episcopum, & Capitulum *cumulativè*.

lativè, in quibusdam ad Capitulum solum: in aliis ad Prælatos alios, idque vel jure foundationis, vel statuto, consuetudine, præscriptione, Privilegio. Hinc.

437 *Not. 2.* si dignitas, Canonicatus, & præbendæ Canonicales fundatae vel erectæ sint ex communibus bonis, & sint *electivæ*, jure communi jus conferendi esse cumulativè penes Episcopum & Capitulum; & hoc præsumi, quando carent Patrono; si autem sint *Patronata*, Episcopi est præsentatum instituere; sic Abbas in c. *cum Ecclesia*, de Elect. n. 8. Observandum autem in casu, quo collatio beneficiorum *simul* spectat ad Episcopum, & Capitulum, Capitulum habere unam vocem *Capitularem*, & Episcopum alteram dimidiam sic, ut vox Episcopi tantum valeat, quantum vox totius Capituli, vel majoris partis.

Et quia collatio beneficii est actus jurisdictionis *voluntaria*, fieri potest ab Episcopo, etiam cum est extra diocesim, vel territorium suum, sicut etiam admittere illorum resignationes; Placius in praxi Episcoporum p. 2. c. 5. à 3. n. 87. non autem, quando est in Curia Romana, ut docet praxis, & tenet Covarr. l. 3. *resolur. c. 20. n. 9.* Quamvis autem olim Episcopus confirmatus, ante consecrationem, & acceptam possessionem, potuerit conferre beneficia, ut tradit Azor *tit. c. 25. q. 10. & 11.* nisi alius adhuc fuisset in possessione: hodie autem promoti apud Sedem Apostolicam id non possunt, nisi post literas Apostolicas, eorum promotionem, confirmationem &c. continentem, expeditas, & ostensas Capitulo, per Extrav. 1. de Elect. inter communes.

Ex hoc deducitur, in casu, quo potestas providendi beneficiis cumulativè est penes Episcopum, & Capitulum, non valere provisionem discordante Capitulo, vel majori ejus parte ab Episcopo, licet aliqui pauciores sentiant cum Episcopo. Tali enim casu valor provisionis pendet *cumulativè* ab Episcopo, & Capitulo, consequenter adesse debet & consensus Episcopi, & consensus *Capitularis*, id, quod non contingit in discordia inter Episcopum, & Capitulum.

438 *Not. 3.* Eum, qui in possessione ju-

ris conferendi beneficia, id posse *durante solum bonâ fide*, licet penes eum non sit proprietas. Nam possessor bonæ fidei fructus rei sic possessæ facit suos, ut pluribus ostendi in *Tract. Theol. de jure, & justit. q. 4. à n. 194.* Collatio autem, electio, præsentatio, &c. sunt fructus juris providendi per collationem, electionem, præsentationem, &c. ergo. Et quoniam collatione liberâ, acceptatâ, vel electione confirmatâ, & præsentatione, per institutionem approbatâ, jus in beneficio, seu *reale* acquiritur, esto deinde per alium proprietas obtineatur cum possessione, nihilominus provisio tenet, ut provisus removeri non possit, si facta sit ab eo, qui fuit in possessione juris providendi durante bonâ fide. Proprietas enim, esto clarè de illa constet, non absorbet causam possessionis relatè ad priora, quæ à possessore bonæ fidei acta, vel percepta sunt, sed relatè solum ad futura.

Dixi *durante bonâ fide*. Nam si quis *malâ fide* possideat rem alienam, cui v. g. Jus Patronatus annexum est, & beneficio patronato vacante præsentet aliquid ad tale beneficium, præsentatio, imò & institutio talis præsentati, nulla est, ac irrita, sic enim perinde se habet, ac præsentatio *facta à non Patrono*. Certum autem est, Possessorem esse in mala fide, etiam si auctoritate Judicis in possessione maneat, quando & possidenti, & Judici *constat*, possessionem rei, ac jus insidendi, obtentum esse per falsam causam v. g. si allegavit, falso, se supertalire habere sibi à marito jus constitutum pro dote, & constet maritum fuisse merum Usufructuarium; vel habere sibi obligatam jure paraphernalium suorum, quæ viro attulit, ipso Judice sciente, quod nihil omnino habuerit, quod afferre potuisset, & maritus ultra dies vitæ (utpote merus Usufructarius) ea bona, quæ sciebat non sua, gravare non potuerit, alteri in illis constituendo securitatem.

439 *Not. 4.* Actus jurisdictionis spiritualis, cujusmodi sunt provisiones beneficiorum Ecclesiasticorum (quo etiam reducitur institutio, & destitutio) seclusâ concessione, & gratiâ Ecclesiæ, nulli Laicorum competere posse, cujus ratio est ex c. *deccrnisus. 2. de Judic.* ubi dicitur, à Laicis

Laiis Ecclesiastica negotia (*maximè spiritualia*) tractari non debere, provisio autem beneficiorum est specialiter inter negotia Ecclesiastica, imò actus jurisdictionis spiritualis, ergo. Unde, quando ex speciali quandoque privilegio id Regibus & Principibus conceditur, potius intelligitur de *presentatione & nominatione*, de quo maximè videri potest c. *Generalis* 13. *h. t. in 6.* ubi plura damnantur in iis, quæ sibi Laici usurpant prætextu Guardie sive Custodiae, *advocationis* sive defensionis Ecclesiarum.

440 *Not. 5.* Ad quæstionem, quid possint Episcopi & Prælati Papæ inferiores, in ordine ad constituendas *pensiones* in alieno beneficio, beneficiorum *uniones*, & aliorum illis onerum impositiones, resolvendum in seqq. Nec enim illorum arbitrio subest, novis Ecclesiis exactioibus, aut oneribus ex libitu gravare, augendo taxam subsidii charitativi, cathedratici, quartæ funeralis &c. &c.

ARTICULUS VII.

De habilitate Recipientium beneficia Ecclesiastica.

441 **U**T quis *canonicè* recipiat beneficium Ecclesiasticum, plures conditiones necessariæ sunt, ex parte subjecti recipientis, nam in quantum comparatur ad dantem, omnino necessarium est, ut recipiat legitimè à *valente dare*, ut expositum est. Ubi enim nihil legitimè dari, nihil etiam dantem, vel recipientem à culpa. Prima igitur conditio in habilitate passiva, recipientis beneficium, est, quòd sit natus *ex legitimo thoro*, vel, si secus, sit legitimatus vel à Papa; vel ab alio habente potestatem ad id Ecclesiasticam. c. *Innotuit* 10. de *Elect.* c. *fin. de fil. Presbyt.* c. 1. *cod. in 6.* V. Castropalaus *tr. 13. D. 4. à p. 1.* De quo egimus *lib. 1. tit. 17.* Secunda est, quòd habeat *legitimam, & convenientem aetatem*, c. *super 35. de præb.* quæ autem sit ea aetas? exponitur *lib. 1. Decret.* De aetate & qualitat. Ord. præfic. Tertia est, ut sit Clericus c. *cum contingat. eod.* & quidem *in re*, non autem errore, aut solâ hominum existimatione. An autem debeat esse *Sacerdos actu*, vel sufficiat esse talem aptitudine, dictum est à n. 281. Quarta est, ut non habeat censuram Ecclesiasti-

Tom. III.

cam, nec sit personaliter interdictus; item ne sit criminofus, infamis infamia juris aut facti, de quibus *loc. cit.*

Movent aliqui quæstionem, an, & 442 quæ *intentio* requiratur in recipiente beneficio Ecclesiastico? R. in recipiente beneficium simplex, vel etiam curatum, sufficere intentionem conditionatam *permanendi* in statu clericali, ut sacros Ordines suo tempore recipiendi, nimirum, nisi nova iusta causa mutandi propositum supervenerit, ita Sanchez *l. 7. matr. D. 43. n. 12.* & alii. Intellige modò simul præstet onera, ad quæ jure beneficii tenetur, nulli enim præscripta est intentio *absoluta* manendi in statu Clericali, licet quis obtineat aliquod beneficium, cum Clericis, si nondum in sacris sint constituti, & habentes beneficia, liceat transire ad vitam Laicorum, imò & nuptias, modò dimittant beneficia prius obtenta. Si autem quæras, an qui beneficium non curatum, cui est annexa obligatio sacri Ordinis suscipiendi, accepit animo fruendi fructibus tantum ad tempus, sed non recipiendi sacrum Ordinem intra tempus præscriptum, obligetur ad fructuum restitutionem? R. talem quidem peccare, cum suscipiat obligationem animo illam non implendi, probabilius tamen non teneri ad restitutionem, quia hæc pœna iis tantum, qui habent beneficia curata, jure positivo statuta est, ita Sanchez *cit. n. 13.* cum aliis, intellige, si satisfecit officio, propter quod est beneficium.

Hinc nullum omnino peccatum committeret Clericus, recipiens beneficium simplex, non habens obligationem suscipiendi sacrum Ordinem, nec exigens, ut Beneficiatus *per se ipsum* administret, si officium, quod exigitur, adimpleat, dum beneficium retinet, licet intendat nec sacrum Ordinem suscipere, nec in Clericatu permanere, ita Sanchez *n. 17.* quia talis contra nullam obligationem peccat 1. *non omitendo susceptionem Ordinis sacri*, quia, ut ponit calus, ex titulo illius beneficii nulla est ejus obligatio: *non carendo intentione perpetuò Clericandi*, vel etiam habendo intentionem contrariam; quia beneficium Ecclesiasticum id non exigit in quolibet Beneficiato, ut diximus num. præced. *non denique propter*

O 2

negle-

neglectum officium, quia contrarium supponitur in casu.

443 Quæstio altera est, an valeat consuetudo, vel statum non admittendi ad beneficia, vel Canonicatus alicujus Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiata, nisi illustres sanguine? R. de hoc agi in c. *Venerabilis* 37. h. t. Nam cum Episcopus Portuensis fungens officio Legati Apostolici, præbendam in Ecclesia Argentinensi, cujus collatio erat ad Sedem Apostolicam devoluta, Clerico J. contulisset, eamque collationem à Pontifice confirmari peteret, Procurator autem Capituli Argentinensis allegaret consuetudinem antiquam, inviolabiliter observatam, juxta quam *nulum, nisi Nobilem, aut liberum. & ab utroque parente illustrem*, honestæ conversationis, ac eminentis scientiæ, in confortium suum admiserint, *Pontifex attendens, quod non generis, sed virinum nobilitas, vitæque honestas gratum DEO faciant, & idoneum servitorem*, & quod ad culmina dignitatum, nedum ad præbendas *viri eminentis scientiæ* valeant reperiri, *exceptiones hujusmodi non duxit admittendas*, & Delegatis suis mandat, quatenus, si constiterit præbendam vacasse, quando ipsam dicto G. contulit Episcopus memoratus, ipsum ad eam recipi faciant.

444 Ex hac decisione deducitur, invalidum esse statutum, vel consuetudinem, quâ soli *Nobiles*, exclusis ignobilibus, recipiantur in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, sic Rebuffus in *Tract. de Nominat. q. 15. n. 3.* Panormit. in *dict. c. 37. n. 4.* & complures alii. 1. Quia tale statutum, vel consuetudo contrariatur substantiæ institutionis talium præbendarum, & Canonicatum, in quibus non generis, sed virtutum nobilitas attendi debet, ut nimirum iis gaudeant, non alii, nisi qui sunt *idonei Ministri DEI*, quod sanè *nobilitas sine virtute* nullatenus præstat. 2. Quia tale statutum includit *acceptationem personarum*, ex causa proorsus impertinente ad finem, propter quem directè institutæ sunt ejusmodi præbendæ, qui est, *habere DEI Ministros fideles, sedulos, exemplares, divino cultui deditos*; 3. Quia Pontifex in dicto c. ejusmodi consuetudinem reprobat tanquam frivolum.

445 Dices: non posse reprobari consuetudinem & statuta Ecclesiarum, quæ ab

immemoriali tempore, nullum nisi Nobilem admiserunt, præsertim, quando sic in ipsa fundacione constitutum fuit. R. Diuturnitate temporis non purgari, sed ingravescere vitium, præsertim pertinaciâ vix emendabilium sine graviore malo propter multitudinem peccantium, ut diximus supr. ex c. cum non ignores 15. de præbend. Deinde vix ulla *fundatio* produci authenticè potest, quæ petat *solos Nobiles*, in quibus exigatur severius probatio Nobilitatis, quam honestæ vitæ, & observantiæ mandatorum DEI, nam talis fundatio rationabilis non esset, & directè contra finem talium fundationum.

Nec obstat, quòd olim permissum fuerit Fundatoribus, ut ex illustri familia descendentes eorum liberis, aut propinquis ejusmodi præbendæ conferrentur; nam ad hoc sapienter respondet Wagnebeck in Exegeſi ad dictum c. *Venerabilis*, *S. consuetudo autem*, approbans eam consuetudinem ex seqq. causis 1. quod ipsi Fundatores pro temporum illorum pietate ita liberos, nepotes, cognatos educarent in DEI timore, ut sponte conciperent desiderium vitæ religiosæ, & Spiritum perfectionis Christianæ, utque parentes gratularentur sibi, si possent illos divino servitio mancipare, ad hoc allicientes eisdem his ipsis fundationibus. Secundò, quia Nobilitas, antiquitus non contenta sanguine, sed inhians virtuti, properabat ad servitum DEI in Monasteriis & Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, quæ tum pleræque erant Regulares, subeundam. Olim enim *sanctum esse*, erat *Nobilitatis consuetudo*, ut ostendunt tot Sancti, ex quibus plurimi splendore sanguinis, sed maxime virtutis, illustres erant; an autem non hodie posteritas à nobilitate interna degenerans, prætextu nobilitatis *externæ*, Ecclesias sibi *soli*, causâ planè disparsi à mente Fundatorum, arroget? aliorum judicium esto.

Qualiter porò Regulares beneficia 446 secularia, vel econtra Seculares regularia recipere valeant? præmissimus à n. 159. ubi etiam qualiter beneficium mutare possit *statum*, seu qualitatem, ut nimirum de regulari transeat in seculare, vel econtra? vel qualibet beneficia conferri regularibus, esto regularia sint: &c. Similiter, quæ hoc loco quæri possunt de pluralitate

litate beneficiorum in eodem subjecto? quid in hoc possit consuetudo? quæ beneficia incompatibilia sint? qualiter valet unum adeptâ possessione alterius? quis dispenset in pluralitate beneficiorum? &c. dicta sunt à n. jam citato, nimirum 159.

ARTICULUS. VIII.

De literis beneficalibus.

447 **C**UM olim ex Episcopis nonnulli ab usi notabiliter essent potestate providendi beneficiis, ea conferendo indignis, repellendo perquam idoneus Ecclesiarum ministerio, & vocando homines ex titulo sanguinis, affectionis &c. magno Ecclesiarum dispendio, &c. &c. Summi Pontifices plurium beneficiorum provisionem sibi reservarunt, vel locorum Ordinariis præceperunt, ac mandarunt pro suprema sua potestate (quam habent in Ecclesia) per diplomata, seu literas, ut beneficia vacantia, vel vacatura in ipsorum Ecclesiis, conferantur Clericis ab ipsis Summis Pontificibus nominatis. Hæ literæ, in ejusmodi materia, vocantur *gratie expectativa*, seu *mandatum Apostolicum*, quo intelligitur *omne rescriptum quo Summus Pontifex jubet beneficium alicui conferri*, sic Staphileus tract. de gratis expectativis, ipsarum novem, aut decem formulas numerans, de quibus Azor p. 2. lib. 6. c. 32. q. 5. quibus præmissis.

S. 1.

Quotuplex sit Mandatum Apostolicum.

448 **C**UM tam in hac, quam seqq. questionibus frequens occurrat mentio de variis Ecclesiis, & literis, seu mandatis, & aliis modis mandandi, pro eorum intelligentia brevem eorum terminorum notitiam esse præmittendam duximus, ex P. Benedicto Pereyra in Elucidario sermonis Theologici, ac juridici, lib. 2. Elucidat. 9. Sect. 4. de beneficiis. Quare not. 1. inter Ecclesias esse differentiam in dignitate, & juribus, ex eo nascentibus, quod una sit *Matrix* relatè ad alias; una *Metropolitana*, *Collegiata*, *Conventualis*, *Curata*, *baptismalis*, &c. &c. *Ecclesia Matrix*, juxta *Gloss. in Clem. 5. de sent. ex com.* illa propriè vocatur, quæ est major baptismalis, aliarum quodammodo Ma-

ter; ideo enim *Matrix* dicitur, quia in ea per baptismum renascimur. Unde c. *audientiam* 1. de ædif. Eccles. dicitur ea, quæ habet alias Ecclesias sibi subjectas: in c. *venerabilis* de verb. signif. sumitur pro Ecclesia Cathedrali. Et quidem *Matrix* Ecclesia est, quæ in loco baptismalis, primaria, & principalis est, ita Azor tom. 2. l. 3. c. 12. q. 13. & lib. 9. c. 3. in fine. *Ecclesia Viduata* in jure dicitur illa, quæ vacat morte Pastoris. Sic sumitur in c. *ne pro defectu* de Elect. Ubi æquiparantur Ecclesia Cathedralis, & Regularis, statuiturque ut ultra tres menses prælato non vacet. Notat verò ad hunc locum Sylvester V. *Electio* 2. n. 3. vocem *viduata* in stricta significatione capi pro Ecclesia, *desstituta sponso*, qualis est sola desstituta Episcopo: Nam solus Episcopus vocatur *Sponsus*, at in cirato loco sumi minus strictè, utpote in materia favorabili. *Baptismalis* est, in qua est fons aquæ sacratæ ad baptismum, etsi aliquando Parochialis non sit: *Collegiata*, vocatur illa, in qua est Collegium Clericorum, & neque Cathedralis, neque Regularis est. *Collegiatam esse*, deprehenditur est institutione, & si ex hac non constet, talis censetur, si habeat arcam communem, ac possit constituere Actorem, sive Syndicum, per quem juret, lites moveat, & tractet. *Conventualis* est, quæ habet Conventum Clericorum, estque indifferens ad secularem & regularem, proindeque latius patet quàm Collegiata; *Cathedralis* dicitur à Cathedra & est in qua Episcopus præsidet; *Metropolitana* est, quæ habet Archi-Episcopum; sicut *Præmialis*, quæ Primatem, & *Patriarchalis*, quæ Patriarcham.

Not. 2. Ex his, quæ Clerici percipiunt de proventibus bonorum Ecclesie, vel foundationum, aut occasione muneris, seu officii sui Ecclesiastici, varias quoque illarum perceptionum esse denominationes. Quædam enim vocantur reditus beneficii, aliæ, pensiones, portiones, obventiones, distributiones quotidiana, præstimoniam, &c. Quid porò sint *præstimoniam*? constat ex n. 255. quid *portiones*? à n. 262. quid portio integra, vel dimidia? ibid. à n. 262. quid *Ecclesia commendata*? à n. 269.

Pensio apud Lessium lib. 2. cap. 34. 450

n. 201. sic definitur: est *jus percipiendi fructus ex alieno beneficio*. Dicitur (*ex alieno*) quia nemo dicitur ex suo beneficio habere pensionem, sicut nec usumfructum ex bonis propriis; apud Azorium p. 2. lib. 8. c. 5. q. 1. sic definitur: *est certa portio, ex aliquo beneficio Ecclesiastico, justa de causa ad tempus detracta, & separata*. Per particulam (*ad tempus*) distinguitur à portione, quam habent Portionarii, de quibus egimus proximè n. 262. Nam hujusmodi portio est perpetua, & cum aliunde sit propter Officium spirituale, nec habeat curam animarum, nec jurisdictionem, nec dignitatem, est verè beneficium simplex. *Pensio* triplex est, temporalis, spiritualis & media. *Temporalis*, alio nomine *Laica* est, quæ datur propter aliquod ministerium temporale, v. g. Viro illustri, ut Ecclesiam defendat, Oeconomus, ut negotia Ecclesiæ agat, vel cuilibet operam Ecclesiæ navatam, vel navandam. *Spiritualis* est, quæ fundatur in titulo merè spirituali, & datur v. g. Concionatori, vel Adjutori Episcopi, aut Parochi. *Media* est, quæ fundatur in solo statu spirituali, non tamen in Officio spirituali præstando, & datur v. g. Clerico pauperi, vel Parocho seni, ut se sustentet, item, quæ datur causâ resignationis, vel litis componendæ: tam spiritualis, quam media pensio, *Ecclesiastica* dicitur. *Pensionarius*, ut sumitur ex Lessio de benef. n. 208. est ille, cui solvitur pensio, sicut Donatarius ille, cui fit donatio.

451 *Distributiones quotidiana*, de quibus fit mentio c. *licet*, de præbend. & vocantur *Manualia beneficia* c. *olim* de verb. signif. item *virtualia* c. *de cætero*, de Cleric. non resident. Sunt portiones, quæ debentur quotidie Clericis beneficiariis, eo quòd statis horis intersint Officiis divinis. Unde nomen habent ex eo, quòd pro certarum horarum varietate in singulos quotidie distribuuntur, ita, ut qui *Missa* interest certam sibi fructuum portionem vendicat, qui *matutinis*, aliam certam, & sic de reliquis. *Distributionum* appellatione absolutè veniunt *anniversaria defunctorum*, ut tenet Monet. tract. de distrib. p. 1. q. 3. n. 12. Secus *distributionum quotidianarum* appellatione, ut docet Tuschus tom. 2. lit. D. Concl. 511. n. 2. quidquid in oppositum dicant mul-

ti apud Barbosam *appel.* 75. n. 2. Quotuplices sint hujusmodi distributiones, latè explicat Azor p. 2. l. 7. q. 3. *Obventiones*, & *reditus* pro eodem videtur sumptisse Ulpian. L. 1. ff. de exercit. quamvis Accursius §. *exercitorem*, distinguat, asserens, *reditus* certiores esse; *obventiones*, plerumque contingere.

Obventiones juxta Rebuff. in L. *fru-* 452 *gem.* verò *obvenientes etiam*, ff. de verb. signif. dicuntur fructus ex re venientes, cujusunque sint emolumentum. Ceterùm hic *obventionem* appellatione continentur oblationes, & personales decimæ, quæ dantur diebus, quibus accedunt Beneficiati ad Ecclesiam, & ex mortuariis, & similibus; ita *Gloss. c. ad audientiam* 2. verb. *obventiones*, de Eccles. ædific. ubi Abb. n. 15. *Obventionum beneficii*, seu præbendæ appellatione non veniunt distributiones quotidianæ, ita sic Gigascons. 144. n. 18. & Moneta *tr. de distrib.* p. 1. q. 7. n. 11. Denique *redituum beneficii* appellatione non veniunt propriè distributiones quotidianæ juxta Monet. cit. p. 1. q. 8. n. 7. quamvis hic q. 7. n. 5. & 6. fateatur, eas dici posse *reditus* Ecclesiæ, seu Ecclesiasticos. Addit p. 2. q. 14. n. 22. *redituum*, & *valoris* beneficii appellatione, neque mortuaria, neque anniversaria contineri.

453 *Not.* 3. circa ipsa quoque beneficia venire diversas appellationes provisionum, dispositionum, vel aliorum accidentium in his intervenientium, &c. Unde quæstio est, quid in beneficiis denotet expectativa, alternativa, subrogatio, conjunctio, devolutio, intrusio, retrotractio, pacifica possessio, residentia, revalidatio tituli, & his similia? Quid porò sit *residentia*? constat à n. 85. quid *possessio pacifica*? à n. 320. & 325. quid *expectativa*? à n. 463. *Alternatio* est, vices successio juxta Latinos, à Juristis usurpatur pro disjunctione, cum dicitur, *illud, aut illud* L. 7. §. *quod autem*. ff. de injur. Hinc *alternativa* est conjunctio *alternativè* significans, scilicet, quando significat, alterum de conjunctis esse. In beneficiis alternativa, dicitur potestas à Summo Pontifice Episcopis ita communicata, ut Episcopi alternis mensibus unà cum ipso Summo Pontifice jus habeant conferendi beneficia vacantia. Papæ enim

enim sunt menses sex, *Januarius, Martius, Majus, Julius, September, November*, Episcoporum alii sex, *Februarius, Aprilis, Junius, Augustus, Octobr, December*; Unde Azor *cit. c. 34. q. 11.*

454 *Subrogatio* apud Juristas L. *proponatur* ff. de judiciis est, quâ quis in locum alterius sufficitur. Apud Canonistas c. 1. ut lite pendente in 6. *Subrogationis rescriptum est* quo Pontifex mandat aliquem in locum alterius de certo beneficio litigantis substitui. Subrogatio hæc fit duobus modis. Aut enim Pontifex præcipit Ordinario, ut aliquem subroget in omne jus, & locum alterius vita functi, aut causâ extinguendi lites citius ipse subrogat, quia vel alter litigantium vita cessit, vel matrimonium iniiit, vel Religionem professus est, vel se suo jure abdicavit, vel ob crimen beneficio dejectus est.

455 *Conjunctio*, seu unio in beneficiis, ut habetur c. *sicut uniuersus, de excess. Prælat.* datur, cum duæ Ecclesiæ, vel beneficia legitimâ Superioris autoritate connectuntur in perpetuum, vel ad tempus, ob Ecclesiasticam necessitatem, vel utilitatem, Hoc fit tripliciter, 1. quando ita confunduntur, ut in unum, & in idem corpus coalescant, 2. quando manent separatæ, ita tamen ut Ecclesia inferior, principali subjiçatur: 3. quando manent separatæ & neutra alteri subjiçitur, sed utrique unus Minister præficiatur. Est autem discrimen inter *conferre* & *conjungere*, quia beneficium non conferitur, nisi *vacans*, at conjungitur etiam, *cum non vacat*, de hoc dicemus in seqq.

456 *Deuolutio* juxta Rebuff. in *praxi benef.* tunc datur, quando beneficium, intra certum temporis spatium, jure definitum, non conceditur, & propterea ad aliquem jus conferendi transfertur, seu devolvitur: & sic *jus deuolutum* dicitur. Cum enim sæpe contingat, ut, qui habent jus creandi Ecclesiæ Ministros, se negligenter gerant, Pontifices certum tempus præfixerunt, intra quod, si Ecclesiæ vacanti consultum non fuerit statim, id jus, *tanquam caducum*, ad Superiores Prælatos devolvatur.

457 *Intrusio* derivatur à verbo *intrudere*, quod significat quasi vi quandam *intrudere*: & juxta Lessium *lib. 2. c. 34. n. 123. & 124.* datur, cum quis, sciens, absque Canonico titulo beneficium acci-

pit, aut retinet: vel, cum quis accipit, aut retinet beneficium, sciens nullum jus, saltem perfectum, sibi in eo competere. Hoc autem multipliciter accidit 1. cum quis non Superioris, sed suâ, vel parentum Autoritate occupat beneficium. Tunc autem ipso facto privatur omni jure, quod per electionem habebat. 2. Cum is, contra quem est lata sententia depositionis, à qua non est appellatum, retinet, beneficii possessionem. 3. Cum quis est confirmatus, sed illâ confirmatione cassatâ per Superiorem, retinet administrationem: vel cum præsentatus ingerit se administratione ante institutionem. Tunc tamen solum videtur privandus per sententiam; 4. Cum quis accipit titulum, & possessionem, à non habente potestatem. 5. Cum quis accipit beneficium, quo alter injuste, & præter ordinem juris, est privatus. 6. Cum quis vi occupat possessionem beneficii. Hic perdit omne jus, quod per electionem, præsentationem, & collationem beneficii, habebat. Si autem veram collationem habeat, potius dicitur *violens*, quàm *intrusus*. 7. Cum quis sine Canonico titulo, v. g. in excommunicatione, *sciens* accipit collationem, & possessionem. 8. Cum quis electioni per abusum Laicorum de se factæ consentit. Et tunc fit inhabilis ad idem, & reliqua omnia beneficia. Hic tamen (ut notat Lessius *cit.*) non dicitur proprie *intrusus*, quia nondum beneficium occupat.

Retrotractio alicujus inhabilitatis, aut poenæ, datur, quando inhabilitas, aut poena, quæ in eventum futurum suspensa erat, eo dato, ad initium recurrit. Quomodo locum habeat in beneficiis per Simoniam obrentis, explicat Lessius *lib. 2. c. 35. dub. 27. n. 153.* de hac retrotractione egimus in libr. 4. ubi egimus de dispensatione Summi Pontificis, in radice matrimonii, quibus positus.

Not. 4. Quod, quamvis aliqui (ut 458 videri potest apud Azor *p. 2. l. 6. c. 32. à q. 5.*) novem, vel decem formulas numerent, quæ obtinent in gratiis expectativis, seu literis, & mandatis de alicui providendo in beneficio, tres tamen communiter species literarum Apostolicarum in hac materia assignentur, nimirum *monitoria, præceptoris, ac executoria.* Inter has ipsas

lite-

litteras, seu mandata Papalia in materia beneficiorum de providendo, quædam sunt, quæ, quia dignum & justum est, ut Clericis pauperibus de beneficio provideatur, vocatur *rescripta justitia*, ac expediuntur in *forma pauperum*; non, quod ex justitia debeantur; sed quod justum, ac conveniens sit, pauperes juvari: quædam *gratia*, quæ, secluso paupertatis titulo, & hæc communiter expediuntur in *forma gratiosa*, supponuntque Clericum dignum gratiâ; nam, si expediuntur in *forma dignum*, petunt esse *dignum inveniri* post diligens examen: alia quandoque habent clausulam: *Si alteri, si neutri, si nulli*, vel, *si rationi congruit*; pro quorum intelligentia.

459 *Not. 5.* Rescriptum *si alteri*, esse, quando super aliquod beneficium litigas cum altero, & mentione litis factâ impetras à Pontifice, ut tibi beneficium conferatur: tale Rescriptum, (quia clausulam & conditionem habet, *si alteri jus in beneficio quasi non fuerit*) vocatur Rescriptum, *si alteri*, Rescriptum *si neutri*, est, cum duo sunt litigantes, & tertius impetrat à Pontifice, ut sibi beneficium conferatur eâ conditione, *si neutri litiganti jus quasi tum fuerit*. Rescriptum verò *si nulli* est, cum plures litigant, tu verò impetras à Pontifice beneficium, *si nulli eorum jus in beneficio competat*. Rescriptum *si rationi congruit*, sic dictum, quod illa verba sint *illius initium*, & contingit, cum supponitur Prædecessorem gratiam concessisse, per scripturam tantum ab ipso signatam, vel saltem per verbum *fiat*, neque illam gratiam extinctam non tamen per litteras expeditam esse, Successor verò, cognoscens testium probatione hanc gratiam esse factam, litteras expedit hoc tenore: *Rationi congruit & convenit honestati, ut ea, qua de Romani Pontificis gratia* sic Rebuffus *prax. benefic. part. II. tit. de gratia, rationi congruit*. Azor 2. *part. lib. 7. c. 31. q. 7.*

460 *Not. 6.* Quod Rescriptum (*si alteri, si neutri, si nulli*) supponat litem super beneficio, & factam litis mentionem in libello, seu supplicatione Oratoris, ut validè impetretur, nec effectum operetur, aut sortiri possit quousque lis finita fuerit, & declaratum jus in beneficio, vel ad beneficium non competere *alteri, neutri,*

vel *nulli*. Nam durante hoc jure sive in beneficio, sive ad beneficium rescripta, impetrantibus non profunt. Quia Pontifex non intendit juri quasi derogare, & beneficia cum aliorum damno providere, juxta *reg. Cancell. 16. de non tollendo jus alteri quasi*, sic Rebuff. in *praxi benefic. q. 1. tit. de rescriptis, si neutri &c. n. 20.* Ut autem obtineatur Rescriptum *rationi congruit*, in libello exprimenda sunt omnia, quæ in prima concessione necessariò erant exprimenda, cum sit Rescriptum, quod Authoritatem præbet Concessioni primæ, nondum perfectæ, ut notat Azor *p. 1. l. 7. c. 31. q. 11.*

Not. 7. præter prædictas rescriptorum species, alia esse, quæ dicuntur *nova provisio*; alia, quæ *simplex*: alia denique, *perinde valere*. Rescriptum, quod dicitur *nova provisio*, contingit, cum Pontifex provisionem ab inferiore factam confirmat, propterea, quod provisio aliquantulum ambigat, an prima provisio effectum habeat: ignoret tamen nullitatis provisionem, & hoc ipsum in libello exprimit; *simplex*, provisio est, quæ nullam aliam validam provisionem supponit, solumque relatione factâ beneficii vacantis conceditur: Sic Rebuff. & Azor. sup. Demum rescriptum *perinde valere* est, quando vi, seu virtute ejus, concedit Pontifex, ut rescriptum prius à se concessum, quod ex aliquo capite nullum fuit, vires obtinet, & perinde valeat, ac si à principio validè expeditum fuisset, nullusque in illius impetratione defectus commissus.

Not. 8. virtute rescripti *nova provisionis* legitime impetrati haberi hunc effectum, ut, si successu temporis prima inferioris provisio nulla esse declaretur, non obinde nova provisio à Pontifice facta pereat, quia est æque principalis, ac prima quoad subsistentiam, esto quoad concessionem accessoria esse videatur, ubi tamen adverte, hoc non facile concedi, nisi tribus casibus, 1. in electione Monialium, 2. in unione beneficiorum, 3. in provisione, seu unione præceptoriarum S. Joannes Hierosolymit. & aliarum Sacrarum militiarum, de quo V. Rebuffum in *praxi benefic. p. 1. de nova provisione à n. 1. Azor p. 2. l. 7. c. 31. q. 7.* ad obtinendum autem rescriptum *perinde valere*,

valere, opus est exprimi omnia, propter quæ prius rescriptum non valuit; uti & illud, si novum aliud impedimentum accessit, puta, si, *consciis prioris nullitatis*, fructus beneficii percepit, & consumpsit; sic Azor cit. q. 5. his præmissis.

§. 2.

Quæ beneficiorum conditiones exprimenda sint pro mandatis Apostolicis obtinendis?

463 **H**Oc pertinet ad Oratores, qui Papæ pro beneficiis obtinendis supplicent; de his porro multa jam diximus lib. 1. tit. 3. de Rescriptis: est autem hujus quæstionis notitia pernecessaria, non tantum ipsis Oratoribus, ne rescripta, quæ obtinent, obreptione, vel subreptione vitentur; Sed etiam mandatorum ejusmodi Executoribus, qui ut munere suo rectè fungantur, explorare tenentur, num in supplicatione tenentur, num in supplicatione Oratorum ea expressa sint, de jure debent. Sunt autem aliqua, quæ se tenent ex parte impetrantis; quædam ex parte beneficii: alia, ex parte juris alteri competentis in beneficio, pro quo supplicatur. Quia verò habitas subjecti præsupponitur, & de illa jam dictum est. Unde supra, eà hic prætermittam.

464 **Q**uæres 1. an impetrans rescriptum Apostolicum pro beneficio, debeat in supplicatione exprimere, quòd jam habeat aliquod beneficium? 2. an saltem pensionem Ecclesiasticam? 3. an dignitatem habitam? 4. an beneficii qualitatem? 5. an quòd pluries sit dispensatus? 6. an, quòd in tali beneficio habeat pensionem laicam, vel præstimonium? 7. an quòd habeat patrimonium? 8. an quòd beneficium sit Curatum? patronatum? electivum? Collativum? Cathedrale? 9. an petens residentiam? 10. an seculare, vel regulare? monaculum? affectum, reservatum? &c. &c.

465 **A**d 1. &c. Beneficiorum, si quæ Orator jam habeat, mentionem esse de necessitate faciendam; si ad instantiam Oratoris emanet mandatum providendi, constat ex dict. l. 1. tit. 3. quòd verum est, licet tale beneficium sit modicum, ut constat ex c. penult. de Rescript. & c. *si motu* 23. h. t. in 6. excipe, nisi Pontifex motu
Tom. III.

proprio mandet alicui provideri de beneficio; tunc enim non exigitur expressio, quòd jam prius Orator habeat aliud beneficium; ut apertè habetur in cit. c. *semotu*. Ratio autem primi est, ut ambitionis via præcludatur, & ne aliis, vel Ecclesiæ sequatur præjudicium, si plura beneficia uni conferantur.

Si dicas, in c. *cum teneamur*. 6. h. t. 466 solum dicitur, mandatum non esse exigendum, si omiſsa sit mentio; quòd Orator jam habeat beneficium *sufficiens congrua sustentationi*, & in c. *Is, cui* 19. eod. in 6. præcipitur, ut fiat mentio, *ad vitam*, ergo, ubi beneficium *non sufficit ad vitam congruè sustentandam*, non requiritur ejus mentio. *¶* N. conſeq. solum enim sequitur in illis textibus hoc non præcipi; non autem in aliis. Unde non est locus argumento per sensum contrarium, cum pro mentione facienda etiam modici beneficii extent alia jura apertè contraria, ut ostensum est, præter quam, quòd nec in illis juribus negetur facienda mentio beneficii non sufficientis ad vitam.

Responsio data n. 465. procedit et. 467 iam 1. in casu, quo quis beneficio spoliatus esset; per hoc enim non amittit titulum; sicut nec, si renuntiasset, sed renuntiatione nondum admittà, nam c. *si proponente* 42. de Rescript. exigens mentionem beneficii. *habiti*, loquitur indefinite de quolibet beneficio habito *in titulum* ibi: si proponente aliquo, nondum se beneficium Ecclesiasticum affectum, super provisione ipsius (*licet minus competens obtinentis*) rescriptum Apostolicum *de hoc mentionem non faciens*, impetretur, *illud veluti fraudulentè obtentum dicimus non valere*. Procedit 2. ut etiam fiat mentio *juris*, quòd quis habet ad beneficium, v. g. per presentationem, vel electionem nondum acceptatum, ut colligitur ex c. *ad audientiam* 31. de Rescript. ubi cassantur literæ impetratæ ab habentibus alias super provisione, præcipientes eis annuas pensiones, seu alia beneficia, ab eorum impetratione desistant, renuntiantes beneficio literarum, *si de hoc in impetratione aliarum non fiat mentio*, id, quòd etiam habetur c. *in nostra* 32. eod.

Ad 2. affirmativè responderet Menochius 468

P

chius

chius de Arbitrar. l. 2. casu 201. n. 51. quia succedit loco beneficii, sed negativè dicendum, si propriè beneficium non sit, cum obligationes ultra verborum proprietatem extendi non debeant, sic Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 14. & alii. Ad 3. r. affirmativè de dignitate beneficii, ut expressè dicitur c. ad Aures 8. de Rescript. & quidem non in genere; Sed expresso dignitatis nomine, ut tradunt Doctores communiter in dict. c. In nostra, & licet in c. ad aures, solum sermo sit de casu, quo habens dignitatem petit impetrare beneficia *minora*; idem tamen esse dicendum, si *ad majora*, constat ex iuribus *supra cit.* si quis etiam impetrare velit *majora*.

469 Ad 4. r. affirmativè, quòd aliàs deficiat consensus rescribentis. Nam mandata Apostolica de providendo intelliguntur solum de beneficio *simplicia*, nisi aliud exprimat. Ratio hujus est 1. ex c. *Cum in illis* 16. de *præbend.* in 6. ibi: *Cum in illis, quibus beneficia, curam animarum habentia, committuntur, major, quam in iis, qui ad alia promoventur, idoneitas requiratur: intentionis nostra nequaquam existit*, ut, cum aliquibus de Ecclesiis, Personatibus, dignitatibus, vel aliis beneficiis *quibuscunque* (de animarum cura mentione non habita) provideri mandamus ipsis, *de iis, quibus hujusmodi cura imminet, possit aut debeat provideri.*

470 Nam ex hoc textu aperte colligitur. 1. Quòd, si qualitas beneficii *curati* ab Oratore in supplicatione taceatur, impetratio sit ipso jure nulla, ut patet ex textu, ibi: *non est intentionis nostra*, sic enim deficit consensus, à quo substantialiter pender impetratio, ita Nicolaus Garcia de *benefic. p. 1. c. 6. n. 49.*

Colliges 2. quòd mandatum providendi alicui de dignitate, Personatu, vel aliis beneficiis Ecclesiasticis, *non facta mentione Curæ*, non comprehendat beneficia *curata*, idque propter defectum intentionis in mandante (ut constat ex præced.) sine quo non tenet provisio. Et quamvis Barbosa in dict. c. *Cum in illis n. 3.* referat, aliquos censere, *de cura beneficio annexa* non esse faciendam mentionem; ratio tamen, qua nititur Papæ decisio, *quòd major idoneitas exigatur in his, qui providentur*, ubi beneficium est *curatum*, necessario etiam concludit in casu *curæ anne-*

xa, per ejusmodi beneficiatum exercenda.

Præter hæc *not.* 1. quòd in mandato 471 providendi non includatur *modus electionis*, si expressi sint alii modi providendi, prout habetur in dict. c. *cum in illis*. *S. illis* verò, illis verò, pro quibus scribimus, ut provideatur eisdem de Personatibus, vel dignitatibus, etiamsi curam habeant animarum, ad collationem, provisionem, presentationem, vel dispositionem spectantibus quorumcunque, provideri nequibit de Prælaturis, Personatibus, vel dignitatibus, *ad quos, seu quas per electionem ii*, qui eis habent præfici, assumuntur.

Not. 2. Quòd beneficiales literæ *unum* 472 *modum* providendi exprimentes, non concludant alios, per dict. c. *cum in illis*. *S. Cum autem ibi: Cum autem inter collationem, presentationem, & institutionem differentia magna esse nascatur: si cui de beneficio ad alicujus collationem spectante provideri mandetur, de alio, quòd ad ejus presentationem, vel institutionem pertinet, provideri non poterit*; nec etiam è converso: expresso enim *casuum prædictorum, mandatum super hoc factum* (quòd debet de sui natura restringi) *ad alios extendi non debet.*

Not. 3. Quòd mandatum simpliciter 473 providendi, *duos* includens, non adstringat *alterum solum*, & vicissim, et si directum sit *ad unum*, non afficiat *duos*, per *c. s. si verò*, ibi: *si verò de beneficio ad aliquorum collationem, & presentationem spectante* (non adjecto *communiter*, vel *divisim*) provisio injungitur facienda in beneficio, *quòd ad collationem, vel presentationem alterius ipsorum tantum pertinet, adimpleri non potest.* Sicuti, si de beneficio spectante ad collationem unius provisio injuncta fuisset, impleri non posset in beneficio, cujus collatio ad eum *simul cum alio* pertineret.

Ex his iuribus deducitur, quando 474 Pontifex mandat alicui provideri de beneficio *collativo*, seu per collationem, in mandato illo non comprehendendi beneficium *electivum*, seu quòd provideri debet per electionem, ratio est ex n. 471. Ex quo habetur, quando beneficium, pro quo impetrando supplicatur, est *electivum*, hujus qualitatis mentionem esse facien-

faciendam, secus irritam fore impetrationem, defectu intentionis in Mandante, sic Garcia cit. p. 1. c. 6. n. 47. & alii communiter.

475 Deducitur 2. non valere impetrationem beneficii, quod spectat ad alicujus *presentationem*, & *institutionem*, si mandatum dicat Oratori providendum per beneficii *collationem*. Nam isti modi providendi diversi sunt, & unus non includit alterum, ut constat ex textu in n. 472. Hinc in impetratione beneficii *patronati*, hæc qualitas exprimenda est, ne irrita coeteroquin sit impetratio defectu intentionis in Mandante. Nam nomine *collationis* non venit *institutio*, vel *confirmatio*, id, quod etiam tradit Gonzalez ad 8. *regul. Cancell. Gloss. 16. n. 10.*

476 Deducitur 3. mandatum providendi de beneficio, cujus provisio pertinet ad *plures*, non extendi ad *collationem*, beneficii, cujus collatio est *tantum alterius*, nec quando mandatque provideri de beneficio, cujus collatio pertinet ad *unum*, comprehendi beneficium, cujus collatio pertinet ad *plures*, per textum in n. 473.

Cum autem in *§. si verò* dicatur, si de beneficio spectante ad collationem unius provisio injuncta fuisset, *impleri non posse in beneficio*, cujus collatio ad unum simul cum alio pertineret, in casu autem quo pertineret ad collationem aliquorum, & non sit mentio in mandato, *communiter*, vel *divisim*, similiter impleri non posse mandatum, quando collatio pertinet ad collationem alterius tantum, movetur quæstio, an hoc procedat, quando mandatum habet mentionem *divisim*, sic, ut quando collatio pertinet ad *hunc vel illum divisim*, seu sub disjunctione, quilibet eorum censeatur mandato gravatus? pro hac quæstione V. Barbosa in dict. c. *cum in illis* n. 18. ubi videtur tenere affirmativam, quia tunc censetur Papa gravare utrumque in solidum sic, ut nisi unus duorum provideat, exequatur alter, etsi neuter vellet, teneatur uterque.

477 Ad 5. B. Affirmativè, sed solum tunc, quando dispensationes subsequentes *connexæ sunt* cum præcedentibus, ac ad eundem finem ordinatæ, ut alibi diximus. Ad 6. B. mentionem *patrimonii*,

Tom. III.

tunc solum requiri, quando quis *eius titulo est ordinatus*, & impetrare vult beneficium *titulo paupertatis*; nam hic titulus cessat existente illo; id, quod etiam tenendum in habente pensionem laicam, seu præstimonium ad dies vitæ, nam & hoc casu cessat titulus paupertatis; quare, si hæc tantum temporalia sint, eorum mentio non exigitur, ex quo etiam constat ad 7. & ad 8. Et quoniam etiam supplicatio pro beneficio Ecclesiæ *Cathedralis*, arguit ambitionem supplicantis, ommissa ejus mentio pariter vitiat impetrationem per Menochium ex c. *Quamvis* 4. de *præbend. in 6.*

Nam de his sic loquitur Bonifacius VIII. *quamvis plenissima sit aliàs in beneficiis interpretatio facienda*, literæ tamen super obtinendis beneficiis impetratæ, debent (*cum sint ambitiosa*) restringi. Et ideo si alicui usque ad *certam summam* provideri mandamus, ei non *in pensione*, sed *in beneficiis Ecclesiasticis* tantum, volumus provideri: nisi de petitione in nostris literis mentio habeatur expressa. Quamquam sub nomine *Ecclesiarum civitatis* comprehendatur *aliàs Ecclesia Cathedralis*: cum tamen alicui de beneficio mandamus in *aliqua Ecclesiarum civitatis vel diœcesis* provideri, ad *Cathedralem Ecclesiam* (quam propter ipsius honorem sub hac generalitate nolumus hoc casu includi) *se mandatum hujusmodi non extendit*. Secus autem, cum mandamus in aliqua Ecclesiarum *Provincia* provideri, tunc enim & *Metropolitana* & coeteræ *Cathedrales Ecclesiæ* includuntur sub tali mandato, cum uberiorem hoc casu, quàm alio, impetranti gratiam facere videamur.

Multa complectitur hæc Pontificia responsio, ad rem autem præsentem facit, quod expressè in ea dicatur in mandato de providendo alicui in aliqua Ecclesiarum *diœcesis*, vel *civitatis* non contineatur *beneficium Ecclesiæ Cathedralis*, secus in mandato providendi in aliqua Ecclesiarum *Provincia*, id, quod apertè habet textus præced. num.

Habetur præterea *mandatum providendi*, seu literas pro beneficiis obtinendis impetratas, esse interpretationis strictæ ex relato textu ibi! *debent (cum sine ambitiosa) restringi*; quod etiam constat ex c. *cum in illis*. §. *cum autem*, de quo n.

472. ibi: *quod debet de sui natura restringi*; quamvis aliàs in beneficiis (extra casum talis mandati) plenissima sit interpretatio facienda.

Habetur 2. quando mandatur alicui provideri *usque ad certam summam*, provisionem esse faciendam *in beneficio*, non *impensione*, per clarum in n. 477. id, quod etiam dicit glossa ibid. V. *impensione*. Ratio fumitur ex præced. num. quia in literis de providendo fieri debet restricta interpretatio; at hoc non fieret, si expressio *certa quantitatis* sumeretur pro *pensione*; sic enim gravaretur *alienum beneficium*, quod non contingit dando illi beneficium duntaxat in valore tantæ quantitatis expressæ.

479 Ad 9. R. affirmative, quia cum ex consuetudine jam recepta beneficium simplex liberum sit à Residentia, ut tradit Castropalaus *tom. 2. tr. 13. D. 2. p. 31. n. 14.* consensus rescribentis ad Supplicationem pro beneficio non expressâ qualitate *residentia*, non ferretur in beneficium importans *onus residentie*; consequenter impetratio beneficii, postulantis residentiam, foret nulla, si hæc qualitas expressâ non foret.

480 Ad 10. R. affirmative, si Orator sit *secularis*, & beneficium *regularare*; vel *Regularis*, & beneficium *seculare*, ratio est, quod talis Orator labore in habilitate ex parte subiecti, ut constat ex dict. à n. 159. quam nec clausula *motus proprii* tollit, si expressâ non sit; id, quod etiam procedit, si taceatur vitium *intrusionis*; vel qualitas beneficii *affectedi* &c. quia in qualitatem non expositam non consentit rescribens, utpote incognitam, quod maximè procedit etiam de beneficiis *unitis*, vel *monoculis*, quia pontifex non intendit derogare jurialterius, ubi non exprimit.

481 Præter dicta not. ulterius, vitari rescriptum beneficiale, falsâ expressione *modi vacationis*, dicendo v. g. vacare *per obitum Titii*, cum tamen vacet solum *per renuntiationem*; quia Pontifex non censetur velle beneficium conferre nisi sub narratâ conditione *modi vacationis*, ut colligitur ex c. *Susceptum 6. de Rescript. in 6.* ibi: *Susceptum ab Apostolica Sede mandatum, ut ab aliquo beneficii (quod obtinet) resignatione receptâ, ipsam alteri*

conferas & assignes: adimplere non potes, si ille, *antequam resignet, rebus examinatur humanis*. Cum non *per resignationem* vacaverit, sed *per mortem*. Nisi de intentione mandantis aliud apparet expressè: si duo super eodem beneficio literas impetrent: primo eorum *per illius obitum*, qui tenebat: secundo verò *per cessionem*, ejusdem ipsum proponente vacare: secundus (cum beneficium ipsum *cessione, non morte*, vacaverit) debet primo in ipsius allocatione præferri.

§. 3.

De reliquis ad mandata Apostolica pertinentibus?

Quæstio prima est, quæ sit vis mandati Apostolici? R. de hoc jam esse actum *lib. 5. tit. 3.* difficultas est, quo tempore sortiantur effectum mandata Apostolica? an tempore concessionis? an expeditionis literarum? an præsentationis ipsarum? & quoniam, ad operandum in aliquo subiecto effectum, requiritur ejus habitas; difficultas est, quo tempore sufficiat, *recipientem, habilem esse, capacemque effectus*, à mandato Apostolico in ipsum derivando? quo posito:

R. Quando mandatum Apostolicum, quod continet *gratiam factam* ab ipso Principe, concessum est, vel subscriptione supplicationis v. g. per verbum *fiat*, vel etiam vivâ voce, ipsum *quoad substantiam*. Spectato jure naturali, & communi Canonico jam esse perfectum, seu validum; cum pendeat à sola voluntate mandantis. Nam, ut Princeps alicui constituat jus, facultatem, privilegium, quantum est ex parte concedentis, nullâ opus est scripturâ, vel literarum expeditione, ut aliàs tradidimus *l. 5. tit. de privileg. dixi quoad substantiam*, & virtutem *operatoricem gratia*; nam *ad vim probativam* facta gratia, *in vel extra* iudicium in foro externo regulariter opus est scripturâ; dixi 2. *de jure communi Canonico*; nam aliud est spectato stylo, & praxi Curia Romanæ.

Rationem reddit Pirhing *h. t. n. 275. 484* quia secundum stylum, & praxin Curia Romanæ, omnes provisiones, & gratiæ *beneficiales*, quæ fiunt à Sede Apostolica, per Collationem, vel per Confirmationem,

nem, vel per Unionem, aut Dispensationem super retinendis beneficiis, vel alio modo requirunt, ut Literæ sint *expeditæ*, nec ante sunt validæ, adeo, ut qui absque literis Apostolicis possessionem apprehenderit cuiuscunque beneficii, aut Prælaturæ, pro intruso habendus sit, nec faciat fructus suos, & inhabilis reddatur ad beneficia obtinenda, prout videre est apud Azor p. 1. *Instit. lib. 5. c. 2. q. 5. Paris. l. 6. de resign. benef. q. 4. n. 36.* Dicuntur autem Bullæ, seu Literæ *expeditæ*, quando sunt plumbatæ, sive quando illis appensum est Sigillum plumbeum Papæ.

485 Hæc doctrina videtur omnino procedere, quando stylus, & praxis dictæ Curia stabilis est, & approbata specialiter à Pontifice, quia tali casu in ejusmodi rescriptis beneficialibus gratiæ jam *factæ* Pontifex etiam annuendo petitioni præsumitur, se conformare stylo à se condito, vel approbato; consequenter non velle gratiam esse factam ante Literarum expeditionem: dixi, si ea praxis *stabilis sit, & approbata specialiter à Pontifice*; si enim inducta est à Curialibus solum, cum ipsi non sint conditores legum, non obtinebit, ut pluribus de stylo Curia l. 1. tit. 2. expositum est.

486 Ex hoc deducitur, gratiam in beneficialibus, alicui *factam* à Pontifice, etiam subscriptâ supplicatione pro impetrando beneficio per verbum *fiat*, vel etiam vivâ voce, non prius prodesse impetranti, quam sit *expedita*, stando in prædicto stylo Curia ex ratione præcedentium assignata; secus est, in gratiis *non beneficialibus*, v. g. in dispensationibus extra causas beneficiales. Nam istæ profunt impetranti in foro conscientia, ut primum perfectæ sunt, ut diximus n. 484. & tenet Sanchez lib. 8. *Motr. D. 29. à n. 21.* indefinitè.

487 Dies: hoc esse contra Regulam 53. Cancellaria quæ apud Rebuff. in Praxi benefic. est 56. dicit, quod dispensationes Apostolicæ *non suffragentur cuiquam*, antequam super illis *confectæ* sint Literæ Apostolicæ. *ly non suffragentur*, non esse idem, ac *non valeant*. Nam si delegatus à Sacra Pœnitentiaria, ut pro solo foro conscientia dispensaret in impedimento matrimonii cum Titio, & Caja, commissionem debite fuisset executus, etiam si

deinde literas Pœnitentiaria non lanieret, sed contra prohibitionem, dispensatis daret, valide dispensati essent in foro conscientia, esto in illis literis dicatur, *quod eis nihil suffragentur*, quia solum intelligitur *pro foro externo*; at sic etiam intelligitur illa regula 53. ergo.

Hinc deducitur 3. dispensationes à Pontifice *factas* prodesse impetrandi *etiam* pro foro externo, ut primum desuper literæ Apostolicæ *confectæ* licet nondum *expeditæ*, aut missæ sint, extra causas *beneficiales*; nam istæ ex stylo exigunt *expeditionem*; illis sufficit, *confectas* esse, ut suffragentur pro foro fori; in foro autem poli, esse perfectas, ut constat ex dict. n. 486. ex P. Sanchez ibidem cit.

Deducitur. 4. Postquam literæ dispensationum super gratia facta sunt *expeditæ*, illas prodesse impetrandi etiam pro foro externo non tantum à diè expeditionis, sed etiam à diè concessionis factæ, cum hæc jam tunc perfectæ fuerit, ac expeditio literarum, extra gratias beneficiales, in aliis non exigatur, nisi ad summum titulo faciendæ probationis, cum opus fuerit; quod verum est, licet Pontifex, gratiâ factâ, mortuus fuerit, ac literarum expeditio à Successore fiat, in forma *rationi congruit*, de qua diximus n. 459. ita Sanchez l. 8. *Matr. D. 29. n. 9.* & complures alii ibid.

Deducitur 5. literas, jurisdictionem concedentes (consequenter *gratia facienda*, vel causâ ministrandi iustitiam) non prodesse, nisi ante initium iudicii expeditæ, ac Commissario intimatæ sint. Constat 1. ex reg. Cancell. de non iudicando juxta formam supplicationis, 2. quia jurisdictionis exercitium non acquiritur ante literarum præsentationem, ut diximus l. 1. de *Offic. & potest. delegati*, & ita tenet Molina de *Primogenitur. l. 2. c. 7. à n. 56.*

Jam verò ad quaestionem (*quo tempore verificari debeant causa dispensationis?* seu, quod preces veritate nitantur?) notand. quadruplex esse tempus, de quo dubitari potest, an causæ in precibus narratæ debeant esse veræ. Primum est, quando impetrans misit Romam. Secundum est, quando Pontifex, vel Pœnitentiarius literas concedit, committens Ordinario vel Confessori, ut dispenset. Tertium, quando Ordinarius, vel Confessor dispen-

dispensat: Quartum, quando dispensatione utendum est, quibus positis:

492 Quæstio I. est, an valeat dispensatio, quando causa fuit falsa tempore, quo missum est Romam, licet vera sit, quando Pontifex, vel Pœnitentiarius dispensationem committit, & consequenter gratia non est facta, sed facienda? Non valere, sed subreptitiam esse, censent aliqui, quia cum causa allegata sit dolosè, ac animo Pontificis decipiendi, nec dolus suffragari alicui debeat: videtur contra ejus mentem impetrata, utpote, qui nullatenus concederet, doli conscius. Deinde cum in c. *Quia circa, de Consang.* subreptitia dicatur dispensatio, si tunc causæ veræ non sint, licet prius veræ fuerint; similiter dicendum, si prius falsæ, licet postea veræ. *Ant. pat. ex dict. c.* ubi dicitur, falsam fuisse causam allegatam ad dispensationem matrimonialem, nimirum, *prolem habitam.* Et redditur ratio his verbis: *Cum tamen ante dispensationem, viam fueris uniuersæ carnis ingressa unica filia, quam habebat.*

Sed probabilius est, ex eo c. dispensationem non vitari, quia tempus antecedens dispensationem, vel ejus commisionem non est in consideratione, ut tradit ipse Sanchez cit. n. 2. dicens, clausulam illam, in dispensationibus appositam, *si preces veritate nitantur*, ad id tempus referri, quo Pontifex, vel Pœnitentiarius dispensationem concedit; quia veritatem precum postulat, ne dispensatio à rectitudine deficiens sit dissipatio. Ad quod nihil refert, an causa tempore præcedenti fuerit vera, nec ne? sed an tunc vera sit; quod non fieret, si preces falsæ forent, dum gratia facta est, vel tunc ubi est facienda. Verum quidem est, quod, si Pontifex scivisset, dum dispensationem commisit, non commississet, sed hoc non obstat, quia taciturnitas veri, vel falsi expressio solum extrinseci, nec conferentis ad dispensationis substantiam, illam non vitiat, quamvis Princeps veritate cognita non dispensaret, ut tradit Sanchez l. 8. *Matr. D. 21. n. 18.* At talis est veritas causæ pro tempore præterito: eo vel maximè, quod Pontifex denegaret in pœnam doli, quam dolus subire non tenetur, antequam sibi

infigatur. Ad textum ex c. *Quia circa*, constabit ex seqq.

Quæstio altera est, an requiratur, 493 quod causa vera sit tunc, quando gratia fit? videtur non dubitandum de affirmativa, si sermo sit de gratia facta, quæ scilicet habet jam absolutum consensum concedentis, & solum indiget literarum confectione, ac expeditione secundum dicta. Neutra enim actio est concessio gratiæ, sed quælibet supponit eam jam factam; quamquam ad ejus notitiam juridicam faciendam, literæ desuper confici, ac expediri debeant; quod pertinet ad meram executionem gratiæ jam factæ: difficultas est, quando gratia non est facta, sed facienda per alium, cui ad hoc Pontifex, seu Princeps specialiter committit facultatem, an in hoc casu requiratur, quod causa (nimirum motiva sine quo non) vera sit tunc, quando Pontifex concedit commissionem, seu annuit commissioni? (quæ etiam aliqua gratia est non facta dispensationis, sed solum facta commissionis) an sufficiat, quod tunc vera sit, quando Delegatus, seu Commissarius facit gratiam, v. g. dispensationis, exercendo nimirum actum potestatis sibi commissæ?

In hac quæstione Sanchez cit. n. 4. videtur tenere, non sufficere causam esse veram, quando Commissarius ex potestate delegata procedit; sed requiri, veram esse tunc, quando Pontifex, vel Pœnitentiarius commissionem concedit, seu tempore factæ commissionis, rationem sumit ex c. *quia circa*, de quo n. 492. cujus causa redditur, his verbis: *Cum tamen ante dispensationem, viam fuerat uniuersæ carnis ingressa unica filia, quam habebat*; ergo non sufficit tempore præcedenti causam fuisse veram.

Probat 2. ex c. *Si eo tempore de Re-* 494 *script. in 6.* ubi deciditur, eum, cui provideri mandatur de beneficio curato, non posse id consequi si tempore *Data* non sit legitime ætatis, quamvis tempore *Collationis* eam ætatem nactus sit. Et reddit hanc rationem textus: *Cum tempore Data non esset idoneus.* Ubi Gloss. V. *cum tempore*, allegans alios textus concordantes, ait, tempus *Data* inspiciendum.

Probat 3. Quia Pontifex ipse, vel 495 Pœnitentiarius est, qui re vera dispensationem concedit, & solam executionem

tionem Ordinario vel Confessori remittit, præmissis veritatis præcum examine. Ne ergo illi sint iniqui dissipatores, oportet tunc veram esse causam. Deinde, quia sensus ejus clausula (*Si preces veritate nitantur*) is videtur esse: *Si preces mihi propositæ veræ sunt*, ac non dicuntur *verè propositæ*, si vel tempore præcedenti vel subsequenti verificentur, si, quando Papa vel Pœnitentiario proponuntur, *non sunt veræ*. Eandem sententiam sequitur Vincentius de Justis, in *Praxi dispens. Marr. l. 1. c. 6. n. 299.* cum Merolla, Pontio, Bonacinâ, Dianâ, Reginaldo, & aliis ibidem relatis.

496 Pro intelligentia supponendum, casum in c. *quia circa*, hunc fuisse: Titius, postquam vidit, impedimentum consanguinitatis inter se, & Uxorem intercedere, petivit à Pontifice dispensari, ut cum Uxore possit remanere: & pro dispensatione obrinenda allegavit causam, *quod jam susceperint prolem*, adeoque sine scandalo non possint separari. Cœlestinus III. ubi cognovit, prolem illam unicam, quam habebant ante dispensationem obtentam, fuisse jam mortuam, dixit: *causam allegatam esse falsam*; ad cavendum tamen scandalum, posse simul permitti.

Ex hoc casu videtur colligi, quod ad impetrandam dispensationem dictus Vir non allegaverit pro causa, *utcumque prolem susceptam inter eos, sed susceptam, & adhuc extantem*; nam ex eo, quod ante obtentam dispensationem mortua fuerit, non evadit falsum, *prolem esse susceptam, bene tamen, esse adhuc extantem*.

Secundò, quod in textu non exprimitur, nec colligi possit, an per ipsum Pontificem gratia dispensationis propter eam causam facta sit, an solum facienda fuerit per delegatum, seu Commissarium? sive autem hoc, sive illo modo facta sit, cum solum dicatur, causam allegatam fuisse falsam *ante obtentam dispensationem*, non autem *ante factam potestatis commissionem*; ex hoc c. non probatur, requiri, quod causa vera sit, *dum sit commissio à Pontifice, vel Pœnitentiario*, sed tantum, quod vera sit, *ante dispensationem obtentam*; quod verificatur, *esto vera non sit, ante factam commissionem*, modò vera sit, *dum Commissarius dispensat*; in da-

to autem casu vera non fuit ante obtentam dispensationem etiam à delegato, seu Commissario factam, ergo rectè dicitur falsa, quin sequatur vi textus, requiri, *quod non sit falsa ante commissionem seu delegationem*.

Ad 2. prob. ex c. *si eo tempore*, not. 497 in hoc c. istum casum esse propositum: Sempronius, cum vicessimum quartum ætatis annum nec dum haberet, ideoque propter ætatis defectum ad beneficium *curatum* inhabilis esset (c. *cum in cunctis* 7. de electione) à Pontifice impetravit mandatum de providendo ipsi beneficium *cum cura, vel sine cura animarum*. Cum autem Sempronius annum ætatis 24. assecutus esset vacavit in Ecclesia beneficium *curatum*: dubitabatur, an Auctoritate Literarum Apostolicarum, ipsi conferendum esset? Respond. Papa, conferri non posse: *quia in gratis beneficiis inspicendum est tempus datae literarum*. Cum itaque eo tempore Sempronius inhabilis fuerit ad beneficium *curatum*, habilis verò, ad *non curatum*, vigore ejus rescripti consequi potest beneficium *sine cura*, non autem, *cum cura*.

Varia sunt responsiones ad intentionem objectionis ex hoc c. petita. 498 Quidam dicunt distinguendum inter mandata de providendo, an expriment *qualitatem* beneficii, pro quo datur mandatum? an solum loquantur in genere ac *indefinite*, non exprimendo *qualitatem*? & textum volunt intelligi de primo, non autem de secundo casu; existimantes in secundo casu (quando scilicet gratia *simpliciter* concipitur, nec qualitas beneficii conferendi exprimitur) eum, cui mandatum est provideri, posse consequi illud beneficium, *ad quod tempore vacationis legitimam habet ætatem, licet tempore datae literarum in ea constitutus non fuerit*, ea videlicet ex causa, quia, ut supponimus, mandatum ita & ex post facto solum agitur de ipsius executione, sanè in iis, quæ executionem rescripti respiciunt, *non data tempus, sed presentationis, & provisionis inspicitur*, sic Barbosa in c. *si eo tempore*. g. h. r. n. 6.

Alii dicunt, ex hoc textu non probari, *indefinite* requiri causam esse veram, vel Oratorem esse habilem, *tempore datae*, atque adeo, cum fit concessio gratiæ

tia in supplicatione petita, sed tantum in casu speciali, quando mandatur alicui provideri de beneficio *qualificato*, atque adeo solum ante, vel tunc, in rescriptis *beneficialibus*, quia textus expressè de his loquitur, reddens causam, cur provideri non possit de *beneficio curato* v.g. licet tempore executionis habeat aetatem debitam, si non habuit tempore impetrationis, quia in *beneficialibus* tempus *data*, quoad habilitatem inspicitur; non ergo, ex vi huius cap. rectè arguitur ad rescripta *non beneficialia*, ut etiam in illis tempus *data* attendendum sit.

Et ideo etiam Pyrrhus Corradus l. 7. praxis dispensat. Apostol. c. 2. post n. 37. §. *Quod autem* (pro se citans quoque Garciam de *benefic. p. 6. c. 2. à n. 283.*) tradit, in dispensationibus matrimonialibus, quæ dantur in *forma commissaria*, & committuntur Ordinario, ut cognita veritate precum dispenset, sufficere, *si narrata verificentur tempore executionis, licet tempore data non fuerint vera*, nullo enim jure ostendi potest, per clausulam (si ita est, si preces veritate niti compereris) delegato præcipi, ut inquirat, num preces vera fuerint tempore *data*, vel tempore *consensus in commissionem*, extra mandata *beneficialia* de providendo alicui in beneficio *qualificato*.

500 Ad 3. *prob. in n. 495. R. 1. N.* antecedens Delegatus enim non est *merus Executor*, sed operatur ex jurisdictione sibi commissâ. Deinde R. 2. *cum dist. ant.* Pontifex ipse, vel Pœnitentiarius est, qui dispensat *mediatè*; C. *immediatè N. ant.* quia reverâ Oratores non sunt dispensati, etiam confecto, & expedito *commissionis* decreto, nisi sequatur actio delegati non merè executoria, sed vi jurisdictionis commissæ. *dist. conseq. ne ergo illi sint iniqui dispensatores, oportet tunc veram esse causam, quando Delegatus operatur in virtute jurisdictionis sibi commissæ C. quando fit sola delegatio. N. conseq.*

501 Ad id, quod additur, R. *cum distinctione ma: sensus ejus clausulæ (si preces veritate nitantur)* is videtur esse, *si preces mihi proposita vere sunt, vel jam*, ubi mihi proponuntur, & supplicatur, *vel quando gratiam petitam recipiunt C. si preces mihi proposita verae sunt nunc*, dum proponuntur N. m. *dist. min. equivoca-*

tione laborantem: at non dicuntur *verè proposita*, si tempore antecedenti, vel subsequenti, verificentur, &, quando Papa sunt proposita, non sunt verè, sumendo ly *verè proposita* pro eo, quod est, eas esse veras *tunc*, quando proposita sunt C. *sumendo ly verè proposita* pro eo, quod est causas, quæ tempore executionis verae sunt, *esse tunc reipsa expositas*. N. min. & conseq. nam, quod *tunc* debeant esse verae, quando proponuntur, nullo textu juris probatur *extra mandata providendi in beneficiis*

Dices cum Vincentio de Justis l. 1. 502 c. 6. n. 299. Pontifex, auditis precibus Oratorum, & certam de illis notitiam non habens (ibi *certam de pramissis notitiam non habentes*) committit Ordinario dispensationem, eique mandat, ut, si *preces veritate niti repererit*, dispenset. Unde tempus *petita* dispensationis à Pontifice, & *executa* ab Ordinario, *unicum tempus* reputatur, & consequenter ad hoc, ut valida sit dispensatio, necesse est, ut *utroque tempore* preces verae sint, aliàs non poterit Delegatus ad executionem dispensationis procedere, ex hoc c. citatus Author censet, respectu harum dispensationum, quæ per ipsum Pontificem absolutè non fiunt, sed committuntur Ordinario exequendæ, preces non solum debere veras esse ipso tempore supplicationis & impetrationis, sed debere etiam ita subsistere, & veras esse tempore executionis ab Ordinario faciendæ, ita etiam Sanchez l. 8. D. 30. n. 2.

Ex quo inferit n. 300. nullam & subre- 503 pititiam esse dispensationem eo casu, quo allegaretur Pontifici falsa causa pro dispensatione obtinenda, quamvis casus eveniret, ut eadem causa tempore executionis ordinarii vera esset; v. g. petitur dispensatio, allegato pro causa *defectu dotis Oratoris*, quæ causa tunc non est vera, sed ante quam Ordinarius exequatur, fuit diminutum patrimonium adeo, ut defectus ipsius dotis verus sit eo tempore, unde, licet hoc tempore vera sit causa, id est per accidens, non propterea potest validare gratiam subreptitiè extortam; cum per Oratores non steterit, quin fraudulenter, & dolosè, & animo, Pontificem decipiendi, dispensationem extorserint, & propterea eorum malitia, & dolus non debet

debet eis patrocinari; cum, his intervenientibus, nunquam præsumatur, Papam velle dispensationem, & gratiam concedere, ne aperiatur via fraudibus; L. in fundo 38. vers. Neque maliis, ff. de rei vendicat. cap. Ex tenore 16. de Rescript. Sed Pyrrhus Corradus in praxi dispensationum Apostolicarum (qui in Collegium Officialium eorundem in ipsa Cancellaria Apostolica à Summo Pontifice cooptatus & Rescriptorum S. Poenitentiarie muneris deputatus fuit) l. 7. c. 2. n. 32. expressè docet contrarium, ut notavimus supra, & n. 27. ad istam questionem (an mulier censetur legitime dispensata,) quæ degens in longinquis partibus obtinuit dispensationem titulo dotis incompetentis (ignara tunc quòd esset instituta hæres, vel Legatrix) caritura sit effectu dispensationis: si postea accepit Legatum? respondet, omni dubitatione submotà, respondendum negativè; & tamen tunc nec tempore impetrationis, nec tempore executionis vera fuit; nec bona fides mulieris verificare potest, quòd esset incompetentis dotis.

504 Ad rationem Vincentii R. negando tempus concessionis, ac executionis, censi unicum tempus, nam contrarium constat ex Corrado cit. & aliis hoc negantibus; id enim nullo jure probat Vincentius, & ipse n. 302. faterur, valituram dispensationem ob causam, quæ tempore impetrationis vera fuit, licet tempore intermedio fuerit falsa; si tempore executionis sit denuò vera; certum autem est, eodem ac unico tempore non posse causam esse veram & falsam; ergo sicut tempus impetrationis, & medium usque ad executionem, sic tempus impetrationis, ac executionis, non sunt unicum tempus.

Ad ejus illationem relatam n. 503. R. negando talem dispensationem fore subreptitiam; autoritatibus, quas allegat, opponi possunt, quas ipse refert n. 298. quæ docent sufficere, si causa vera sit tempore impetrationis, vel datae literarum; inter illos porro sunt Gutierrez, Mascardus, Caputaquensis, & plures decisiones Rotæ. Deinde, cum in Commissionibus delegato mandetur inquisitio super veritate narratorum, verificatio refertur ad tempus, quo coram Delegato probanda sunt.

505 Neque obstat, quod dicitur, dolose
Tom. III.

impetrari talem dispensationem, quando causæ, dum Pontifici proponuntur, veræ non sunt. Nam id fallit, si Oratores procedant bonâ fide, secuti sententiam, quæ tradit, sufficere verificationem tempore executionis. Deinde licet Pontifex fortè non annuisset, si scivisset causas tunc non esse veras; id tamen non obstat constat ex ipso P. Sanchez à nobis relato supr. Denique, licet intervenisset dolus; hic tamen non inducit ipso facto poenam nullitatis; sed solum servendam; si Pontifex scivisset. Nam est Pontifex in poenam doli negaret dispensationem, si sciret illum; dolosus tamen subire illam non tenetur, antequam sibi infligatur, ita Sanchez cit. l. 8. D. 30. n. 2. in fin.

Pro confirmatione notandum, in 506 c. 13. cui. 29. h. t. in 6. juxta Gloss. fin. statui, quod, si Pontifex simpliciter, & absolute mandet alicui provideri de præbenda, proximè vacatura, non possit illi conferri præbenda Sacerdotalis, quæ postea vacat, si tunc necdum sit in ea ætate, cum qua ei possit Sacerdotium conferri, sed debeat expectare aliam (nimirum non Sacerdotalem, vel etiam Sacerdotalem) si, cum ista vacat, sit in ætate requisita ad suscipiendum Sacerdotium.

Ex hoc infert Pirhing. h. t. n. 276. eum, qui tempore impetrationis, seu datae literarum, non erat habilis ad obtinendam Sacerdotalem præbendam, propter defectum ætatis, possit nihilominus aliam præbendam Sacerdotalem, vi ejusdem mandati obtinere, si tempore vacationis ipsius, ad legitimam ætatem pervenerit, adeoque inspiciendum esse, hoc casu, si mandatum detur de beneficio vacaturo conferendo, non tempus datae, seu impetrationis, sed vacationis, seu collationis beneficii, quo fit executio ejusdem mandati, quoad habilitatem personæ, Gl. hic V. Nondum, & Francus n. 8. Azor p. 2. l. 6. c. 33. q. 10. Hac porro sententiâ stante sequitur, etiam in beneficialibus non semper requiri tempore impetrationis habilitatem subjecti, ceteroquin requisitam ut mandatum provisionis beneficialis suum operetur effectum; sed quandoque sufficere, si adsit tempore posteriori, ut dictum est.

Ne autem id, quod ex dict. c. 13. cui. 507 desumitur, opponatur illi, quod in c.

Q

si co

si eo tempore constitutum est, censent aliqui observandum, quosdam esse inhabilitates, seu defectus, qui de jure communi, vel secundum stylum Curia, *universim* impediunt impetrationem Litterarum Apostolicarum, tam ad beneficia obtinenda, quam ad lites, ut si v. g. impetrans sit *excommunicatus*, juxta *c. 1. de Rescript. in 6.* alias vero esse inhabilitates, seu defectus, qui non requirunt, nec irritam reddunt impetrationem Litterarum, sed solum respiciunt collationem beneficii, & in defectu alicujus conditionis, quæ ante provisionem potest, ac debet impleri, consistunt: ejusmodi est, defectus ætatis requisitæ, vel dimissio prioris beneficii sufficientis, quæ prærequiritur, ut alicui possit provideri de alio beneficio; quibus prænotatis:

Censet Pithing. cit. quòd in prioribus inspiciendum sit, & attendendum tempus, quo litera *data*, & *impetrata* sunt; nam supposita tali inhabilitate, rescriptum non valet: aliud verò dicendum esse de posterioribus, in habilitatibus inspiciendum est tempus *vacationis* beneficii vel Collationis, & executionis mandati, dummodo in literis Apostolicis nulla sit subreptio, alioquin si subreptitiè fuerint impetrata, non tempus vacationis, vel Collationis: sed tempus *data*, seu impetrationis attendendum erit, ut docet Abb. in *c. dilectus 27. n. 7. h. t.* Hinc deducit, cur defectus ætatis tempore impetrationis obstiterit in casu *c. si eo tempore*, non autem noceat in casu *c. si cui*, ex eo esse, quòd impetratio in illo, non in isto, fuerit *subreptitiè*, propterea, quòd ibi fuerit supplicatum pro beneficio expressa qualitate *curati, determinatè*, ubi sine dubio subreptio committitur non expresso defectu ætatis: hic autem tantum pro beneficio nullà expressa qualitate, ubi non exigebatur expressio de defectu ætatis *ad Sacerdotium*. Coeterum facilius conciliatio utriusque Capituli habetur per ea, quæ dicta sunt à n. 498.

508 Præter hæc, aliqui hoc loco circa mandata Apostolica, in materia provisionis de beneficiis, plures movent quæstiones, à nobis jam traditas *lib. 1. tit. 3. de Rescript.* Prima est de impetratione talium mandatorum; 2. De illorum effectu. 3. De illorum usu, seu executione;

4. De illorum revocatione seu cessatione; 5. Quis præferendus in casu, quo plures impetrarunt diversa rescripta de providendo in eadem Ecclesia? Ad has igitur secundum dicta *loc. cit.* respondendo breviter dicendum, *facultatem* conferendi beneficia, concessam alicui à Pontifice, strictè accipiendam, nimirum non ultra quam expressum sit, ut deducitur ex *c. 13. cui. 19. h. t. in 6.*

Nam in eo statuitur, 1. quòd habens potestatem sibi concessam idoneæ personæ providendi de beneficio, vi hujus potestatis providere non possit *jam habenti beneficium sufficiens*, nisi aliud exprimat, vel primum dimittat; 2. Si autem sufficientis non sit, non possit nisi *de beneficio simplici*, ut constat ex textu aperto ibi: *is, cui conceditur, ut Autoritate Apostolicâ possit uni personæ idoneæ in sua, vel alia Ecclesia providere alicui, aliud beneficium sufficiens obtinenti, providere non potest, nisi primò ille beneficium, quod obtinet, omnino dimittat, vel, nisi in concessione hujusmodi sit expressum, quòd aliàs beneficiata valeat providere personæ. Tunc enim providere poterit unicum duntaxat beneficium obtinenti: dum tamen illi cura non imminet animarum.*

Statuit 2. quòd, si concessa sit potestas conferendi beneficium, *alia jam habendi*, potestas se non extendat ad pluralitatem nisi duorum sine cura, ut constat ex eod. c. ibi: si verò concessum fuerit, ut providere illi valeat, qui alia beneficia noscitur obtinere: *hujusmodi pluralitas debet solum ad duo beneficia sine cura restringi. Provisio quoque, facta contra præmissa, eo ipso viribus non subsistat.* Unde potestas conferendi beneficia, non extenditur ad actum *dispensandi* in aliquo v. g. super beneficiorum pluralitate, aut defectu ætatis &c. cum hæc diversa sit ab illa.

Nec obstat, quòd *facultas* alicui gratiosè concessa, directè respicias favorem ejus, conceditur, atque adeo sit simpliciter favorabilis, & interpretationis lata, etiam quoad ipsùm actum dispensandi, seu relaxandi, jus commune; cum talis potentia ordinetur ad talem actum; multi tamen limitant, ut intelligatur lata interpretationis vel *concedentem*, vel *quando non est in*

est in grave præjudicium tertii, quamvis valde probabile videatur, admittendam esse dictam regulam communem, prout in primis est in c. is cui 19. h. t. in 6. deinde in c. quamvis 4. eod. in 6. ubi dicitur, quòd potestas concessa conferendi beneficia Ecclesiis talis *diœcessis*, vel *civitatis* non extendatur ad ipsam *Cathedralem*, licet sub nomine Ecclesiarum *Provincia* veniant etiam *Cathedrales*, & ipsa quoque *Metropolitana*.

510 Ex hoc deducitur, si concedatur alicui potestas conferendi beneficia talis *diœcessis* (Labacensis v. g.) aut *Civitatis* (quæ hic supponit pro loco Residentiæ Episcopalis) non concedi facultatem conferendi Ecclesiam *Cathedralem*, aut beneficia talis *Civitatis*, quia hæc non veniunt nomine *diœcessis*, aut *Civitatis*, in hac materia; secus, sub nomine *Provincia*; id, quod potius ex stylo Curia, quam ex natura rei accipiendum est, non enim facile discrimen dabitur, cur in hac materia nomine *diœcessis*, & *Civitatis* non veniat Ecclesia *Cathedralis*, cum tamen nomine *Provincia* veniat etiam *Metropolitana*.

Quando autem dicitur, rescripta beneficia esse strictæ interpretationis, intelligendum est, quando dantur ad *instantiam partis*, secus, quando *motu proprio*, ut colligitur ex c. si motu 23. h. t. in 6. si enim procedunt ex mera Principis libertate, quo casu interpretationem habent latissimam juxta dicta l. i. tit. 3. de Rescript. & colligitur ex c. si pluribus 24. h. t. in 6. ubi dicitur, quòd collatio facta *motu proprio Papa*, pluribus beneficiis in eadem Ecclesia vacantibus simul, intelligatur facta *de pinguiori*: sed si beneficia sunt æqualia, ad eum spectat electio, cui gratia est concessa: Collatio verò facta *ad petitionem alterius*, ad minus beneficium restringatur: si sint æqualia, eligit, qui *aliàs conferebat*: quo negligente, alius eligit etiam contra. Ubi not. collationem beneficiorum, quam facit Pontifex, non esse in *præjudicium* Ordinarii Collatoris: cum penes Papam sit eadem imò major potestas in beneficiorum provisionibus, quæ in inferioribus.

511 Not. Præterea, mandatum de providendo alicui in beneficio Ecclesiastico, (nisi aliud exprimat) solum intelligi de beneficio *simplici*, idque ex defectu, non

Tom. III.

significationis, sed intentionis in Papa concedente, ut dicitur c. fin. h. t. ibi: *cum igitur mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad Rectorem, vel ad dignitatem nostram feratur intentio, cum pro simplici beneficio jussio nostra manet*: mandamus: quatenus tam institutionem hujusmodi, quam excommunicationis sententiam, propter hoc latam, denunties non temere. Ex quo deducitur, mandatum alicui providendi in Ecclesia ex intentione mandantis diversum esse à mandato providendi *de Ecclesia*, illud enim (nisi aliud exprimat) est solum de beneficio *simplici*, istud, de curato, vel enim aliàs qualificato, ut patet ex Rubric. hujus c.

Not. 2. In mandato Apostolico, ut 512 Episcopus Clerico provideat competens beneficium in aliqua Ecclesiarum suarum, venire etiam *Canonicatus ultra numerum* *Canonicatus ultra numerum Canonicorum* in Ecclesiis Cathedralibus licet Capitulum habeat privilegium, ne ultra eum numerum teneatur aliquem recipere, *se ipsum tali privilegio prius contra venit*, ex c. pro illorum 22. h. t. cujus ratio redditur in textu, ibi: quia verò, quòd per dictum Archi. Episcopum de memorato Magistro Autoritate nostra providè factum est, firmitatem volumus obtinere, *mandamus, quatenus, si vobis constiterit prædictos Canonicos indulgentiam, quam habent de certo Canonicorum numero, non servasse, & aliquem ultra constitutum numerum in Canonicum auctoritate propria recepisse (cum nobis legem imponere non debeant, quam ipsi negligunt observare)* latam in ipsos excommunicationis sententiam à prædicto Archi. Episcopo tamdiu denuntietis sublato appellationis obstaculo, servandam, *donec sepe dictum Magistrum recipiant in Canonicum*, & ea, quæ ad *Canonicatum* pertinent, cum *Stallo Chori*, & loco Capituli, ei studeant assignare.

Not. 3. in mandato providendi de 513 dignitatibus, vel aliis beneficiis non comprehenditur *curata*, non expressa *curà*; ex c. cum in illis. 16. h. t. in 6. & si alii modi provisionis exprimentur, non extendi ad modum providendi per electionem, ut habetur ibid. *s. illis verò pro quibus scribimus, ut provideatur eisdem de Personatibus, vel dignitatibus*, etiamsi curam habeant animarum, *ad collationem, provisionem*

Q 2

sionem, presentationem, vel dispositionem spectantibus quorumcunque, provideri nequibit de Pralaturis, Personatibus, vel dignitatibus, ad quos, seu quas per electionem ii, qui eis habent præsici, assumuntur.

514 *Not. 4.* Mandatum, ut provideatur alicui de beneficio spectante ad presentationem *quorumcunque*, non extendi ad beneficium Patronatum, cujus presentatio pertinet ad Patronum *Laicum*, nam sub illo termino generali (*quorumcunque*) non venit presentatio pertinens ad *Laicum*, non defectu significationis in termino generali; Sed intentiones in illum usurpante, ut notat Glossa in *Clem. 2. h. t. V. Apostolicis*; & Francus *ibid. n. 4.*

515 *Not. 5.* Mandatum providendi alicui de aliqua dignitate in aliqua certa Ecclesia, non habere effectum, si in ea Ecclesia tantum una sit dignitas principalis, nam sic *provisus* non esset *in*, sed de Ecclesia providendus, contra mandati tenorem, cum aliud sit providere *in*, aliud providere de Ecclesia, præsertim, cum nitatur falso, in ea Ecclesia, esse *plures dignitates*, quod notatur per *ly aliqua*, hoc est, una ex illis.

516 *Not. 6.* In mandato providendi de beneficio, pertinente ad collationem Capituli, non comprehendi *ius singularis Canonici*, quo id confert *suo*, vel *sua dignitatis, Personatus, vel officii*, non Capituli nomine, nisi habeat Clausulam, de beneficio pertinente ad collectionem Capituli *Communiter*, vel *divisim*, ut colligitur ex *c. fin. h. t. in 6. ibi*: mandatum Apostolicum tibi directum, ut T. Clerico de beneficiis spectante ad collationem Narbonen: Capituli provideres, beneficia ejusdem Capituli, sive dentur *in communi* per ipsum, sive per Canonicos ejusdem Ecclesie singulares, *vice, ac Autoritate Capituli*, aut ex *jure ipsius de consuetudine*, vel *statuto*, merito comprehendit: Ad beneficia tamen ratione *dignitatum, Personatum, vel officiorum*, quæ non nulli ex eisdem Canonicis obtinent in ipsa Ecclesia, ad eorundem collationem spectantia, mandatum hujusmodi *minimè se extendit*, idem esse censemus, si ratione *præbendarum suarum ad ipsos Canonicos collatio dictorum beneficiorum singulariter pertinere noscatur*: Nisi contineatur forsitan in mandato, quòd eidem Clerico provideas de benefi-

cio ad Collationem Narbon. Capituli pertinente *communiter*, vel *divisim*, tunc enim de beneficiis, quæ ad ipsorum collationem pertinent, ratione hujusmodi præbendarum, poteris providere.

Not. 7. Triplici modo Collationem 517 beneficii pertinere posse ad Canonicos alicujus Ecclesie; primò, ut Collatio fiat *communiter*, seu *capitulariter*, nimirum de consensu majoris partis; 2. Ut unus particularis conferat, sed *vice, ac autoritate Capituli*. 3. Si conferat *jure annexo sua dignitati, Personatui vel officio*, & tunc Collatio fiet jure personæ singularis, quando igitur mandatur provisio beneficii, cujus collatio pertinet ad Capitulum, comprehenditur quidem primus & secundus modus providendi, non tamen tertius: secus est, si mandet provisionem beneficii, cujus collatio pertinet ad Capitulum *communiter* vel *divisim*; tunc enim comprehenditur etiam tertius modus providendi, ex textu in n. præced.

Not. 8. In mandato providendi alicui 518 de *integra præbenda* proximè vacaturâ, non comprehendi mandatum providendi alicui de præbenda *solum dimidiâ* proximè vacaturâ; patet ex *c. Cui de non 27. h. t. in 6. ibi*: cui de *non sacerdotali* præbenda provideri mandatur: sibi, etiam volenti, *sacerdotalis*, autoritate mandati hujusmodi, conferri nequibit: Similiter si in Ecclesia, in qua *integra ac dimidiâ* præbende habentur, mandatur *integra* conferri præbenda: quamquam ille, pro quo scriptum extitit, *dimidiâ* velit esse contentus, ei *de ipsa non poteris providere*, idem, cum injungitur provideri alicui de præbenda *certi valoris*, ut in præbenda *minoris valoris*, etiam illo volente, mandatum non possit adimpleri. *Non enim hujusmodi mandata* (quorum fines diligenter servari oportet) *debent ad casus alios, quàm expressos, extendi.*

Ex hoc deduces, in hoc casu non esse locum regulæ *110. ff. de regul. juris*, ubi dicitur: *in eo, quod plus est, semper inest & minus*; nec *reg. 36. eod. in 6. ibi*: *plus semper in se continet, quod est minus*; nec denique *reg. 53. eod. cui licet, quod est plus; licet utique, quod est minus*. Rationem reddunt aliqui, quia dictæ regulæ intelligendæ sunt, quando *minus* continetur sub eo, quod est *major*, tanquam pars

pars sub toto; non autem quando *minus* constituit diversam speciem ab eo, quod est majus. Hoc quidem rectè dicitur, at unde habeatur, quòd *dimidia* præbenda non contineatur sub *integra*, tanquam pars sub toto, & constituat *diversam speciem à toto*, non assignant. Videtur igitur dicendum, eas regulas procedere, ubi juris dispositio in contrarium non obviat; at in hoc casu est talis dispositio juris, ut præbenda *dimidia* non veniat in mandatis sub nomine *integra*.

519 Not. 9. si Episcopus in Ecclesia sua Cathedrali simul obtineat præbendam Canonicalem, licet Canonicus non sit; eam non venire sub mandato alicui providendi in ea Ecclesia de præbenda Canonicali, proximè vacatura alteri non debita, licet illa proximè vacet, per c. *Cum in Ecclesia*, 25. h. t. in 6. ibi: *per præfatum mandatum non intelligitur derogari, ut futurus Episcopus præbendam careat.*

Not. 10. Xenodochia, hospitalia, & similia loca, licet habeant Ecclesias, vel Capellas etiam cum fundatione reddituum, & aliis juribus spiritualibus (v. g. decimarum, coemeterii &c.) non venire sub mandatis providendi Clerico, nisi ex primantur, per Clement. 2. h. t. cum deputata non sint pro Clericis, ut eis in titulum conferantur.

Not. 11. In mandato providendi de beneficio pertinente ad collationem *Episcopi, etiam exempti*, vel eo Superioris, non venire beneficium, quod ex negligentia Episcopi *devolutum est ad Capitulum*, secus, si devolutum sit ad Episcopum, ex negligentia Capituli, vel aliorum, per Clementin. *si de beneficio*, 5. h. t.

520 Præter hæc, quæstio est, quando mandata Apostolica de providendo fortiantur effectum? 2. quo tempore verificari debeant præces? 3. quando habitas subiecti 4. quis præferri debeat ex pluribus habentibus diversa mandata de providendo sibi in eadem Ecclesia? 5. quale beneficium conferendum ex mandato providendi alicui de hoc, vel illo? 12. remissivè, nam ad 1. constat à n. 508. ad 2. à n. & 3. à n. 491. Ad 4. ex lib. 1. tit. 3. ad 5. 12. ex c. *Mandato*. 10. h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. sic loquitur: *mandato nostro*, sub ea forma tibi directo, ut alicui provideas de beneficio *ad collationem tu-*

am, vel alterius pertinente, de beneficio, *quod primo vocabis* (sive ad tuam, sive ad illius collationem pertinuerit) ei, pro quo scribitur, *providere debebis*: Si verò plura beneficia ad tuam & illius collationem forsàn spectantia simul vacent, tunc scripturæ ordinem servare habebis, ut illi solùm provideas de illo beneficio, quod ad te noscitur pertinere.

Not. 12. ex mandatis Apostolicis circa beneficiorum collationes, quædam esse *provisionalia*, quædam, *executoria*; & illa esse de beneficiis proximè vacaturis, vel de vacantibus, & hæc, vel ipse Papa confert, & *in forma gratiosa*, sic tamen, ut alicui mandetur executio, nimirum inducendo illum in ejus possessionem; vel *in forma dignum*, quo alicui committitur beneficii vacantis collatio, si dignum repererit, & is, cui directè collationem ejus commisit, intra tempus præscriptum non conferat.

Quoniam autem frequenter in hac materia mentio fit de *data* rescripti, vel mandati præsertim, ubi plures concurrunt super eodem beneficio mandatis à Sede Apostolica absentis, ea, quæ ad *datam*, ac ejus notitiam pertinent, videri possunt l. 1. tit. 3. à n. 1394. Cæterùm, qualiter rescripta vitentur obreptione: vel subreptione: dictum est ibidem à n. 1407. ubi etiam à n. 1474. de interpretatione rescripti, & à n. 1491. de variis rescriptorum clausulis, à n. 1558. de executione, usu, & abusu rescriptum eorumque pœnis, à n. 1584. de illorum derogatione & revocatione.

ARTICULUS IX.

De beneficiis reservatis in genere.

IN præmissis n. 374. diximus, reservatio- nem beneficii nihil aliud esse, quàm, cum ejus provisionem Pontifex ad se avocet, adimendo Collatoribus aliis facultatem de illo providendi; & hanc reservationem aliam esse *generalem*; aliam *specialem*; aliam, *clausam in corpore juris*; aliam, *extra illud*: reservationes porò clausas in corpore juris à nonnullis dividi in quinque classes; aliis negantibus reservationes contentas in Extravagantibus pertinere ad clausas in corpore juris, quibus positas.

Quæstio est, an idem sit, beneficium vacare

vacare apud *Sedem Apostolicam*, & *vacare in Curia Romana*? quæ questio propter mentionem de hoc in seqq. præmittenda est. In hac quaestione divisi sunt Doctores. Nam aliqui volunt, (ut rectè notat Castropalaus p. 1. tr. 13. D. 2. p. 16.) quòd *Sedes Apostolica* ibi esse censetur, ubi Pontifex, & Curia, seu Cancellaria Apostolica residet, hoc est, permanentem habitationem habet, alii e contra volunt, tunc beneficia propriè *vacare apud Sedem Apostolicam & in Curia*, quando eorum reservatio clauditur in corpore juris, & eorum vacatio contingit in Curia Romana per obitum Beneficiati; ubi autem per Extravagantes inducitur eorum reservatio, ac eorum vacatio contingit extra Curiam in partibus, dici tantum *latè*, ac minus propriè *vacare in Curia*; sic P. Ludovicus Engel l. 3. decret. tit. 5. n. 9. quin. 11. dictum Innocentii in c. *Ego*, de Jurejurando: quòd *ubi Papa est, ibi Roma, & Curia sit*, juxta Covarr. intelligit, si Papa ibi sit cum suis Auditoriis, seu Cancellaria, & Tribunalibus, ac Officialibus suis, quos ad regimen Ecclesiæ adhibet, quibus positus:

524 Not. 1. *Sedem Apostolicam* censi esse ibi, ubi Pontifex residet, & assistit, Ecclesiam gubernaturus; 2. *Curiam Romanam* ac *Sedem Apostolicam*, hic pro eodem sumi, ut vult Castropalaus p. 1. tr. 13. D. 2. p. 16. Nomine autem *Curialium*, venire familiares, servientes Pontifici, & Cardinalibus, ut sunt Judices, Notarii, Advocati, & Solicitatores Curie Romanæ, per quos scilicet literarum Apostolicarum, & aliarum causarum audientia, & expeditio contingit. Hinc colliges, propriè loquendo juxta c. *Licet* & c. *presenti*, de præbend. in 6. beneficium tunc solum vacare *apud Sedem Apostolicam*, si vacet in loco, ubi residet (hoc est, permanentem habitationem habet) Pontifex, & Curia, seu Cancellaria Apostolica, adeoque, non ibi, ubi Pontifex *transcuntes* est, cum, vel *sine* Curia. Nam *Sedes Apostolica* ibi esse censetur, ubi Cancellaria existit, & Pontifex residet, seu domicilium habet; quod non fit, ubi *transcuntes* est, sic Castropalaus cit. n. 4. adeoque per prædictos Canones solum beneficium vacans Romæ, ubi Cancellaria existit, & Pontifex domicilium habet, reservatum esse.

Dixi per prædictos Canones. Nam postea Paulus III. & Clemens VIII, ut videri potest, ut videri potest, apud Castropalaum cit. hanc reservationem extendit, ut beneficium vacans ibi Pontifex est etiam solum *transcuntes*, censetur vacans apud *Sedem Apostolicam* eodem modo, ac sicut Pontifex existeret Romæ, vacaret, quia eorum, qui suam Sanctitatem sequerentur, & eorum qui in Urbe remanerent, una tantum Romana Curia, & non dua existunt; atque adeo, ibi, ubi Papa existit, censi Curiam *in Capite*; alibi verò Curiam, *in Corpore*.

Not. 2. Beneficium *vacare* nihil aliud 525 esse, quàm destitui possessore. Hinc quando contingit beneficium aliquod destitui possessore *in eo loco*, ubi Pontifex cum sua Curia residet, vacare dicitur apud *Sedem Apostolicam*. Et hoc sensu beneficium *vacare apud Sedem Apostolicam* nunc, Intelligi debet in c. *Licet*; & c. *Presenti* de præbend. in 6. Ex quo colliges, juxta citatos Canones beneficium non vacare, esto Beneficiatus ibi moriatur, atque adeo Beneficium possessore destituatur, ubi Pontifex est, cum, vel *sine* Curia, solum *transcuntes*, sic Castropalaus cit. n. 4. dixi juxta citatos Canones. Secus tamen est post decretum Pauli III. & Clem. VIII. ut dictum est num. præced. atque adeo juxta illos Canones noviter extensos.

Not. 3. in c. *Licet* 2. de præbend. in 526 6. reservari *Ecclesias, dignitates, Personatus, & beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam*, quin exprimat: *modum vacandi*; cum tamen beneficia Ecclesiastica variis modis *vacare* contingat, ut morte, renuntiatione, translatione, vel depositione Beneficiati. Et ideo Bonifacius VIII. dictam constitutionem in c. *Licet*, per novam constitutionem, quæ habetur c. *Presenti* de Præbend. in 6. in pluribus declaravit: ut dicemus in seqq. his præmissis.

ARTICULUS. X.

De reservationibus clausis in corpore juris.

PRIMA reservatio extat in c. *Licet* 2. 527 de præbendis in 6. quam fecit Clemens III. vel, ut alii volunt IV. ubi sic loqui-

loquitur: licet Ecclesiarum, Personatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Romanum noscatur Pontificem pertinere, ita, quod non solum ipsa, cum vacant, potest, de jure conferre; verum etiam jus in ipsis tribuere vacaturis: Collationem tamen Ecclesiarum, Personatum, dignitatum, & beneficiorum, apud Sedem Apostolicam vacantium, specialius coeteris, antiqua consuetudo Romanis Pontificibus servavit: Nos itaque laudabilem reputantes hujusmodi consuetudinem, & eam Auctoritate Apostolicâ approbantes, ac nihilominus volentes, & ipsam inviolabiliter observari: Eadem Auctoritate statuimus, ut Ecclesias, dignitates, Personatus, & beneficia: quæ apud Sedem ipsam deinceps vacare contigerit, aliquis, præter Romanum Pontificem, quacunq[ue] super hoc sit Auctoritate munitus, sive jure Ordinariæ potestatis ipsorum electio, provisio, seu collatio ad eum pertineat, sive literas, super aliquorum provisione generales, vel etiam speciales sub quacunq[ue] forma verborum, receperit (nisi ei sit super conferendis eisdem in Curia Romana vacantibus specialis, & expressâ ab ipso Pontifice summo Auctoritas attributa) conferre alicui, seu aliquibus non presumat. Nos enim, si secus actum, seu attentatum fuerit, decernimus irritum, & inane.

528 Altera est Bonifacii VIII. in c. presentis 34. cod. in 6. ibi: Presenti declaramus edito, statutum felicitis recordationis Clementis Papæ, Prædecessoris nostri, de beneficiis, apud Sedem Apostolicam vacantibus, per alium, quam per Romanum Pontificem minimè conferendis, locum habere in beneficiis, quæ Legati, aut Nuntius Sedis ejusdem, vel quivis alii, ad Romanam Curiam venientes, vel etiam recedentes ab ipsa, obtinere noscuntur, si eos in locis vicinis ipsi Curia mori contingat, quemadmodum si in loco, ubi eadem Curia residet, morerentur.

Idem etsi aliquis Curialis (etiam Ecclesiâ Romanâ vacante) peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis, seu aliâ quavis causâ ad locum Curia vicinum secedens, in hujusmodi loco vicino decedat, dummodo ibi (etiam si erat ad ipsam Curiam reverfurus) ejus domicilium, seu domus propria non existat.

Loca verò intelligantur vicina eidem Curia in præmissis, quæ remota ultra duas dictas legales (quas hoc casu sic specialiter volumus computari) à loco, ubi moratur ipsa Curia non existunt.

Sanè, si quis in loco degit ubi Curia, suæ originis domum habens, diem claudat extremum in ea: ipsius beneficia sub prædicto non aliter includantur statuto, quàm, si Curialis esset antea, & ibidem occasione Curia moraretur. Porrò cum Curiam de loco ad locum transferri contingit, si Curiales in itinere, dum Curiam sequuntur eandem, vel in loco, unde recedit ipsa Curia, forsitan remanentes infirmi, rebus inibi eximantur humanis, præmissum statutum (quantumcunq[ue] locus, ubi decedunt ab ipsa Curia sit remotus) ad illorum beneficia se extendit.

His reservationibus accesserunt subinde aliquot constitutiones, eas limitantes. Primo enim Gregorius X. in Generali Concilio Lugdun. Constitutionem, in c. Licet contentam, sic moderatus est in c. statutum. 3. h. t. ut ii, ad quos eorundem beneficiorum, & dignitatum spectat collatio (statuto non obstante prædicto) demum post mensem à die, quo vacarint, numerandum, ea conferre valeant tantummodo per se ipsos, vel ipsis agentibus in loco remoto per suos Vicarios Generales, in eorum diocesisibus existentes, quibus id Canonicè sit commissum.

Ad istorum jurium explicationem not. 1. illa beneficia dici Papæ reservata, quorum collationem sibi soli vendicat, ut diximus n. supra, 2. nullas beneficiorum reservationes reperiri in toto decreto Gratiani, ut notat Azor p. 2. l. 6. l. 36. q. 2. Not. 3. quod Concilium Basileense Sess. 13. reservationes, post aratem Gratiani inductas, abolere tentaverit; sed nullo jure, cum, paucis exceptis, fuerit reprobaturum, 4. non esse idem, beneficium esse affectum, & esse reservatum; quamvis enim beneficium per reservationem evadat affectum; non tamen e contra per affectionem evadit reservatum, ut diximus n. 373.

Not. 5. etsi plures Doctores allegati apud Garciam, Curiam Romanam esse dicant, ubi est Papa: alii verò dicant, ibi etiam esse Curiam, ubi est causarum, & literarum Apo-

Apostolicarum audientia, sive, ubi tractantur, & audiuntur causæ, licet ibi non sit Papa, uti colligunt ex Clementina 2. §. *Sane*, de elect. Ubi habetur, quod, si in certo loco causarum, & Literarum Apostolicarum audientiâ remanente Papa alibi moretur, non ibi, sed ubi prædicta fuerit audientia, electio celebranda sit: strictè tamen loquendo, sicut Curia Regis est locus, ubi Rex est cum suis Consiliariis, & aliis, qui ejus lateri assistunt, ut ei consulant in Regimine totius regni, teste Covarruvia, *pract. qq. c. 4. n. 10.* ita Curia Romana seu Apostolica est ibi, ubi est Papa, cum Cancellaria, & tribunalibus, seu Officialibus suis, quos ad regimen Ecclesiæ adhibet, ac proinde tunc Curiam Apostolicam propriè transferri, non tantum, quando Papa aliò discedit, sed quando unà cum Papa, aliò transfertur Cancellaria, cum Tribunalibus & Consiliariis suis, tunc enim, juxta communem modum loquendi, & concipiendi, transferri Curia dicitur, ut tradit Garcia *c. l. n. 391. & seq.* Ubi ait, quòd, quando Papa aliò tantum proficiscitur, non dicitur transferri Curia, sicut quando Clemens VIII. Româ abiit Ferrariam, ad Colloquium habendum cum Carolo V. & Francisco Rege Galliarum.

531 Sed probabilius videtur, quoad effectum reservationis beneficiorum vacantium apud Sedem Apostolicam, sive in Curia, de qua in c. 2. & cit. c. *presenti*, h. t. in 6. reservata censeri, tam beneficia vacantia, ubi est Cancellaria, & audientia causarum, & Literarum Apostolicarum, licet ibi non sit Papa; quam vacantia in loco, ubi est Papa, quamvis ibi non sit Cancellaria, & dicta audientia, nam revera vacant apud Sedem Apostolicam, quia ubi est Papa, ibi est Sedes Apostolica, secundum Gl. in Clement. *Execrabilis* §. 2. 2. V. *Romana Ecclesia* h. t. Nam, ut declaravit Paulus III. in sua constitutione 36. si contingat Papam aliò proficisci, relicta Romæ Cancellariâ, & Tribunalibus, ac Officialibus, tum locus, ubi est Papa, unam eandemque Curiam constituit cum loco, ubi remansit Cancellaria, & utrobique censetur esse Curia: ibi, *in suo Capite*, hic, *in suo Corpore*: adeoque beneficia illorum, qui sive in loco, ubi Papa est, sive ubi remansit Cancellaria, vel in

loco intra duas dietas inde distante moriuntur, reservata sunt Papæ per supra dictos Canones n. 395. nisi constet illam Pauli III. constitutionem non esse usu firmatam; quibus positus:

Quares 5. quæ beneficia reserventur 532 per c. *Licet* n. 2. de *præbend. in 6. B.* quòd *Ecclesiæ, dignitates, Personatus, & beneficia, quæ vacare contigerit apud Sedem Apostolicam*, hæc reservatio facta est per Clement. 4. Verùm hæc constitutio limitata est deinde per c. *presenti*. de quò 528. ut procedat solum de beneficiis vacantibus apud Sedem Apostolicam, *duntaxat per obitum Beneficiarii*, non autem, alium modum vocandi, ut patet ex textu, ibi: *si eos mori contigerit.* 2. Ut illud decretum intelligatur de *omnibus* Beneficiariis (etiam Legatorum, vel Nuntiorum) qui ad Romanam Curiam veniunt, vel ab ea recedunt, si eos *mori* contigerit, vel in loco Romanæ Curie, vel in loco vicino, quod etiam extenditur ad Curiales in simili vicino loco morientes, ex quacunque causa illa concesserit, modò ibi domum propriam non habeant; si autem haberent domum ibi, ubi Curia residet, & ibi moriantur, eorum beneficium sub reservationem c. *Licet* non veniat, nisi antea Curialis fuerit, & ibi occasione Curie moriatur: si verò Curia de loco in locum transferatur, sub dicta reservatione contineantur, beneficia Curialium vacantia morte Curialis, sive Curiam sequatur, sive in loco, ubi aliàs Curia residet, decedat, constat ex dict. c. *presenti*. §. *idem est*, in n. 528.

Præter hæc *not. I.* sub dicta reservatione beneficiorum vacantium apud Curiam non venire beneficia, quæ sunt *de jure Patronatus Laicorum*; his enim nunquam censetur derogare Pontifex, nisi derogatio fiat verbis expressis, sic Gloss. in cit. *Licet*. Ne scilicet à piis foundationibus absterreantur. Et ideo Alexander VII. in Reg. 42. de derogatione juris Patronatus duo statuit 1. ut super impetrando beneficio, *de jure Patronatus Laicorum*, non expediantur literæ concessionis, nisi ponatur expressè, *illud tandem vacasse, ut fuerit ad Sedem Apostolicam devolutum, vel ad id Patronorum consensus accedat.* 2. Si contingeret Juri Patronatus derogari per Papam, *fiat ejus mentio*

mentio dispositivè, specificè, ac determinatè, secus non censetur ei quomodolibet derogatum; sed intellige, si Laici jus Patronatus habeant, ex fundatione, vel dotazione, aut adificatione; secus, si alio titulo v.g. privilegio, prescriptione &c. Sic Garcia p. 5. c. 1. à n. 551. Not. 2. sub dicta reservatione nec contineri beneficia regularia 1. quia de his non loquitur textus c. Licet; & sub nomine beneficii in odiosis non comprehenduntur, nisi exprimantur; sic Gonzalez ad 1. Reg. Cancellariæ gl. 9. n. 11. Not. 3. nec beneficia illorum, qui originem, sive domicilium, imò domum ibi conductam habent, ubi est Sedes Apostolica, vel Curia, ut habetur c. presentis de præbend. in 6. juncta Gloss. V. moraretur.

534 Not. 4. sub illa reservatione non venire beneficia Urbis. Nam horum provisio non convenit Papæ juræ reservationis, sed Ordinario. Reservatio enim supponit, quod alius à Papa jure ordinario, beneficio, quod reservatur, providere possit. 5. nec beneficia nunquam vacantia, qualia sunt beneficia de mensa per n. 206. beneficia alteri unita per n. 299. beneficia Ecclesiæ non numerata per n. 280. 6. nec beneficia manualia, tum quia, cum non sint perpetua in Beneficiato, non sunt strictè beneficia, tum quia per revocationem eluderetur reservatio, cum hæc non mutet naturam beneficii manualis. Not. 7. nec venire Episcopatum 1. quia constitutio c. Licet, non loquitur specificè de Episcopatu, & sub nomine dignitas in dispositione odiosa (qualis est reservatio à n. 374.) non venit Episcopatus per n. 4. sic gloss. in cit. c. Licet. V. dignitatum. Unde, si dicatur, Episcopatum ibi comprehendere sub verbo Ecclesiarum, quod denotat Ecclesias Cathedralis, sic dictas, quod illis præfit Episcopus tanquam caput. R. ca, quæ speciali notâ digna sunt, nisi specialiter notentur, neglecta intelligi ut not. gloss. cit. Præsertim in odiosis, sed sic est Episcopatus per n. 4.

Not. 8. juxta Joannem Monachum, & Archidiaconum per, 16. q. 7. c. si quis deinceps, nec venire sub ea reservatione Abbatias, & Prioratus, per quos principaliter reguntur Monasteria, quales sunt Conventuales, non Claustrales. Ve-

Tom. III.

rum additio ad c. Licet habet, hoc non esse receptum à Curia. Not. 9. in illa reservatione non venire presentationem, quæ competit Patrono Laico, ex n. 533. quia ibi nulla fit mentio presentationis, sed tantum collationis, electionis, & provisionis, presentatio autem strictè non est provisio.

Dices: per c. licet, cuilibet, quæcumque 535 que autoritate polleat providendi beneficio, si hoc vacet apud Sedem Apostolicam, adimitur potestas ei providendi, nisi habeat facultatem etiam pro casu, quo vacet apud Sedem Apostolicam, illud conferendis sed Patroni, etiam Laici, aliquâ saltem autoritate, beneficio patronato provideant per presentationem, ergo pro casu, quo beneficium patronatum vacat apud Sedem Apostolicam, Patrono adimitur presentatio. R. majorem esse veram de provisione expressa in textu, non autem secus presentatio autem, licet sit etiam aliqua provisio, non est tamen expressa in textu, sicut expressa est collatio, electio. Et quia presentatio Patroni Ecclesiastici habetur in jure instar electionis, & vim ejus habet, ut not. Innoc. apud Gl. in cit. c. Licet. V. Collatio, provisio autem Ecclesiæ vacantis per electionem in cit. c. Licet, reservetur, ab hoc non eximuntur beneficia, quæ sunt de Jure Patronatus Clericorum. Sed intellige, si illud habeant ratione suarum Ecclesiarum, quibus profunt, vel etiam ex fundatione de bonis respectu Ecclesiæ acquisitis; non autem patrimonialibus.

Not. 10. Ex declaratione Bonifacii 536 VIII. in c. presentis, §. loca verò, illum locum hic censeri vicinum Curia, qui à loco, ubi moratur ipsa Curia, ultra duas diætas legales remotas non est. V. hic n. 518. diætae legales significant iter 2. dierum, computatis 20. miliaribus Italicis, quæ juxta Gloss. in c. presentis. V. Legales faciunt simul 4. vel summum 5. miliaria Germanica.

Not. 11. Constitutionem contentam in c. Licet, præter moderationem, quam accepit à Bonifacio VIII. restrictam esse postea ab eod. etiam in c. 35. de præbend. in 6. ut non comprehendat Ecclesias Parochiales vacantes apud Sedem, vacante Sede Apostolicâ. 2. Ut non comprehendat beneficia vacantia

R

apud

apud Sedem vivente Papâ, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum, intellige, nisi alia ratione forent reservata; Barbofa *ibid.* n. 4. sic enim loquitur in dict. c. Bonifacius VIII. *si Apostolicâ Sede vacante, aliquas parciales Ecclesias vacare de cætero contrigerit apud ipsam: statuimus, ut de eis (ne ipsarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre) per eos, ad quos pertinet, possit liberè ordinari; constitutione felicis recordationis Clementis Papa, Prædecessoris nostri* (de beneficiis apud Sedem ipsam vacantibus, per alium, quàm per Romanum Pontificem minimè conferendis,) *vel aliâ quavis contrariâ super hoc editâ non obstante. Idem volumus & de illis, quæ ibidem, ipso Romano Pontifice vivente vacabunt, si de ipsis per eum ante ipsius obitum non fuerit ordinatum.*

537 Not. 11. Etiam à Gregorio X. in CC. generali, ut habetur c. *statutum* 3. *eod.* in 6. limitatam esse constitutionem Clementis in dict. c. *Licet*, ut licet beneficia & dignitates vacent in Curia Romana, eo statuto non obstante, Ordinarii eorum Collatores, per se ipsos (vel, si iter agant in remotis, per suos Vicarios generales, in eorum diocesis existentibus, quibus id canonicè est commissum) de illis providere possint, si contingat ipsis non esse à Papa provisum post Menses, à die vacationis numerandum.

538 Volunt aliqui, huic constitutioni Gregorii esse derogatum per Extravag. 1. inter communes, incipientem: *Pia sollicitudinis*, ubi statuitur, quòd beneficia vacantia apud Sedem, etiam post lapsum Mensis sint Papæ reservata: sed de hac reservatione, quoad vim suam, dubitant Zerola in praxi Episc. V. *Beneficium*. §. 3. d. 4. & p. 2. V. *Reservatio*. §. 7. Nicolaus Garcia p. 2. de *Benefic.* c. 1. n. 99. Deinde Barbofa in c. *cit.* c. *statutum* n. 2. cum Aenea de Falconibus, probabiliter negat, illam derogationem ex hac ratione; quia, si Bonifacius VIII. voluisset derogatum juri in c. *statutum*, non inseruisset illud libro sexto decretalium; cum idem dicat in proœmio hujus libri sub finem, *nullas alias, præter illas, quæ inseruntur, aut specialiter reservantur in eo, decretales, aut constitutiones à quibuscunque nostris Prædecessoribus, Romanis Pontificibus, post editionem dicti voluminis promulgatas, recepturi ulterius, aut pro decretalibus habituri.* Confirmat ex eo,

quòd dicta Extravagans 1. sit ejus Bonifacii de anno primo sui Pontificatus, & longè postea fuerit compilatus hic liber sextus, videlicet anno quarto, nonis Martii, & ideo, cum in hoc libro non reperitur inserta dicta Extravagans, signum est quòd ipse Bonifacius, ex aliqua causa motus, voluit textum hunc observari, qui est in c. *Statutum*.

Ex dictis igitur, sequitur 1. si Papa beneficia vacantia in Curia Romana infra Mensem à die vacationis non conferat, posse illa conferri à Collatoribus ordinariis; sic Gonzalez ad 8. *reg. Cancell.* §. 5. à n. 148. Deinde, dicta beneficia in eo casu non posse conferri à Capitulo; cum expressè, in c. *statutum*, potestas illa restringatur ad Collationem Ordinariorum per se ipsos, vel, ubi sunt in remotis, ad eorum Vicarios generales ad hoc canonicè constitutos. V. n. 537.

Sequitur 2. quamvis per illa verba (*statuto non obstante*) in literis Papæ contenta, non tollantur statuta edita à Pontifice, vel confirmata, ut vult Barbofa in *cit.* c. *statutum* n. 4. in hoc tamen casu per verba (*statuto non obstante prædicto*) sublatum esse *statutum Pontificium*, quoad casum in eo contentum, ut colligitur apertè ex verbo: *statuto prædicto*, quo se refert ad *statutum* in c. *licet*, à Clemente factum.

Sequitur 3. per c. *statutum* non sic abrogari constitutionem c. *licet*, ut, si Papa beneficia vacantia in Curia, ante lapsum mensis, non contulit, deinde conferre non possit, re adhuc integrâ, sed tantum, quòd tunc manus Ordinarii non amplius maneat ligatæ per reservationem factam in c. *Licet*, quoad beneficia per obitum Beneficiati vacantia apud Sedem, vel Curiam Romanam, sic Gonzalez *cit.* à n. 143. Garcia de *benefic.* 1. p. 5. c. 1. à n. 97.

Sequitur 4. jurisdictionem voluntariam, quæ competit jure ordinario; ac eam, quæ jure speciali, in hoc differre, quòd ista extra territorium exerceri non possit, ut notat Covarruyas l. 3. *Variarum*. c. 20. à n. 9. & colligitur ex c. *statutum*, ibi; *vel (ipsis agentibus in remotis) per suos Vicarios generales, in eorum diocesis existentibus, quibus id canonicè sit commissum;* secus est, si jure ordinario; nam Episcopus, etiam extra dioccesim existens, conferre potest beneficia in sua diocesi vacantia; sic Covarruyas.

varruvias *cit. n. 8.* & Zerola in praxi Episc. V. *Beneficia. §. ad nonum;* quamvis alteri, quam suo Vicario committere nequeat potestatem, ea beneficia conferendi, ut *not. gloss. V. Canonice,* & tradit Covarr. *n. 6.*

541 Præter hæc not. circa restrictionem Capituli licet, de qua supr. n. 537. contentam in c. *statutum,* & c. *si Apostolica,* ulterius controversiam moveri à pluribus, an per illam Extravag. *Pia sollicitudinis,* de præbendis, inter communes, revocata sit? Nam non esse revocatam docet Gonzalez de *Mensibus,* & *alternativis. §. 5. proæmii n. 128.* Barbof. *3. allegat. 57. n. 24.* & in Extravag. *Pia,* & esse revocatam tenet cum aliis Castropalaus *cit.* tum per Extravag. *Pia,* de præbendis inter communes; tum per Extravag. *ad Regimen,* eod. etiam inter communes; tum per 1. Regulam Cancellariæ; tum denique, quia consuetudine, ac stylo Curia, sic firmatum est, ut beneficia vacantia in Curia, etiam post lapsum Mensis non permittantur ab Ordinariis conferri.

542 Quod per dictas Extravagantes, vel etiam consuetudinem, aut stylum Curia, nihil derogatum sit dispositioni in c. *si Apostolica,* concedit Castropalaus *cit.* & loquitur solum de *cit. c. statutum,* cui vult per prædicta derogatum. Certum pariter est, Capitulo *statutum* non obstat Extrav. *ad Regimen,* cum ejus Autor (Benedictus 12.) voluerit eam esse solum *temporaneam,* & *ad dies vite sue,* ut patet ex textu. Deinde, cum jura sibi contraria potius concilianda, quam corrigenda sint, si conciliari sine absurdo fieri possit, & Extravagans *Pia* intelligi possit de beneficiis vacantibus apud Sedem, *si vivente Pontifice provideantur intra Mensem,* c. autem *statutum* de iisdem, à *Papa vivente non provisus intra Mensem,* sine omni absurdo vitatur correctio juris, & habetur eorum Conciliatio, ergo.

543 Quod allegat Castropalaus de consuetudine & stylo Curia, contrario, non procedit vi juris scripti in Extravag. *Pia,* licet ejusmodi consuetudo eam declaret; & ex hoc c. meo iudicio rectè probatur, quod c. *statutum* sit per Extravag. *Pia* revocatum, si revera sit ea consuetudo, & Curia stylus; at cum dispositio in c. *si Apostolica,* sit posterior Extravagante *Pia* de præbendis inter communes; non hæc illi, sed potius illa isti derogat in his, in quibus contrariatur ei Ex-

Tom. III,

travaganti Garcia p. 5. c. 1. à n. 102. Extravagans autem, quæ incipit: *Et in temporalium. de præbendis.* inter communes, erat temporalis, & cum suo Conditor exspiravit; sic Barbof. *in cit. c. si Apostolica n. 2.* adeoque nec ista præjudicat dispositioni in hoc c. Quæ verò allegantur à Castropalao ex 1. reg. Cancell patebunt ex seqq.

ARTICULUS XI.

De reservationibus extra Corpus Juris.

Cum etiam extra Corpus Juris plures reservationes extrent, 1. in Extravagantibus, de quibus aliqua mentio facta est à n. 522. deinde in aliis Pontificum posteriorum constitutionibus. 3. In regulis Cancellariæ Apostolicæ; 4. In Concordatis Germaniæ; 5. In primis precibus Imperatorum; de singulis dicendum venit.

§. 1.

De reservationibus contentis in Extravagantibus.

Prima est in Extravag. *Execrabilis,* de 544 *præbendis. ex constitut.* Joannis XXII. & continet materiam de pluralitate beneficiorum, de qua jam egimus à n. 341. & constitutionem hujus Extravagantis n. 375. diximus, potius esse *privationem* (cum sit in pœnam delicti;) quam *reservationem.* Altera est in Extravag. *ad Regimen,* eod. inter communes, & hæc fuit solum temporaria, ad vitam constituentis, ut notavimus n. 375.

Reservantur autem per dictam Extravagantem, 1. beneficia quæcunque vacantia per depositionem, privationem, translationem, muneris susceptionem, electionis vel postulationis cassationem, vel admissam renuntiationem Autoritate Papæ Romæ, vel alibi factam; 2. reservantur omnia beneficia vacantia per obitum Cardinalium, Legatorum, seu Nuntiorum, vel aliorum Officialium Sedis Apostolicæ; 3. reservantur, & repetuntur ea, de quibus actum est c. *presenti,* de præbendis in 6. 4. reservantur omnia beneficia secularia, & regularia, prius obtenta, & possessa eorum, qui Autoritate Papæ promoventur ad majores Dignitates, Monasteriorum Regimina, Dignitates, Personatus, Officia, Canonicatus, alia-

R 2

aliaque beneficia incompatibilia, adeptâ promotionis pacificâ possessione; adeoque omnia prius obrenta, & vacantia per promotionem, vel, si jam prius consecratus sit, & aliò transferatur, post spatium 3. Mensium. c. *Cum in cunctis*. §. *Cum* verò. de electione.

Not. autem, quod Extravagans expressè loquatur de beneficiis vacantibus per promotionem ad dignitates majores v. g. Episcopatum, factam *Authoritate Papæ, immediatè*, pat. ex ejus verbis ibi: *per nos, seu Authoritate nostrâ promoti*; quæ clarius reddit constitutio Concordatorum Germaniæ de qua infra, cui, ut dictum est, illa Extravagans est inserta, sub his terminis: *Per nos, seu Authoritate nostrarum litterarum immediatè collatorum*, ergo promotorum non immediatè à Pontifice beneficia, propter promotionem vacantia, non intelliguntur Papæ reservata per Extravag. ad Regimen.

§. 2.

De reservationibus in aliis Pontificum Bullis.

545 **E**X his primò sunt reservationes factæ à Pio V. qui in sua Constitutione ex *Apostolatus officio*, & alterâ, *Romanum Pontificem*, sibi reservat beneficia recepta in simoniâ confidentiam, deinde per constitutionem, in *conferendis*, Parochias non collatas per *concursum* juxta *Concil. Trid. Sess. 24. de Reform. c. 18. 3.* Per constitutionem *Sanctissimus in Christo*, omnia beneficia vacantia, *Episcopali Sede vacante*.

Secunda est Alexandri VI. qui per constitutionem in *Eminentia* reservat eorum beneficia vacantia, qui offendunt *litigantes in Curia Romana*, eorumque Judices, Advocatos, Tèstes, Procuratores, Notarios, &c. Tertia est Gregorii XIII. in constitutione: *Humano vix judicio*, qua reservantur beneficia *resignata*, quorum resignatio non est publicata juxta formam in ea constitutione præscriptam, quibus positis.

546 Quæstio est, an Bullæ Pontificum, quæ disponunt aliquid contrarium Concordatis Germaniæ; hoc ipso istis derogent; licet de his Concordatis nullam faciant mentionem? affirmativam sequitur

Branden super Concordatis Germaniæ q. 10. n. 8. Verùm, cum nulla lex generalis derogat statutis particularibus, privilegiis, aut indultis, nisi quatenus exprimit, ut dicitur in c. *Cum ordinem* de rescriptis, & c. 1. de *Constit. in 6.* merito negatur cum Rebuff. ad Reg. 26. *Parisi l. 3. q. 6. n. 92.* Accedit, quòd Nicolaus 5. in Concordatis, §. 4. hæc durare voluerit, usque dum in futuro Concilio, de consensu nationis Germaniæ, aliter fuerit ordinatum, quod hæctenus non est factum. Cæterum, quæ pertinent ad explicationem istarum reservationum colligi possunt partim ex dictis, partim ex dicendis in seqq.

§. 3.

De reservationibus contentis in regulis Cancellaria Apostolica.

ANtequam dictas reservationes proponamus, *not.* per regulas Cancellaria Apostolica, nihil aliud intelligi, quàm certas Pontificum constitutiones, quas ipsi in principio sui regiminis, circa causas *beneficiales*, vel *judiciales*, faciunt, vel à Prædecessoribus factas confirmant, augent, vel minuunt, observandas, ab his in judicio ejusmodi causarum, qui eis præsent. Horum natura est, *ut solum durent ad vitam Pontificis, ac eo mortuo extinguantur.* Unde, Sede vacante, nullam obligandi vim habeant. Et cum pro diversitate temporum, & Successorum Pontificum, non rarò variantur, minuantur, augeantur, sit, quòd quæ hodie in ordine est, octava, v. g. apud alios Pontifices sit. 2. vel 9. &c. quòd observandum est, ne ex hujus ignorantia culpentur Scriptores in Reg. Cancellariæ. Ex hoc colligitur, hæc regulas non esse propriè *leges Ecclesiasticas*. Lex enim est perpetua, & obtinet etiam post mortem Legislatoris, dum vel à Successore revocetur vel contrariâ consuetudine aboleatur. c. *fin. de offic. Legati.*

Not. 2. Cum hæc regulæ præscribant formam actibus celebrandis, tanquam conditionem *sine qua non*, actum sine tali forma celebratum, esse nullum, licet ignoretur illi annexam esse talem formam; quia nullitas actus tali casu solum inducitur ex defectu conditionis requisitæ. Cæterum actus contra tales regulas celebratus non inducit culpam, vel poenam, nisi post suffi-

sufficientem earum publicationem, nimirum eam, qua proximè apta sint in subditis causare scientiam earum, vel culpabilem ignorantiam, sic Zerola in praxi Episcop. V. Reg. Cancellaria, quibus positus.

549 In prima regula Cancellariæ, à Paulo V. Greg. XII. & Urban. VIII. constituta refuscitur 1. temporalis constitutio Benedict. 12. ad Regimen, quoad reservationem beneficiorum in ea contentorum, de qua n. 465. 2. reservantur beneficia, quæ reservata fuerunt per Extravagantem Execrabilis de qua egi. n. cit. 3. omnia beneficia de quibus Ordinari Collatores contra decreta CC. Trid. disposuerunt, & disponent.

550 In secunda regula reservantur 1. omnes Ecclesiæ Cathedralis, quomodocunque vacaverint, etiam extra Curiam, quam restrictionem non habet regula 1. sic Azor p. 2. l. 6. c. 30. q. 10. 2. reservantur Monasteria Virorum excedentia valorem auri 200. fl. quæ consistorialiter provideri solent, Azor cit. c. ult. q. 10. 3. Monasteria Virorum habentium jurisdictionem, licet electiva sint; Barbosa cit. n. 91. 4. beneficia quomodolibet ad Episcopum pertinent si vacent vacante Sede Episcopali, & quamdiu Successor non capit eorum possessionem, si eorum provisio subsit tali Episcopo; non autem, si penes eum sit eo tempore turnus sic Castropalaus p. 1. tr. 13. D. 2. p. 18. n. 5. quia tunc ei in hoc succedit Capitulum per c. unicum, ne Sede vacante, in 6. reservantur beneficia vacantia post renuntiationem Episcopatus à Pontifice admissam, vel translationem, etiam antequam Episcopus notitiam habeat renuntiationis, admittæ, vel translationis; sic Barbosa cit. n. 92. Huc reducuntur etiam beneficia jure devolutionis ad Episcopatum pertinentia; quia regula 2. loquitur de beneficiis ad Episcopum pertinentibus, quomodocunque vacantibus, & quomodolibet pertinentibus.

Not. autem 1. per hanc regulam non privari, jure presentandi, Reges, & Principes, licet jus Patronatus illis competat consuetudine tantum, vel privilegio, Barbosa p. 3. allegat. 57. n. 85. deinde not. quod hæc regula non reservet beneficia vacantia, quorum provisio spectat ad dignitatem Pontificis reservatam: sic Castropalaus cit. p. 18. n. 8.

In tertia regula reservantur 1. omnes 551 dignitates, actu majores post Pontificalem in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, ac in Collegiatis Principales, quæ excedunt 10. florenos auri communi aestimatione. Not. autem ibi ly omnes non apponi, ut comprehendat cujuslibet singularis Ecclesiæ dignitates omnes, sed solum, ut omnes omnium. Hinc si in Ecclesia una sint plures, unica tantum in ea reservatur sic Barbosa p. 3. alleg. 57. n. 100. excipe, nisi in una sint duæ, vel plures æquæ præcipuæ Azor p. 2. l. 6. c. 34. q. 10. Not. 2. sic in una Ecclesia sit unica tantum dignitas, illam à dicta regula non reservari, juxta Zerolam, & alios apud Castropalaum p. 2. tr. 13. D. 2. p. 19. n. 4. quia tunc non verificatur, quod sit major ipse tamen affirmativam censet probabilior quod ly major ibi sumatur negativè, ut major sit post Pontificalem, quæ hujus rationis non habet aliam supra se. Not. 3. si in tali Ecclesia prima dignitas post Pontificalem Capitulo unita sit, non esse respectu ejus locum reservationi, quia ratione unionis, quasi extinguitur, & reputanda est, ac si non esset; ac proinde prima post illam censetur prima in ordine, supra quam cadit reservatio, Castropalaus cit. n. 5.

Reservantur 2. in illa omnes Prioratus, 552 Præposituræ ac aliæ dignitates conventuales, & præceptorie generales ordinum quorumcunque, non militarium. Hoc intellige, de perpetuis, quæ dari solent in Commendam, & quarum electio non fit à Religiosis simul congregatis, sic Azor cit. Hinc dignitates temporales ordinum Mendicantium sub reservationem non cadunt. Barbosa cit. n. 104.

Reservantur 3. beneficia familiarium Papæ, & Cardinalium continuorum commensalium. Qui autem dicuntur familiares Papæ vel continui commensales. V. Castropal. cit. n. 7.

Per regulam quartam reservantur be- 553 neficia, quæ Collector, seu Subcollector habuit, tempore, quo officium exercuit, licet illa prius obtinuerit, de quibus fusè Castropalaus. p. 20. & alii. Per quintam regulam reservantur omnia, & singula beneficia quorumcunque Curialium, quos, dum Curia Romana de loco in locum transfertur, eam sequendo, de-

cedere contigerit in quovis loco quantumcunque à Curia remoto. Per 6. regulam reservat sibi Pontifex omnia beneficia Cubiculariorum, & Curforum suorum.

554 Per 7. reservantur. 1. Canonicatus, præbendæ, dignitates, Personatus, & officia trium Ecclesiarum Urbis, S. Joann. Lateran. S. Petri, & S. Mariæ Majoris, idque ideo, ut tolleretur quæstio aliquorum infra Papam volentium, eorum collationem jure ordinario sibi competere. 2. Beneficia ad provisionem Cardinalium Episcoporum, à Curia Romana sine legitima causa absentium, spectantia ratione Episcopatus, Cardinalatus, vel ejus tituli, aut Diaconia, quando ea ratione Cardinalatus, Episcopatus est annexus; Castropalaus p. 21. n. 7.

555 Octava regula (*de mensibus, & alternativa*), continet duas partes, quarum prima agit de reservatione; secunda, de *alternativa*. Per primam reservantur Papæ quæcunque beneficia Ecclesiastica cum Cura, & sine Cura, secularia, & regularia, qualitercunque sint qualificata, ubicunque existant extra Curiam, quomodocunque vacatura aliàs, quam per resignationem, quæ ad alicujus præsentationem, electionem, vel quamvis aliam dispositionem quomodolibet pertinuerint, etiam mulierum. Per hosterminos comprehenduntur beneficia *qualificata*, aliàs in generali beneficiorum reservatione non comprehensa. Et juxta Castropalaum cit. n. 5. §. *Cæterum*, probabilius etiam *Patrimonialia*, nisi habeant privilegium, quod ipsis per regulas Cancellariæ non derogeretur; item *monocularia*, vel alia noviter erecta; non tamen beneficia, quæ sunt de jure Patronatus Laicorum juxta dicta n. 533. nec beneficia Ecclesiæ non numeratæ, seu receptæ.

Prædictam reservationem generalem intellige de beneficiis propriè dictis juxta n. 374. & 522. & vacantibus aliquando, sic Gonzalez ad Reg. 8. Gl. 5. §. 6. n. 9. & Castropalaus tr. 13. cit. D. 2. p. 22. §. 3. n. 2. deinde non de beneficiis aliunde reservatis. Nam reservatio hujus regulæ agit de beneficiis, quæ aliàs Ordinarii providere poterant. Nec de beneficiis per resignationem, ut patet ex priori numero sub qua etiam venit per-

mutatio, cum ea sit vera resignatio, per c. *unic.* de rerum permutat. & Clement. 1. cod. intellige tamen, de resignatione, quam Ordinarius admittere potest. Ex quo sequitur 1. per dictam regulam non reservari beneficia *mannalia*, ex n. 534. nec vacantia in Curia 3. nec beneficia regularia ordinum militarium; cum sint specialiter excepta per tertiam regulam; adeoque non intelliguntur in hujus regulæ dispositione generali, nec beneficia concordata, ut dixi supra.

Præter hæc not. 1. reservationem 556 regulæ 8. non esse *pro omni tempore*, sicut sunt reservationes priorum, sed solum, si ea beneficia contingat vacare in Jan. Febr. Aprili, Majo, Julio, Augusto Oct. & Novembri. Ex hoc sequitur, si vacent in Martio, Junio Septembri, Decembri, provisionem relinqui Ordinario Collatori. Notat autem Castropal. cit. p. 22. §. 1. n. 1. hoc beneficium *alternativa* concessum esse Episcopis, *residentibus verè, ac personaliter*, ut pat. ex textu regulæ §. *insuper*. Not. 2. hos menses incipere à media nocte præcedentis diei, scilicet post noctis duodecimam, quo casu attenditur horologium Parochiæ defuncti, de quo Castropalaus. §. 2. à n. 1. Not. 3. cum Pontifex in dictis quatuor mensibus Ordinario concessis, beneficium tunc vacans providet, sciens esse mensem Ordinarii, non teneri cum juri Ordinarii expressè derogare; sic Castropalaus p. 2. tr. 13. D. 2. p. 14. n. 1. quia est Ordinarius Ordinariorum, & horum potestas non est privativè ad Papam; unde tali casu scienter utitur jure præventionis.

Not. 4. hujus regulæ reservationem durare solum ad vitam Papæ per. n. 468. 557 nam ejus beneplacitum ultra non durat; & extendi solum ad beneficia vacantia extra Curiam quocunque modo vacationis, excepta vacatione per resignationem, etiam causa permutationis, quo nomine hic (in materia odiosa) venit solum resignatio expressa, pura; non autem conditionalis in favorem tertii, quia hæc non potest fieri, vel admitti extra Curiam. Not. 5. ab hac reservatione excipi Cardinales Romanæ Ecclesiæ, ut non comprehendantur in hac reservatione mensium, si sint Collatores *ordinarii*, licet sint absentes. Not. 6. in hac generali reservatione non com-

comprehendi Reges, & Principes, ob eorum altitudinem, qui ex privilegio Papæ beneficia conferunt. Not. 7. cum ex dictis constet, vi hujus regulæ permitti Collatoribus ordinariis provisionem beneficiorum sui juris, ubi ea vacaverint certis mensibus, de quibus n. 556. ne, cum Papæ pro illis supplicatur, istis præjudicium fiat, Pontificem in eadem regula constituisse, ut in impetratione ejusmodi beneficiorum exprimat *mensis vacationis* beneficium, expressione absolutâ & certâ; sufficit tamen, si dicatur *in mense reservato*; nam hujus, non autem, quando est mensis ordinarii Collatoris, faciendam esse mentionem, ut probabilius tenet Castropalaus cit. §. 5. n. 5. hæc ad primam partem octavæ regulæ. Not. 8. si dubium est, an beneficium vacaverit *in mense Papali*, vel *Ordinariis*, & dubium vinci non potest, sustineri provisionem Ordinarii, si prævenit Papam, quia habet intentionem suam fundatam providendi omnia beneficia suæ diocesis c. *Regenda*. 10. q. 1. c. *nullus omnino* 16. q. 1. c. *Ex frequentibus*; de instit. c. *Conquerentè*, de offic. Ordin.

558 Secunda pars dictæ regulæ octavæ agit de *alternativa*; notandum autem, gratiam *alternativam* in eo consistere, quod Pontifex, non obstante reservatione, de qua in prima parte hujus regulæ, speciali benevolentia in Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas facultatem beneficia illa conferendi indulgeat, *alternis mensibus*, sic, ut non 8. (prout ante) sed tantum sex menses reservati maneant Papæ; reliqui sint liberi Ordinariis, ut ex dicendis patebit. Loquitur ergo de facultatibus, Episcopis *residentibus*, concessâ, providendi de beneficiis *alternativam* cum Pontifice, ita ut Pontifex habeat *sex menses* sibi reservados, qui dici solent *Papales*, nimirum *Januarium, Martium, Majum, Julium, Septembrem, Novembrem*, & Ordinarii totidem, scilicet *Februarium, Aprilem, Junium, Augustum, Octobrem*. Unde quando Pontifex providet de beneficiis in mensibus, Ordinatio concessis, per gratiam *alternativam*, requiritur, quod expressè deroget juri ordinariorum, cum concessa sit sub onere *residentiæ*; sic Castropalaus p. 2. tr. 13. D. 2. p. 14. n. 2.

559 Circa istam gratiam *alternativam* not.

1. cam concedi Patriarchis, & Episcopis ut pat. ex textu ibi: *duntaxat*, & quidem sub hac expressa conditione, *quamdiu apud Ecclesias, vel dioceses suas verè, ac personaliter resederint, duntaxat*. Not. 2. quod agat solum de beneficiis, quæ sunt *de libera dispositione Episcopi*. Unde Capitulum, Sede vacante, hac *alternativa* non gaudet. Not. 3. per gratiam *alternativam* non tolli reservationem octo mensium contentam in prima parte hujus regulæ, quamvis eâ durante viam aperiat Ordinariis sub onere prædicto providendi de beneficiis *reservatis*.

Not. 4. provisionem de beneficiis 560 vacantibus in *Junio & Decembri* competere Ordinariis tam in *generalis reservatione*, quam in *alternativa*: in illa *simpliciter*, in ista, *sub onere, si resideant*. Cum autem Ordinariis favorabilius sit, posse *simpliciter*, quam cum onere, præstat eos uti concessione generali in prima parte hujus regulæ, quoad hos menses; quam concessione *alternativa*, quia tunc providebit *jure ordinario*, non autem gratiâ *alternativa*, adeoque etiam, *licet non resideat*, si dicas: ergo de beneficiis vacantibus in *Martio, & Septembri* poterit, & non poterit providere Ordinarius! *poterit*, quia illi duo menses in generali reservatione conceduntur Ordinario ex dictis, *non poterit*, quia per *alternativam* reservantur Papæ ex n. 558. 12. Episcopum, postquam accepit *alternativam*, non posse providere de beneficiis vacantibus in *Martio & Septembri, esto ea* seclusâ illi competant. Et ideo eorum loco Pontifex Ordinario subrogavit *Februarium & Augustum*: *Junium* autem & *Decembrem* habet, è Concessione generali, & gratiâ *alternativa*. Hinc sufficit acceptatio illius, sine acceptatione hujus.

Not. 5. Episcopum, quoad effectum 561 *alternativa* non censi *verè ac personaliter* residere in sua diocesi, si sit realiter extra illam, licet in modica distantia, hæc enim non est vera sed tantum moralis, & ficta præsentia, quod procedit, esto timore mortis, vel vi, absit verè, Castropalaus cit. p. 23. §. 2. Not. 6. *alternativam* acceptatam non cessare, ex quo Episcopus non residet; sed tantum cessare ejus usum, ex cessatione autem usus, non intrat reservatio 8. mensium, sic, ut in re-

liquis

liquis 4. Ordinarius, esto non resideat, providere possit, sed intrat reservatio gratiæ alternativæ.

562 *Not. 7.* sufficere, quòd Episcopus tunc resideat, quando beneficium *vacat*, esto diebus, vel horis prioribus absens fuerit, sic Castropalaus cit. §. 2. n. 6. quod verum est, esto tunc adsit solum *transseunter*. *Not. 8.* acceptantem alternativam, in *Mense Februario* posse illa uti à puncto acceptationis recognita à datario, ut patet ex ipsismet verbis regulæ. *Not. 9.* gratiam alternativam, etiam acceptatam, cessare. 1. per translationem ad alium Episcopatum, 2. morte Pontificis. 3. renuntiatione acceptata à Pontifice. 4. intromissione in provisionem beneficiorum ad Papam spectantium, sed primò post sententiam declaratoriam criminis.

563 Advertendum autem, quòd Extravagans supr. cit. expressè loquatur de beneficiis vacantibus per *promotionem ad dignitates majores* v. g. Episcoporum, *factam Auctoritate Papæ*, pat. ex ejus verbis ibi: *per nos, seu Auctoritate nostrâ promoti*, quæ clarius reddit constitutio Concordatorum Germaniæ de quo infra n. 566. cui, ut dictum est, illa extravagans est inserta, sub his terminis: *Per nos, seu Auctoritate nostrâ litterarum immediatè collatorum*, ergo promotorum *non immediate à Pontifice* beneficia propter promotionem vacantia, non intelliguntur Papæ reservata per Extravagantem, *ad Regimen*. Et cum pro diversitate temporum, & Successorum Pontificum, non rarò variantur, minuuntur, augeantur, fit, quod, quæ hodie in ordine est. 8. v. g. apud alios Pontifices veri & sub alio numero.

564 Unde notandum 10. quæ præmissimus de dictis 8. regulis Cancellariæ, intelligi de illis prout fuerunt tempore Pauli 5. Greg. 15. & Urbani 8. prout notavimus superius: dedimus autem hic eas tantum, quæ præcipuæ sunt, relatè ad reservatorem beneficiorum, de qua in præfens. Cæterum tempore Alexandri VII. erant ejusmodi regulæ Cancellariæ omnino 72. Hæc portò regulæ, cum ut dictum est, per posteriores Pontifices sæpe mutantur, non faciunt fidem, nisi ex fonte Cancellariæ, & Auctoritate V. Cancellarii impetratæ cum debita forma producantur, ut habetur in Reg. 28. *sed producendis Regulis Cancellariæ*, cõditis ab Alexandro VII.

Et ideo etiam Alexander VII. in regula 42. *de derogatione juris Patronatûs*, duo statuit, ut super impetrando beneficio de jure Patronatus Laicorum non expediantur literæ concessionis, nisi ponatur expressè; *illud tamdiu vacasse, ut fuerit ad Sedem Apostolicam devolutum, vel ad id Patronorum consensus accedat*. 2. si contingeret juri Patronatus derogari per Papam, *fiat ejus mentio dispositivè, specificè, ac determinatè*, secus non censetur ei quomodolibet derogatum, qui etiam beneficia, vacante Sede Apostolica vacantia, (licet aliàs per regulas Cancellariæ, vel alias constitutiones temporales Papæ reservata) conferri posse ab illis, Sede Apostolicâ vacante, à quibus aliàs jure communi possent, statuit Reg. 69. *de beneficiis vacantibus tempore obitus Papæ*; & regulas Cancellariæ non comprehendi sub generalibus derogationibus in regula Cancellariæ. 71.

§. 4.

De beneficiis reservatis per Concordata Germaniæ.

Concordata Germaniæ ducunt originem 566 ex eo, quòd Antiores Pontifices plurima beneficia, tam Secularia, quàm Regularia, sibi, ac Sedi Apostolicæ reservaverint, & in eorum collationibus, seu provisionibus, à provisitis *annatas* seu primi anni fructus, & ab Ecclesiis *quindennia* exegerint justis utriusque de causis, Natione Germanicâ se ab his multum gravari sentiente; hinc eò consiliis progressa est, ut inter Fridericum Romanum Imperatorem electum, & postea coronatum, aliosque Ecclesiasticos, & seculares Principes dictæ Nationis ex una; & Joannem Sancti Angeli Diaconum Cardinalem, Sedis Apostolicæ Legatum à Latere, ex altera parte, ejusdem Sedis Auctoritate, pro Ecclesiæ unionè, & pace, inter Ecclesiam eandem & Nationem Germanicam, diversa rationabilia & utilia edita sint, quæ Nicolaus V. Pontifex Auctoritate Apostolica, ex certâ scientia approbavit, acceptavit, & communivit, constitutione suâ primâ *ad Sacram Petri Sedem*, edita 1447. Calend. April. Hæc constitutio reduci potest ad §. §. de quibus in seqq.

Moderatio Extravagantis ad Regimen.

Inter prima concordie hujus puncta 567 est moderatio Extravagantis *ad Regimen*, qua Benedictus XII. plurima beneficia pro-

visio-

visioni Sedis Apostolicæ reservavit; Nicolaus autem V. in hisce concordatis multum restrinxit. Nam beneficia vacantia, quæ per muneris consecrationis suspensionem, quæ Benedictus XII. reservavit, in sua constitutione Nicolaus omittit; 2. etiam omittit illa beneficia, quæ erant affecta per appositionem manus à Joanne XXII. quæ Benedictus pariter reservata voluit; 3. Benedictus beneficia Officialium Sedis Apostolicæ ipsorum obitu vacantia indefinitè reservavit; Nicolaus restrinxit ad tempus, quo ipsa officia actualiter tenebant; hinc à reservatione exempta sunt beneficia ante officium, vel post hoc dimissum, obtenta; 4. Benedictus inter Officialès ponebat omnes Commensales Papæ; Nicolaus autem nominat solos *veros* Commensales, & 24. Capellanos ejusdem *in Epistophio* (hoc est in Syllabo Curialium) descriptos. 5. Benedictus reservat Ecclesias & beneficia Autoritate Apostolica collata, sive conferenda imposterum; Nicolaus restringit ad *immediatè* collata, & conferenda imposterum Autoritate Apostolica, præterquam si virtute gratia expectativæ fiat affectio.

Ad §. Item placet, de electione Canonica.

568 In hoc agitur de electione Canonica, & continetur insigne privilegium Nationis Germanicæ. Nam licet olim tam in Germania, quàm etiam in aliis regnis, Ecclesiæ Metropolitanæ, Cathedrales, & Monasteria habuerint jus electionis liberæ, postea tamen tum per reservationes Pontificum, tum per Nominaciones Principum hoc jus illis penitus ademptum est. In hac tamen Concordia, per Nicolaum V. Nationi Germanicæ specialiter concessum est, ut in *Metropolitanis & Cathedralibus* Ecclesiis etiam immediatè Pontifici non subiectis, & in Monasteriis immediatè illi subiectis, Canonice electiones fiant, & intra tempus in *c. cupientes, de elect. in 6.* præfinitum, Romam deferantur. Additur autem 1. si dictæ electiones non fuerint Pontifici presentata, habendas *pro non Canonice*, & Pontificem provisurum: si autem fuerint Canonice, illas esse *confirmandas*, nisi ex *evidenti* causa de utiliore persona Pontifex duxerit providendum. 2. Quòd Pontifex curabit, ut Episcopi, & Prælati, per ipsum

Tom. III.

confirmati, vel provisus, Metropolitanis, & aliis præstent debita juramenta, & alia, quæ de jure tenentur. 3. Quòd in Monasteriis, Papæ immediatè non subiectis, & aliis regularibus beneficiis, pro quorum confirmatione, vel provisione ad Papam recurri non solet, Romam venire non tenebuntur provisus, & ipsa beneficia regularia *sub gratis expectativis* non cadent. 4. Quòd in illis Monasteriis, pro quibus Romam recurri solet, Pontifex electos, aut provisos non aliter confirmabit, aut providebit, quàm supra de Cathedralibus Ecclesiis est expressum. 5. Quòd de Monasteriis Monialium non disponat, nisi sint exempta, & tunc per Commissarios ad partes. *Not.* tamen non esse in usu, quòd Episcopi, vel Prælati Germaniæ pro confirmatione *in persona* eant Romam, sed per suos Agentes.

Ad §. De cæteris, de Mensibus Papalibus.

Tractat hic §. *de Mensibus Papalibus*, 569 quo Nicolaus pro Concordia cum natione Germanica, restringens reservationes suorum Antecessorum statuit *seqq.* 1. quòd in cæteris dignitates & beneficia, quæcunque secularia, & regularia vacantia (exceptis majoribus post Pontificales in Cathedralibus, & Principalibus, in Ecclesiis Collegiatis ultra reservationes in Extravag. *Execrabilis*, & *ad Regimen* contentas, sub *nulla alia reservatione, gratia expectativa*, aut *quavis alia dispositione Apostolica*, sub quacunque verborum facta, aut facienda, comprehendantur, si vacent in Februario, Aprilis, Junio, Augusto, Octobri, Decembri.

Secundò, quòd beneficia vacantia Januario, Martio, Majo, Julio, Septembri, Novembri, speciali dispositione Sedis Apostolicæ maneant reservata, non verò vacantia in reliquis mensibus; & ex hoc vides, qui sint Menses Papales.

Tertiò, quòd, si non appareat intra 570 tres Menses à die notæ vacationis in loco beneficii, quod alicui de Autoritate Apostolica provisum fuerit, *ex tunc, & non antè*, Ordinarius, vel alius, ad quem illius dispositio pertinet, providere poterit.

Quartò, ut hac alternativa possit per Germaniam publicari, & omnes, qui ea voluerint gaudere, tempus congruum habeant, eam acceptandi, vult Pontifex ex parte Sedis Apostolicæ à Calend. Junii Anno 1448. proximè futuris, currere incipiat;

S

nisi

nisi in futuro Concilio, de consensu dictæ Nationis, fuerit aliter ordinandum.

571 *Not. 1.* Sub illo termino generali *de cæteris*, etiam venire beneficia *curata*, cum etiam Pontifex quoad illa, in Mense Papali vacantia, alternativâ utatur. Nec obstat *c. cum illis, eod. in 6.* ubi dicitur sub generali voce *beneficii*, non venire *Curatum*. Nec quoad hanc alternationem illi derogatum est per hæc concordata. *Not. 2.* per hæc concordata, majores dignitates post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Ecclesiis Collegiatis, à reservatione non esse exemptas, ut constat ex n. 569. Tales sunt Praepositura, Decanatus.

Not. 3. Quando dicitur, jus beneficii vacantis in mense Papali conferendi, esse penes Ordinarios, si non appareat intra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficii, alicui de illo provisum esse à Papa, verba illa, *si non appareat*, non appellare supra illa *in loco beneficii*, sed supra hæc, à die notæ vacationis. Ut sensus sit, tunc jus illius beneficii conferendi esse penes Ordinarios, *si intratres menses, à die notæ vacationis numerandos, non appareret*, seu constaret alicubi saltem, alicui de illo provisum esse à Papa. Sic declaravit Greg. XIII. Anno 1576. quam declarationem Collectaneis suis infernit Georgius Branden *Canon. August. Super Concord. Not. 1. à n. 6. & seq.*

Ad S. placet similiter, *de Annatis, & Quindennis.*

572 Ante doctrinam in *cis. S.* datam *Not. 1.* nomen *Annata*, esse nomen generale, & sic accipi pro quodam vectigali, seu pensione, quam is, qui beneficium Ecclesiasticum obtinuit, aut ad certam aliquam Ecclesiasticam præfecturam promotus est, ex fructibus, qui primo anno colliguntur,olvere debeat, sic Azor *p. 2. l. 7. c. 12.* Continebat autem *annata* sub se varias species, ut not. Fagnanus in *c. præterea*, ne Prælati vices suas. n. 8. nimirum *annatas proprie dictas, servitia communia, minuta, vel quindennia.* Propriè sumpta significat reditus primi anni solvendos Curia Romanæ pro expeditione cujuscunque beneficii Consistorialis in Camera non taxati, sic Joannes Streinius *p. 1. tit. 2. de Beneficiis s. 9. n. 1.* ex Laërtio Cherubino in principio Bullarii. Alii dicunt, esse fructus primi anni solvendos Papæ, ex Archi-Episcopatibus, Episcopatibus, Prælaturis, & aliis bene-

ficiis, immediatè Sedi Apostolicæ subjectis, post novi Prælati electionem.

Not. 2. Quod per *commune servitium*, 573 ut ait Fagnanus *cit. n. 11.* intelligebatur ea pecuniæ quantitas, quæ pro quolibet Episcopatu, vel Abbatia *Consistoriali*, secundum antiquam taxam, solvenda erat, cujus dimidium Papæ, reliquum Sacro Collegio Cardinalium inter præsentés dividendum, obveniebat. *Minuta servitia* erant portiunculae, quæ secundum portionem taxæ factam Episcopatus, vel Abbatia inter certos Papæ Ministros & Officiales distribuuntur. Per *quindennia* denique intelligitur pensio, quam abolitis aliis solutionum *annatarum* terminis, usque ad sua tempora observatis, constituit Paulus II. *ex beneficiis perpetuò unitis*, solvendam ab illis, in quorum favorem unio facta est, sic Fagnanus.

Not. 3. Romæ duos esse libros, quibus utitur Camera Apostolica: *primus* continet mercedem Officialium, qui expediunt literas Apostolicas pro labore taxatam; *secundus* continet valorem beneficiorum *Consistorialium*, ex quibus *annata* solvi debent, quæ etiam dicuntur *communis servitia*.

Not. 4. Ut *annatarum*, & *quindenniorum* solutio rectè fiat (nimirum juxta valorem beneficiorum) hic non debere attendi verum valorem, quem *in se* habent; sed quem habent juxta æstimationem *ex stylo Curia Romanæ*. Nam juxta hunc, ut notat Chokier *ad Reg. Cancellaria. 61.* nullus Canonicatus Germaniæ, & Hispaniæ, pluris inscribitur, quam ad valorem 24. ducatorum seu florenorum auri de Camera, qualiscunque sit verus valor, esto ascendat ad mille ducatos annuos.

Not. 5. Illa beneficia vacari *Consistorialia*, quæ dantur *Consistorialiter*, hoc est, in Consistorio Cardinalium, rogatis à Pontifice istorum sententiis, seu suffragiis, qualia sunt Archi-Episcopatus, Episcopatus, & Prælaturæ immediatæ subjectæ Sedi Apostolicæ; Wagnereck *l. 3. tit. 5. de præbend. in Extravag. commun. de Concordat. German. ad S. 4.* his præmissis inter Nicol. V. & Fridericum III. Imperatorem, pro his, quoad Nationem Germaniæ, seqq. concordata sunt.

Primò, ut de Ecclesiis Cathedralibus, 575 & Monasteriis Virorum, vacantibus, & vaca-

vacaturis, Apostolicæ Camera de fructibus primi anni à die vacationis solvantur pecuniæ in libris Camera taxata. *Not.* autem hoc intelligendum esse de annata *integra*, sic Cardinalis Fusch. V. *Annata Conclusi.* 328. *Not.* 2. intelligendum esse de annata *ex fructibus*, non prout sunt reveras sed prout sunt taxati in Camera Apostolica, secundum præmissa. *Not.* 3. intelligendum esse solum de Ecclesiis, & Monasteriis *Consistorialibus* ut constat ex Pirhing. *de præbend. à n.* 364.

576 Secundo, ut, si quæ Ecclesiæ *excessivè* taxatæ sunt, relaxentur, & provideatur, ne nimium pragraventur; ad quod *not.* ex Wagnereck *cit. ad §.* 4. *Concordat. in fine. not.* 2. quod hæc moderatio adhuc hodie peti possit, ubi beneficium *excessivè* taxatum est, tertio ut prædictæ taxæ *pro media parte* infra annum à die habitæ pacificæ possessionis, totius vel majoris partis, solvantur, & pro alia media parte intra sequentem annum. Quarto, ut si intra annum bis, vel pluries vacaverint, semel tantum solvantur, nec debitum hujusmodi in Successorem in Ecclesia, vel Monasterio transeat; Quinto, ut cæteris Dignitatibus, Personatibus, Officiis, & beneficiis, quæ Authoritate Papæ conferuntur (præterquam vigore gratiæ expectatiivæ, aut causâ permutationis) solvantur annatæ, sive medii fructus juxta taxam solitam à tempore possessionis infra annum; debitum autem hoc similiter in Successorem non transeat; Sexto, de beneficiis, quæ valorem 24. florenorum auri de Camera non excedunt, nihil solvatur. *Not.* autem valorem beneficii, intelligi hoc loco, non eum, quem beneficium verè in se habet, sed quem habet in æstimatione & taxatione Camera Apostolicæ, ut notatum est n. 574. Septimo, ut hæc observantia duret, nisi eam similiter in futuro Concilio, *de consensu ipsius Nationis Germanicæ*, contingat immutari.

577 Ex his præmissis apparet moderatio, quam in hac concordia Nationi Germanicæ præstitit Pontifex. Nam 1. ex beneficiis *Consistorialibus* non amplius petitur annata, nisi prout taxata sunt in Camera Apostolica, ut dictum est n. 575. Deinde ex liberali Pontificis oblatione minuendi onus taxæ *excessivæ*, si quæ sit Ecclesiis imposita. 3. quod concedantur duo anni ad an-

Tom. III.

natas integras solvendas ex n. 576. 4. quod non petatur bis, si intra annum Ecclesia pluries vacet, nec onus prioris annatæ transeat ad Successorem. 5. Quod de cæteris beneficiis *non Consistorialibus*, quorum valor excedit 24. ducatos, petitur solum media annata, cujus tamen debitum non transeat ad Successorem ex n. 576. 6. Quia vi *Concordatorum*, de gratis expectativis, & permutationibus beneficiorum nullum est impositum onus, cum clare sint exceptæ, ut notavimus n. 576. 7. Quia de beneficiis, quæ non excedunt valorem 24. aureorum, excessu accepto juxta taxationem Camera Apostolicæ, nihil solvitur, ut constat ex n. *cit.* taxatio autem hæc non est facta juxta verum valorum, sed longè infra, ut ibidem dictum est.

Præter hæc *not.* 2. quæ hic diximus de 578 *annatis*, debere accipi, in quantum habent locum in Germania *vi Concordatorum*, nam in aliis partibus aliter exiguntur, de quibus V. *Sireinium p.* 1. *Juris Can. ad tit.* 2. *de beneficio.* §. 9. *Pirhing. cit.* & alios. Quando autem quidam objiciunt, hanc exactionem *annatarum* videri *Simoniacam*, negativè responderi Fagnanus in c. *Præterea*, ne Prælati vices suas n. 3. Nam, ut inquit ille, aliud est de his, quæ sunt *Simoniaca, quia prohibita* constitutione Canonica, aliud de his, *quæ sunt prohibita, quia Simoniaca*, ut vendere, emere Sacramenta. In primo casu cum Hostiensi & aliis *ibid. cit.* docet, non committi *Simoniacam*, si fiat Principe autorizante & sciente, cum constitutio super tali *Simonia* non liget promulgantem: Secus, est in secundo, ita ille plurimis argumentis graviter defendens usum licitum *annatarum*. Sed rectius dicitur, *annatas* non exigi, ut *pretium* beneficii, sed, ut *stipendium* in sustentationem, & alimenta Ministrorum Ecclesiæ, ut notat Azor *p.* 2. *l.* 7. *c.* 13. *q.* 7. ea verò, quæ contra *annatas* objiciuntur, & ex decreto Concilii Basileensis desumuntur (ut videri potest apud Fagnanum *cit. n.* 57. quo penitus aboletur jus *annatarum*) nullam habere vim; cum decretum illud conditum sit tempore Schismatis in eo Concilio, nec unquam approbatum, sed reprobatum à legitimo Pontifice, ut ostendit Fagnanus *cit.*

Loquendo nunc de *quindennis*, quo 579 rum definitionem dedimus n. 573, nota 2. ea esse constituta per Paulum 2. pro beneficiis

ficiis perpetuò unitis, ut habetur in Extravag. seu constit. 6. ejusdem, quæ edita est 1469, & incip. *Decret Romanum* quæ habetur in Bullario Rom. tom. 1. pag. 330. ut ait Fagnanus *cit. n. 13.* & Azor *p. 2. l. 7. c. 13.* inducta porro sunt in locum annata, & significant pensionem, decimo quinto quoque anno solvendam, ex beneficio in gratiam alicujus Communitatis vel Collegii, illi unito. Cùm enim Communitas non moriatur, beneficium tale nunquam vacat; adeoque illius nova provisióne opus non est. Ne tamen ex hac unione proventus Camera minuerentur, nati aliàs ex talis beneficii vacantis provisióne per annatæ solutionem, quindennia constituta sunt, quibus positis.

580 Quæres 1. An quindennium solvi debeat ex quibusvis beneficiis in perpetuum unitis cuicumque Ecclesia? 2. An solvi debeat beneficiis, quæ ante Martinum V. fuerunt unita Collegiis? 3. An ex beneficiis Collegio unitis, sed in distributiones quotidianas conversis? 4. An ex beneficiis unitis Collegio, vel Universitati, specialiter exemptæ?

Ad 1. R. Constitutiones Pontificias, de solvendo quindennio, hætenus editas, loqui solum de beneficiis, quæ perpetuò unita sunt Collegiis, mens Capitularibus, Societatibus, Congregationibus, & quibuslibet locis, quæ causâ communis pietatis extructa sunt; adeoque illis beneficiis perpetuò unitis, quæ nunquam amplius vacabunt, sic Azor *cit. c. 13. q. 4.* Ex hoc colliges ex beneficio, quod perpetuò unitum est alicui dignitati, Præposituræ, vel Decanatu, non deberi quindennium, quia illæ dignitates vacare solent, consequenter, & beneficia ipsis annexa.

581 Ad 2. R. hoc non præcipi per Constitutionem Pauli 2. sed Pauli 4. constitutione incipiente: *Decens esse*, ubi dicitur, quindennium deberi ex omnibus beneficiis cuilibet loco, Collegio, vel communitati ante Martinum V. unitis; quod apertius habetur in Bulla 33. Sixti V. quæ incipit, *Camera nostra*. §. 2. qui suam constitutionem extendit ad omnia beneficia, hætenus unita, & deinceps unienda, esto sint manualia, Patronata, etiam de Patronatu Laici, etiam Imperatoris, singulorum, vel, si plura unicus literis comprehensa, omnium insimul. Not. autem hoc procedere de be-

neficiis quorum valor 24. ducatos auri de Camera excedit, ita Sixtus *loc. cit. 2.* de his, quæ in Camera Apostolica taxata non sunt, ut ex illis quovis 15. anno solvatur medietas tantum annui proventus, ut ait Paulus 2. in *constit. cit. §. 4. Not. 3.* quod Paulus 2. §. 3. agat de beneficiis unitis, & in Camera taxatis, quorum summa annui proventus ostendit ad centum florenos auri de Camera, secundum communem estimationem. Ex hoc autem sequitur, deberi ex beneficiis perpetuò unitis, & non amplius vacaturis, tam secularibus, quàm regularibus, etiam exemptis, & in distributiones quotidianas conversis, licet sint de Jure Patronatus Laici; quia constitutio Pauli IV. & maxime Sixti V. universaliter loquitur. Et hinc *pat. ad 3. 4. & 5.*

Not. Præterea, quindennia non debent 582
ri de beneficiis perpetuò unitis & nunquam vacaturis, nisi ex eadem solverint ante unionem. Nam ut constat ex Constit. Pauli 2. §. 2. quindenniorum onus Ecclesiis unitis impositum est, ne per hoc, quod beneficia nunquam amplius vacatura sint; consequenter nunquam latura vectigal quod prius pendebant, Camera Apostolica, Collegium Cardinalium, & Sedis Apostolicæ Officiales detrimentum non modicum paterentur, id, quod occasione unionis non evenit, si ante unionem nihil pendebant.

Ad §. finalem, de Clausulis Concordatorum.

In hoc §. finali continentur Clausulæ 583
Concordatorum; quarum prima est, quod Nicolaus V. per hæc Concordata in aliis, quæ per Eugenium IV. pro Germanis usque ad futurum Concilium permissa, concessa, indulta, & decreta, & per Nicolaum V. confirmata fuerunt, nihil eorum velit immutatum, in quantum hic concordatis non obviat; Secunda est, quod si in his, vel aliis literis specialiter mentionetur Alemannia non debeat censerī distincta à Natione Germanica. Reliquæ nihil habent peculiare.

Pro explicatione Not. 1. Bullam, 584
seu Constitutionem Eugenii IV. de qua hic sermo est, haberi tom. 1. Bullarum fol. 279. & inter Constitutiones ejus esse, 29. quæ incipit, *inter cætera*, ac emanavit 1447. 7. Idus Febr. Hanc constitutionem deinde, appro-

approbavit ejus Successor Nicolaus V. 10. Aug. 1447. & non habetur in Bullario; approbavit rursus secundò per constitutionem ad Sacram, & hæc inter ejus constitutiones in Bullario est; Sed cum præmissis clausulis.

Not. 2. in citata constitutione Eugenii contineri seqq. & in §. 1. quòd quidam Prælati, Principes Nationis Germanicæ, ob dissensionem securam Consilii Basileensis, neutrales fuerint, & mox obedientiam huic Pontifici, nimirum Eugenio præstiterint.

585 In §. 2. quòd Eugenius attendens, tempore prædicto plurima in dicta Natione gesta fuisse, quæ Sedis Apostolicæ Authoritatem requirebant; & ideo collationes, & provisiones beneficiorum Authoritate Ordinaria factas, hæc constitutione Authoritate sua confirmat, & in §. 3. Eorum possessores non molestari præcipit; In §. 4. lites desuper pendentes extinguit; quinimò in §. 5. easdem Ecclesias, & beneficia eisdem de novo confert, exceptis duabus Ecclesiis in §. 6. quibus præjudicare noluit.

586 In §. 7. acta tempore suspensionis in præjudicium Imperatorum ac Principum tam Ecclesiasticorum, quam secularium Nationis Germanicæ, item Ecclesiasticas censuras multas, poenas, & irregularitatis, & inhabilitatis maculas tam à jure, quam ab homine propter præmissa quomodolibet promulgatas, seu inflictas, promulgandas quoque, seu infligendas, quoad Regem, Archiepiscopos, & Marchiones prædictos, eorumque dominia, Clericos, subditos, & Vasallos ejus Nationis, cassat, irritat, annulat, nulliusque esse roboris vel momenti Pontifex decernit.

587 Ex hoc §. multi deducunt, excommunicationes, & reliquas censuras in Germania non habere locum, idque per hæc Eugenii concordata cum Natione Germanica, cum Pontifex expressè dicat, se omnes censuras, non modò promulgatas, & inflictas, sed etiam promulgandas, & infligendas contra Germania Principes, eorumque subditos, & Vasallos, esse irritas, nullas, nullius roboris, & momenti: Sed falluntur; quia Pontifex in cit. §. 7. illas tantum censuras inflictas & infligendas, promulgatas, & promulgandas contra Nationem Germanicam, decernit esse irri-

tas, nullas, ac nullius roboris & momenti, quæ propter præmissa, quæ dicta suspensione, & protestatione durantibus, quæ præmissorum occasione (nimirum occasione, & durante turbatione, & usque ad statum pacis) in & post CC. Basileense infligenda; promulgata, & promulganda. Ex quo clarè vides, illationem eorum nullo modo fundatam esse. Aliqui se fundant in Bulla, seu constitutione Nicolai V. de anno 1447. in April. Clem. VII. de anno 1534. 13. Jul. & Greg. XIII. de anno 1576. im Novembri: sed nec in his ullum verbum est infavorem dictæ illationis, ut pluribus ostendi, earum constitutionum oculatâ exhibitione.

In §. 8. relaxat obligationes circa annatas Camera Apostolicæ debitas: In §. 9. confirmat indulta, & dispensationes, concernentes forum conscientia, iis exemptis, quæ tales essent, quas hæcenus Sedes Apostolica concedere non consuevit: In §. 10. providet circa sententias Romæ, vel Basileæ prolatas.

In §. 11. omnes, qui Congregationi Basileensi adhæserunt, post Concilii dissolutionem ab omnibus censuris, & poenis absolvit, si ad Pontificis obedientiam reversi sunt, aut intra sex menses revertantur. In §. 12. pollicetur omnia prædicta se observaturum. In §. 13. omnibus Contrariis derogat. Ex his facile concludi potest, qui confirmatio Nicolai V. Constitutionis Eugenii IV. operetur.

ARTICULUS XII.

De regulis Cancellariæ Apostolicæ.

PER regulas Cancellariæ Apostolicæ intelliguntur Ordinationes, & constitutiones Pontificum, secundum quas Cancellaria Apostolica per V. Cancellarium, qui est supremus post Papam Juxta in pertinentibus ad expeditionem juridicam Bullarum, gubernari debet. V. Castropalaus tr. 13. de benefic. D. 2. p. 17. Alexander VII. postridie electionis suæ, 8. Apr. 1665. regulas, quas nunc breviter exponemus, fecit, quas observari voluit etiam nondum publicatas; sed intellige, quoad affectum nullitatis actus in contrarium gesti, non

tamen quoad culpam, & pœnam de quo V. dicta *lib. I. decret. tit. 2. de Constitut.* advertendum autem, ad valorem istarum regularum non requiri aliam solemnem publicationem, quam quod sint publicè constitutæ, ita ut à puncto constitutionis suum effectum habeant quod nullitatem non autem quoad culpam, & pœnam, provisionis in contrarium factæ.

Ad Regulam I. de reservationibus Generalibus, & Specialibus.

590 Hæc regula non continet aliud, quam reservationes beneficiorum contentas in duabus Extravagantibus *ad Regimen & Execrabilis*; ac eorum, quæ CC. Trid. de Collat. beneficiorum decrevit. V. Castropalaus *cit. p. 17.* eamque exposuimus supr. à n. 547.

Ad Regulam 2. de reservationibus Ecclesiarum Cathedralium.

591 Per istam regulam reservantur. 1. generaliter omnes Ecclesiæ Episcopales, & his superiores, nec non omnia Monasteria Virorum, quæ valorem annuum ducentorum florenorum auri excedunt, & præcipit, ut hic valor in literis exprimat. Sed hæc regula in Germania non habet locum juxta dicta à n. 550. Not. præterea per eandem reservari dignitates, & beneficia omnia, *strictè collativa*, quæ vel per obitum Episcoporum, vel eorum dimissionem, usque ad novam provisionem, Authoritate Apostolica faciendam, & adeptam à Successore pacificam possessionem, aut vacabunt. Sed nec istud Germanos ligat; cum Episcopi electi, aliisque, de beneficiis ad suam collationem propriè spectantibus, quæ vacare contigit Sede vacante, liberè post confirmationem provideant.

592 Ad Regulam 3. de extensione reservationis beneficiorum, quæ per pacificam alterius assecutionem vacabunt. Ut effectus hujus regulæ sequatur, observari debet Extravagans *Execrabilis*, inter communes de præbendis, de qua dictum est supr. à n. 551.

In Regula 4. reservat generaliter dignitates majores post Pontificales in Ecclesiis Cathedralibus, & principales in Collegiatis; Prioratus, Præposituras, aliasque Dignitates Conventuales, ac Præ-

ceptorias Generales ordinum non militarium, nec non beneficia suorum & S. R. E. Cardinalium familiarium. V. n. 553.

In Regula 5. reservat generaliter beneficia Collectorum & subcollectorum; in 6. beneficia Curialium, dum Curia transfertur in 7. beneficia cubiculariorum, & Curforum; in 8. beneficia Ecclesiarum S. Joann. Lateran. S. Petri, S. Mariæ Majoris de Urbe, item beneficia titulorum Cardinalium à Curia absentium, de his V. à n. 555.

Ad Regulam 9. de reservatione 8. mensium Apostolicorum, & alternativa pro Episcopis residentibus.

593 Per hanc Regulam Alexander VII. sibi reservavit omnia beneficia qualitercunque qualificata, & aliter, quam per resignationem vacantia in Januario, Februario, Aprili, Majo, Julio, Augusto, Octobri & Novembri. Verum in Germania locum non habet, ut constat ex Concordatis Germaniæ à n. 566. quod etiam procedit de secunda parte ejusdem regulæ, ubi Episcopis personaliter residentibus in suis Ecclesiis concedit pro sex mensibus alternativam ad conferenda beneficia, quæ ad liberam ipsorum duntaxat, & ab aliis independentem dispositionem pertinent. de his V. n. 555.

Ad Regulam 10. de literis in forma comminationi congruit expediendis.

594 Cùm quandoquæ contingat, gratias à defuncto Pontifice concessas, priusquam expedirentur, in expeditas remanere ob ejus mortem, condita est regula, qua Alexander VII. voluit eas suo nomine expediri in forma literarum *Rationi congruit.*

Circa quod *not. 1.* literas expediri per Cancellarium sive nova concessione, sive Signatura Pontificis: quia gratia perficitur per solam signaturam, etiam ante expeditionem Bullarum, quæ requiruntur solum ad probationem; ita Chokier ad Reg. 9. Pauli V. *Not. 2.* hanc regulam locum habere in gratiis concessis etiam ab aliis, quam immediato Prædecessore. Exhibenda tamen est supplicatio à Prædecessore Pontifice signata ad hoc, ut Cancellaria istam expeditionem faciat.

ciat. De clausula in forma (*Rationi congruit*) V. n. 459.

Ad Regulam 11. de declaratione reservationis facta per Prædecessores.

595 In hac regula declarat Pontifex, omnia beneficia, quæ sui Prædecessores, interpositione decreti, reservârunt, cum vacarent tempore obitus Ordinariorum, pro hac vice manere *affecteda*, quid porro denotat hæc *affectedio*? quem effectum pariat? & an beneficium affectum eo ipso evadat reservatum? diximus à n. 372.

Ad Regulam 12. de revalidatione literarum gratiæ, & justitiæ.

596 Per hanc regulam Alexander VII. revalidavit literas gratiæ & justitiæ, à suo Antecessore concessas infra annum ante obitum, quæ temporibus debitis præsentatæ non sunt Executoribus, seu Judicibus, sic Rebuff. ad reg. 10. Urbanus VIII.

Ad Regulam 13. de revocatione unionum.

597 Per eam revocantur, & cassantur omnes beneficiorum uniones, cujuscunque Authoritate factæ, quæ suum nondum sortitæ sunt effectum, exceptis illis, quæ faciendæ erant Authoritate Tridentini, vel pro fundatione, aut dotatione Collegiorum, vel aliorum locorum piorum institutorum ad fidei defensionem, bonarumque artium cultum. Rebuff. tamen ad regulam 12. Urban. 8. annotat hanc revocationem unionum intelligi de illis, quæ factæ vel faciendæ erant *Authoritate Papæ per Judicem in partibus*, non autem *Ordinariam*.

Ad Regulam 14. revocatio facultatum concessarum.

Cum inter Doctores fuerit dubium, an facultates, à Papa concessæ expirant ejus morte? per hanc regulam Pontifex tollit illud dubium, & facultates, quibusvis concessas, quod omnia in quibus ipsæ non sunt sortitæ effectum, revocat.

Ad Regulam 15. de reservatione facultatum conferendi beneficia reservata.

Per eam revocantur facultates, & indulta, quibuscunque personis (*exceptis Cardinalibus*) concessæ, per quæ possent libere disponere de beneficiis Ecclesiasti-

cis, *generaliter reservatis*, vel affectis ad eorum provisionem spectantibus. Hinc nisi denuo concedantur, prior concessio nulla est.

Ad Regulam 16. de dictionibus numeralibus.

Ut in literis Apostolicis crimen falsi amplius tollatur, vult Pontifex, ut dictiones *numerales*, poni solitæ ante *Calendas*, & *idus*, non per cifras, sed per *litteras*, & *Syllabas* integrè scribantur, & si secus scriptæ fuerint, ad bullarium, seu Registraturam Literarum Apostolicarum non mittantur. Circa quod not. ex Wagnereck ad 16. reg. Alexandri VII. idem in praxi servari in literis circa *annum*, ut non cifras v. g. 1693. vel abbreviatè, ut MDCLXXXIII. sed *verbis* scribatur extensè, seu integrè expressis, ut dicam statim. *Not. 2.* Literas Apostolicas, in quibus dies mensis *cifris* scriberetur (v. g. 8. Calend. 5. nonas 6. idus Maji) haberi pro subreptitiis, & suspectis de falsitate; quod semper contingit, ubi non servatur stylus Curia *c. quam grave*. De crimine falsi, & *c. ex literis* de Constitut. *Not. 3.* quando præcipitur, quod aliquid *extensè* scribatur, v. g. *annus*, aut *dies*, *mensis*, non sufficere abbreviaturam v. g. C. pro centum. L. pro quinquaginta; Sic Rebuff. ad regulam 15. Urbani VIII. de dict. numeralibus.

Ad Regulam 17. de concurrentibus in data.

Cum contingat, quod sæpe plures concurrant *in data*, hoc est, accipiant literas gratiæ super beneficiis vacantibus, vel vacaturis *eodem die datas*, in hac regula Pontifex statuit *qualitates*, ob quas habens, non habenti, præferri debeat in casu *Concursus in data*. Prima est, quod ex 2. habentibus eandem datam, is præferendus sit, qui habet clausulam *motu proprio*, ei, qui non habet, quod locum habet, tum in mandatis (de beneficio vacaturo) quam impetrationibus de vacante, Rebuff. ad Reg. de concurr: Secunda est, quod graduatus non graduato, & ex graduatis, magis graduatus præferatur v. g. Doctor, Licentiato, ex æqualiter autem graduatis, prius graduatus: Si autem in his omnibus æquales forent, legens, seu actu docens, non legenti

genti preferendus esset, & inter non graduatos, actu studens non studentibus; & Scholastici non Scholasticis: Sic Rebuff. cit. Tertia est, quod possessor, cum titulo saltem colorato, preferendus sit non possessori: 4. presentes in Curia, non presentibus; inter presentes non Beneficiati habentibus beneficia, 6. inter absentes oriundus non oriundo; & diocesanus non diocesano, 7. in reliquis preferatur is, qui literas prius executoribus presentavit.

*Ad Regulam 18. de non tollendo jus
quasitum.*

600 In hac regula declarat Pontifex, in dubio, non esse suae intentionis per suas gratias, vel literas uni concessas, tollere alteri jus legitime quasitum, esto concessa forent cum clausula motus proprii, & ex certa scientia. *Not.* autem 1. quod Papa non intendat alteri tollere jus quasitum per illam signaturam, seu concessionem, gratiam, vel literas Apostolicas pro commissionibus, mandatis, seu declarationibus nisi exprimat. Ex hoc colliges, commissionem remittendi delicta, quibus annexitur poena, non extendi ad poenam parti applicatam, vel applicandam; 1. donationem fundi, factam a Principe, non liberare donatarium a collectis Civitati faciendis, 3. legitimacionem, ut quis possit succedere patri, non extendi ad successorem, si legitimatio facta est post mortem patris, quia fieret in praedictum juris, *legitimo* quasiti. *Not.* 2. quod Wagnereck ad cit. reg. velit, hanc procedere de jure tertii, sive habeat jus *in re*, sive *ad rem*, cum regula indefinite loquatur; Rebuffus autem ad eandem *s. decimo*, doceat, quod preferret solum habentem jus *in re*, & probat ex jure praevencionis de quo diximus *n. 423*. 2. quod illa regula non comprehendat jus *quarendum* ipse non approbata. 3. Regulam non habere locum, uti alias concessio non haberet effectum, hinc, si Papa mandat. 2. Ecclesiam uniri, mandatum intelligitur cum praedictum tertii, sed in illis tantum, quae arbitraria sunt, & manualia.

Ad Regulam 19. de Viginti.

601 In hac regula dicitur, quod beneficium non vacet *per renuntiationem*, sed *mortem*, si resignans sit infirmus, & non super-

vivat 20. dies, computandos a die praestiti consensu, 2. quod beneficii Collatio, quacunque Autoritate facta in eo casu, *titulo resignationis*, nulla sit.

Pro explicatione *Not.* 1. hanc regulam procedere de quolibet, qui infirmus beneficium resignat, vel alias dimittit, aut commendae illius cedit, vel dissolutioni unionis consentit, licet vigore supplicationis, dum esset sanus, signata; Sic Urbanus VII. in reg. de Viginti.

Not. 2. Hoc statui ad cavendas fraudes varias in ejusmodi resignationibus quandoque intervenientes, ne scilicet propter ejusmodi procuratas resignationes, Ordinarii a collatione, & nominati, seu expectantes a suis juribus excludantur, 2. ne de beneficiis disponatur per viam successionis, & modum ultimae voluntatis, ut dicitur in c. *plerique 8. q. 1. & c. 2.* de renuntiat. in 6.

Not. 3. Praedictam regulam habere locum, 1. in omnibus beneficiis Ecclesiasticis, secularibus, regularibus, simplicibus, curatis, & dignitatibus, etiam Patronatis, imò etiam in Episcopatibus, & dignitate Cardinalitia, imò etiam cum foemina (ut Abbatisa) resignant; Sic Rebuff. ad reg. de viginti.

Not. 4. Quod haec regula locum habeat in renuntiationibus, etiam extra Curiam Romanam, coram Ordinario, vel aliis factam, licet cum reservatione fructuum, vel ex parte, licet causam permutationis, constat ipso regulae textu.

Not. 5. Dispositionem hujus Regulae non esse odiosam, sed favorabilem, cum inducta sit ad cavendas fraudes, ob bonum publicum, & conformetur juri communi, ita Pirhing de Renunt. n. 32.

Not. 6. Sub hac regula etiam comprehenditur renuntiationem beneficii, vel perpetuo, vel temporaliter commendati, item beneficii uniti, ut constat ex ipsis verbis regulae, uti etiam de qualibet illius dimissione.

Not. 7. ut ea regula habeat locum, 603 requiri, quod quis *resignaveris*, vel dimiserit, vel in dissolutionem unionis consenserit vel per se, vel Procuratorem consensu facto in loco, ubi fit resignatio & admissio a Superiore, sic Rebuff. ad reg. cit. gl. 3. & 11.

Not. 8. si fiat resignatio in mense Capitulari,

pitulari, & resignans intra 20. dies moriatur in mense Papali, beneficium vacare non per renuntiationem, sed mortem; adeoque collationem spectare ad Papam. Pirhing *de renuntiat. n. 32.*

Not. 9. Ut locum habeat hæc regula, requiri 2. quod resignatio fiat ab infirmo, excepto casu, de quo mox dicam. Ratio est, quia regula expressè requirit hanc qualitatem ibi, quòd si quis infirmus.

604 Excipe, ut dixi, casum, quo quis, dum esset sanus, impetravit suæ resignationis admissionem, & signaturam, eamque penes se servat, ut in casu infirmitatis primò præstet consensum, ut dicere possit, *se adhuc sanum resignasse*, nam hoc dolo eluderetur dispositio hujus regulæ. Et ideo posteriores Pontifices addiderunt: *etiam vigore Supplicationis, dum esset sanus, signata.* Pirhing tamen *cit. n. 33.* censet ex hac clausula sequi, quòd beneficium vacet per mortem, non renuntiationem, si renuntians intra 20. dies moriatur post renuntiationem admittam, & consensum in eam, etiam si tunc non sit infirmus. Sed hoc negandum videtur; quia id non sequitur ex vi illius clausulæ, cum solum intendat cavere fraudem, vel successionem, quæ in dato casu nullo modo præsumi potest, sicut potest in casu nostræ exceptionis, vel si alterutrum fiat ab infirmo.

605 *Not. 10.* Ut hæc regula habeat locum requiri 3. Ut resignans intra 20. dies, computandos à die præstiti consensûs, moriatur, intelligitur autem hic dies naturalis 24. horarum, & resignatio perfecta per consensum resignantis præstitum, post signatam, seu admittam Supplicationem resignandi. Sic Rebuff. *ad cit. reg. de viginti.*

Not. 11. *Diem*, in quo præstatur à resignante consensûs, computari inter illos 20. dies, seu in numero eorum, doceri à Parisio *cit. apud Pirhing. n. 34. §. porro*, quamvis hic probabile censet, illum in eorum numero non computari, qui ait, illud esse magis certum, quòd dies, quo moritur resignans, si tantum sit inchoatus, non sit habendus pro completo.

Si dicas, in favorabilibus dies cœpta habetur pro completa, respondet hoc procedere solum, quando tempus designatur per annos, qualiter nec in termino plurium annorum ultimus annus cœptus habetur pro completo, ut dicitur *L. nota*

Tom. III.

putabam. 45. ff. de condit. & demonstrat.

Ad Regulam 20. de Idiomatico.

In hac Regula statuitur, quòd si mandetur alicui provideri de beneficio curato, provisio sit nulla, si provisus non intelligat, & loqui possit *idiomali loci*, in quo est beneficium, hoc habere locum, ait Rebuffus ad Regulam hanc, licet Papa clausulam adderet, *pro expressis habentes*, & addit, in regno Galliarum haberi inter DEI maledictiones, habere hominem aliena gente, qui non intelligitur.

Dictam autem Regulam extendit ad quamcunque provisionem, per præsentationem, institutionem, collationem, electionem, nec censeri posse loqui linguâ loci, ex eo, quòd sciat aliqua verba, sed quòd sciat loqui, ut prædicans intelligi possit à populo, & *not.* regulam expressè loqui de provisione facta non tantum à Curia Romana, sed etiam extra illam à quocunque, ut patet ex textu claro regulæ; quamvis Rebuff. *Gloss. 3.* putet, sufficere, si ponat Vicarium, qui eam linguam intelligat, & loquatur. Verum hoc ipsum restringit ad casum, quo Ecclesia curata uniretur Capitulo, ignaro talis linguæ, quo vult sufficere, Vicarium qui calleat.

Ad Regulam 21. de Impetratione beneficii viventis.

Per hanc Regulam statuitur, ut, si quis supplicaverit sibi de beneficio quocunque, tanquam *per obitum alicujus*, licet tum viventis, vacante provideri; & postea per obitum ejus vacet, provisio, & quævis alia dispositio, dicto Supplicanti per obitum hujusmodi denuò facienda, nullius sit roboris, vel momenti. Hæc regula est conformis c. 2. *de concess. præbend.* & eam regulam non habere locum in casu, quo quis peteret sibi beneficium conferri per resignationem, & postea resignans moriatur, docet Rebuff. ad hanc regulam, *exc. 2. de concess. præbend.*

Ad Regulam 22. de Unionibus.

In hoc Pontifex noluit, ut petentes beneficia aliis beneficiis uniri, exprimat *verum annum valorem*, secundum communem estimationem, tam beneficii uniendo, quàm illius, cui uniri petunt; alioquin unio non valeat; secundò, ut quoties unio facienda est, commissio fiat ad partes, vocatis

T

vocatis

vocatis illis, quorum interest. 3. Ut idem observetur in quibusvis suppressionibus perpetuis, dismembrationibus & applicationibus beneficiorum, fructuum & bonorum Ecclesiasticorum, & in similibus dispositionum confirmationibus. Pro quibus *not. 1.* Uniones beneficiorum fieri debere *ad petitionem*, non motu proprio, & ex certa scientia; sic Rebuff. ad dictam Regulam *gl. 1. not. 2.* exprimi debere *verum* valorem, hinc sufficeret, exprimere valorem juxta taxam Camerae. *Not. 3.* Commissionem fieri debere ad partes, nimirum ad eos, qui degunt in loco beneficii, quia hi communiter melius sciunt verum valorem.

609 *Ad Regulam de Mendicantibus.*

Hæc Regula innovat constitutionem Martini V. qua habetur inter Extravagantes communes, qua prohibetur religiosis Mendicantibus transire ad non Mendicantes, excepto Ordine Carthusianorum, de quo V. in seqq. tit. de Regularibus.

In Regula 24. *de malè promotis*, jubet observari constitutionem Pii II. qua incipit: *cum ex sacrorum Ordinum*, de qua agitur c. *Cum quidam*, & c. *litteras de tempore ordinat. Not.* autem, quod quis dicatur *malè promotus*, multis modis. 1. Si sit promotus extra tempora à jure statuta, intellige sine facultate speciali. 2. Si ante legitimam ætatem. 3. Si absque dimissoriis, &c.

In Regula 25. *de Moneta* statuitur, quod libra Furonensium parvorum & florenus auri de Camera pro æquali valore computari debeant in concernentibus litteras, & Camera Apostolicam. Per florenum auri de Camera dicit Wagnereck ad hanc regulam, nostrate pecunia intelligi ferè 18. bacios, sumendo bacium pro 4. cruciferis. Coeterum *de Moneta* videri potest Rebuff. *in Praxi benefic.*

Ad Regulam 26. de beneficiis vacaturis per promotionem ad Ecclesias, & Monasteria.

610 Hæc regula decernit, esse irritas, & nullius roboris quascunque concessionem, & mandata, etiam motu proprio, cum derogatione hujus regulæ, pro quibuscunque personis emanata, ut illis provideatur de beneficiis vacaturis per quorumcunque promotionem ad Ecclesias, & Monasteria, si hujusmodi concessionem & manda-

ta *diem promotionis ipsorum præcesserint.* Idem esse voluit in provisionibus & dispositionibus faciendis de præmissis, & quibusvis aliis beneficiis, quæ per dictos promovendos ad quascunque Prælaturas illarum vacationis, & hujusmodi promotionis tempora, simpliciter, vel ex causa permutationis, ubicunque resignari, aut aliter dimitti contigerit.

Ad Regulam 27. de non judicando juxta formam Supplicationum.

Tres partes habet de Regula. In 1. dicit, quod gratia Apostolica, ante litterarum confectionem sit informis. in 2. statuit, quod Judices non debeant judicare juxta *formam Supplicationum signatarum*, sed *juxta tenorem desuper consecutarum litterarum*, nisi sint Commissiones in Curia justitiam concernentes, & signata per *placet*, vel per V. Cancellarium, in 3. dicit, quod si litteræ minus expedite reperiantur, ad illorum, quorum interest, instantiam, ad Apostolicum Cancellarium remitti poterunt, per ejus Officiales ad formam debitam reducenda.

Ad Regulam 28. de producendis regulis Cancellariae.

Cum regula Cancellariae per posteriores Pontifices plerumque in aliquo soleant mutari, & hinc super mutatione dubium oriatur; per hanc regulam constitutum est, ne priores regulae habeant, vel faciant fidem, nisi ex fonte Cancellariae, & Autoritate V. Cancellarii impetrata, cum debita forma producantur.

Ad Regulam 29. de subrogandis colligantibus.

Cum frequentissime contingat, fieri litigia super beneficiis, & durante lite unus litigantium moriatur, vel liti cedat; ex hinc autem alii adversarii contra superstitem litigantem surgant, & sic lites longissime protrahantur: ad hoc cavendum Pontifex statuit; ut quoties alicui colligantium mortuo, vel cedenti, alius in eodem beneficio subrogatus fuerit, per beneficii impetrationem, ei impetratio nullatenus suffragetur.

Pro quo *not.* si uno colligantium decedente, vel cedente, alius tertius in ejus jus, quod habebat vel in re, vel ad rem, eidem infra mensem à die, quo per obitum, vel aliter beneficium litigiosum adver-

adversarius reliquit, subrogetur, seu gratiam illius beneficii impetret, impetrationem vi hujus regulæ esse nullam, si prior collitigans illud per se expetit; hoc tamen tripliciter limitat Pontifex, ut hæc nullitas locum non habeat. 1. Si collitigans sit intrusus. 2. Si beneficium occupavit vi. 3. Si adversarius, cui subrogari petit, illud non possedit pacificè per triennium.

In eadem Regula decernit Pontifex, ut nullus eorum, qui viventium beneficia, senum præsertim, aut ob infirmitatem periclitantium, fraudulenter impetrant, ad subrogationem in illorum juri- bus facilius titulo motæ litis impetrandam, in ullo beneficio defuncti, quod ipso vi- vente impetravit, subrogetur, & gratia tali modo facta, in nulla forma literarum ipsi suffragetur. Et hoc vel maximè ob- servari voluit, si beneficia senum, & infir- morum impetrentur per privationem ob crimina, etsi de illis per sententiam defi- nitivam, sint condemnati, nisi sententia transferit in rem judicatam; quia videlicet intra decennium ab ea non appellarunt. Videtur autem Pontifex intelligere *crimi- na* falso ab impostoribus abjecta eo fine, ut post obitum hujusmodi beneficia præ- textu citationis litigiosa prætendentes, à Pontifice per subrogationem obtinerent.

Ad Regulam 30. de verosimili Notitia.

613 Cum quidam, dum adverterent ali- quem Beneficiatum ægotantem, sine spe mortem evadendi, præproperè, & ante mortem ipsius, pro ejus beneficio impe- trando ad Papam mitterent, Pontifex per hanc regulam ejusmodi impetrationem, & concessionem cassat, licet æger interim decesserit, *si verosimilis notitia mortis non pervenit ad Papam*, antequam literas super tali concessione daret, & addit Rebuff. ad hanc Regulam *Gl. 6.* ejusmodi concessio- nem adeo esse nullam, ut nec post trien- nium juvet, cum nec titulum coloratum habeat.

Ad Regulam 31. non valeant Commissiones causarum.

614 In hac regula statuitur, quod causa- rum Commissiones obtentæ super benefi- ciis per gratiam Apostolicam concessis, de quibus literæ Apostolicæ confectæ non
Tom. III.

fuerint, & Processus desuper secuti, nul- lius sint roboris. *Not.* autem ejusmodi li- teras censerit *expeditas*, cum super tali commissione confecta est bulla; quia com- missiones verbales sunt periculosa, cum Judex interdum neget, non ex malitia, sed oblivione se concessisse, quod verè con- cessit.

Ad Regulam 32. & 33.

Cum istæ regulæ extra Romam & Ita- liam usum vix habeant (agunt enim de beneficiis impetrantibus per obitum fami- liarium Cardinalium, & qui ex Germanis Cardinales sunt futuri, eorum notitiam opportunè habere possint, visum est non immorari.

Ad Regulam 34. de Signatura per fiat.

Not. In Supplicationibus, quibus an- 615 nuntur, notari, vel fieri *Signaturam* hanc, *fiat, ut petitur*, vel istam, *concessum, ut petitur*. Primâ signaturâ utitur Papa, quando Supplicatio subscribitur. Secun- dâ vice Cancellarius & alii præter Papam, his positis: In citata regula statuitur, quod concessio per *fiat* referatur ei, quæ est *per concessum*, si utraque fiat eodem die; quod obtinet, licet illa, quæ est *per concessum*, fiat motu proprio, vel etiam Authoritate Pontificiâ, & si in illa *per concessum* prægnantiores, & quantumvis privilegiatæ Clausulæ contineantur. Cum hac regula concordat *c. si à Sede de præ- bend. in 6.*

Ad Regulam 35. de Annali.

Per hanc Regulam statuitur impetra- 616 tionem beneficii, quod allegabatur certa modo vacare, non valere, si beneficium per annum immediatè præcedentem fuit pacificè possessum, & impetrans non ex- pressit nomen, gradum & Nobilitatem Possessoris, nec quot annis ipse illud posse- derit, nec specificam causam, ex qua cla- rè constet, nullum dicto Possessori jus competere; nec infra sex Menses eum ad judicium citavit, & ex tunc causam in- fra annum usque ad sententiam definiti- vam inclusivè prosequatur. Et additur, quod ejusmodi nulliter impetrans de da- mnis, propterea contingentibus Possesso- ri, satisfacere teneatur; & si frivole eun- dem molestavit, 50. florenos auri Câm- eræ Apostolicæ illi persolvere, non suffra- gan-

gantibus in contrarium cuiusque literis, si neutri, aut subrogationis, aut aliis quibuscunque; statuitque, quod propterea beneficium nullatenus litigiosum fuisse censetur. Et hoc extendi voluit etiam ad impetrantes beneficia qualiacunque (perprivationem, vel amotionem, aut alias propter excessus & crimina) vacantia, vel vacatura, & similiter ad impetrantes beneficia tanquam vacantia per devolutionem. Pro præmissis *not.* 1. Regulam loqui de beneficiis vacantibus *ipso facto*, sed non per sententiam. *Not.* 2. hanc regulam non habere locum extra Curiam, coram Legato, vel Ordinario; quia hi præsumuntur habere notitiam personarum, & beneficiorum.

Ad Regulam 36. de Trienniali.

617 Qui aliquod beneficium Ecclesiasticum pacificè per triennium possedit, modo non sit simoniacè ingressus, vel intrusus, super eo taliter possessio molestari non potest, & impetrationes de beneficiis sic possessis factæ, irritæ sunt, lites super illis motas peritus extinguendo; ita hæc Regula.

Pro intelligentia *not.* 1. hoc procedere, de quocunque beneficio Ecclesiastico. Nam beneficium, in materia favorabili, latissimè sumendum est *c. 1. de reg. Jur. in 6.* sed hic sumus in materia favorabili, ut constat consideranti finem intrinsecum legis ergo.

Not. 2. Hoc procedere de beneficiis ex quocunque titulo per triennium possessis adeoque sive titulo electionis confirmata, sive institutionis ad præsentationem, modo titulus sit coloratus; excipe, nisi Possessor intrusus sit saltem uno modo intrusionis, de quo in seq. ita *Wagnereck ad tit. de præbend. & reg. Cancell. reg. 36. not. 6.* Nam per istam regulam defenditur Possessor qualiscunque, nulla ratione habita, an justè possideat, nisi, ut dixi ejus ingressus factus esset per Simoniam vel intrusionem.

Not. 3. Per hanc Regulam non juvari simoniacè ingressum ad possessionem beneficii, constat ex ipsis verbis regulæ. Et hoc intelligi vult *Toletus l. 5. Summac. 94. de Simonia* tam conventionali, quam reali. *Not.* 4. Nec intrusum juvari per eam regulam. Constat ex verbis regulæ, quis autem dicatur intrusus dictum est n. 497. Coete-

rùm, ad effectum hujus regulæ, intrusus dupliciter dicitur. 1. Qui obtinuit beneficium reservatum generaliter, reservatione clausa in Corpore Juris, vel per Simoniam pravitatem. 2. Is, Qui possedit bona Ecclesiastica vel dignitates, eorumque administrationem suscepit ante expeditionem literarum super beneficiorum & dignitarum collatione, vel confirmatione obtentam; sic *Piascius* in proemio *Praxis generalis à n. 9. ex Constit. Julii, 2. edita 1553. 2. Maji.*

Not. 5. Per hanc Regulam non juvari 618 triennem Possessorem beneficii uniti (quia per unionem extinguitur nomen, & effectus illius, intellige de unionem accessorie facta juxta alibi dicta) nec Possessorem beneficiorum incompatibilium, aut manualium; nec triennem resignatarium, qui non publicavit resignationem sibi factam; sic *Wagnereck cit. not. 1.* sed quoad beneficia incompatibilia. Vide in *seqq. Not. 6.* Triennium possessionis debere esse continuum; sumitur ex dicto *Baldi* in c. cum viginti de Officio delegati, quod, *ubicunque lex designat certum tempus, illud debeat esse continuum*, nimirum de momento ad momentum. Hoc verum esse in odiosis, docet *Wagnereck not. 3.* non in favorabilibus. Ex *Innoc. in Clement. final. de atat. & qualitat.*

Not. 7. Quod hæc Regula Possessorem triennem defendat, solum in possessorio, non autem in petitorio, seu quoad titulum verum & proprietatem. *Felinus* in c. *sicut. de sentent. & re judicat.* quia nulla lex recipit hunc sensum, quod velit spoliatorem (quamdiu ipse vel Successores ejus sunt in mala fide) in sua occupatione tueri, & ejectos à restitutione excludere.

Not. 8. Cum dicitur, impetrationem factam de beneficio per triennium possessore esse nullam, intelligi de impetratione facta post elapsum triennium possessionis, ut colligitur ex ipsis regulæ verbis. Si enim impetrato fieret triennio nondum elapso, vel antè, non esset impetratio beneficii per triennium possessi. Quando autem dicitur *lites super illis motas penitus extinguendo*, intelligi de litibus ante triennium illud motis, vel etiam in finem faciendæ impetrationis.

Ad

Ad Regulam 37. de non appellando ante definitivam.

619 Prænot. 1. iure civili non admitti appellationem ante sententiam definitivam, quantumcunque subsit causa gravaminis, nisi in iis casibus, in quibus gravamen per appellationem à definitiva nota est reparabile. L. *ante sent.* C. quorum appell. non recipi. Prænot. 2. iure canonico licere appellare in quavis parte iudicii, imò & extra iudicium, ubi sc quis gravatum sentit c. *super eo de appellat. c. cum sit Romana & c. Bonæmemor.* eod. quamvis nunc in Trid. *Sess. 24. c. 20.* in hoc sequatur id, quod in hac materia notavimus ex iure civili. In hac ergo regula statuitur, quòd nulli liceat appellare, vel appellationem admittere ante sententiam definitivam, excipitur tamen, 1. si quis appeller ab interlocutoria, quæ habeat vim definitivæ, 2. si damnum deinde non foret reparabile per appellationem à definitiva. Et quamvis iure Communi ab eadem sententia liceat bis appellare, L. *unica*, C. n. liceat in una eademque causa & c. *sua nobis*, de appellat: Pontifex tamen ad brevandas lites ad unicam appellationem restringit respectu commissionum ante regulam emanatarum. Sed not. istam regulam, de causis non expediendis ante sententiam definitivam, solum loqui de *Curia Romana*, ut ibi servetur. Sic Rebuffus cit. ad eandem regulam.

620 Ad Regulam 38. non stetur commissioni post conclusionem. Prænot. *Conclusum in causa* dici, quando utraque pars renuntiat ulterioribus allegationibus, & probationibus, ut *Not. Andr. Gail. l. 1. observ. 117. n. 3.* id, quod etiam docet Barbofa in c. *dilectus* de fide instrum. n. 8. Iure Canonico, utraque pars producere potest instrumenta post publicatas attestaciones, & ante definitivam sententiam, c. *dilectus* cit. non autem *postquam* fuit in causa conclusum; *Malcard. de probat. conclus. 925.* nec sufficit, si in continenti, post sententiam, producantur, ex *Tiraquello*, de retractu, apud *Barbof. cit. n. 3.* Nam facta conclusione causa dicitur *liquere*, seu *liquere de causa*, gl. in c. *significavit* de Testibus V. *liquere*. Sed hoc patitur suas limitationes, ut dicitur alibi, his præmissis: Vult ista regula, quòd commissiones non valeant, post conclusio-

nem in causa, nisi fiat mentio conclusionis, illi derogando; sic *Rebuff.* ad hanc regulam.

Ad Regulam 39. de literis Religiosorum expediendis.

Per hanc regulam statuitur, ut, si Religiosi à Papa petant beneficium manuale cum clausula, quòd pro solo nutu superioris amoveri non possint; literæ concessionis quoad illam clausulam nullatenus expediri debeant, nisi idem Papa ponat in signatura, vel ad partem concedat.

Ad Regulam 40. de clausulis in resignatione ponendis.

Statuitur, 1. ut, si alicui committatur receptio resignationis, beneficii, ponatur hæc clausula, *attente quoque provideas, quòd in renuntiatione prædicta, vis, metus, aut aliqua Simoniacæ pravitas non intercedat.* 2. ut, si resignationes fiant ex causa permutationis, ponatur clausula: quòd *netur permutantium jus acquirat, nisi quilibet ipsorum jus habuerit in beneficio per ipsum resignato.*

Ad Regulam 41. de supplendis defectibus.

Hic statuit Pontifex, ut, si quis petat suppleri defectus in genere, nullatenus literæ de super concedantur, nisi in huiusmodi petitione defectus exprimantur, vel per fiat, ut petitur, supplicatio signata fuerit. Cæterum not. 1. quòd hæc clausula *supplentes omnes defectus*, non suppleat defectus juris naturalis v. g. defectum citationis, vel consensus iure naturæ requisiti ad aliquem actum. *Not. 2.* quòd nec tollat defectum personæ supplicantis. c. *Cenomanensem*. dist. 57. sed tantum alios defectus juris positivi. Sic *Barbofa* de clausulis. V. *supplentes n. 2.* & solum specificatos, ut docet *n. 10.* non tamen substantiales, ita idem *loc. cit. n. 11.* His addit *Barbofa* cit. per eam clausulam non sanari defectus, quibus actus redditur nullus, & super quibus requiritur dispensatio, 2. quòd non operetur, cum læditur jus tertii, nec expressa falsitate, nec nisi in his, in quibus Papa est informatus.

Ad Regulam 42. de derogatione juris Patronatus.

Per hanc regulam statuitur 1. ut non

non expendantur literæ super beneficio de jure Patronatus *Laicorum*, nisi ponatur expressè, illud tamdiu vacasse, ut fuerit ad Sedem Apostolicam legitimè devolutum; vel ad id Patronorum ipsorum accedat consensus: Secundò, si contigerit ei derogari per Papam, fiat ejus mentio *dispositivè, specificè*, ac *determinatè*, secus non censeatur ei quomodolibet derogatum.

Ad Regulam 43. de Commendis.

625 Statuitur, ut nulli seculari de regulari vel regulari de Seculari beneficio *Commenda* detur, nisi in signatura expressa fuerit dispositio *Commenda*, & *Commendatarii* v. g. quòd *commenda* sit regularis vel secularis, item quòd *Commendatarius* sit secularis, vel regularis.

Ad Regulam 44. de reformationibus literarum.

626 Per has intelliguntur *correctiones*, quæ petuntur ab impetrantibus, si aliqui errores, vel in supplicatione signata, vel bulla primò impetrata irreperunt in præjudicium impetrantium. Cum autem hujusmodi literæ reformatæ viderentur expediendæ sub nova data, sæpe autem impetrantis interfit servari primam datam, Pontifex statuit, nec sub primâ data expendantur, si ex tali data nascatur præjudicium alteri, qui fortè interim tale beneficium legitimè impetravit, nisi in signatura reformatæ Pontifex addiderit verbum *fiat*.

Ad Regulam 45. de consensu in resignationibus, & pensionibus.

627 Tria continet, 1. ut literæ super resignatione beneficii, facta in manibus Papæ, vel in Cancellaria, non prius expendantur, quàm resignans, vel cedens, si præsens fuerit in Curia personaliter, vel per Procuratorem suum, specialiter constitutum, si ipse absens sit, expeditioni in eadem Cancellaria expressè consenserit, & juraverit, ut moris est, nimirum *non intervenisse fraudem, dolum, metum, vim, aut Simoniam*, 2. ut, si resignans, vel cedens pluries super eodem beneficio in favorem diversorum successivè consenserit, primus consensus teneat, & posteriores consensus, ac lite-

ræ, *sub priori data*, nullius sint roboris, 3. ne literæ reservationis, vel assignationis, etiam motu proprio, cuius pensionis annuæ expediti possint, *nisi de consensu illius, qui pensionem persolvere debebit*.

Ad Regulam 46. de beneficiis vacaturis per ingressum Religionis.

Hac regula cavetur, ne dentur literæ 628 super beneficiis vacaturis per ingressum religionis, nisi professio *præcesserit datam* factæ desuper petitionis.

Ad Regulam 47. non valeat impetratio.

Olim ad impetrationem beneficii valebat, si in petitione generaliter exprimebatur, beneficium, quod petebatur, *esse vacans*, non exprimendo *modum*, quo vacabat, *mortè, translatione, resignatione* &c. nunc ut impetratio valeat, in petitione etiam exprimendus est, *modus*, per dictam Regulam 47.

Ad Regulam 48. de executione faciendâ.

Hic statuitur, ut quoties per signaturam supplicationis, de mandato Papæ factam super aliquibus faciendis, cum additione proprii nominis, & dignitatis cujusvis, *Judex* datur: literæ desuper expendantur cum expressione, *quòd idem Judex executionem faciat per se ipsum*. Hinc nequit alteri delegare.

Ad Regulam 49. de dispensationibus in gradibus Consanguinitatis.

Statuitur, ut in literis dispensationum super aliquo gradu Consanguinitatis, vel affinitatis, vel aliàs prohibito, ponatur clausula: *si mulier rapta non fuerit*, secundò, si in supplicatione exprimitur, *quòd scienter in gradu prohibito contraxerint*, addatur clausula, quæ habetur in quaterno (sic dicitur aliquis certus liber Cancellariæ) *quòd tales separentur ad tempus, quousque ad arbitrium Commissarii congruam egerint penitentiam, & postea secum dispensentur*.

Ad Regulam 50. super defectu natalium.

In dispensationibus super defectu 630 natalium (quòd possint succedere in bonis temporalibus) addenda est clausula: *quòd non*

non præjudicetur aliis, ad quos successio ab intestato pertinere debet. Hodie etiam hæc adjici solet in legitimatione, quam facit Papa: *citra bona emphyteutica, & feudalia Ecclesiastica.* Ex hoc colliges legitimatos à Papa posse succedere in bonis paternis, si nulli adsint, qui succedant ab intestato, exceptis bonis emphyteuticis, & feudalibus Ecclesiasticis; hæc enim revertuntur ad Ecclesiam, nec conceduntur illegitimo etiam legitimo; probabilius autem est, hæc regula provideri omnibus succedentibus ab intestato.

Ad Regulam 51. super dispensationes.

631 Statuitur, quod petens gratiam à Papa, exprimensque defectum, ob quem inhabilis ad eam foret, v. g. defectum natalium, vel ætatis, censeatur etiam super hoc dispensatus, si Pontifex petitioni annuat.

Ad Regulam 52. nulli suffragetur dispensatio, nisi literis confectis.

Hæc Regula per se clara est, & multum convenit ad regulam 27. quare non judicandum in dispensationibus secundum tenorem supplicationum, sed literarum desuper confectarum.

Ad Regulam 53. de clausulis ponendis in literis indulgentiarum.

Hic statuitur, ut in illis ponatur: quod, si Ecclesia, vel Capella, aut aliis aliqua indulgentia concessa fuerit, de qua in petitione specialis mentio non fit, hujusmodi literæ sint nulla.

Ad Regulam 54. de Indulgentiis concessis ad instar.

632 Hæc Regula cavetur, ne literæ, super indulgentiis concessæ expendantur ad instar, nisi illæ specificentur.

Ad Regulam 55. de exprimendo valore beneficiorum.

Hic exigitur, ut impetrare à Papa volens beneficium, exprimat in petitione verum ejus valorem annuum, secundum communem ejus æstimationem, quod intelligitur tum de acquirendo, quam prius obtentis.

Ad Regulam 56. de clausulis ponendis in beneficio vacantibus.

Cum impetrantibus beneficia sæpe

moveantur lites super impetratis ob diversas reservationes, devolutiones &c. statuit Pontifex certas clausulas, quibus observatis executores literarum causas definiant.

Ad Regulam 57. de qualitatibus beneficii impetrandi exprimendis.

Qui beneficium vacans impetrare 633 vult exprimere in petitione debet ejus qualitatem, v. g. an sit dignitas, curatum &c. secus, impetratio non valet. Si autem non sit qualificatum, hoc ipsum exprimendum est, ut impetratio valeat, excipe, nisi per inadvertentiam foret omisum. Tunc enim sustineretur concessio.

Ad Regulam 58. de beneficiis vacantibus per contractum Matrimonii.

Si Pontifex sibi, vel alteri reservat beneficium vacans per contractum matrimonii, intelligitur de contracto validè, & per verba de presenti.

Ad Regulam 59. de clausulis ponendis in literis Religiosorum.

Primò statuit Pontifex, ut, si quis petat in Religiosum recipi, & de quovis beneficio Ecclesiastico sibi provideri, hoc concedatur per specialem signaturam cum clausula: *si petens idoneus, aut aliunde nullum canonicum impedimentum obset.* 2. ut supplicans exprimat, si ibi sit certus numerus Religiosorum, cui sine expressa concessione derogandum non est; 3. si numerus non sit certus, ponatur clausula, *dummodo receptione locus hujusmodi propterea non nimis gravetur;* 4. Quod Executores circa hujusmodi provium possint ad receptionem professionis, non expectato probationis anno procedere.

Ad Regulam 60. de translatione Religiosorum.

Statuitur, ut, Religiosus unius Mo- 634 nasterii petat beneficium pertinens ad aliud Monasterium, vel locum regularem, ab illo dependentem, Religiosus ille transferatur ad illud Monasterium, vel locum, licet ipse translationem non petierit.

Ad

Ad Regulam 61. de clausula, si ita est.

Vult Pontifex, ut in literis super beneficiis, per constitutionem *Execrabilis* vacantibus, & de quibuscunque informationem requirentibus ponatur clausula: *si ita est.*

In Regula 62. statuitur, ut petenti provideri de beneficio *vacaturo*, dentur literæ *de vacante*; in 63. revocantur decimarum & aliorum impositiones à Prædecessoribus factæ, quarum occasione magis quæstus, quàm religionis causa quærebatur. Regula 64. revocat facultates percipiendi pretium officiorum, & potissimum concernit conservationem status temporalis Ecclesiæ Romanæ: in 65. dicitur, quòd fructus in tertia parte augeri possunt, vigore clausulæ.

Ad Regulam 66. de absolutione à censuris, ad effectum literarum.

635 Cùm in literis Papæ, quibus aliquid impetratur, ponatur absolutio à censuris *ad effectum earum duntaxat*, statuit, hanc absolutionem illis non prodesse, qui per annum continuum in censura inforduerunt; item illis, qui non paruerunt rei iudicatæ, incendiariis, Violatoribus Ecclesiarum, falsificatoribus, & falsificari procurantibus literas, & supplicationes Apostolicas; illis utentibus, receptoribus, & fautoribus eorum, res veritas infidelibus deferentibus, violentibus Ecclesiæ immunitatem viâ facti &c. &c. si propter promissa excommunicati à jure, vel homine per 4. menses in hac censura scienter persisterunt.

In Regula 67. statuit Pontifex sub gravibus poenis, *ne officiales in Curia Romana, quicquam exigant ultra debitum.* Hac regula, inquit Wagnereck ad cit. reg. est plena ædificationis, Ecclesiæ salutaris, cui Magis necessària est observantia, quàm explicatio.

Ad Regulam 68. de beneficiis vacantibus tempore obitus Papæ.

636 Beneficia vacante Sede Apostolica vacantia, licet aliàs per regulas Cancellariæ, vel alias constitutiones tempora-

les Papæ reserventur, ab illis Sede Apostolica vacante conferri possunt, à quibus jure communi aliàs possent, ita textus hujus regulæ.

Regula 69. revocat indulta *super-ventia* 70. declarat Cardinales non comprehendi sub regulis faciendis 71. quòd regulæ Cancellariæ non comprehendantur sub generalibus derogationibus 72. agit de potestate Domini V. Cancellarii, & Cancellariam Regentis.

ARTICULUS Ultimus.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

PRÆter ea, quæ hoc titulo exposuimus. *Not. 1.* in cod. c. *Majoribus* 8. dici: præbendas, & dignitates non debere dividi, nec permutari, quia verò de hoc quoad primum agimus à n. 963. de secundo autem tit. 19. eò nos remittimus. Hinc etiam Regularibus non licet paroeciales Ecclesias, si quas habent, dividere, ut habetur c. *Avaritia* 10. h. t. nec etiam portiones, Ecclesiarum Rectoribus, vel Vicariis debitas, diminuerè, de quo agimus super. 1. hoc enim sapit radicem avaritiæ, & cupiditatis: hinc si ad unum v. g. Canonicatum sunt duo electi, neutrius electio teneret, esto vellent dividere redditus, & quis recipere illorum dimidium, ut dicitur c. *dilecto* 25. h. t. tamen infra n.

Not. 2. quamvis Prælati, & Capitulum, præbendæ vacanti possint honestum onus aliquod imponere, ad quod præbendarius teneatur (v. g. ut quotidie celebret, cùm per valetudinem licuerit, vel talem Ecclesiam non possit dimittere sine communi consensu Prælati, & Capituli, ut dicitur c. *significatum* 11. cod.) onus tamen illud quotidie celebrandi si corporis infirmitate gravatus non sit, debere intelligi etiam cum hac clausulâ: *salvâ honestate, & debita devotione*, sic ibid. Alexander III.

Not. 3. Recepto in Canonicum, licet necdum habeat præbendam, interrim debent distributiones quotidianas, ex c. *dilectus* 19. cod. ibi, *facientes eandem portiones quotidianas, quæ sunt in Ecclesia*

Ecclesia memorata, sine diminutione, quaslibet assignari. Ex quo deducitur Collatorem teneri providere nominato de proventibus; sic Rebuffus *Tract. Nominat. q. 19. n. 5.*

640 *Not. 4.* Clericum absentem mediante alio posse accipere investituram beneficii; hinc etiam Laicus constitui potest Procurator ad capiendam pro eo beneficio possessionem, ut colligitur ex *c. accedens 24. eod.* ubi tamen Rebuffus *cit. q. 9. n. 6.* censet, requiri mandatum speciale; ex quo etiam sequitur per actum factum posse à Procuratore acquiri possessionem Domino; sic Firaquel. *p. 2. de constituto, ampliat. 26.*

641 *Not. 5.* Licet aliàs beneficia, & præbendæ dividi non possint, ut diximus *n. 637.* hoc intelligendum, de non vacante & insufficiente pro duobus; ceterum Episcopus unam præbendam vacantem ex rationabili causâ potest dividere in duas, si ejus suppetant facultates, aliàs dividens reintegrare tenetur, ex *c. Vacante. 26. eodem.*

642 *Not. 6.* Propter paupertatem Præbendarum Ecclesiæ Cathedralis, posse eis ab Episcopo, etiam in perpetuum annecti Capellas, servatâ ipsarum Presbyteris congruâ portione, sic Honorius III. rescripsit Episcopo Vesprimiensi, ut habeatur in *c. Exposuisti 33. eod.* quod tamen limitatur per *Trid. Sess. 24. de Reform. c. 15.* ut procedat de tenuibus præbendis *singulorum Capitularium*; non de mensâ Capitulari in communi.

643 *Not. 7.* Quando impetratur beneficium per rescriptum, quod non facit mentionem *de defectu Ordinis*, posse impetranti de beneficio etiam curato provideri, sic tamen, ut statutis proximis temporibus faciat se ad Ordines provideri, ex *c. si pro Clericis 8. h. t. in 6.*

644 *Not. 8.* Quando contingit successive duobus concedi mandatum providendi in aliqua Ecclesia, secundum præferri primo, quando ille impetravit dignitatem, & præbendam annexam dignitati; primus autem, tantum præbendam; non autem secus ex *c. Quia sepe. 15. eod. in 6.*

645 *Not. 9.* Quando quis dimisit priora beneficia, quæ habuit, & hoc propter aliud receptum, cum ignorantia, quod
Tom. III.

sit reservatum, vel alteri à Papa collatum, posse illum recuperare priora, si noviter acquisitum sine difficultate dimittat ubi resciverit, collationis nullitatem, ex c. si beneficia 20. eod. in 6.

Not. 6. Solas commendas perpetuas 646 esse in usu, & has fieri nunc posse à solo Pontifice; & ideo, si beneficium alicui commendat, censetur commendare in perpetuum, nisi aliud exprimat; cum commendare *temporaliter*, hodie sit, extra usum, sic Garcia *de benef. p. 4. c. 5. à n. 24.*

Not. 11. Probabilius esse, morte 647 Commendatarii non vacare beneficium, sed vacationem priorem, qua positâ beneficium commendatum fuit, interim suspensam, continuari, sic Gonzalez *ad 8. reg. Cancell. gloss. 5. §. 8. à n. 48.* & alii. Commendatario enim traditur beneficium, tanquam affectum, ut illud regat, gubernet, & custodiat, sicut erat antè, *commendare* enim non est aliud, quàm *deponere*, ac in custodiam tradere; & *affectio* non mutat naturam beneficii, sed relinquit in natura sua, & solum ordinario Collatori pro tunc claudit manus, ne illud conferat sed ante erat *vacans per obitum prioris Possessoris*, ergo etiam tale manet stante commendatione.

Hinc Commendatarius non habet beneficium commendatum, *in titulum*; commendatio enim non est *titulus*; sed eum duntaxat imitatur quoad aliquos effectus, v. g. ut resignari, vel mutari possit cum beneficio dato in titulum; & ideo etiam non dicitur propriè *conferri*, vel in eo quis *provideri*; collatione vel provisione dante titulum; quo fit, ut, si quis scribat pro impetratione beneficii commendati, fieri debeat ejus mentio, *propter affectionem*, quam duntaxat ex oppositione manus Papæ per ejus commendationem; sic Azor *p. 116. c. 31. q. 6.*

Not. 12. Plurimas esse adhuc quæ 648 stiones, quæ fieri possunt de beneficiis, cujusmodi sunt illæ, quæ tangunt beneficia parochialia, & Capellanas; jus Patronorum & Advocatorum Ecclesiæ, Coadjutorias perpetuas, & temporales; impositiones & reservationes pensionum; beneficiorum uniones, &c. sed de his agendum est *seqq. titul.* illud observa, hic à nobis ea dici, quæ sunt juris communis;

nis; quæ jure privato, vel consuetudine legitima certorum locorum constituta sunt, ex privatis eorum moribus, & statutis, quæ justa, & recta, esse discenda, non ex factis; quia non quaritur, quid fiat; sed quid fieri debeat.

QUÆSTIO VI. IN TITULUM VI. DE CLERICO ÆGRO- TANTE VEL DEBILITATO.

649 **C**Um quandoque contingat, Præpositos & Rectores Ecclesiarum inhabiles reddi ad peragendum officium suum (propter quod datum & receptum est beneficium) senio, morbo, vel alio defectu illos inhabilitante ad ea peragenda, quæ sui muneris sunt, tam in spiritualium quàm temporalium administratione; præsentis titulo statuitur, qualiter in ejusmodi eventum Ecclesiis providendum.

ARTICULUS I.

An Clericus inhabilis amittat beneficium, vel fructus ejus?

650 **Q**uæstio procedit de inhabilitate, quam inducit infirmitas, debilitatio, senium, aut alius defectus Physicus, ratione cujus, prout oportet, ac Ecclesiæ bonum exigit, muneri suo præesse non potest. De hoc casu quando inhabilitas nascitur, ex morbo, vel infirmitate, (prout habetur 7. q. 1. cum percussio. 2.) scribit Gregorius Papa l. 2. epist. 3. ad candidum Episcopum, dicens: *cum percussio corporalis imminet, utrum pro purgatione, an pro vindicta contingat? DEI in hoc judicium ignoratur: & ideo non debet à nobis addi flagellatis afflictio: ne nos culpa (quod absit) offensa respiciat;* notatur autem ibidem post relatam textum, inc. 1. h. t. re. peti eundem textum, ac defini, quid tali casu sit agendum?

651 In dicto porro c. 1. quod est ejusdem Gregorii Papæ; sic ad eundem Episcopum Candidum scribit Pontifex: *fraternitatem tuam hortamur, quatenus Latorem presentium, ad percipienda, quæ consueta sunt ab Ecclesia tua, aegritudo sua non debeat impedire. Quia si alii ejus essent exem-*

plo deterriti, fortè non posset, qui militaret Ecclesiæ, inveniri, *sed secundum ejus ordinem, quacunque ei, si sanus esset, poterant ministrari, de ipsa exiguitate, quæ Ecclesiæ, potest accedere, fraternitas tua prabeat agrotanti.*

Confirmari potest hoc ex c. *presentium. 3. eod. 7. q. 1.* ubi Gregorius Pontifex Episcopo Syracusano, qui Presbyterum duorum mensium spatio à sua Ecclesiâ absentem remonerat, scribit, ut, *si manifesta aegritudinis causâ sua Ecclesiâ deficit, nullum ei ex ordinatione alterius Presbyteri permittat præjudicium generari, & in c. Pontifices 4. eod. c. & q. ubi Nicolaus Papa, scribens ad Alvinum Januensem Archi-Episcopum: Pontifices, inquit, qui aliquâ occupantur infirmitate, vel aegritudine, abjiciendi non sunt, nec alios in loco eorum consecrari oportet, nisi ex hac fuerint luce subtrahati.*

Ex hisce juribus deducitur. 1. Clericum cum infirmitate impeditum, etiam perpetuò, à functionibus officii sui, non esse removendum à beneficio, saltem invitum. 2. Integre illi deberi fructus ejus; 3. Etiam distributiones quotidianas, si, cum sanus esset, solitus erat interesse divinis, unde illæ debentur presentibus, constat, præter allatos textus, ex cit. c. ibi: *secundum ejus ordinem, quacunque ei, si sanus esset, poterant ministrari de ipsa exiguitate Ecclesiæ potest accedere, prabeat agrotanti.*

Dixi: *si, cum sanus esset, solitus erat interesse divinis, ex quibus capiuntur distributiones quotidianæ, ut innuere, tunc solum deberi eas agrotanti, quando absentiam principaliter inducit infirmitas; non autem, quando etiam sanus non solebat residere, aut divinis interesse;* tunc